

กฎหมายคุ้มครองข้อมูลในฐานะข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์

นายปารเมศ บุญญานันต์

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญานิติศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชานิติศาสตร์ ภาควิชานิติศาสตร์

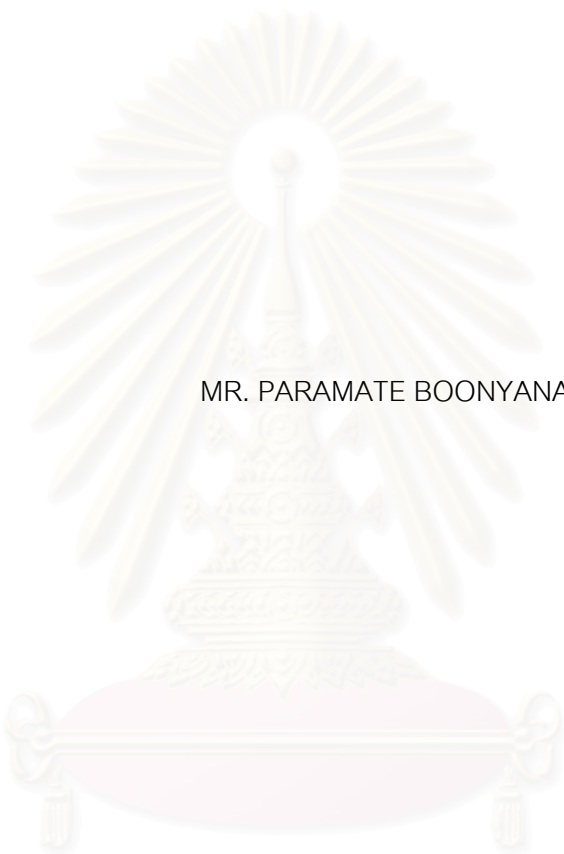
คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2543

ISBN 974-13-1184-2

ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

LEGAL PROTECTION OF DATA IN ELECTRONIC DATABASES

MR. PARAMATE BOONYANAN

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Laws in Laws

Department of Law

Faculty of Law

Chulalongkorn University

Academic Year 2000

ISBN 974-13-1184-2

หัวข้อวิทยานิพนธ์

กฎหมายคุ้มครองข้อมูลในฐานข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์

โดย

นายปารเมศ บุญญานันต์

สาขาวิชา

นิติศาสตร์

อาจารย์ที่ปรึกษา

รองศาสตราจารย์ สุธรรม อยู่ในธรรม

อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม

อาจารย์ เฉลิมชัย ก๊กเกียรติกุล

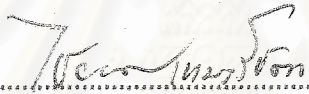
คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้หัวข้อวิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่ง
ของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโท

..... คณบดีคณะนิติศาสตร์

(รองศาสตราจารย์ ธงทอง จันทรางศุ)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ

(ศาสตราจารย์ ไชยยศ เหมะรัตตะ)

..... อาจารย์ที่ปรึกษา

(รองศาสตราจารย์ สุธรรม อยู่ในธรรม)

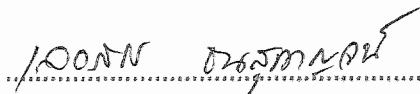
..... อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม

(อาจารย์ เฉลิมชัย ก๊กเกียรติกุล)

..... กรรมการ

(รองศาสตราจารย์ รัชชัย สุภผลศิริ)

..... กรรมการ

(อาจารย์ ดร.เลอสรร รนสุกาจณณ์)

..... กรรมการ

(อาจารย์ เข้มชัย ขุนติวงศ์)

นายปารเมศ บุญญานันต์ : กฎหมายคุ้มครองข้อมูลในฐานะข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์. (Legal Protection of Data in Electronic Databases), อ. ที่ปรึกษา : รศ. สุธรรม อยู่ในธรรม, อ. ที่ปรึกษาร่วม: อาจารย์เฉลิมชัย กีกเกียรติกุล, 178 หน้า. ISBN. 974-13-1184-2

การศึกษาวิจัยนี้เกิดจากความเป็นจริงในปัจจุบันที่โลกมีการพัฒนาระบบข้อมูลข่าวสารเทคโนโลยีสารสนเทศ เป็นไปอย่างรวดเร็ว และมีความนิยมแพร่หลายอย่างกว้างขวางทั่วโลก จนก่อให้เกิดการปฏิวัติในระบบความคิดและวิธีการปฏิบัติงานและการแก้ไขปัญหาต่างๆ โดยอาศัยเทคโนโลยีสารสนเทศเป็นแนวทางหลัก รวมทั้งในเรื่องของการเก็บบันทึกข้อมูล (data) การรวบรวมข้อมูลให้อยู่เป็นระบบหรือเรียกว่าฐานข้อมูล (database) ที่ล้วนแต่ปรับเปลี่ยนรูปแบบให้เป็นอิเล็กทรอนิกส์อย่างเต็มตัว

ข้อมูล (data) ไม่ว่าจะอยู่ในรูปแบบใด เกิดจากการสะสมความรู้ความสามารถและสติปัญญาของมนุษย์ได้นำไปใช้ในการคิดสร้างสรรค์งานต่างๆที่เป็นประโยชน์แก่สังคมโดยรวม สมัยก่อนข้อมูลจะเก็บไว้ในสมองของผู้คิดสร้างสรรค์บ้าง จดบันทึกไว้เป็นลายลักษณ์อักษรบ้าง กระจัดกระจายกันอย่างไม่เป็นระเบียบแบบแผน ต่อเมื่อมีการจัดหมวดหมู่ในภายหลังหรือเรียกว่า ฐานข้อมูล (database) ทำให้ข้อมูลมีระเบียบมากขึ้น นำมาใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ และเมื่อนำข้อมูลในฐานข้อมูลมาสร้างสรรค์งานจะได้ผลงานออกมาเรียกว่า ทรัพย์สินทางปัญญา (intellectual property)

อย่างไรก็ดี แม้ในประเทศที่พัฒนาก้าวหน้าทางอิเล็กทรอนิกส์ เช่น ประเทศสหรัฐอเมริกา ประเทศ สหราชอาณาจักร และประเทศในกลุ่มประเทศสหภาพยุโรป ยังมีปัญหาทางด้าน จริยธรรม และการควบคุมเพื่อให้เกิดความเป็นธรรมแก่ทุกฝ่าย มีปัญหาผู้ทุจริต ปลอมแปลง ลอกเลียน เอาไปใช้ประโยชน์ในทางที่ไม่เหมาะสม เกิดความไม่เป็นธรรมแก่ผู้สร้างสรรค์งาน จนในที่สุด ก็ได้ใช้มาตรการทางกฎหมายอย่างเช่น กฎหมายทรัพย์สินทางปัญญามาใช้บังคับ และมีการพัฒนากฎหมายดังกล่าวอยู่ตลอดเวลา พร้อมทั้งนี้ก็มีผลกระทบด้านให้ประเทศภาคีในองค์การทรัพย์สินทางปัญญาโลก ยอมรับกฎหมายคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญาที่พัฒนามาจากกฎเกณฑ์ของเหล่ามหาอำนาจทางการสื่อสารมาใช้ แต่ปัจจุบันยังไม่บรรลุผล

ผลจากการศึกษาพบว่าประเทศไทยเห็นความสำคัญของการคุ้มครองงานสร้างสรรค์และมีกฎหมายให้ความคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญาหลายฉบับออกใช้ เช่น กฎหมายลิขสิทธิ์ สิทธิบัตร และเครื่องหมายการค้า แต่ยงัล้าหลังไม่สอดคล้องกับมาตรฐานโลกและความก้าวหน้าของวิทยาการที่เปลี่ยนไปอย่างรวดเร็ว โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเรื่องของการคุ้มครองข้อมูลในฐานะข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ จึงควรมาตรการและวิธีการคุ้มครองข้อมูลในฐานะข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ที่เหมาะสม โดยศึกษาจากรูปแบบที่ใช้กันในระดับระหว่างประเทศ และกฎหมายที่มีอยู่ในประเทศไทย เพื่อเป็นพื้นฐานในการบัญญัติกฎหมายที่มีประสิทธิภาพต่อไป

ภาควิชา...นิติศาสตร์...

สาขาวิชา...นิติศาสตร์...

ปีการศึกษา...2543....

ลายมือชื่อนิติสิต .....

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา .....

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม .....

4086096634 : MAJOR LAW

KEY WORD: LEGAL PROTECTION / DATA/ ELECTRONIC DATABASES

MR.PARAMATE BOONYANAN : LEGAL PROTECTION OF DATA IN ELECTRONIC DATABASES. THESIS ADVISOR : ASSOC.PROF. SUDHRAMA YOONAIHRAMA, THESIS COADVISOR : CHALERMCHAI KOKKEADTIKUL, 178 pp. ISBN.974-13-1184-2

Information technology is among the fast growing industries of the world today. It leads to the new concept of thinking in various aspects including data and knowledge recording. Data collected in various forms play the crucial part of the formation of all humans' creativity. The collection of data named 'database' would be subsequently the main sources of creation publicly known as 'Intellectual Property'. However, the procedures of protection to the data themselves and the producers of such creations are not fully materialized.

Piracy of those valuable data and database becomes the huge problem in Information technology industry. All the leading nations such as the USA, UK and members of the European Union establish their own effective protection systems and update the relevant laws regularly. Such effort has been extended to the international level as draft of agreement on intellectual property protection among the member states of the World Intellectual Property Organisation (WIPO).

In Thailand, the concept of intellectual property protection is also recognised. However, only a few laws concerning copyright, patent and trademark already exist and nothing close to electronic data and databases at all. Therefore, more regulations on intellectual property protection based on international standard protection system would have to be enacted to cope with the rapid growth of the industry in the near future.

Department :...LAW...

Field of study :...LAW...

Academic year :...2000..

Student's signature.....

Advisor's signature.....

Co-advisor's signature.....

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดีจากความช่วยเหลืออย่างดีจากบุคคลหลายท่าน ซึ่งผู้เขียนกราบขอบพระคุณไว้ ณ ที่นี้

ท่านอาจารย์ เฉลิมชัย ก๊กเกียรติกุล ที่กรุณาสละเวลาให้คำปรึกษาในฐานะที่ปรึกษา ทั้งได้แนะนำ ข้อคิดเห็น ตรวจสอบ แก้ไข ปรับปรุง เปลี่ยนแปลงประเด็นในวิทยานิพนธ์ฉบับนี้

ท่านศาสตราจารย์ไชยยศ เหมะรัชตะ ที่กรุณาสละเวลาเป็นประธานกรรมการ, ท่านรองศาสตราจารย์รัชชัย ศุภผลศิริ, ท่านรองศาสตราจารย์สุธรรม อยู่ในธรรม, ท่านอาจารย์ดร.เลอสรร ธนสุกาญจน์ และ ท่านอาจารย์เข็มชัย ชูติวงศ์ ที่กรุณาให้เกียรติเป็นกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ และให้คำชี้แนะด้วยดีเสมอมา

ทำนึ่งผมขอกราบขอบพระคุณคุณพ่อ คุณแม่ และ พี่ ผู้ให้กำลังใจและช่วยตรวจวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ หากวิทยานิพนธ์มีคุณค่าหรือประโยชน์ก่อให้เกิดด้วยผลดีประการใดๆ ขอให้เป็นที่กตเวทิตาแก่บิดามารดา และ บุรพจารย์ ทุกท่านตลอดจนผู้เขียนหนังสือ บทความต่างๆ ที่ให้ความรู้แก่ผู้เขียนในการทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ส่วนข้อบกพร่องทั้งหลายนั้นผู้เขียนขออ้อมรับผิดไว้แต่เพียงผู้เดียว

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ปารเมศ บุญญานันต์

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง	ฎ
บทที่	
1 บทนำ	1
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
1.2 วัตถุประสงค์ในการวิจัย.....	3
1.3 สมมติฐาน	3
1.4 ขอบเขตของการศึกษาวิจัย	4
1.5 วิธีการดำเนินการวิจัย	4
1.6 ประโยชน์คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย	4
2 ข้อมูลและฐานข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์	6
2.1 นิยามและคำจำกัดความของข้อมูลและฐานข้อมูล	6
2.2 โครงสร้างของข้อมูลและฐานข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์	8
2.2.1 โครงสร้างและองค์ประกอบของข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์	9
2.2.2 โครงสร้างและองค์ประกอบของฐานข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์.....	10
2.3 ตัวอย่างและรูปแบบของฐานข้อมูลและการให้บริการ	11
2.4 ทฤษฎีและแนวความคิดพื้นฐานในการให้ความคุ้มครองฐานข้อมูล	16
2.5 บทสรุป	23
3 แนวทางการให้ความคุ้มครองข้อมูลในฐานข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ของต่างประเทศ	25
3.1 แนวทางกฎหมายความคุ้มครองข้อมูลในฐานข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ของสหรัฐอเมริกา	25
3.1.1 ความเป็นมา	25
3.1.2 แนวทางการให้ความคุ้มครองข้อมูล.....	26
3.1.2.1 หลักทฤษฎี Sweat of the brow	26
3.1.2.2 หลักกฎหมาย Misappropriation.....	28
3.1.2.3 หลักกฎหมาย Unfair Competition	31
3.1.2.4 หลักกฎหมาย Trade Secret	34

สารบัญ

บทที่	หน้า
3.1.3 แนวทางการให้ความคุ้มครองฐานข้อมูล	39
3.1.4 บทบัญญัติกฎหมายคุ้มครองฐานข้อมูลสหรัฐอเมริกา	48
3.1.5 บทสรุป.....	60
3.2 แนวทางกฎหมายความคุ้มครองข้อมูลในฐานะข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ของสหภาพยุโรป	60
3.2.1 ความเป็นมา.....	60
3.2.2 บทบัญญัติให้ความคุ้มครองข้อมูลของสหภาพยุโรป	61
3.2.2.1 กำหนดบทบัญญัติการให้ความคุ้มครองข้อมูล	61
3.2.2.2 ขอบเขตความคุ้มครองข้อมูล.....	62
3.2.2.3 สิทธิผู้ทรงสิทธิในข้อมูลที่ได้รับ ความคุ้มครอง	64
3.2.2.4 การใช้บทบัญญัติการให้ความคุ้มครองข้อมูล	65
3.2.3 บทบัญญัติให้ความคุ้มครองฐานข้อมูลของสหภาพยุโรป	65
3.2.3.1 กำหนดบทบัญญัติการให้ความคุ้มครองฐานข้อมูล	65
3.2.3.2 ขอบเขตการคุ้มครองฐานข้อมูล.....	66
3.2.3.3 สิทธิผู้ทรงสิทธิในฐานะข้อมูลที่ได้รับ ความคุ้มครอง	66
3.2.3.4 สิทธิตามหลัก <i>sui generis right</i>	67
3.2.3.5 การใช้บทบัญญัติการให้ความคุ้มครองฐานข้อมูล.....	68
3.2.4 บทสรุป.....	69
3.3 แนวทางกฎหมายความคุ้มครองข้อมูลในฐานะข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ขององค์การ ทรัพย์สินทางปัญญาโลก	70
3.3.1 ความเป็นมา.....	70
3.3.2 อนุสัญญากรุงเบอร์ลิน	72
3.3.2.1 ความเป็นมา	72
3.3.2.2 บทบัญญัติกฎหมาย	73
3.3.2.3 อนุสัญญากรุงเบอร์ลินและความคุ้มครองข้อมูลและฐานข้อมูล.....	74
3.3.3 ข้อตกลงทริปส์	74
3.3.3.1 ความเป็นมา.....	74
3.3.3.2 บทบัญญัติกฎหมาย	75
3.3.3.3 ข้อตกลงทริปส์และการคุ้มครองข้อมูลและฐานข้อมูล.....	76

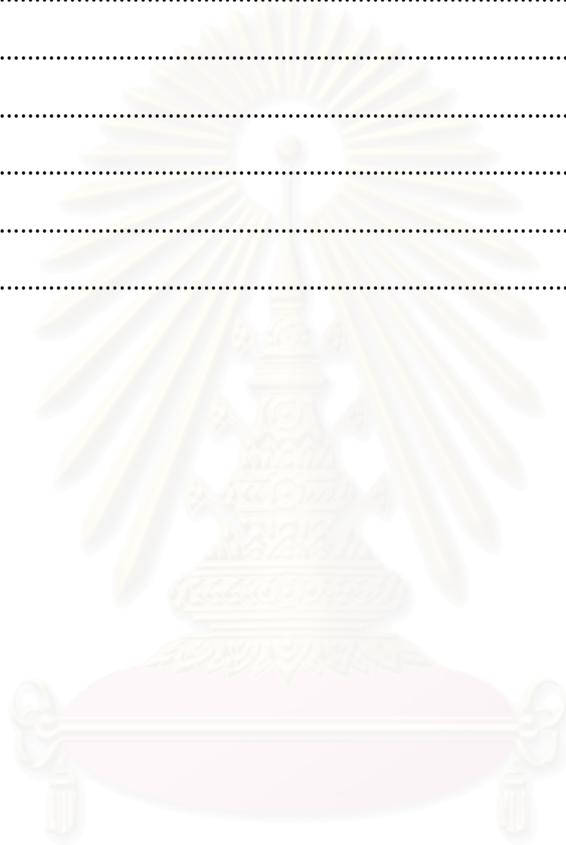

สารบัญ

บทที่	หน้า
3.3.4 สนธิสัญญาลิขสิทธิ์	77
3.3.4.1ความเป็นมา	77
3.3.4.2 บทบัญญัติกฎหมาย	78
3.3.4.3 สนธิสัญญาลิขสิทธิ์และการคุ้มครองข้อมูลและฐานข้อมูล.....	78
3.3.5 ร่างสนธิสัญญาฐานข้อมูล.....	79
3.3.5.1 ความเป็นมา	79
3.3.5.2 บทบัญญัติกฎหมาย	79
3.3.5.3 สรุปสถานะทางกฎหมายของร่างสนธิสัญญาความคุ้มครองฐานข้อมูล ในปัจจุบัน	81
3.3.5.4 ร่างสนธิสัญญาฐานข้อมูลและการคุ้มครองฐานข้อมูล.....	81
3.3.6 การเปรียบเทียบกฎหมายคุ้มครองฐานข้อมูล.....	82
3.3.7 บทสรุป	83
3.4 การศึกษาเปรียบเทียบหลักกฎหมายคุ้มครองฐานข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ต่างประเทศ	83
3.4.1 ขอบเขตความคุ้มครอง	84
3.4.2 คำนิยาม.....	85
3.4.3 สิทธิและสิทธิของผู้ทรงสิทธิ์.....	87
3.4.4 เงื่อนไขอื่นๆ	88
3.4.5 ระยะเวลาความคุ้มครอง	88
3.4.6สรุปการเปรียบเทียบ	90
3.5 บทสรุป	90
4 การคุ้มครองข้อมูลในฐานข้อมูลทางอิเล็กทรอนิกส์ของประเทศไทย	92
4.1 การคุ้มครองข้อมูลตามกฎหมายทรัพย์สินทางปัญญาของไทย.....	93
4.1.1 กฎหมายลิขสิทธิ์.....	93
4.1.1.1 คำนิยามของคำว่า “ลิขสิทธิ์”	93
4.1.1.2 ประเภทของงานที่อยู่ในข่ายได้รับความคุ้มครอง	94
4.1.1.3 เงื่อนไขการได้รับความคุ้มครอง.....	97
4.1.1.4 งานลิขสิทธิ์ในระดับสากลที่เป็นที่ยอมรับในกฎหมายไทย.....	98
4.1.1.5 สิ่งที่ไม่ได้รับความคุ้มครองลิขสิทธิ์	99
4.1.1.6 การละเมิดลิขสิทธิ์	100

สารบัญ

บทที่	หน้า
4.1.2 ร่างพระราชบัญญัติความลับทางการค้า	101
4.1.3 ความรับผิดชอบทางแพ่งและอาญา.....	106
4.2 บทสรุป	112
5. บทสรุป และ ข้อเสนอแนะ	113
รายการอ้างอิง	122
ภาคผนวก	130
ภาคผนวก ก.....	131
ภาคผนวก ข.	150
ภาคผนวก ค.	166
ประวัติผู้เขียน	178

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ยุคนี้เป็นยุคเทคโนโลยีสารสนเทศ (Information Technology Era) ความเจริญก้าวหน้าของสื่ออิเล็กทรอนิกส์ในการสื่อสารสารสนเทศในสังคมปัจจุบัน ส่งผลกระทบต่อชีวิตประจำวันของมนุษย์ทุกคนที่ทำได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การสื่อสารที่ผ่านระบบเครือข่ายคอมพิวเตอร์และอินเทอร์เน็ตที่ได้รับความนิยมเป็นอย่างมากตั้งแต่ทศวรรษที่ 1980 ที่ทำให้มีการพัฒนาการของระบบข้อมูลข่าวสาร รวมทั้งการเชื่อมโยงเครือข่ายการสื่อสารอย่างกว้างขวาง ในหน่วยงานของรัฐและเอกชนล้วนต้องใช้สื่อทางอิเล็กทรอนิกส์เป็นเครื่องมือในการประกอบธุรกรรมไม่มากก็น้อย โดยเฉพาะอย่างยิ่งในโลกตะวันตกซึ่งเป็นแหล่งกำเนิดและเผยแพร่แหล่งข้อมูล ยิ่งในปัจจุบันความสามารถในการสื่อสารข้อมูลได้พัฒนาไปเป็นแบบมัลติมีเดีย ซึ่งสื่อสารกันทั้งตัวอักษร ข้อมูล รูป เสียง ตลอดจนภาพเคลื่อนไหวได้อย่างรวดเร็วแบบไม่เคยเป็นมาก่อน ความก้าวหน้าในการสื่อสารข้อมูลผ่านระบบเครือข่ายคอมพิวเตอร์และอินเทอร์เน็ต กลายเป็นปัจจัยกระตุ้นให้เกิดการพัฒนาขีดความสามารถของบุคคลและองค์กรต่างๆ ที่จะส่งผลให้ประเทศมีความสามารถในการแข่งขันทางด้านเศรษฐกิจ

พัฒนาการของการสื่อสารสารสนเทศ เปลี่ยนแปลงรูปแบบในการจัดเก็บฐานข้อมูลที่เดิมอยู่ในรูปของกระดาษ ตั้งแต่ทศวรรษที่ 1960 กลายเป็นการจัดเก็บในรูปแบบอิเล็กทรอนิกส์ หรือ “ฐานข้อมูลทางอิเล็กทรอนิกส์” ซึ่งใช้เป็นหลักในการประมวลผลทางข้อมูลตลอดระยะเวลา 30 ปีที่ผ่านมาโดยที่ประเทศสหรัฐอเมริกาได้เริ่มต้นในการใช้เทคโนโลยี การสื่อสารที่พัฒนาขึ้นผสมผสานกับข้อมูลจากฐานข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ ทำให้ประสิทธิภาพในการทำงานเพิ่มขึ้นจากเดิมเป็นอย่างมาก

อย่างไรก็ดีการใช้ข้อมูลในฐานข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ยังมีปัญหาอยู่ไม่น้อย แม้ว่าการติดต่อสื่อสารระหว่างบุคคลเพื่อให้ได้ข้อมูลต่างๆมาใช้ประโยชน์ รวมทั้งการสร้างฐานข้อมูลด้วยตนเองนั้น ในปัจจุบันยังไม่ได้รับความคุ้มครองทางกฎหมายอย่างที่ควรจะเป็นอย่างเช่น มีการนำเอาข้อมูลหรือฐานข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์เหล่านั้นไปใช้ในทางที่ไม่เหมาะสมในด้านต่างๆ เช่น

- การใช้ข้อมูลอย่างไม่ถูกต้อง ทำให้เกิดการแข่งขันที่ไม่เป็นธรรมโดยผู้ที่นำข้อมูลที่ได้มาอย่างไม่ถูกต้องจะโดยการคัดลอก (copy) มาหาประโยชน์เข้าตนเอง ก่อให้เกิดความเสียหายกับผู้สร้างฐานข้อมูลนั้นขึ้น โดยใช้ทรัพยากรมนุษย์ และทรัพย์สินอย่างมหาศาล แต่กลับไม่ได้รับผลตอบแทน ในขณะที่ผู้คัดลอกใช้ข้อมูลกลับได้ประโยชน์จากข้อมูลนั้นโดยไม่เสียอะไรเลย เป็นความอยุติธรรมที่ส่งผลเสียหายอย่างชัดเจนต่อเศรษฐกิจโดยรวม

- ข้อขัดแย้งในเรื่องความลับทางการค้าโดยปกติแล้ว ข้อมูลและฐานข้อมูลที่ถูกรวบรวมไว้ มักจะเป็นหัวใจในการประกอบธุรกิจ และเป็นสิ่งสร้างสรรค์ที่ทำให้ผู้ประกอบการแตกต่าง และเหนือกว่าผู้แข่งขันอื่นๆในตลาด หากหัวใจในการประกอบธุรกิจหรือความลับทางการค้า ถูกขโมยไป ย่อมจะเกิดความเสียหายในการประกอบธุรกิจนั้นต่อไปในอนาคต การที่ข้อมูลรั่วไหลไปทำให้เสียข้อได้เปรียบทางด้านการค้าจนไม่อาจดำเนินธุรกิจนั้นต่อไปได้

- ปัญหาในเรื่องนิติกรรมสัญญา กระบวนการลักลอบนำข้อมูลในฐานข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ไปใช้นั้น ทำได้ง่ายและรวดเร็ว โดยผู้ลักลอบล่าหากแค่คลิกนิ้วที่เมาส์เท่านั้น และการนำข้อมูลนั้นไปหาประโยชน์ต่อไปก็ผิดหลักเบื้องต้นในเรื่องนิติกรรมสัญญา คือกฎหมายระบุห้ามการนำเข้าข้อมูลซ้ำซ้อนโดยมิได้รับอนุญาต

- ปัญหาเรื่องลิขสิทธิ์ ซึ่งเป็นหน่วยย่อยของหลักกฎหมายคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญา ยกตัวอย่างเช่น ข้อขัดแย้งในการให้ความคุ้มครองฐานข้อมูลจากคดีตัวอย่างตัวอย่างได้มีการตัดสินของศาลสูงสหรัฐ คดี Feist ในปี 1991 กระตุ้นให้เกิดการวิเคราะห์ถึงสาเหตุและแสวงหาข้อสรุปในหลักเกณฑ์ที่ใช้คุ้มครองผู้ผลิตฐานข้อมูลตลอดจนการใช้ฐานข้อมูลอย่างเคารพสิทธิของผู้สร้างสรรค์ทั้งในหมู่ประเทศที่มีความก้าวหน้าในเรื่องของฐานข้อมูล และในระดับโลก โดยผ่านองค์การระหว่างประเทศอย่างองค์การทรัพย์สินทางปัญญาโลก (World Intellectual Property Organization) ที่ปัจจุบันยังอยู่ในการดำเนินการ

เมื่อพิจารณาถึงสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นกับข้อมูลที่อยู่ในรูปของสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ผู้เขียนจึงได้นำประเด็นเหล่านั้นมาวิเคราะห์ถึงเหตุและแนวทางในการแก้ไขปัญหา จนปรากฏเป็นวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ โดยจะศึกษารูปแบบของกฎหมายคุ้มครองข้อมูลในฐานข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ ตั้งแต่นโยบายการให้ความคุ้มครอง การให้ความคุ้มครองข้อมูลที่เป็นทรัพย์สินทางปัญญา โดยเฉพาะอย่างยิ่งกฎหมายลิขสิทธิ์และหลักกฎหมายเฉพาะต่อการควบคุม การใช้ข้อมูลในฐานข้อมูลบนสื่ออิเล็กทรอนิกส์ จากประเทศที่มีบทบาทสำคัญในการคุ้มครองสิทธิเหล่านั้นได้แก่ ประเทศสหรัฐอเมริกา กลุ่มประเทศสหภาพยุโรป และองค์การทรัพย์สินทางปัญญาโลก ได้มีการศึกษาแนวความ

คิดโดยทำการค้นคว้าทางเอกสาร และฐานข้อมูลจากห้องสมุดอิเล็กทรอนิกส์ทั้งในและต่างประเทศ แล้วนำมาเปรียบเทียบกับข้อกำหนดรูปแบบความคุ้มครองและปัญหาต่างๆที่เกิดขึ้นจากการใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์ในประเทศไทย ซึ่งในปัจจุบันยังไม่มีกฎหมายกำหนดความคุ้มครองโดยเฉพาะที่มีขีดความสามารถเพียงพอที่จะกำกับดูแลการใช้งานของสื่ออิเล็กทรอนิกส์ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ข้อมูลที่ผ่านระบบอินเทอร์เน็ตให้มีความเป็นธรรมได้ อย่างไรก็ตามการนิเทศศาสตร์กำลังตื่นตัวในเรื่องนี้อยู่ไม่น้อย ตามอัตราความเจริญก้าวหน้าของเทคโนโลยีข้อมูลข่าวสารโดยมีความพยายามศึกษาบังคับใช้กฎหมายที่ให้คุ้มครองข้อมูลในฐานข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ แต่ยังไม่ประสบความสำเร็จเป็นรูปธรรมมากนัก ดังนั้นจึงหวังว่าการวิเคราะห์หลักกฎหมายคุ้มครองข้อมูลที่ใช้กันอยู่ในต่างประเทศประกอบกับปัญหาการขาดแคลนกฎหมายคุ้มครองข้อมูลของไทย ในปัจจุบันจะช่วยกระตุ้นให้มีการพัฒนาทางกฎหมายที่จะให้คุ้มครองข้อมูลในฐานข้อมูลอย่างครอบคลุมและมีประสิทธิภาพเหมาะสมกับประเทศไทย

1.2 วัตถุประสงค์ในการศึกษาวิจัย

1. เพื่อศึกษาถึงแนวทางของหลักกฎหมายคุ้มครองข้อมูลในฐานข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ระดับระหว่างประเทศตลอดจนปัญหาที่เกิดขึ้นในการใช้หลักกฎหมายเหล่านั้น
2. นำมาตรฐานและปทัสถานตลอดจนปัญหาที่เกิดขึ้นในการคุ้มครองข้อมูลในฐานข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ในระดับระหว่างประเทศมาเป็นหลักในการกำหนดกฎหมายที่เหมาะสมกับประเทศไทย

1.3 สมมติฐาน

การพัฒนาาระบบข้อมูลข่าวสารเทคโนโลยีสารสนเทศอย่างรวดเร็ว ทำให้การคุ้มครองข้อมูลในฐานข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ ภายใต้กฎหมายเฉพาะในประเทศไทยยังไม่สอดคล้องกับมาตรฐานและปทัสถานในระดับระหว่างประเทศ จึงควรมาตรการและวิธีการคุ้มครองข้อมูลในฐานข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ที่เหมาะสมกับประเทศไทย

1.4 ขอบเขตของการศึกษาวิจัย

การศึกษานี้ มีขอบเขตของเนื้อหาครอบคลุมการศึกษากฎหมายคุ้มครองข้อมูล ในฐานข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์จากแหล่งกฎหมายระหว่างประเทศ ไม่ว่าจะเป็นจากหลักกฎหมายขององค์การ ทรัพย์สินทางปัญญาโลก หลักกฎหมายความคุ้มครองฐานข้อมูลของสหรัฐอเมริกา และหลัก กฎหมายความคุ้มครองฐานข้อมูลแห่งสหภาพยุโรป เพื่อช่วยในการหาหลักเกณฑ์ที่ทรงประสิทธิ ภายในการปกป้องคุ้มครองข้อมูลในฐานข้อมูลต่างๆที่ปรากฏอยู่ในสื่ออิเล็กทรอนิกส์ พัฒนาการ อย่างรวดเร็ว รวมทั้งการศึกษาสภาพของปัญหาในการใช้กฎหมายคุ้มครองข้อมูลในฐานข้อมูล อิเล็กทรอนิกส์ในระดับระหว่างประเทศ เพื่อนำมาปรับใช้เป็นแนวทางสำหรับการสร้างระบบ กฎหมายที่คุ้มครองข้อมูลในฐานข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ของประเทศไทย

1.5 วิธีการดำเนินการวิจัย

การศึกษานี้ใช้วิธีการวิจัยเอกสารโดยการศึกษา แนวความคิด คือหลักการและเหตุผล ทางหลักกฎหมายของ 3 องค์การหลักในระดับนานาชาติ หลักกฎหมายความคุ้มครองฐานข้อมูลของ สหรัฐอเมริกา หลักกฎหมายความคุ้มครองฐานข้อมูลแห่งสหภาพยุโรป และองค์การทรัพย์สินทาง ปัญญาโลก ตลอดจนข้อตกลงระหว่างประเทศและหลักกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครองสิทธิ ของไทยโดยนำมาสรุปและวิเคราะห์ แล้วจึงนำข้อมูลเหล่านั้นมาวิเคราะห์เพื่อใช้ผลที่ได้เป็นแนวทาง เพื่อเสนอแนะหลักกฎหมายคุ้มครองข้อมูลในฐานข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ในประเทศไทยต่อไป

1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย

1. การนำหลักกฎหมายระหว่างประเทศมาศึกษาจะทำให้ทราบถึง หลักการมาตรฐาน และปทัสฐานของหลักกฎหมายคุ้มครองข้อมูลในฐานข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ในระดับนานาชาติ รวมไปถึงกฎหมายทรัพย์สินทางปัญญาและหลักกฎหมายฉบับอื่นที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครองข้อมูลใน ฐานข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ ทำให้ทราบขอบเขตของการให้ความคุ้มครองข้อมูลในฐานข้อมูล อิเล็กทรอนิกส์ บ่งเกิดการพัฒนาด้านวิชาการ เพื่อใช้เป็นแนวทางในการนำมาเป็นกฎหมายที่เหมาะสม สำหรับผู้ที่ใช้และให้บริการทางสื่ออิเล็กทรอนิกส์ รวมทั้งนำเอาแนวทางต่างๆมาพัฒนาเป็น กฎหมายคุ้มครองข้อมูลในฐานข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ในประเทศไทย

2. เมื่อได้ศึกษาถึงสถานภาพของกฎหมายไทย ในการคุ้มครองข้อมูลในฐานะข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ และการคุ้มครองสิทธิอื่นๆที่เกี่ยวข้องจะทำให้เห็นภาพรวมที่ชัดเจนถึงสิ่งที่กฎหมายไทยมีอยู่ และสิ่งที่จะต้องเพิ่มเติมเพื่อให้ทันกับความก้าวหน้าของเทคโนโลยีสารสนเทศ

3. การรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากทั้งต่างประเทศและภายในประเทศ จะทำให้เกิดองค์ความรู้ใหม่ สำหรับเป็นแนวทางในการแก้กฎหมายบัญญัติและวิธีบัญญัติของกฎหมายทรัพย์สินทางปัญญาที่จะใช้คุ้มครองข้อมูลในฐานะข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ ที่ผลิตขึ้นในประเทศไทย เพื่อให้ได้มาตรฐานทัดเทียมในระดับนานาชาติเป็นการส่งเสริมการลงทุนในธุรกิจข้อมูลข่าวสารและธุรกิจอื่นๆที่เกี่ยวข้องอันจะเป็นปัจจัยหลักในการเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศต่อไป

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 2

ข้อมูล และฐานข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์

มนุษย์เป็นนักสร้างสรรค์ โดยสามารถใช้ความอดสาหะพยายาม ในการคิดสร้างสรรค์ผลงานต่าง ๆ ขึ้นอย่างมากมาย (Creative works) เพื่อประโยชน์ในการดำรงชีวิตและจิตวิญญาณ รวมทั้งการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมในชุมชนของตน กฎหมายก็ได้รับรองความคิดสร้างสรรค์ของมนุษย์ โดยการให้ความคุ้มครอง ผู้สร้างสรรค์ผลงาน (Creator) ซึ่งเป็นผู้ทำหรือก่อให้เกิดงานสร้างสรรค์อย่างใดอย่างหนึ่ง อันเป็นงานที่เรียกว่า ทรัพย์สินทางปัญญา (Intellectual Property) ทั้งนี้ รากฐานที่สำคัญในการสร้างสรรค์งานทรัพย์สินทางปัญญานั้น ผู้สร้างสรรค์จำเป็นต้องใช้ความรู้ที่มีอยู่ (Existing knowledge) ที่เกี่ยวข้องเป็นปัจจัยพื้นฐานในการพัฒนาหรือสร้างสรรค์งานขึ้นมาใหม่ อาจกล่าวได้ว่ามีน้อยมากที่จะเกิดความคิดสร้างสรรค์ได้โดยมิได้อาศัยความรู้พื้นฐานที่มีอยู่เดิม

การมีอารยธรรมของมนุษย์ก็เกิดจากการสะสมและบ่มเพาะความรู้ต่าง ๆ ที่เรียนรู้ ทั้งจากประสบการณ์และศึกษา ความรู้ต่าง ๆ จึงอยู่ในรูปของข้อมูล (Data) และสารสนเทศ (Information) ซึ่งสังคมก็ตระหนักถึงความสำคัญของข้อมูลและสารสนเทศที่ถือว่าเป็นรากฐานในการพัฒนาประเทศ จึงการออกกฎหมายก็ให้การคุ้มครองข้อมูลหรือสารสนเทศ ไม่ว่าจะเป็นครณีที่มีการนำไปใช้ประโยชน์โดยมิชอบในรูปแบบต่าง ๆ เช่น การคุ้มครองความลับทางการค้า กฎหมายลิขสิทธิ์ และกฎหมายสิทธิบัตร เป็นต้น

ในบทนี้ ผู้เขียนจะอธิบายเกี่ยวกับนิยามความหมายของข้อมูลและฐานข้อมูล (Data and Databases) รวมทั้งจะแสดงให้เห็นถึงความสำคัญของข้อมูลและฐานข้อมูลที่มีการพัฒนาประเทศและความสัมพันธ์ของแนวความคิดของกฎหมายทรัพย์สินทางปัญญากับการให้ความคุ้มครองข้อมูลและฐานข้อมูล เพื่อเป็นพื้นฐานในการอธิบายในบทต่อไป

2.1 นิยามและคำจำกัดความของข้อมูลและฐานข้อมูล (Data and Database Definitions)

ข้อมูลนั้นมีอยู่หลากหลายตามประเภทของงานที่สร้างสรรค์ขึ้น มีการให้นิยามความหมายแตกต่างกันไปบ้าง แต่ก็มียอมรับประกอบคล้าย ๆ กัน ใน Webster's New World Dictionary ได้ให้นิยามคำว่า ข้อมูล (Data)¹ ว่าหมายถึง สิ่ง que แสดงถึงข้อเท็จจริง (Facts) หรือแนวความคิด (Concept)

---

¹ Webster's New World Dictionary, College Edition, Toronto, Canada: Nelson, Foster, and Scott, 1987.

หรือข้อแนะนำ (Instructions) อย่างเป็นทางการและเหมาะสม หรืออาจจะเป็นการแสดงออกถึงคุณลักษณะ (Characters) หรือปริมาณ (Analog quantities) ที่มี หรืออาจมีความหมาย เมื่อมีข้อมูลแล้ว ถ้าไม่จัดไว้ให้เป็นระเบียบในเรื่องหรือหมวดเดียวกัน ก็จะยุ่งยากต่อการค้นหาเพื่อนำมาใช้ (Utilization) จึงมีวิธีการจัดการเกี่ยวกับข้อมูล (Data or Data item management) ซึ่งทำให้ทราบว่าข้อมูลนั้น ๆ อยู่ในที่ใด

ข้อมูลแต่ละเรื่องอาจมีประโยชน์ต่อบุคคลบางคน หรือบางสถาบันก็ได้ แต่ข้อมูลอย่างเดียวกันอาจไม่เป็นประโยชน์ต่อคนอื่น ๆ ก็ได้ ข้อมูลที่ไม่เป็นประโยชน์นี้เรียกว่า ข้อมูลดิบ (Raw data) แต่ข้อมูลดิบก็อาจเป็นประโยชน์เมื่อนำไปผ่านการประมวลผล (data processing system) หรือ ระบบจัดทำเกี่ยวกับข้อมูล (data manipulation) โดยทำให้ข้อมูลดิบอยู่ในรูปแบบที่กระชับ (compact) ทำให้มีความหมายนำมาใช้สอยได้ เมื่อได้ข้อมูลของแต่ละเรื่อง ซึ่งอาจมีเป็นจำนวนมาก จึงมีวิธีเก็บรวบรวมไว้ด้วยกัน เรียกว่า ฐานข้อมูล (database)

ฐานข้อมูล (Database)² หมายถึง การรวบรวมข้อมูลที่จะใช้ร่วมกันเข้าด้วยกัน โดยใช้เครื่องจักรกลเข้ามาช่วย และในองค์กรมีการกำหนดรูปแบบที่แน่นอนของข้อมูลที่ใช้ร่วมกันเหล่านี้ มีการจัดลำดับตามคุณค่าของข้อมูลแต่ละประเภทเพื่อสะดวกในการใช้สอย โดยอาจจะมีการรวบรวมภายใต้การควบคุมจากศูนย์กลางเดียวกัน³ จากนิยามดังกล่าว ฐานข้อมูลจึงไม่รวมข้อมูลที่ไม่เป็นทางการ ข้อมูลส่วนบุคคล หรือ ข้อมูลที่เก็บรวบรวมไว้ด้วยมือ (Manual)

ทั้งนี้ ข้อมูล (Data) นั้นก็หมายความรวมถึงข้อเท็จจริง (Fact) ต่าง ๆ ทั้งที่อยู่ในรูปของข้อความ (Text) รูปภาพ (Image) สูตร (Formula) และสื่อผสม (Multimedia) นอกจากนี้ ข้อมูลดังกล่าวไม่จำเป็นต้องมีความหมายในตัวเอง หรือจะมีความหมายหรือมูลค่าก็ต่อเมื่อมีการนำไปผ่านกระบวนการ (Data processing) ก็ตาม

เมื่อวิทยาการเจริญขึ้น มีการใช้เครื่องมืออิเล็กทรอนิกส์ อย่างเช่น คอมพิวเตอร์ในการจัดเก็บข้อมูล นับแต่มีการปฏิวัติคอมพิวเตอร์เพื่อการค้าทำให้เกิดความเป็นระเบียบ (Formalization) มากขึ้น และรูปแบบของข้อมูลที่จัดเก็บนั้นก็เปลี่ยนไป สามารถรวมเรียกได้ว่า ข้อมูลและฐานข้อมูล

² Gordon C. Everest, Database Management Objectives, System Functions & Administration, McGraw-Hill, 1986.

³ Philip Leith, Owning Legal Information, E.I.P.R Issue 8, 2000.

ทางอิเล็กทรอนิกส์ (Electronic databases)⁴ ฐานข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์นี้ ง่ายต่อการนำข้อมูลมาใช้ และการทำซ้ำ ทั้งยังรวดเร็วกว่าการเก็บข้อมูลในฐานข้อมูลที่เป็นกระดาษ โดยที่ฐานข้อมูลแต่ละเรื่องแยกเป็นเอกเทศภายในองค์กรนั้นๆ และระบบฐานข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ยังเป็นเอกเทศจากระบบคอมพิวเตอร์โดยรวมขององค์กรอีกด้วย และถ้าหากมีการพัฒนาข้อมูลและฐานข้อมูลอย่างเต็มรูปแบบ คือการนำข้อมูลมาจัดลำดับตามคุณค่าของข้อมูล โดยที่คุณค่าของข้อมูลก็ขึ้นกับข้อมูลแต่ละประเภท ก็จะเป็นการเพิ่มคุณค่าของข้อมูลที่ได้เก็บรวบรวมไว้ให้มากขึ้นอีกด้วย

ในระบบข้อมูลขนาดใหญ่ เราจะพบว่าข้อมูลในแต่ละแฟ้มข้อมูลจะเกี่ยวข้องกัน เราจึงมีการนำแฟ้มข้อมูลที่เกี่ยวข้องกันนั้นมารวมเข้าไว้ด้วยกัน ด้วยหลักการทางการจัดการฐานข้อมูล ซึ่งทำให้การเก็บข้อมูลนั้นไม่ซ้ำซ้อนกัน และสามารถเรียกใช้ข้อมูลได้อย่างรวดเร็ว แต่ทั้งนี้ไม่ได้หมายความว่าในองค์กรหนึ่งๆจะต้องมีระบบฐานข้อมูลระบบเดียวกัน แต่หมายความว่าข้อมูลทั้งหมดที่อยู่ในระบบฐานข้อมูลจะต้องมีความสัมพันธ์กัน

การพัฒนาของระบบการเก็บข้อมูลในฐานข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ก้าวหน้าอย่างรวดเร็วมากขึ้น ตั้งแต่เมื่อปลายศตวรรษที่ 19 และยิ่งมากขึ้นไปอีก เมื่อ คอมพิวเตอร์เข้าไปอยู่ในชีวิตประจำวันของบุคคลทั่วไป การที่บุคคลโดยทั่วไปมีคอมพิวเตอร์อยู่ในบ้าน ทำให้สามารถใช้สื่อทางอิเล็กทรอนิกส์นั้น ในการใช้บริการสื่ออินเทอร์เน็ตเพื่อเข้าไปหาแหล่งข้อมูลที่เกี่ยวข้องในฐานข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์อื่น ๆ หรือสามารถซื้อสินค้าและบริการได้อย่าง ง่ายดายและรวดเร็ว แทนที่จะต้องออกไปหาซื้อสินค้าด้วยตัวเอง

2.2 โครงสร้างของข้อมูลและฐานข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์

รูปแบบใหม่ของการเก็บข้อมูลให้อยู่ในรูปอิเล็กทรอนิกส์ ที่มีคุณสมบัติดีเด่นหลายประการอย่างที่กล่าวมาแล้ว ทำให้ได้รับความนิยมแพร่หลายออกไปอย่างรวดเร็ว ในทุกหน่วยของสังคมทั้งภาครัฐและเอกชน ทำให้ข้อมูลในรูปแบบอิเล็กทรอนิกส์จกกลายเป็นปัจจัยหลักของการผลิตขั้นพื้นฐานควบคู่ไปกับปัจจัยดั้งเดิมอย่างทุนและแรงงาน และตัวข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ยังได้กลายเป็นสินค้าที่มีการจัดขายแลกเปลี่ยนได้อย่างเป็นเอกเทศ

การที่ข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ได้รับการยอมรับอย่างกว้างขวางดังกล่าว ทำให้เกิดการศึกษเพิ่มเติมทางด้านเทคโนโลยีข้อมูลข่าวสารและหลักทฤษฎีทางด้านอิเล็กทรอนิกส์ เพื่อให้สามารถ

⁴ Ralph B. Bisland, Database Management, U.S.A : Prentice-Hall, Inc., 1989.

ประยุกต์ใช้ได้ ในสาขาที่ต้องการ รวมถึงในการบัญญัติกฎหมายเพื่อคุ้มครองสิทธิที่จะต้องเข้าใจที่มาที่ไป องค์ประกอบและลักษณะเฉพาะเพื่อให้ได้หลักเกณฑ์ที่ครอบคลุมในทุกด้าน

2.2.1 โครงสร้างและองค์ประกอบของข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ (Data in Electronic Form)⁵ ประกอบด้วย

2.2.1.1. **บิต** (Binary digit: bit) เป็นส่วนประกอบหน่วยที่เล็กที่สุดของข้อมูลที่คอมพิวเตอร์สามารถทำความเข้าใจ ได้ประกอบด้วยตัวเลขฐานสองสองตัว คือ 0 และ 1 แทนสถานะของการทำงานสองลักษณะคือ การเปิด-ปิดวงจร อันเป็นหลักการทำงานขั้นพื้นฐานของระบบดิจิทัล

2.2.1.2. **หน่วยข้อมูล** (Data item) เป็นส่วนที่เล็กที่สุดของข้อมูลที่ใช้รู้จัก ประกอบด้วย ตัวอักษรหรือสัญลักษณ์พิเศษ แต่ไม่มีความหมายในตัวเอง

2.2.1.3. **ฟิลด์ข้อมูล** (Field) เป็นการนำหน่วยข้อมูลมารวมเข้าไว้ด้วยกัน ทำให้สามารถสื่อความหมายได้

2.2.1.4. **ระเบียบข้อมูลหรือเรคคอร์ด** (Record) เป็นการบันทึกรวบรวมเอาฟิลด์หลาย ๆ ฟิลด์ที่สัมพันธ์กันเข้าไว้ด้วยกัน

2.2.1.5. **แฟ้มข้อมูลหรือไฟล์ข้อมูล** (File) คือ การรวบรวมข้อมูลหลายๆ ระเบียบเข้าไว้ด้วยกัน โดยมักจะเรียงลำดับระเบียบเพื่อให้สะดวกต่อการค้นหา และจะมีฟิลด์หนึ่งฟิลด์ที่ใช้สำหรับการอ้างอิงระเบียบ ซึ่งเรียกว่า คีย์ฟิลด์ (key field) แต่จะต้องไม่มีการเก็บข้อมูลซ้ำกันในแต่ละคีย์ฟิลด์ของทุกระเบียน โดยทั่วไปแฟ้มข้อมูลแบ่งเป็น 2 ประเภท คือ

1. แฟ้มข้อมูลหลัก (master file) หมายถึง แฟ้มข้อมูลที่ใช้เก็บข้อมูลที่สนใจ จะเป็นแฟ้มข้อมูลถาวร มีการเปลี่ยนแปลงน้อย
2. แฟ้มข้อมูลชั่วคราว (transaction file) เป็นแฟ้มข้อมูลที่ใช้เก็บข้อมูลที่มีการเปลี่ยนแปลงบ่อยๆ

---

⁵ Joseph N. Ulman, Jr. and Jay R. Gould, Technical Reporting, Rev. ed., New York: Holt, Rinehart, and Winston, 1959.

2.2.2 โครงสร้างและองค์ประกอบของฐานข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ (Electronic Database System)⁶ ประกอบด้วย

2.2.2.1. **ข้อมูล (Data)** ข้อมูลที่ถูกเก็บอยู่ในระบบฐานข้อมูลนั้น มีอยู่มากมายหลายประเภท การเก็บบันทึกข้อมูลเหล่านั้นอย่างเป็นระบบ จึงจำเป็นต้องมีการจำแนกประเภทของข้อมูลเพื่อที่จะสามารถกำหนดเรคอร์ดและฟิลด์ในระบบฐานข้อมูลได้ และยังเป็นที่จะต้องมีการกลไกภายในที่บำรุงรักษาข้อมูลที่ถูกบันทึกไว้นั้น จนสามารถรู้ได้ว่าส่วนประกอบเฉพาะแต่ละส่วนนั้นเก็บบันทึกอยู่ที่ไหน นอกจากนี้จะต้องทราบวิธีการใส่หรือเพิ่มข้อมูลลงในฐานข้อมูล แก้ไขจัดเรียงข้อมูล ดึงข้อมูลทั้งหมดหรือบางส่วนออกจากฐานข้อมูล ดังนั้นการจัดระบบฐานข้อมูลจึงมีความจำเป็นสำหรับการจัดเตรียมบริการให้กับผู้ใช้ได้เข้าถึงข้อมูลอย่างสะดวก

2.2.2.2. **ฮาร์ดแวร์ (Hardware)** เป็นอุปกรณ์ที่ใช้ในการเก็บข้อมูลต่างๆ และเรียงข้อมูลให้เป็นลำดับเพื่อสะดวกในการนำข้อมูลมาใช้

2.2.2.3. **ซอฟต์แวร์ (Software)** เป็นคำสั่งที่ใช้ควบคุมการรับส่งข้อมูลในแต่ละระดับ เพื่อให้สามารถเพิ่ม ลบ ค้นหาข้อมูล และเปลี่ยนแปลงข้อมูล ทำให้การจัดการเก็บข้อมูลสะดวกและง่ายดายขึ้นมาก

2.2.2.4. **ผู้ใช้ (Users)** มี 3 ส่วน

- ผู้เขียน โปรแกรมประยุกต์ในภาษาต่างๆ ที่ใช้คู่กับระบบฐานข้อมูล
- ผู้ปฏิบัติงานระบบฐานข้อมูล เป็นผู้รู้วิธีการและสามารถใช้อุปกรณ์ต่าง ๆ ได้อย่างคล่องแคล่วเพื่อจัดการกับข้อมูล
- ผู้ควบคุมดูแลระบบทั้งหมด ไม่ว่าจะเป็นเรื่องการออกแบบระบบ การจัดการเรื่องฮาร์ดแวร์ หรือ ทรัพยากรอื่นๆ ทั้งยังเป็นผู้กำหนดคัดเลือกผู้ที่จะเข้ามาใช้งานในระบบ หรือใช้งานข้อมูลแต่ละส่วน

---

⁶Michael M. Gorman, Database Management Systems, U.S.A.: QED Information Sciences, Inc., 1991.

แม้ว่าจะมีการกำหนดนิยามและคำจำกัดความของข้อมูลและฐานข้อมูล รวมทั้งโครงสร้างและองค์ประกอบของข้อมูลและฐานข้อมูลกันไว้แล้ว แต่ในความเป็นจริงการกำหนดนิยาม โดยเฉพาะอย่างยิ่งนิยามของฐานข้อมูลว่าเป็น “การรวบรวมข้อมูลที่จะใช้ร่วมกันเข้าด้วยกัน” นั้นกว้างมากจนอาจมองไม่ออกเลยว่าฐานข้อมูลนั้นมีความสำคัญอย่างไรต่อการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของมนุษย์ และจำเป็นมากน้อยเพียงใดจึงต้องบัญญัติกฎหมายเพื่อคุ้มครองสิทธิของข้อมูลนั้นๆ

2.3 ตัวอย่างและรูปแบบของฐานข้อมูล และการให้บริการ

ฐานข้อมูลทางด้านวิชาการ โดยเฉพาะฐานข้อมูลทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีได้รับการพัฒนาอย่างดีในยุคปัจจุบันเพราะถือว่าเป็นแหล่งข้อมูลหรือความรู้ที่สำคัญของมวลมนุษยชาติที่เป็นโครงสร้างพื้นฐานสำคัญในการพัฒนาความรู้ใหม่หรือนวัตกรรมที่เป็นปัจจัยส่งเสริมและพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศต่อไป ทั้งนี้ เพื่อประโยชน์ในการวิเคราะห์การให้ความคุ้มครองฐานข้อมูลในบทต่อไป ผู้เขียนจึงขอเสนอปัญหาและลักษณะของฐานข้อมูลฐานความรู้ทางด้านวิทยาศาสตร์ ซึ่งประสบกับความต้องการและปัญหา ดังนี้

- เนื่องจากการลงทุนในการสร้างหรือทำฐานข้อมูลนั้น อาจต้องการลงทุนที่สูงและใช้ระยะเวลาในการสร้างหรือทำค่อนข้างนาน จึงจำเป็นต้องมีการประกันหรือสร้างความมั่นใจให้แก่ผู้ลงทุนว่าหากผู้ลงทุนสร้างฐานข้อมูลในเชิงพาณิชย์ ควรได้รับการให้ความคุ้มครอง
- สำหรับการสร้างหรือจัดทำฐานข้อมูลของรัฐบาลเองก็ควรขยายหรือส่งเสริมการเข้าถึงและใช้ฐานข้อมูลอย่างกว้างขวางแก่ประชาชนทั่วไป ไม่ควรจำกัดอย่างในกลุ่มบุคคล
- ความจำเป็นในการควบคุมกำกับดูแลราคาการเข้าถึงและใช้บริการฐานข้อมูลนั้นต้องสมเหตุสมผล โดยเฉพาะในกรณีของการเข้าถึงและการใช้เพื่อการศึกษาและวิจัย
- ในวงการวิทยาศาสตร์นั้น การพัฒนาหรือเพิ่มมูลค่าของฐานข้อมูลอยู่เสมอเป็นสิ่งจำเป็น และรวมทั้งการตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลระหว่างกันระหว่างกัน (Cross-check) การแนะนำ และการสรุปผลด้วย
- ฐานข้อมูลทางด้านวิทยาศาสตร์ถูกสร้างขึ้นโดยการรวมและพัฒนาขยายมาจากชุดข้อมูลเก่า ๆ ในอดีต (Earlier data sets)

- ในวงการวิทยาศาสตร์นั้น นักวิทยาศาสตร์และนักวิจัยจำเป็นต้องเข้าถึงข้อมูลอย่างเต็มที่และไม่มีข้อจำกัด (Full and unrestricted access to data) เพื่อพัฒนาความรู้ใหม่ ๆ

ตัวอย่างของงานฐานข้อมูลทางด้านวิทยาศาสตร์ในปัจจุบันมี ดังนี้

ตัวอย่างตารางที่หนึ่ง⁷ ฐานข้อมูลที่อยู่ในรูปของ CD-ROMs ในประเทศสหรัฐอเมริกา จากข้อมูลในปี ค.ศ. 1995 Gale Directory of Databases ได้รายงานว่ามีฐานข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ที่อยู่ในรูปของ CD-ROMs ประมาณ 9,385 ฐานข้อมูลที่มีการจำหน่ายทางการค้า⁸ ซึ่งยกตัวอย่างมาเพียงบางส่วน ดังนี้

Vendor/Type	Numerical Data & Directory	Software	Bibliography	Text, Image & Multimedia
Government Provider	6	0	1	0
Commercial Provider of Public Domain Data	0	1	6	8
Commercial Provider of Public Domain Data Enhanced with Proprietary Software or Other Features	7	0	0	0
Commercial Provider of Original Data	9	3.0	21	38.0

⁷ Stephen M. Maurer, Raw Knowledge Protecting Technical Databases for Science and Industry, A Report Prepared for the National Research Council's Workshop on Promoting Access to Scientific and Technical Data for the Public Interest, 1999.

⁸ Kathleen Lopez Nolan , Gale Directory of Databases, New York & London, 1995.
page 4.

จากตารางข้างต้นจะเห็นได้ว่ามีฐานข้อมูลที่ได้สร้างและพัฒนาขึ้นอย่างมากมายหลากหลายรูปแบบ โดยมีได้มีการให้ความคุ้มครองทางกฎหมายอย่างเต็มรูปแบบ ทั้งนี้ ผู้สร้างหรือจัดจำหน่ายฐานข้อมูลใช้กลยุทธ์หลากหลายในการให้ความคุ้มครองฐานข้อมูลตนเอง⁹ ดังนี้

- เนื้อหาข้อมูลที่มีลิขสิทธิ์ (Copyrighted Content) กล่าวคือผู้สร้างหรือพัฒนาฐานข้อมูลยังคงจัดทำฐานข้อมูลในรูปแบบของสิ่งพิมพ์ (Print-based mode) ควบคู่กับ CD-ROMs กันไปด้วย ตัวอย่างคือประมาณ 46% ของฐานข้อมูลจะประกอบด้วยข้อมูลในรูปแบบของข้อความ (Text) รูปภาพ (Image) และสื่อผสมหรือมัลติมีเดีย (Multimedia) ซึ่งเป็นงานอันมีลิขสิทธิ์เสียเป็นส่วนใหญ่ โดยรวบรวมมาจากงานในรูปแบบของหนังสือ วารสาร และหนังสือพิมพ์ ดังนั้น จึงทำให้งานต่าง ๆ ที่อยู่รูปของฐานข้อมูลยังคงได้รับความคุ้มครองจากกฎหมายลิขสิทธิ์ โดยไม่ต้องคำนึงว่าจะต้องเป็นฐานข้อมูลที่ได้รับคุ้มครองตามกฎหมายหรือไม่
- การปรับปรุงฐานข้อมูล (Updating) ประมาณ 73% ของฐานข้อมูลมีการปรับปรุงอยู่อย่างสม่ำเสมอทุกสามเดือนหรือทุกปี ดังนั้น ในทางปฏิบัติจึงยากที่คู่แข่งที่ต้องการคัดลอกโดยมิชอบจะสามารถจัดจำหน่ายสินค้าหรือผลิตภัณฑ์ที่ใหม่ได้อย่างทันทีทันใด (หมายเหตุ ด้วยเทคโนโลยี CD-ROMs ในขณะนั้นอาจยากลำบาก แต่เทคโนโลยีในปัจจุบันอาจกระทำได้ไม่ยากนั้นในการทำสำเนา CD-ROMs)
- การพัฒนา (Enhancement) ฐานข้อมูล CD-ROMs มักจะประกอบด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์ที่ใช้ในการสืบค้นข้อมูลด้วย ซึ่งโดยส่วนใหญ่โปรแกรมคอมพิวเตอร์เหล่านั้นมักจะได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายลิขสิทธิ์
- การพิมพ์และจัดจำหน่ายซ้ำ (Reprint) ผู้ประกอบธุรกิจฐานข้อมูลที่เป็นบริษัทขนาดใหญ่ มักจะใช้กลยุทธ์การพิมพ์และจัดจำหน่ายซ้ำฐานข้อมูลที่ไม่ได้รับความคุ้มครองภายใต้กฎหมายลิขสิทธิ์ โดยการพิมพ์ในจำนวนมากเพื่อให้เกิดต้นทุนต่ำและจัดจำหน่ายในราคาต่ำ ดังนั้น ผู้ประกอบการรายย่อยที่ต้องการเอาเปรียบอาจไม่คุ้มทุน

---

⁹ Stephen M. Maurer, Raw Knowledge Protecting Technical Databases for Science and Industry, page 5.

ตัวอย่างตารางที่สอง ฐานข้อมูลที่อยู่บนอินเทอร์เน็ต ซึ่งจากการสรุป 100 เว็บไซต์ที่ได้จากการสืบค้น โดยการใช้คำสำคัญสืบค้น “Database” ใน Infoseek¹⁰ ผลก็ได้มี ดังนี้

Provider Type	Bulletin Board in which individual needs are posted a single place (e.g. job listing)	Compilations of two or more public domain database	Original data	Directory & network data which identify community members to each other and/or the public
Enthusiast	0	6	0	0
Government & Education	2	40	3	4
Commercial Provider/Access Provided without charge	6	0	7	3
Commercial provider/portions of data restricted to users who have purchased passwords	0	0	8	0
Commercial provider/search only	0	0	18	3

¹⁰ Ibid, page 6.

สำหรับการให้บริการฐานข้อมูลบนอินเทอร์เน็ตนั้น ผู้ให้บริการมักจะมีกลยุทธ์ป้องกันฐานข้อมูลของตนเอง (Self-help) ดังนี้

- การใช้รหัสลับ (Passwords) โดยเว็บไซต์ส่วนใหญ่มักจะให้ผู้ให้บริการสามารถเข้าถึงฐานข้อมูลที่จำกัด เพื่อเป็นตัวอย่งเท่านั้น หากต้องการใช้ฐานข้อมูลอย่างไม่มีข้อจำกัดก็จำเป็นต้องสมัครเป็นสมาชิก และผู้ให้บริการก็จะได้รับรหัสลับเพื่อเข้าถึงฐานข้อมูลได้
- เว็บไซต์ที่สืบค้นข้อมูลเท่านั้น (Search only web sites) กล่าวคือผู้ใช้จะต้องแสดงความต้องการสิ่งที่ตนเองต้องการค้นหา แล้วผู้ให้บริการเว็บไซต์นั้นจะเป็นคนทำการสืบค้นฐานข้อมูลนั้นให้และจะแสดงผลการสืบค้นให้ผู้ให้บริการทราบ¹¹
- บางฐานข้อมูลมีรายได้จากการจำหน่ายรายชื่อ (Clearinghouses) แทนที่จะเก็บค่าบริการจากผู้ใช้ ตัวอย่างที่เห็นได้ชัดคือ เว็บไซต์หางาน ซึ่งบริษัทที่ต้องการประกาศโฆษณาหากคนงานจะเป็นผู้จ่ายค่าโฆษณานั้น
- การขายพ่วง (Product Ties) กล่าวคือในหลายเว็บไซต์ได้นำเสนอฐานข้อมูลเพื่อต้องการจำหน่ายหรือโฆษณาผลิตภัณฑ์หรือบริการหลักของตน (Core business) มากกว่าตัวผลิตภัณฑ์ฐานข้อมูลนั่นเอง

จากกรณีตัวอย่างของฐานข้อมูลที่กล่าวมานั้น จะเห็นได้ว่ามีฐานข้อมูลเพียงบางประเภทเท่านั้นที่ต้องการความคุ้มครองในรูปของกฎหมาย และโดยทั่วไปผู้ให้บริการฐานข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับข้อมูลของรัฐบาลและการศึกษาที่มีอยู่ในปัจจุบันนั้น มักจะมีเป้าหมายในการกระจายความรู้หรือข้อมูลในฐานข้อมูลเป็นเป้าหมายหลักมากกว่าผลประโยชน์ทางการค้า จึงมักไม่มีการจัดเก็บค่าบริการจากผู้ใช้หรืออาจจัดเก็บในราคาต่ำ โดยเฉพาะรัฐบาลส่วนใหญ่มักมีนโยบายทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศในทำนองว่ารัฐบาลมีหน้าที่ให้บริการข้อมูลและสารสนเทศพื้นฐานแก่ประชาชน¹² ดังนั้น รัฐบาลมักเป็นผู้จัดทำฐานข้อมูลเอง โดยไม่มีการจัดเก็บค่าบริการแก่ผู้ใช้แต่ประการใด

¹¹ Tom Slezak, a computer scientist at Lawrence Livermore National Laboratory, confirmed that these methods conferred “reasonable and prudent security” when I interviewed him on November 20, 1998. A memorandum summarizing Slezak’s comments can be found at Exhibit 6 to this report. See Stephen M. Maurer.

¹² J.H. Reichman & Pamela Samuelson, “Intellectual Property Rights in Data?,” Vol. 50 Vanderbilt Law Review, January 1997, at p. 67

ตัวอย่างการให้บริการฐานข้อมูลในประเภทอื่น ๆ

- ประเภทบริการสืบหาข้อมูล (Dataquest) เป็นการให้บริการของบรรดาบริษัทที่ปรึกษาที่มักจะให้บริการสืบหาข้อมูลเพื่อการตัดสินใจทางด้านธุรกิจ โดยส่วนใหญ่มักจะเสนอข้อมูลสองประเภท (1) ห้องสมุดที่รวบรวมรายงานที่เป็นความลับประมาณ 25000 ฉบับ ซึ่งสามารถสืบค้นและดาวน์โหลดได้ โดยเก็บค่าบริการประมาณ 100 ถึง 5000 เหรียญสหรัฐต่อหนึ่งข้อมูล และ (2) การสืบค้นตามสั่ง (Custom search) ซึ่งราคาค่าบริการนั้นขึ้นอยู่กับประเภทและปริมาณของข้อมูล (Negotiated price) อย่างไรก็ตาม ข้อมูลหรือรายงานนั้น ๆ ต้องอยู่ภายใต้เงื่อนไขของสัญญาที่จำกัดการใช้และการเปิดเผยข้อมูล นอกจากนี้ ในการให้บริการประเภทนี้ อาจมีการให้บริการประเภทเตือน (Alert service) ข้อมูลใหม่หรือที่มีการปรับปรุงใหม่แก่ผู้ใช้บริการที่สมัครเป็นสมาชิกด้วย
- Info-Tac เป็นฐานข้อมูลประเภทหนึ่งที่ใหญ่และมีประโยชน์อย่างมากต่อการทำรายงานทางวิชาการ โดยมักจะบรรจุข้อมูลประเภทอ้างอิง (Citation index) โดยมีการให้บริการทั้งในรูปแบบของ CD-ROM และ บนอินเทอร์เน็ตหรืออินทราเน็ต ฐานข้อมูลประเภท Info-Tac มักจะให้บริการฟรีหรือค่าบริการที่ไม่แพงนั้น แต่หากเป็นการสืบค้นข้อมูลหรือวารสารที่เก่าหรือยากแก่การค้นหา ก็อาจมีการจัดเก็บในราคาที่แพง

2.4 ทฤษฎีและแนวความคิดพื้นฐานในการให้ความคุ้มครองฐานข้อมูล

ในอดีตกาล ผู้คิดค้นสร้างสรรค์งานขึ้นมา ก็มักจะหวงไม่ยอมให้ผู้อื่นรู้ เก็บไว้รู้เฉพาะตนเอง การพัฒนาให้ก้าวหน้าในเรื่องนั้น ๆ ก็จะมีในวงแคบ ๆ ทำให้ไม่สามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้มากนัก หรืออาจบันทึกข้อมูลต่างๆเป็นลายลักษณ์อักษรไว้ แต่เจ้าของผู้คิดค้น ไม่ได้เปิดเผยให้สาธารณชนทราบ เมื่อผู้คิดสร้างสรรค์นั้นถึงแก่กรรม ข้อมูลต่าง ๆ ก็อาจจะสูญหายไปด้วย ต่อมาเมื่อเทคโนโลยีมีความเจริญก้าวหน้ามากขึ้น มีการสร้างเครื่องบันทึกข้อมูลหลากหลายรูปแบบ เช่น การบันทึกเทปภาพและเสียง การบันทึกข้อมูลลงในคอมพิวเตอร์ ผู้สร้างสรรค์งานก็จะเก็บข้อมูลต่าง ๆ ไว้ในเครื่องอิเล็กทรอนิกส์นั้น แต่หากมีการเผยแพร่ข้อมูลเหล่านั้นโดยไม่ได้รับอนุญาต ทำให้คนรู้มากขึ้นแล้วนำข้อมูลไปใช้เป็นประโยชน์ส่วนตัว โดยเจ้าของผู้คิดค้นไม่ได้ประโยชน์อะไรเลย จึงมีการค้นคิดวิธีการต่าง ๆ เพื่อปกป้องผลประโยชน์ของผู้สร้างสรรค์ ซึ่งหนึ่งในนั้น คือ การใช้มาตรการทางกฎหมาย กล่าวคือ จะต้องมีการกฎหมายกำหนดหลักเกณฑ์ และขอบเขตการคุ้มครองสิทธิข้อมูลหรือประดิษฐ์กรรมนั้น ๆ ที่แพร่หลายและเป็นที่ยอมรับกันอย่างกว้างขวาง คือ กฎหมายทรัพย์สินทางปัญญา

กฎหมายทรัพย์สินทางปัญญา เป็นสาขาหนึ่งของกฎหมายอันเกี่ยวกับสิทธิต่างๆในสิ่งที่เกิดจากความอดสาหัส ก่อให้เกิดงานสร้างสรรค์และการค้นคิดใดๆจากภูมิปัญญาของผู้สร้าง รวมทั้งสิทธิต่างๆตามกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับชื่อเสียง (Reputation) หรือ กู้ดวิลล์ (goodwill) ทางการค้า¹³ ดังนั้น สาระสำคัญของทรัพย์สินทางปัญญาจึงมีความเกี่ยวข้องกับสิ่งต่างๆอย่างกว้างขวางมาก ครอบคลุมเท่าที่มนุษย์จะมีปัญญาในการค้นคิดสร้างสรรค์

จากเหตุผลดังกล่าว กฎหมายทรัพย์สินทางปัญญาจึงย่อมมีขอบเขตอันกว้างขวางตามเจตนารมณ์เพื่อการคุ้มครองสิทธิในทรัพย์สินทางปัญญาแต่ละแขนง โดยหน้าที่อันสำคัญของกฎหมายทรัพย์สินทางปัญญาก็คือ การยับยั้งมิให้บุคคลอื่นที่ปราศจากสิทธิในทรัพย์สินทางปัญญานั้น ไม่ให้กระทำการลอกเลียนการค้นคิดและชื่อเสียงทางการค้าของบุคคลอื่น แล้วนำไปใช้ประโยชน์ ซึ่งเป็นการเอาเปรียบและไม่เป็นธรรม รวมทั้งกำหนดลักษณะการเยียวยาแก้ไข (remedies) จากการกระทำอันก่อให้เกิดความเสียหายแก่เจ้าของทรัพย์สินทางปัญญาแต่ละแขนงนั้นด้วย¹⁴ แต่ก็มีข้อจำกัดบางประการ ตามแต่ที่บทบัญญัติแห่งกฎหมาย หรือข้อกำหนดของฝ่ายปกครอง ในการจำกัดการใช้สิทธิของผู้มีกรรมสิทธิในทรัพย์สินของตน

นอกจากนี้ เราสามารถมองทรัพย์สินทางปัญญา อันเป็นทรัพย์สินที่มิใช่สิ่งจับต้องได้หลายลักษณะ การปกป้องคุ้มครองสิ่งสร้างสรรค์โดยใช้กฎเกณฑ์ที่บัญญัติขึ้นมาใช้บังคับ (legal regimes) ที่มีต้นกำเนิดและแพร่หลายอยู่ในสังคมตะวันตกก็เกิดจากการมองสิ่งสร้างสรรค์นั้นว่ามีคุณค่า (Value) สมควรได้รับการปกป้อง เพื่อให้เกิดประโยชน์ทั้งต่อผู้สร้างสรรค์และประโยชน์ต่อสังคม แต่ในขณะเดียวกันก็มีมุมมองที่แตกต่างถึงคุณค่าของทรัพย์สินทางปัญญาเหล่านั้น ที่สามารถนำไปประยุกต์เพื่อคุ้มครองผลงานที่มีลักษณะเฉพาะที่แตกต่างกันไป ดังจะชี้ให้เห็นโดยละเอียดต่อไป

กฎหมายเพื่อป้องกันการเผยแพร่ข้อมูลโดยที่ไม่ได้รับอนุญาตที่มีใช้กันอยู่ ณ ปัจจุบันคือกฎหมายลิขสิทธิ์ (Copyright Law) กฎหมายสิทธิบัตร (Patent) และกฎหมายความลับทางการค้า (Trade Secret) นั้น พัฒนารูปร่างขึ้นจากหลักการกฎหมายเพื่อสังคม (rule-utilitarian) คือการเปิดโอกาสใน

¹³ Robert J. Hart, Baker & McKenzie: Guide to Intellectual Property in the IT Industry, Sweet & Maxwell, 1998.

¹⁴ ไชยยศ เหมะรัชตะ, กฎหมายทรัพย์สินทางปัญญา, กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์นิติธรรม, 2540 หน้า 4.

เวลาที่จำกัดให้ผู้ประดิษฐ์คิดค้นนั้นได้รับประโยชน์จากการลงทุน กำลังกาย กำลังทรัพย์ (labor) เพื่อสร้างงานขึ้นมา หลังจากนั้นจึงเผยแพร่ชิ้นงานเพื่อให้เป็นประโยชน์ต่อสังคม

หลักการ “ใครทำใครได้” นี้มีต้นกำเนิดจากทฤษฎีกฎธรรมชาติ (Natural Law)¹⁵ ของนักปรัชญาชาวอังกฤษในสมัยคริสต์ศตวรรษที่ 17 ชื่อ นายจอห์น ล็อก (John Locke) กล่าวคือ ปรัชญาของ ล็อก (Locke) มองว่า กฎธรรมชาติเป็นหลักการที่จะช่วยให้มนุษย์อยู่กันอย่างสงบสุข และเป็นพื้นฐานของการบัญญัติกฎหมายต่างๆ ที่พัฒนาขึ้นมาเมื่อมนุษย์มีอารยธรรมที่เจริญมากขึ้นแล้ว กฎธรรมชาติดังกล่าวระบุถึงความ “ควร” และ “ไม่ควร” และหลักศีลธรรม (moral duties) ที่มนุษย์ควรปฏิบัติแก่กัน โดยมีสมมติฐานที่ว่า มนุษย์แต่ละคนมีความเท่าเทียมกัน และจำเป็นต้องปฏิบัติตามสิทธิและหน้าที่ที่กำหนดขึ้นโดยพระเจ้าเป็นเจ้าอยู่ 4 ประการด้วยกัน (4 sets of natural rights)¹⁶ คือ

1. มนุษย์จะไม่ทำร้ายซึ่งกันและกัน (not to harm others)
2. มนุษย์มีอิสระที่จะทำอะไรก็ได้ตามแต่ที่จะเห็นสมควร และมีสิทธิในการใช้ประโยชน์จากธรรมชาติที่พระเจ้าประทานให้
3. มนุษย์มีหน้าที่ที่จะต้องแบ่งปันสิ่งที่ตนเองมีหรือสิ่งที่เหลือใช้ให้ผู้อื่น ในเวลาที่ผู้อื่นต้องการ โดยที่ตนเองจะต้องไม่เดือดร้อน
4. มนุษย์จะต้องไม่เอาเปรียบ โดยเอางานที่ผู้อื่นทุ่มเทความพยายามสร้างสรรค์จากวัตถุดิบที่มีตามธรรมชาติมาเป็นของตน ซึ่งจริยธรรมข้อนี้เองเป็นหลักสำคัญที่กำหนดสิทธิในทรัพย์สิน (Property right) ของมนุษย์

ทฤษฎีของ ล็อก (Locke) มองทรัพย์สินเป็นสิ่งที่มนุษย์ได้มาจากการลงทุนลงแรง (labor) แปรเปลี่ยนกำลังกายและทรัพยากรที่มีอยู่ตามธรรมชาติมาเป็นผลงานสร้างสรรค์ และผู้ลงทุนลงแรงนั้นควรจะมีสิทธิในทรัพย์สินนั้น ๆ โดยสมบูรณ์ (right to the fruits of her labor) และสามารถจัดการกับทรัพย์สินนั้น ๆ ได้อย่างอิสระ โดยไม่ทำความเดือดร้อนให้ใคร¹⁷ เช่น สามารถหาประโยชน์ด้วยการขายต่อได้ ปฏิเสธไม่ให้ผู้อื่นมาใช้ ได้ประโยชน์จากงานของตน หากมีการละเมิดก็สามารถดำเนินมาตรการใดๆ เพื่อป้องกันการเสียหายที่อาจเกิดขึ้นได้

¹⁵ Wendy J. Gordon, A Property Right in Self-Expression: Equality and Individualism in the Natural Law of Intellectual Property, Vol.102 Yale Law Journal,1993.

¹⁶ Ibid.

¹⁷ Adam D. Moore, Article: A Lockean Theory of Intellectual Property, Vol. 21 Hamline Law Review,1997.

ทฤษฎีของ ล็อก (Locke) นั้น ใ้จะว่าประสาจากจุดบกพร่องเสียเลย ทฤษฎีที่คิดขึ้นในคริสต์ศตวรรษที่ 17 บนพื้นฐานของความเชื่อในทางคริสตศาสนา และเป็นพื้นฐานของการกำหนดสิทธิ และการคุ้มครองสิทธิในสังคมมาช้านาน ก็ยังไม่สามารถรับมือกับพัฒนาการใหม่ๆ ในสังคมมนุษย์ได้ดี ดังนั้นจึงมีทฤษฎีใหม่ ๆ เกี่ยวกับเรื่องสิทธิและหน้าที่นำเสนอให้สังคมมนุษย์พิจารณาอยู่เสมอๆ และที่เป็นที่ยอมรับว่าเข้ากับวิถีของสังคมสมัยใหม่คือ ทฤษฎีของ เฮเกล (Georg Hegel) มองทรัพย์สิน (property) ในแง่ที่แตกต่างไปจากมุมมองทางสังคม นั่นคือ เขามอง “Property” ว่าเป็นคุณสมบัติที่มีอยู่ในมนุษย์แต่ละคน เป็นสิ่งที่แสดงออกถึงตัวตนของคนๆนั้นเพื่อให้โลกภายนอกรับรู้¹⁸

การมองจากมุมมองที่แตกต่างนี้เองเป็นการเปิดโลกทัศน์ในเรื่องของการคุ้มครองสิทธิ เพราะแต่เดิมเรามองสิทธิในวัตถุที่มีตัวตนเช่น งานเขียน ดนตรี ศิลปกรรม แต่เมื่อเจตนาของมนุษย์ทำให้เกิดบุคลิกหรือพฤติกรรมที่มีลักษณะเฉพาะ (personality) ที่สามารถสร้างสรรค์ผลงานอื่นๆได้ต่อไป ซึ่งเป็นจุดกำเนิดของผลงานที่มีค่า สามารถแปรเปลี่ยนเป็นผลประโยชน์ในรูปแบบอื่นได้ ก็ควรจะมีการคุ้มครองความเป็นตัวตน (personhood) ที่เป็นคุณสมบัติอันมีค่า เปรียบได้เหมือนทรัพย์สิน (property) ประการหนึ่ง ซึ่งบุคลิกดังกล่าวอาจเป็นตัวตนจริงๆของผู้สร้างสรรค์งานนั้นๆ หรือเป็นเพียงภาพพจน์ (public image) ที่สร้างขึ้น เพื่อวัตถุประสงค์ต่างๆเช่น การแสดง หรือ กีฬา เช่นภาพพจน์ของนักมวยปล้ำ

มีคนพยายามที่จะประสานสองมุมมองต่อสิทธิของทรัพย์สิน (Property right) โดยกล่าวว่า ประโยชน์ที่ได้จากการลงทุนแรงงาน ก็เปรียบได้กับ เป็นส่วนเติมเต็มของบทบาทหน้าที่ หรือบุคลิกลักษณะของผู้ลงทุนนั้น ดังนั้น ความเป็นเจ้าของในสิ่งใดๆไม่น่าจะถูกจำกัดเพียงแค่วัตถุ แต่ควรรวมความถึงสิ่งที่แสดงออกมาของบุคคลใดบุคคลหนึ่ง¹⁹ ที่อาจแสดงให้เห็นเป็นสิ่งที่จับต้องได้

แม้จะมองในมุมใด ก็เห็นว่าคุณค่าของสิ่งสร้างสรรค์นั้น เกิดจากความพยายามและวิริยะอุตสาหะของผู้สร้างสรรค์ ไม่ว่าจะเป็ในแง่แรงงานที่ทุ่มลงไป ในทฤษฎีของ ล็อก (Locke) หรือเกิดจากเจตนา (will) ที่แสดงออกมาในรูปแบบลักษณะของภาพพจน์ (image) หรือบุคลิกภาพ

¹⁸ Mark Bartholomew, Article: Protecting the Performers: Setting a new standard for character Copyrightability, Vol. 41 Santa Clara Review, 2001.

¹⁹ Justin Hughes, The Philosophy of Intellectual Property, Vol. 77 Georgetown Law Journal, 1988.

(personality) ที่ล้วนแล้วแต่ต้องการการคุ้มครอง เพื่อประโยชน์ของผู้สร้างสรรค์เองและประโยชน์ของสังคมโดยรวมที่จะตามมา

นอกจากนี้แล้ว ยังมีการมองและตีความทฤษฎีของลึคค่อไปอีก โดยเรียกว่า “ทฤษฎีเพิ่มมูลค่า” (Value-added theory) ซึ่งอิงอยู่บนความเชื่อที่ว่าเมื่อมีการลงทุนลงแรงจนกระทั่งก่อให้เกิดบางสิ่งที่เป็นผลิตภัณฑ์จากความคิด (Production of ideas) ซึ่งมีประโยชน์หรือมีคุณค่าต่อบุคคลอื่นหรือต่อสังคม ดังนั้น บุคคลดังกล่าวควรได้รับผลประโยชน์ตอบแทนจากการนั้น (Deserved rewards) ถึงแม้ผลิตภัณฑ์ทางความคิดนั้นจะเป็นการพัฒนาความรู้ที่มีอยู่เดิม (Public domain) แต่หากมีการเพิ่มมูลค่าโดยการใส่ความพยายามหรือแรงงานด้านความคิด (Efforts of intellectual laborers)

เมื่อพิจารณาฐานข้อมูลที่สรุปได้อย่างกว้าง ๆ ว่าเป็นการรวบรวมข้อมูลหรือสารสนเทศอย่างเป็นระบบระเบียบ (Organized collection of information) หรือชุดข้อมูลที่ได้รับการจัดเรียงเป็นหมวดหมู่อย่างใดจะเห็นได้ว่ามีคุณสมบัติเกี่ยวและสามารถนับได้ว่าเป็นทรัพย์สินทางปัญญา ซึ่งในแง่ของกฎหมายแล้ว หมายถึง สิทธิอันเกิดขึ้นจากผลงานทางความคิด เช่น แนวความคิดเกี่ยวกับสิ่งประดิษฐ์ บทกวี วรรณกรรม คอมพิวเตอร์โปรแกรม เป็นต้น มากกว่าจะหมายถึงตัวผลิตภัณฑ์ที่ได้สร้างสรรค์ขึ้น ดังนั้นคำว่าทรัพย์สินทางปัญญา จึงหมายถึง สิทธิตามกฎหมายซึ่งได้มีการกำหนดขึ้นอันเกี่ยวข้องกับผลผลิตจากปัญญาของมนุษย์ โดยขึ้นอยู่กับองค์ประกอบของฐานข้อมูลนั้น ๆ อย่างเช่น หากเป็นการรวบรวมหรือจัดการเกี่ยวกับข้อมูล ที่ต้องใช้ความอดสาหพยายามอย่างมาก และในบางกรณีจะต้องใช้ความคิดสร้างสรรค์เพื่อให้เกิดปัญหาให้ลุล่วงไปได้ ด้วยคุณสมบัติดังกล่าวจึงทำให้ฐานข้อมูลบางจำพวกได้รับความคุ้มครองในฐานะทรัพย์สินทางปัญญาภายใต้กฎหมายลิขสิทธิ์ เช่น งานที่ถือว่ามีคุณภาพใกล้เคียงกับงานวรรณกรรม (Literary works) อาจได้รับความคุ้มครองลิขสิทธิ์ในข้อใดข้อหนึ่งดังต่อไปนี้²⁰

1. เนื้อหาที่จะได้รับการคัดเลือกมารวมไว้ (Selection of the content)
2. การประสานกันของเนื้อหาทั้งหมด (Internal co-ordination of the content)
3. การจัดลำดับความสัมพันธ์ขององค์ประกอบทั้งหมดของฐานข้อมูล (Arrangement of all elements of the database)
4. เนื้อหาของงานนั้น ๆ เองโดยตรง (The content itself)

²⁰ Robert B. Gelman, Stanton McCandlish and Member of EFF, Protecting Yourself

ในกรณีของฐานข้อมูลมักจะได้รับความคุ้มครองทั้งหมด เนื่องจากข้อมูลที่ประกอบกันขึ้นเป็นฐานข้อมูล ซึ่งมักจะเป็นข้อมูลสาธารณะ (Public knowledge) หรือเป็นเพียงข้อเท็จจริง (Mere facts) และ ข้อมูลที่มีความพิเศษ (Unique Information) ที่ทำให้ฐานข้อมูลนั้นมีคุณสมบัติที่โดดเด่นออกมาจากการเป็นแค่เพียงสมุทรวรรณข้อมูลตามลำดับก่อนหลัง ยกตัวอย่างเช่น หากเราต้องการสร้างฐานข้อมูลรายชื่อผู้ค้าอุปกรณ์คอมพิวเตอร์ โดยต้องการสำรวจความสนใจของผู้ประกอบการในตลาด และหากรายใดสนใจก็จะอนุญาตให้ผู้รวบรวมนำชื่อและที่อยู่ของผู้ประกอบการนั้น รวมไปถึงในฐานข้อมูลที่จัดลำดับด้วยความอุตสาหกรรมได้ แต่หากงานมีเพียงแค่นี้ ก็จะไม่ได้รับความคุ้มครองลิขสิทธิ์ผู้รวบรวมเพิ่มส่วนแจจจคุณสมบัติของผู้ประกอบการแต่ละรายลงไป ซึ่งถือว่าเป็นข้อมูลที่มีความพิเศษ อาจทำให้งานชิ้นนี้ได้รับความคุ้มครองก็ได้เนื่องจากศาลเห็นว่าผู้รวบรวมมีความพยายามในการสร้างผลงาน จึงไม่ควรที่จะให้ผู้อื่นฉกฉวยผลประโยชน์ในแง่ธุรกิจไปได้ นอกจากนี้การพิจารณาว่างานชิ้นใด เข้าข่ายเป็นทรัพย์สินทางปัญญาและสมควรจะได้รับความคุ้มครองนั้น ยังนิยมที่จะอ้างถึงคำตัดสินของศาลในกรณีที่เกี่ยวข้องกันอีกด้วย ดังกรณีตัวอย่าง Rural Telephone v. Feist Publications ที่มีชื่อเสียง และได้กล่าวถึงโดยละเอียดในบทต่อไป

เมื่อได้รับความคุ้มครองทางทรัพย์สินทางปัญญา ซึ่งถือว่าเป็นสิทธิรูปแบบหนึ่งซึ่งการใช้สิทธินั้นสามารถใช้ดำเนินการใด ๆ อันเป็นการหาประโยชน์ทางเศรษฐกิจได้ เช่นเดียวกับทรัพย์สินประเภทอื่น อาจมีการโอนสิทธิ หรืออนุญาตให้ใช้สิทธิ ตลอดจนสิทธิต่างๆเพื่อการใช้ประโยชน์แก่ตนเอง ดังเช่นการผลิต การทำซ้ำ หรือ ดัดแปลง การนำงานออกเผยแพร่ต่อสาธารณชน ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับบทกฎหมายอันเกี่ยวกับทรัพย์สินทางปัญญาแต่ละประเภทที่จะกำหนดขอบเขตและสิทธิไว้เพื่อรองรับ ซึ่งโดยทั่วไปแล้วกฎหมายจะกำหนดให้เป็นสิทธิขาดแต่ผู้เดียว (Exclusive right) ของเจ้าของทรัพย์สินทางปัญญาเหล่านั้น

ดังนั้น หากฐานข้อมูลโดยเฉพาะอย่างยิ่งฐานข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ ซึ่งเป็นนวัตกรรมใหม่ที่ยังไม่ได้ได้รับความคุ้มครองอย่างเต็มที่นัก ได้รับการพิจารณาว่าเป็นทรัพย์สินทางปัญญาแขนงหนึ่ง มักจะเป็นแนวทางให้สามารถกำหนดหลักกฎหมายให้ความคุ้มครองที่มีประสิทธิภาพได้ โดยอาศัยกฎหมายที่บังคับใช้สำหรับทรัพย์สินทางปัญญานั้นเป็นบรรทัดฐาน

นอกจากนี้ การบังคับใช้กฎหมายทรัพย์สินทางปัญญา เพื่อคุ้มครองสิ่งสร้างสรรค์จากการที่ผู้อื่นนำไปใช้โดยมิชอบ และรักษาสิทธิที่ผู้สร้างสรรค์จะได้มันนั้น ย่อมที่จะมีทั้งผลดีอย่างที่คาดหวังไว้และผลข้างเคียงที่เกิดขึ้น เหมือนกับเหรียญที่มีอยู่สองหน้า ผู้บัญญัติกฎหมายย่อมจะต้องทราบถึงผลกระทบที่จะเกิดขึ้น และมีหน้าที่ที่จะต้องเลือกในสิ่งที่เหมาะสมที่สุด

กฎหมายทรัพย์สินทางปัญญา โดยเฉพาะอย่างยิ่งภายใต้กฎหมายลิขสิทธิ์นั้น หากมองในแง่เศรษฐศาสตร์และการจัดการทรัพยากรคือ มาตรการที่ช่วยให้เกิดการกระจายของทรัพยากร (source) อย่างเหมาะสม สิ่งที่ได้รับการปกป้องคุ้มครองนับมีคุณค่า เกิดจากการสร้างสรรค์ด้วยความอุตสาหพยายาม อาทิเช่น หนังสือ ภาพยนตร์ เพลง ฯลฯ อาจนำไปผลิตและเผยแพร่ ก็จะมีค่าดำเนินการในส่วนนี้เพิ่มขึ้นไปอีก เพื่อรวมต้นทุนทางการสร้างสรรค์เข้ากับต้นทุนการผลิตเพื่อเผยแพร่ ย่อมจะมีต้นทุนสุทธิอยู่จำนวนหนึ่ง ซึ่งหากจะดำเนินธุรกิจให้อยู่รอด จะต้องหาทางจำหน่ายอย่างน้อยให้เกิดรายได้ที่มากพอจะคุ้มกันรายจ่ายสุทธิ จนมีกำไรพอที่จะดำเนินการต่อไปได้อีก เมื่อมีการลงทุนทรัพยากร แรงงาน และทรัพยากรอื่นๆไปแล้ว เจ้าของงานสร้างสรรค์และผู้ลงทุนผลิตงานนั้นเพื่อจำหน่าย ย่อมจะต้องการที่จะปกป้องสิทธิของตนในงานชิ้นนั้นๆเพื่อที่จะให้ได้ผลตอบแทนอย่างเต็มเม็ดเต็มหน่วย เหมาะสมกับที่ลงทุนแรงสมองและร่างกายผลิตงานขึ้นมา

บทบาทของการคุ้มครองสิทธิจึงได้เกิดขึ้น ณ จุดนี้ก็เพื่อประกันว่าเจ้าของผลงานและผู้ลงทุนที่ถูกต้องจะได้รับความเป็นธรรมจากความคิดสร้างสรรค์ของตน โดยมีมาตรการจำกัดการนำผลงานนั้นๆไปใช้ เพื่อสามารถกำหนดข้อแม้ในการใช้ข้อมูลนั้นๆได้ เพื่อผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจ เช่นการคิดค่าธรรมเนียมในการใช้ข้อมูล เพื่อนำเป็นทุนสำหรับผลิตงานต่อไป ซึ่งถ้าหากไม่มีการคุ้มครองสิทธิเสียเลย ก็จะเกิดความเสียหายขึ้นกับผู้สร้างสรรค์ และผู้ผลิตอย่างแน่นอน เนื่องจากทั้งสองฝ่ายจะต้องแบกรับความเสี่ยงจากการที่ผลิตสินค้า เพื่อให้เป็นที่ยอมรับของตลาดซึ่งเป็นต้นทุนประการหนึ่ง หากถูกแย่งตลาดไปโดยมีผู้ผลิตของลอกเลียนแบบ ซึ่งปราศจากต้นทุนและความเสี่ยง ก็ยากที่จะประสบความสำเร็จ ผลเสียที่จะเกิดขึ้นคือมีผู้ผลิตขายต้นแบบลดลง

แต่ในทางกลับกันการบังคับใช้กฎหมายทรัพย์สินทางปัญญา โดยเฉพาะอย่างยิ่งกฎหมายลิขสิทธิ์ให้มีประสิทธิภาพอย่างแท้จริงนั้น ทำให้ยากและมีค่าใช้จ่ายสูง ซึ่งบางทีอาจสูงเกินกว่าผลดีที่จะได้รับกลับมา หากเรามองความคุ้มครองผลประโยชน์ของเจ้าของความคิดในทางกลับกัน คือการนำข้อมูลไปใช้อย่างถูกต้องจะต้องเสียค่าใช้จ่ายที่สูงหากนำข้อมูลนั้นไปใช้ในการผลิตผลงานชิ้นใหม่ ซึ่งเป็นวัฏจักรที่เกิดขึ้นเป็นสากล ต้นทุนการผลิตก็จะสูงขึ้น กลับกลายเป็นการลดปริมาณผลงานสร้างสรรค์หรือลดโอกาสในการเกิดงานสร้างสรรค์ เช่น องค์กรการศึกษา การค้นคว้า วิจัย ซึ่งเป็นผลลัพธ์ที่ตรงกันข้ามกับวัตถุประสงค์ที่วางเอาไว้ เนื่องจากขาดทุนทรัพย์ที่จะนำข้อมูลมาใช้ได้อย่างถูกต้องได้

ในขณะที่เดียวกันการละเมิดสิทธินั้นก็มิใช่อัจฉริยะในตัวเองอยู่หลายประการ ไม่ว่าจะเป็นคุณภาพที่ด้อยกว่าของที่ผลิตอย่างถูกต้อง และการที่จะทำให้มีคุณภาพเท่าเทียมกัน ย่อมจะต้องมีค่าใช้จ่าย และยังเป็นการตัดแปลงตัดเติมเสริมแต่งจากงานต้นฉบับก็ยังมีค่าใช้จ่ายสูงขึ้นไปอีก ซึ่งถ้าหาก

การลงทุนมากเทียบเท่ากับงานต้นแบบ ทำให้กำไรต่อหน่วยลดลง การละเมิดสิทธิย่อมที่จะลดลง โดยอัตโนมัติ และในบางกรณีการเปิดโอกาสให้มีการละเมิดสิทธิก็ส่งผลดีบางประการเช่น การนำข้อมูลไปใช้โดยที่ผู้สร้างสรรค์ไม่ได้รับผลตอบแทนอย่างชัดเจน แต่กลับได้ผลตอบแทนในรูปแบบอื่นเช่น ชื่อเสียงเกียรติยศ ตามมาด้วยค่าจ้างที่สูงขึ้น และโอกาสในการประกอบอาชีพ ซึ่งจะเห็นได้ชัดเจนในแวดวงวิชาการที่มีการอ้างอิงที่มาของข้อมูลที่นำมาใช้เป็นการตอบแทน

เหตุผลทั้งในแง่บวกและแง่ลบที่ได้กล่าวมาแล้วนั้น นำที่จะได้นำมาใช้พิจารณาบัญญัติกฎหมายคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญาที่มีความเหมาะสมกับสถานการณ์โดยกำหนดขอบเขตและมาตรการทางกฎหมายต่างๆให้สามารถคุ้มครองสร้างสรรค์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ และในขณะที่เดียวกันก็เปิดโอกาสให้สังคมมีโอกาสแบ่งปันข้อมูลที่เป็นประโยชน์ร่วมกัน เพื่อให้เกิดองค์ความรู้ในการพัฒนาประเทศต่อไปได้อย่างไร้อุปสรรค

2.5 บทสรุป

ความซับซ้อนในการดำเนินชีวิตของมนุษย์ก่อให้เกิดประติสัมพันธ์และระบบระเบียบเพื่อสร้างความสะดวกสบาย และความสงบให้สังคมจากการสังเคราะห์ข้อมูล (Data) ในรูปแบบต่าง ๆ ที่มีอยู่กระจัดกระจายทั่วไป ก็หาทางรวบรวมให้เป็นเรื่องเป็นราว เพื่อจะได้ใช้ประโยชน์จากข้อมูลนั้นได้มากขึ้นและง่ายขึ้น กล่าวคือ เป็นการเพิ่มคุณค่าของข้อมูล (Value of data) นั้น ๆ อันเป็นต้นกำเนิดของระบบฐานข้อมูล (Database system) ที่มีใช้กันอย่างแพร่หลายในการดำเนินธุรกรรมต่าง ๆ ทั่วโลก

ด้วยจริยธรรมที่พัฒนาขึ้นตามความเจริญของสังคม ทำให้จะต้องมีการจัดระบบในเรื่องสิทธิและความเป็นเจ้าของในข้อมูลอันทรงคุณค่านั้น ๆ เพื่อให้เกิดความยุติธรรมต่อผู้สร้างสรรค์ที่ต้องลงกำลังความคิดและทรัพยากรเพื่องานชิ้นหนึ่ง ๆ ในสังคมอันเจริญแล้วทั่วไป สิทธิและความเป็นเจ้าของในสิ่งประดิษฐ์สร้างสรรค์นั้น จะได้รับการปกป้องคุ้มครองด้วยมาตรการทางกฎหมาย ที่เป็นกฎเกณฑ์ที่บัญญัติขึ้นโดยได้รับความเห็นชอบจากประชาคมในสังคมนั้น ๆ อาทิเช่น กฎหมายคุ้มครองสิทธิทางปัญญา เป็นหนึ่งในแนวทางคุ้มครองข้อมูลที่ดีถือว่าเป็นทรัพย์สิน ที่ทั้งก่อให้เกิดประโยชน์แก่ผู้ผลิตและผู้ครองครอง ในขณะเดียวกัน การละเมิดต่อข้อมูลก็เปรียบเสมือนการประทุษร้ายต่อทรัพย์สิน ที่ผู้กระทำจะต้องมีความผิดตามกฎหมาย

อย่างไรก็ดี กระบวนการทางกฎหมายที่ได้รับการบัญญัติขึ้นนั้น ย่อมจะต้องอาศัยประสบการณ์และความเชี่ยวชาญในการใช้ข้อมูลอยู่พอสมควร จึงจะสามารถสร้างกฎเกณฑ์ขึ้นเพื่อคุ้มครอง

ครองข้อมูลที่มีคุณค่าได้อย่างมีประสิทธิภาพ การศึกษาแนวปฏิบัติจากประเทศที่พัฒนาแล้ว ที่มีแนวความคิดในการให้ความสำคัญคุ้มครองข้อมูลมานาน และมีการปรับปรุงแก้ไขให้ทันสมัยอยู่ตลอดเวลา จะทำให้เราสามารถสร้างกฎหมายขึ้นมาคุ้มครองข้อมูลที่ถือว่าเป็นทรัพย์สินอันมีค่าอย่างได้มาตรฐาน ครอบคลุมในสิ่งที่จำเป็น และเป็นที่ยอมรับในระดับสากล

ในบทต่อไปจะได้ศึกษารายละเอียดของหลักกฎหมายในการคุ้มครองข้อมูลและฐานข้อมูลทางอิเล็กทรอนิกส์ระดับนานาชาติ เพื่อเป็นข้อมูลในการหาแนวทางและมาตรการที่เหมาะสมสำหรับการคุ้มครองข้อมูลและฐานข้อมูลทางอิเล็กทรอนิกส์ของประเทศไทยต่อไปในอนาคต

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 3

แนวทางการให้คุ้มครองข้อมูลในฐานะข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ของต่างประเทศ

เทคโนโลยีในการบันทึกจัดเก็บข้อมูล ในรูปแบบอิเล็กทรอนิกส์ที่ได้รับการพัฒนาจากประเทศผู้นำทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีอย่างสหรัฐอเมริกาและสหภาพยุโรป ได้กลายเป็นมาตรฐานสากลที่เป็นที่ยอมรับกันทั่วโลก ดังนั้น ทัศนคติที่ให้ความคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญาในรูปแบบใหม่ที่กำหนดขึ้น โดยประเทศผู้นำเหล่านั้น ย่อมจะได้รับความสนใจศึกษา และนำไปปรับใช้ในประเทศต่างๆทั่วโลกด้วย

ประเทศไทยที่ยังไม่มีมาตรการที่จะคุ้มครองข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์อย่างเหมาะสม การศึกษาแนวทางกฎหมายที่ใช้คุ้มครองและแก้ไขปัญหที่เกิดขึ้นกับข้อมูลในฐานะข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ ของประเทศสหรัฐอเมริกา ประเทศในกลุ่มสหภาพยุโรป และองค์การทรัพย์สินทางปัญญาโลก จึงเป็นจุดเริ่มต้นในการที่จะบัญญัติกฎหมายที่มีความเหมาะสมกับสภาพการณ์ภายในประเทศ และสอดคล้องกับแนวทางที่เป็นที่ยอมรับกันในสังคมโลก

3.1 แนวทางกฎหมายคุ้มครองข้อมูลในฐานะข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ของประเทศสหรัฐอเมริกา

3.1.1 ความเป็นมา

สหรัฐอเมริกามีกฎหมายคุ้มครองความคิดริเริ่มและสติปัญญาของมนุษย์ในการสร้างสรรค์นวัตกรรมใหม่ๆขึ้นมาให้มนุษย์ชาติได้ใช้ ซึ่งการสร้างสรรค์เหล่านี้อาศัยข้อมูลอันเป็นข้อเท็จจริงที่มีอยู่แล้วมาประกอบกับสติปัญญาของมนุษย์และความอุตสาหะพยายาม ตลอดจนทรัพยากรต่างๆ เมื่อประสบความสำเร็จจากการคิดสร้างสรรค์นั้น ก็สมควรได้รับความคุ้มครองไม่ให้ผู้อื่นนำไปใช้โดยไม่ได้รับอนุญาตซึ่งในที่สุด ก็มีกฎหมายทรัพย์สินทางปัญญามาใช้บังคับ

อย่างไรก็ดีเฉพาะกฎหมายทรัพย์สินทางปัญญายังไม่เพียงพอที่จะคุ้มครองมนุษย์ผู้คิดสร้างสรรค์ได้ทั้งหมด ถ้าฟังข้อมูลก็ได้ทวีจำนวนมากขึ้นจึงต้องมีการเก็บรวบรวมไว้เป็นหมวดหมู่ เรียกว่า “ฐานข้อมูล” เมื่อมีการนำเอาเทคโนโลยีเข้ามาช่วยในการจัดเก็บ รูปแบบของข้อมูลและฐานข้อมูลก็เปลี่ยนแปลงไป ในรูปของข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์จึงเป็นที่มาของการหาวิธีคุ้มครองข้อมูลในฐานะข้อมูลแบบใหม่นั้น ในปัจจุบันสหรัฐอเมริกาก็ยังไม่มีกฎหมายคุ้มครองข้อมูลในฐานะข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ ใช้บังคับ โดยเฉพาะเนื่องจากมีข้อขัดข้องในระบบการบัญญัติกฎหมายมีแต่เพียงกฎหมายของรัฐบาลกลางที่เกี่ยวกับลิขสิทธิ์และสิทธิบัตร (The federal copyright and patent statues)

ซึ่งดูเหมือนว่าจะนำมาใช้กับกรณีเฉพาะ อย่างไรก็ตาม ยังมีพยายามผลักดันให้มีกฎหมายกำหนดหลักเกณฑ์เพื่อคุ้มครองข้อมูลในฐานะข้อมูลที่อิเล็กทรอนิกส์ขึ้น ในปัจจุบันหากมีคดีพิพาทเกี่ยวกับข้อมูลในฐานะข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ ใช้หลักกฎหมายต่างประเทศ หรือคำพิพากษาของศาลสหรัฐที่พิพาทเอาไว้เป็นบรรทัดฐาน มาใช้บังคับบ้างเป็นเรื่องๆ ไป

3.1.2 แนวทางการให้ความคุ้มครองข้อมูลของสหรัฐอเมริกา

ในกฎหมายลิขสิทธิ์และกฎหมายสิทธิบัตรที่เป็นมาตรการปกป้องทรัพย์สินทางปัญญา (Intellectual Property) ของสหรัฐอเมริกานั้น มีหลักในการพิจารณาให้ความคุ้มครองข้อมูลที่มีผู้สร้างสรรค์ขึ้นอยู่ 4 แนวทาง ซึ่งต่างก็มีประเด็นหลักในการให้ความคุ้มครองงานสร้างสรรค์ที่แตกต่างกันดังนี้ ซึ่งจะได้นำเสนอตามลำดับต่อไป

- 3.1.2.1 หลักทฤษฎี Sweat of the brow
- 3.1.2.2 หลักกฎหมาย Misappropriation
- 3.1.2.3 หลักกฎหมาย Unfair Competition
- 3.1.2.4 หลักกฎหมาย Trade Secret

3.1.2.1 หลักทฤษฎี Sweat of the brow

ตามกฎหมายรัฐธรรมนูญบัญญัติของสหรัฐอเมริกา¹ ได้กล่าวถึงการที่จะให้ความคุ้มครองข้อมูลตามหลักกฎหมายลิขสิทธิ์ ไว้ว่า ข้อมูลนั้นต้องมีคุณสมบัติเป็นความริเริ่มหรือมีความคิดสร้างสรรค์ที่เกิดจากสติปัญญา ซึ่งกฎหมายลิขสิทธิ์ของสหรัฐอเมริกามีจุดกำเนิดมาจากทฤษฎี “Sweat of the brow” ซึ่งเป็นกฎหมายของประเทศสหราชอาณาจักร² ที่ให้ความคุ้มครอง

¹ U.S.Constitution Article 1 Section 8 Clause 8: “...to promote the progress of Science and useful Arts, by securing for limited times to Authors and Inventors the exclusive Right to their respective Writings and Discoveries..”

² หลักทฤษฎี Sweat of the brow มาจากหลักกฎหมายของสหราชอาณาจักร ที่ศาลยุติธรรมตีความจากกฎหมายลิขสิทธิ์ Statute of Anne ซึ่งเป็นกฎหมายฉบับแรกของโลก ที่ให้ความคุ้มครองแก่การลงทุนเพื่อการผลิตรวบรวมผลงานทั้งทางแรงงาน การเงิน

แก่ทางลิขสิทธิ์ผู้สร้างสรรค์ในการใช้สติปัญญาความอุตสาหพยายามสร้างสรรค์งานใหม่ๆ ซึ่งเป็นประโยชน์แก่มนุษยชาติ

ศาลของสหรัฐอเมริกาได้ใช้หลักทฤษฎี “Sweat of the brow” ในการพิจารณาพิพากษาคดีเกี่ยวกับข้อมูล ซึ่งมีหลักในการให้ความคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญาของงานสร้างสรรค์เกิดจากความมานะอุตสาหพยายาม ดังปรากฏในคดี *Banks v. McDivitt*,⁴ ซึ่งศาลได้วางหลักเกี่ยวกับข้อมูลที่จะได้รับความคุ้มครองจากกฎหมายลิขสิทธิ์ไว้ว่า งานรวบรวมข้อมูลนั้นต้องเกิดจากความคิดริเริ่ม หรือความคิดสร้างสรรค์ใหม่ จนกระทั่งต่อมาได้ถือเป็นจุดเริ่มต้นการบัญญัติของกฎหมายลิขสิทธิ์ของสหรัฐอเมริกา

นอกจากนี้ศาลสหรัฐอเมริกายังได้วางหลักใน เรื่องสิทธิและหน้าที่ของผู้รวบรวมข้อมูลต่างๆ เช่น ผู้สร้างสรรค์จะจัดทำหนังสือเล่มหนึ่งแล้วไปรวบรวมเอาข้อความของบุคคลหลายคนมาพิมพ์ติดต่อกันเป็นเล่ม เช่นนี้ไม่ถือว่าเป็นข้อมูลใหม่ เพราะไม่ได้ใช้ความอุตสาหพยายามในการรวบรวม จึงไม่สมควรได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายลิขสิทธิ์ แต่ถ้าหากเป็นกรณีผู้รวบรวมได้ใช้ความพยายามรวบรวมข้อมูลจากแหล่งต่างๆ เอามารวมเป็นรูปเล่มใช้เป็นประโยชน์แก่บุคคลทั่วไป โดยแสดงให้เห็นว่ากว่าจะได้รูปเล่มนั้น ได้ใช้ความวิริยะอุตสาหอย่างมาก เช่น การจัดพิมพ์สมุดโทรศัพท์หน้าเหลือง หนังสือแนะนำเที่ยวสถานที่ต่างๆ การจัดทำแผนที่ สถานที่สำคัญต่างๆ ของประเทศ การจัดทำแผนที่รายชื่อถนนที่สำคัญในเมืองใหญ่ๆ การจัดทำสถิติต่างๆ เหล่านี้ หากผู้รวบรวมได้ใช้ความพยายามรวบรวมข้อมูลจากแหล่งต่างๆ ด้วยตนเอง กฎหมายทรัพย์สินทางปัญญาให้ความคุ้มครองแก่ผู้รวบรวมข้อมูลนั้น

ศาลยังได้วางหลักในคดี *Jeweler's Circular Publishing Co. v. Keystone Publishing Co.*,⁶ ไว้สอดคล้องกับทฤษฎี “Sweat of the brow” เกี่ยวกับการให้ความคุ้มครอง

³ William F. Patry, Copyright in Compilations of Facts (or Why the “White Pages” Are Not Copyrightable), 12 Communications and the Law 37, 42 1990.

⁴ 13 C.O. Bull ,101 (C.C.S.D.N.Y. 1875)

⁵ หลักกฎหมายลิขสิทธิ์ของสหรัฐอเมริกาเกิดเมื่อปี 1709 ซึ่งได้รับอิทธิพลมาจากหลักกฎหมาย Statute of Anne ของสหราชอาณาจักร เนื่องจากการอพยพของประชาชนจากประเทศสหราชอาณาจักรอพยพเข้ามาอยู่ที่เมือง นิวอิงแลนด์ของสหรัฐอเมริกาและได้นำระบบกฎหมายและการปกครองจากสหราชอาณาจักรมาใช้ด้วย

⁶ 281 F.83 (2d Cir. 1922)

ครองผู้ให้ความพยายามรวบรวมข้อมูลในเรื่องเครื่องหมายการค้าอันมีตามหลักกฎหมายลิขสิทธิ์อีกด้วย

3.1.2.2 หลักกฎหมาย Misappropriation

ศาลของสหรัฐอเมริกายังได้พิจารณาพิพากษา ให้ความคุ้มครองข้อมูลตามหลักกฎหมายอื่นอีก เช่น การให้ความคุ้มครองข้อมูลตามหลักกฎหมาย Misappropriation ซึ่งเป็นรูปแบบของกฎหมายที่ให้ความคุ้มครองแก่ข้อมูลเกี่ยวกับการค้าที่มีการลงทุนในการสร้างสรรค์ ที่มีคุณสมบัติกว้างขวางกว่า แต่ประเด็นของลิขสิทธิ์ สิทธิบัตร หรือเครื่องหมายการค้า นั่นคือ การที่มีการปฏิบัติต่อกันอย่างไม่เป็นธรรมในการประกอบธุรกรรม โดยนำเอาผลงานที่ได้จากการลงทุน แรงงาน และทรัพยากรของผู้สร้างงานด้วยความเหนื่อยยากไปใช้ให้เป็นประโยชน์สำหรับตน โดยมีการให้ความหมายของการกระทำนี้ไว้ในหลายที่ เช่น “การนำทรัพย์สินของผู้อื่นไปใช้ เพื่อหาผลประโยชน์แต่เพียงประการเดียวโดยไม่เป็นธรรมต่อเจตนาอันสุจริต (goodwill) และชื่อเสียงของผู้ที่เป็นเจ้าของนั้น”⁷ หรือในคดี United States Golf Association v. St. Andrews System⁸ ได้สรุปหลัก Misappropriation ไว้ว่า “Misappropriation” ใช้อธิบายเหตุการณ์ในหลายวาระที่ศาลรู้สึกได้ว่า ผู้ดำเนินการฝ่ายหนึ่งกระทำการที่ไม่เป็นธรรมกับอีกฝ่ายหนึ่ง ซึ่งการกระทำนั้นไม่ได้เข้าหลักเกณฑ์ของกฎหมายให้ความคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญาที่มีอยู่ อันได้แก่กฎหมายลิขสิทธิ์ กฎหมายสิทธิบัตร และกฎหมายเครื่องหมายการค้า

ตัวอย่างในคดี International News Service v. Associated press⁹ ซึ่งเป็นคดีต้นแบบในการพิจารณาพิพากษาเกี่ยวกับหลักของกฎหมายลิขสิทธิ์ในข้อมูลข่าวสาร หรือ ข่าวประจำวัน ซึ่ง (International News Service : INS) เป็นสำนักข่าวที่เสนอข่าวที่ถือได้ว่าเป็นข้อมูลที่มีประโยชน์ในรัฐบริเวณฝั่งตะวันตกของสหรัฐอเมริกา¹⁰ สำนักข่าว Associated Press (AP) ที่ตั้งอยู่ฝั่งตะวันออกของอเมริกา ได้รายงานข่าวด่วน (hot news) ที่เกิดขึ้นในยุโรปช่วงสงครามโลกครั้งที่ 1 มีการพิมพ์ และเผยแพร่ข่าวบนหนังสือพิมพ์เป็นที่สนใจของสาธารณชน INS ทำการแข่งขันการให้บริการข่าวสาร โดยทำซ้ำข้อมูลข่าวสารจาก AP รวมทั้งทำซ้ำบทบรรณาธิการข่าวหนังสือพิมพ์ของ

⁷ Pocket Books, Inc. v. Dell Publ'g Co., 267 N.Y.S.2d 269, 272 (App. Div. 1966).

⁸ 749 F.2d 1028, 1034-35 (3d Cir. 1984).

⁹ 245 U.S. 215 (1918).

¹⁰ Leo J., Raskind, The Misappropriation Doctrine as a Competitive Norm of Intellectual Property Law, Minn. Law Review, Vol. 75 Fall, 1991.

สำนัก AP อีกด้วย โดยได้ทำการแจกจ่ายเผยแพร่ข่าวดังกล่าวในรัฐฝั่งตะวันตก เมื่อศาลชั้นต้นพิจารณาแล้วว่า การกระทำดังกล่าวของ INS ไม่เป็นการทำที่ละเมิดกฎหมายในข้อมูลข่าว ซึ่งถือได้ว่าเป็นงานอันมีลิขสิทธิ์ ศาลให้ความเห็นว่า ข้อมูลที่ปรากฏอยู่ในรูปข่าวทุกคนสามารถเป็นเจ้าของ และไม่ว่าข่าวเป็นข้อมูลที่ถูกกฎหมายทรัพย์สินทางปัญญาต้องให้ความคุ้มครอง

แต่สำนักข่าว AP แย้งคำให้การของ INS ว่าการหาข่าวและรายงานข่าวด่วน (hot news) ของตนนั้นเป็นการลงทุนอย่างมาก ทางด้านการเงิน เวลา ได้ใช้ความพยายามในการรวบรวมข่าวสาร ซึ่ง ถือได้ว่าปฏิบัติตามหลักทฤษฎี “Sweat of the brow” แต่ศาลฎีกา (Supreme Court) ได้ให้เหตุผล ว่า INS ได้เก็บเกี่ยวข้อมูลของ AP โดยที่ไม่ได้ลงทุนกระทำการหาข้อมูลนั้นเลย จึงถือว่า INS ละเมิดหลักกฎหมายการคุ้มครองลิขสิทธิ์ของ AP ตามหลัก Misappropriation ซึ่งมีพื้นฐานมาจากทฤษฎีสิทธิทางธรรมชาติซึ่งกำหนดสิทธิของแต่ละบุคคลให้ได้รับประโยชน์ จากการลงทุนทั้งแรงงาน เงินและทรัพยากรอื่นใดในการรวบรวม¹¹ จึงทำให้ AP ได้รับความเสียหายจากการกระทำของ INS¹² ถ้ามีบุคคลอื่นนำเอางานที่ผู้สร้างสรรค์ไปใช้ส่งผลให้ผู้สร้างสรรค์ผลงานได้รับความเสียหาย ผู้สร้างสรรค์นั้นย่อมได้รับความคุ้มครองตามกฎหมาย

ในคดี *Carpenter v. United States*¹³ Carpenter เป็นผู้สื่อข่าวของ The Wall Street Journal และทำงานเป็นตัวแทนนายหน้าขายหุ้น (stockbroker) ในเวลาเดียวกันได้กระทำความผิดในฐานเปิดเผยข้อมูลจากจดหมาย และดักฟังทางโทรศัพท์ของรัฐ โดยรวบรวมข้อมูลที่มีคุณค่า (value data) ปรากฏอยู่ในจดหมายและการดักฟังทางโทรศัพท์เกี่ยวกับหุ้นและหลักทรัพย์ (securities) มาเขียนเป็นบทความในหนังสือพิมพ์ การกระทำของ Carpenter ที่นำข้อมูลไปใช้ไม่ชอบธรรม ซึ่งผิดหลักกฎหมาย (Misappropriation) ในรัฐธรรมนูญของสหรัฐอเมริกา

คดี *ProCD v. Zeidenberg*¹⁴ ซีดีรอมของ ProCD เป็นการรวบรวมข้อมูลในสมุดโทรศัพท์มากกว่า 3000 เล่ม และเป็นการรวบรวมรหัส (industrial code) โดยใช้ความวิริยะ

¹¹ Dennis S, Karjala, Copyright and Misappropriation, University of Dayton Law Review, Vol. 17 No.7, 1992.

¹² Leo J., Raskind, Assessing the Impact of Feist, University of Dayton Law Review, Vol.17 No.3,1992.

¹³ 484 U.S. 19 (1987).

¹⁴ 86 F.3d 1447(7th Cir. 1996)

อุตสาหกรรมจำหน่ายแพคเกจหลายอยู่ในตลาดของผู้บริโภคทั่วไปและตลาดอุตสาหกรรม บริษัท ProCD ได้ออกใบตอบรับการให้ประกันในซอฟต์แวร์กับผู้บริโภคทั้งสองกลุ่ม

หลักในทางปฏิบัติของอุตสาหกรรมฐานข้อมูล และ ซอฟต์แวร์ก่อนที่จะใช้ผลิตภัณฑ์ได้ต้องกรอกใบอนุญาตการใช้สินค้า แต่ในคดีนี้ บริษัท ProCD ได้ใส่ใบขออนุญาตการใช้ผลิตภัณฑ์รวมกันไปในกล่องใส่ผลิตภัณฑ์ ในใบขออนุญาตการใช้ผลิตภัณฑ์ ได้กำหนดเวลาให้ความคุ้มครองการทำสัญญา และกำหนดให้ผู้ซื้อข้อมูลจากฐานข้อมูลซึ่งต้องกรอกใบขออนุญาตการใช้ โดยต้องอ่านคู่มือที่แนบมากับผลิตภัณฑ์ก่อนใช้สินค้า โดยหลักการห้ามการใช้สินค้า นอกเหนือการอนุญาตคือ ต้องไม่ทำการเลียนแบบระบบการผลิตด้วยวิธีย้อนรอย (reverse engineering) ต้องไม่แยกเนื้อหาการรวบรวมไว้ในฐานข้อมูล (decompiling) และต้องไม่เปิดเผยความลับทางการค้า (revealing trade secret) หรือจำกัดขอบเขตของการใช้สินค้า และผู้บริโภคสามารถคืนสินค้าได้โดยปราศจากความรับผิดชอบใดๆหากไม่ต้องการใช้สินค้านั้นๆ

ศาลพิจารณาแล้ว ว่าผู้บริโภคจะไม่เห็นใบขออนุญาตจนกระทั่งเปิดกล่องเอาผลิตภัณฑ์ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งในการขายซอฟต์แวร์ และเมื่อแกะกล่องก็ถือว่าเป็นการละเมิดข้อห้ามและถือว่ายอมรับในเงื่อนไข ทำให้ผู้ใช้ไม่สามารถนำสินค้าไปคืนได้หากไม่ต้องการใช้ ทำให้ผู้ซื้อผลิตภัณฑ์นั้นเสียเปรียบ และเสียโอกาสในการซื้อหาผลิตภัณฑ์ที่ตนเองต้องการใช้จริงๆ

กล่าวโดยสรุปแล้ว หลักกฎหมายของสหรัฐอเมริกาที่ใช้ให้ความคุ้มครองข้อมูลต่างๆอยู่ในปัจจุบันนี้ จะคุ้มครองข้อมูลที่เกิดขึ้นจากความริเริ่มใหม่ ความคิดสร้างสรรค์ใหม่ โดยที่ข้อมูลนั้น ผู้รวบรวมได้ใช้ความมานะพยายาม ความวิริยะอุตสาหะสร้างขึ้น และเมื่อมีการรวบรวมข้อมูลไว้เป็นหมวดหมู่ เพื่อให้สะดวกในการเก็บการนำกลับมาใช้ ที่เรียกว่า “ฐานข้อมูล” ก็จะต้องมีการปรับปรุงกฎหมายให้คุ้มครองฐานข้อมูลอีกด้วย ในประเทศสหรัฐอเมริกาจะใช้คำพิพากษาของศาลมาเป็นหลักช่วยในการพิจารณา

จนกระทั่งต่อมามีคดี National Basketball Association v. Motorola¹⁵ National Basketball Association (NBA) เป็นผู้เชี่ยวชาญในการจัดการแข่งขันเกมบาสเกตบอล ได้อุญาตให้ "Gamestats" ถ่ายทอดสัญญาณการแข่งขัน ตลอดจนการหารายได้จากการถ่ายทอดสด "Gamestats" ซึ่งเป็นสถานีถ่ายทอดข้อมูลข่าวสารการแข่งขัน NBA โดยถ่ายทอดข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับเกมส์ และรายชื่อผู้แข่งขัน โดยการเชื่อมโยงเครือข่ายกับเพจเจอร์ที่สามารถเผยแพร่ถ่ายทอดข้อมูล

¹⁵ 105 F.3d 841,844 (2d Cir. 1997).

การแข่งขันสดๆ อย่างเช่น คะแนนของเกมการแข่งขัน อย่างไรก็ตามการรายงานผลผ่านทางเพจเจอร์ก็ไม่สามารถทำได้ทันทีก่อนหน้านี้ ซึ่งทำให้ลูกค้าไม่พอใจทำให้ Motorola ตัดสินใจเข้ามาทำธุรกิจรายงานผลของการแข่งขันการแข่งขันบาสเกตบอล แต่ไม่ได้ทำข้อสัญญาตกลงกับ NBA แต่ Motorola ทำสัญญาการรายงานผลไว้กับ Sports Team Analysis and Tracking Systems, Inc. “STATS” ซึ่งเป็นผู้ทำการรวบรวมข้อมูลการแข่งขัน จากรายการวิทยุ และ โทรทัศน์ โดยส่งสัญญาผ่านดาวเทียม ตรงไปยังสถานีวิทยุ รวมทั้งส่งข้อมูลการแข่งขันผ่านเพจเจอร์ของโมโตโรล่า การที่ศาลพิพากษาเป็นประโยชน์ต่อ NBA แสดงให้เห็นถึงหลัก Misappropriation ที่โมโตโรล่าได้ละเมิด และสะท้อนให้เห็นว่าการรายงานผลการแข่งขันในรูปแบบของข้อมูลดิจิทัลนั้นได้รับการคุ้มครองตามหลักกฎหมายการใช้งานโดยชอบธรรม (fair use) ภายใต้ระบบกฎหมายลิขสิทธิ์

3.1.2.3 หลักกฎหมาย Unfair Competition Law

กฎหมายประเภทอื่นที่ให้ความคุ้มครองลิขสิทธิ์แก่ข้อมูล ในสหรัฐอเมริกา คือ กฎหมายการแข่งขันที่ไม่เป็นธรรม (Unfair Competition Law) เป็นกฎหมายที่ประกอบด้วย การขดใช้ค่าเสียหายเนื่องจากการนำข้อมูลในรูปแบบของการสื่อสารอิเล็กทรอนิกส์ไปแสวงหากำไรทางการค้า รวมทั้งการนำข้อมูลทางการค้าไปใช้โดยไม่สมควร จนก่อให้เกิดความเสียหายแก่เจ้าของข้อมูลที่แท้จริง

แต่การกำหนดนิยาม และลักษณะของการแข่งขันอันไม่เป็นธรรมนั้นกระทำได้ยาก เนื่องจากรูปแบบของการดำเนินธุรกรรม หรือการประกอบธุรกิจนั้นเปลี่ยนแปลงพลิกผันอยู่ตลอดเวลา และมาตรฐานของความซื่อสัตย์สุจริตนั้นต่างกันในแต่ละสังคม ต่างที่ต่างสถาน การณ์ก็มีความเห็นที่แตกต่างไป อาทิ ในคำตัดสินของศาลสหรัฐอเมริกาหลายคดีให้ความหมายถึงการละเมิดในทางการค้า (commercial tort) หรือยกให้เป็นหน้าที่ของศาลวินิจฉัย โดยไม่มีการอ้างอิงอย่างเป็นทางการ ศาลจะใช้กติกการแข่งขันที่เป็นธรรม (the rule of fair play) การกระทำที่ขัดกับจิตสำนึกที่ดี (contrary to good conscience) หรือมาตรฐานที่ศาลรู้สึกว่าการกระทำนั้นถึงจริยธรรมในทางกฎหมายอย่างรุนแรง (shock judicial sensibilities) และบางที่หลักเกณฑ์ที่จะกำหนดล่วงหน้าว่าอย่างไรจึงเรียกว่าไม่เป็นธรรม ดังตัวอย่างที่ปรากฏในคำตัดสินของศาลสหรัฐอเมริกา ในคดี People ex rel. Mosk v. National Research Co.¹⁶ ที่ศาลเห็นว่า “เป็นไปได้ที่จะกำหนดไว้ล่วงหน้าหรือกล่าวถึงรายละเอียดของการกระทำทั้งหมดว่า เป็นสิ่งที่ห้ามกระทำตามกฎหมายในเมื่อการกระทำที่ไม่เป็นธรรม หรือการฉ้อฉลของมนุษย์นั้นมีมากมายหลากหลาย”

¹⁶ 201 Cal. App. 2d 765, 20 Cal. Rptr. 516, 133 USPQ 413 (3d Dist. 1962)

อย่างไรก็ดี ลักษณะร่วมอย่างหนึ่งของการแข่งขันอันไม่เป็นธรรมที่จะเห็นได้จากมาตรฐานของหลายๆที่ คือ การกระทำที่เกิดจากความต้องการที่จะประสบความสำเร็จเหลืออยู่ แต่ทางธุรกิจของตน โดยอาศัยการแสวงหาประโยชน์อันมิชอบจากงานของผู้อื่น หรือกล่าวเท็จแสดงเท็จต่อผู้บริโภคเพื่อให้เกิดความต้องการในสินค้าหรือบริการของตน

ตัวอย่างกรณีของการแข่งขันใช้เครื่องหมายการค้าที่ไม่เป็นธรรม

คดี Qualitex Co. v. Jacobson Products Co.¹⁷ บริษัท Qualitex Co. ได้ผลิตแผ่นรองรีดสำหรับงานซักผ้า (dry cleaning press pads) สีพิเศษ เขียว-ทอง มาเป็นเวลานานหลายปี แต่ภายหลังจากที่จำเลย บริษัท Jacobson Products Co. ซึ่งเป็นบริษัทคู่แข่งของ บริษัท Qualitex Co. ได้ผลิตแผ่นรองรีดสีเดียวกันออกสู่ตลาด Qualitex Co. จึงได้จดทะเบียนเครื่องหมายการค้าสีที่ใช้ในผลิตภัณฑ์ของตน และได้ยื่นฟ้องขอให้ศาลตัดสินให้บริษัท Jacobson Products Co. ชำล้างสิทธิในเครื่องหมายการค้าของตน และได้นำกรณีละเมิดเครื่องหมายการค้าที่นำไปแข่งขันที่ไม่เป็นธรรม ขึ้นฟ้องศาลเพิ่มเติมจากคดีที่ Qualitex Co. ได้ฟ้อง บริษัท Jacobson Products Co. ในเรื่องของการละเมิดการใช้สี เขียว-ทอง ศาลท้องถิ่น (District court) ตัดสินให้ Qualitex Co. ชนะคดี แต่ศาลอุทธรณ์ที่ 9 มีความเห็นว่าให้กรณีละเมิดเครื่องหมายการค้าที่เป็นสีพิพาทตกไป เนื่องจากเห็นว่าในกฎหมาย คือ Lanham Trade Mark Act of 1946 ไม่ได้อนุญาตให้คนใช้สีเพียงประการเดียวสามารถใช้เป็นเครื่องหมายการค้าได้ ศาลฎีกาพิพากษายืน

Lanham Trade Mark Act of 1946 ระบุให้การจดทะเบียนเครื่องหมายการค้าที่เป็นสีอย่างเดียวนั้น

-สินนั้นมีคุณสมบัติควรตามความต้องการพื้นฐานกฎหมาย ในเรื่องของเครื่องหมายการค้า โดยได้ระบุในกฎหมายเป็นลายลักษณ์อักษรอธิบายถึงลักษณะของสิ่งที่สามารถนำมาใช้เป็นเครื่องหมายการค้าได้¹⁸ และได้อ้างหลักการของกฎหมายเครื่องหมายการค้าว่า เครื่องหมายนั้นจะต้องทำให้สินค้านั้นๆเด่นชัดขึ้นจากสินค้าของผู้อื่น ซึ่งศาลท้องถิ่นเห็นว่าสีเขียว-ทอง ของ Qualitex Co. นั้นมีคุณสมบัติทำหน้าที่เป็นสัญลักษณ์เป็นไปตามที่กฎหมายกำหนด และผู้บริโภคจดจำสิ่งของ Qualitex Co. ได้ จึงทำให้สินค้านั้นมีความหมายรองแฝงอยู่ คือ ระบุถึงผู้ผลิตแผ่นรองรีดนั้น นอกจากนี้สีก็ไม่ได้มีประโยชน์อย่างอื่น (แม้ว่าแผ่นรองรีดจะต้องมีสีสรรเพื่อซ่อนเร้นรอยเปื้อน และศาลไม่เห็นความจำเป็นว่าสีที่ใช้จะต้องเป็นสีเขียว-ทองเท่านั้น เพราะสีอื่นใดก็สามารถใช้ได้เหมือน

¹⁷ 13 F.3d 1297, 1995.

¹⁸ 15 U.S.C. 1127

กัน) ดังนั้นสีเขียว-ทอง ของ Qualitex Co. จึงได้รับความคุ้มครองภายใต้กฎหมายเครื่องหมายการค้า เว้นแต่มีเหตุผลพิเศษอื่นใดที่เป็นอุปสรรคในการใช้สี เพื่อเป็นเครื่องหมายการค้า

- เหตุผลพิเศษหลายประการ Jacobson Products Co. ยกมาอ้างเพื่อเป็นการแย้งว่าทำไมกฎหมายจึงไม่ควรอนุญาตให้สีสามารถใช้เป็นเครื่องหมายการค้าได้ เพราะ (1) จะทำให้มีความขัดแย้งในเรื่องของโทน (shade) สีที่ไม่แน่นอนและศาลไม่สามารถชี้ขาดได้ (2) สีสรรอาจมีไม่เพียงพอ (3) ขัดแย้งกับคดีที่ตัดสินไว้แล้ว อาทิเช่น การที่ศาลใช้กฎหมายเครื่องหมายการค้าที่มีมาก่อน Lanham Trade Mark Act of 1946 และ (4) ไม่จำเป็นเนื่องจากเครื่องหมายการค้าของบริษัทต่างๆ มักจะใช้สีเป็นส่วนประกอบอยู่แล้ว และการให้ความคุ้มครอง “Trade Dress” นั้นไม่น่าจะจำเป็น

คดี Goldstein v. California¹⁹ Goldstein ถูกกล่าวหาว่ากระทำการละเมิดสิ่งบันทึกเสียง (record piracy or tape piracy) เมื่อปี 1970-1971 ซึ่งเป็นการละเมิดกฎหมายลิขสิทธิ์ (Copyright clause) ของรัฐแคลิฟอร์เนีย (California) ที่อ้างถึงกฎหมายรัฐธรรมนูญบัญญัติ²⁰ และกฎหมายกลาง (Federal Statutes) อื่นๆ ศาลอุทธรณ์ตัดสินข้อวินิจฉัยตามกฎหมายของรัฐแคลิฟอร์เนีย Goldstein ทำการละเมิดสิ่งบันทึกเสียง (record piracy or tape piracy) โดยการทำซ้ำผลงานของศิลปินเพลงชื่อดังโดยได้รับอนุญาต ด้วยการซื้อเทป หรือแผ่นเสียงของศิลปินยอคนิยมเพียงชุดเดียวจากท้องตลาด แล้วนำไปทำซ้ำลงในเทปเปล่าที่สามารถนำไปฟังได้อีก นำไปบรรจลงในกล่อง ติตราบบอกรายละเอียดต่างๆ เหมือนกับงานชุดที่เป็นต้นแบบ แล้วนำไปจำหน่ายเผยแพร่แข่งกับงานต้นแบบ

Goldstein ไม่ได้จ่ายเงินให้กับบรรดาศิลปินผู้ที่ Goldstein นำงานมาทำซ้ำ และไม่ได้จ่ายเงินให้กองทุนเพื่อประโยชน์ของศิลปินนั้นๆ รวมทั้งผู้อำนวยการผลิต (producer) ช่างเทคนิค และบุคคลากรใดๆ ที่ทำการผลิตงานต้นแบบที่ต้องใช้ค่าใช้จ่ายสูงมาก หรือแม้แต่การขอใช้ชื่อศิลปินหรือชื่อผลงาน

กฎหมายแพ่งรัฐแคลิฟอร์เนียได้ห้ามมิให้ Goldstein ทำการถ่ายเทข้อมูล ทำซ้ำงานต้นแบบ เพื่อการพาณิชย์ เว้นแต่จะได้รับอนุญาตจากเจ้าของผลงาน แม้ว่าการคุ้มครองจำไม่กำหนดระยะเวลา แต่ขอบเขตของสิทธิคุ้มครองนั้นค่อนข้างจำกัด คือ ไม่มีการจำกัดการใช้ดนตรี เนื้อร้อง การเรียบเรียงดนตรีที่ใช้ในการผลิตงานต้นแบบ แต่ Goldstein จะต้องจ้างนักดนตรีและศิลปินเพื่อบันทึกการแสดงนั้นให้เหมือนกับงานต้นฉบับ Goldstein มีสิทธิแม้จะจ้างศิลปินคนเดียวกัน

¹⁹ 412 U.S. 546, 1973.

²⁰ U.S.C.Art. I,8,cl 8

กับที่ได้ัดเสียงในงานต้นฉบับ เพื่อให้ได้ผลงานเหมือนกัน โดยสรุปแล้วกฎหมายให้ความคุ้มครองลิขสิทธิ์ในงานการสร้างสรรค์งานต้นฉบับของแผ่นเสียงหรือเทปบันทึกเสียงเหล่านั้น

3.1.2.4 หลักกฎหมาย Trade Secret

ก. คำนิยามของความลับทางการค้า

ความลับทางการค้า (Trade Secret) เป็นข้อมูลข่าวสารที่มีความเกี่ยวข้องพันกันกับคุณค่าของข้อมูลผู้ที่จะเปิดเผยความลับทางการค้าต้องชดใช้ค่าเสียหาย พระราชบัญญัติอาชญากรรมทางเศรษฐกิจ (The Economic Espionage Act of 1996)²¹ ของสหรัฐอเมริกาได้ขยายขอบเขตของความลับทางการค้า ให้รวมถึงรูปแบบทุกรูปแบบ และทุกประเภทของการเงิน ธุรกิจ วิทยาศาสตร์ เทคนิค เศรษฐกิจ หรือ วิศวกรรมข้อมูลข่าวสาร ศาลสูงของรัฐอินอย ให้ความหมายความลับทางการค้า คือ กระบวนการ เครื่องมือ กลไกของการใช้ประโยชน์ของข้อมูลข่าวสารโดยบุคคลในธุรกิจ²² คดีที่พิจารณาจากศาลสูงของสหรัฐกำหนดไว้ว่า ความลับทางการค้าจำเป็นต้องเก็บความลับและไม่เป็นที่เปิดเผยต่อสาธารณชนหรือ ไม่เป็นที่รู้จักกันในการค้าหรือธุรกิจ²³

ความลับทางการค้าประกอบด้วยหลัก 3 ประการ²⁴ ได้แก่

ความลับ (Secret) สิ่งที่จะเป็นความลับทางการค้าได้ ต้องเป็นความลับทางการค้าที่มีอยู่จริงซึ่งคู่แข่งไม่ทราบหรือไม่สนใจที่จะทราบ ต้องมีการป้องกันไม่ให้ความลับล่องรู้ไปสู่บุคคลอื่นที่มีได้รับอนุญาตโดยใช้ความระมัดระวังอย่างสมเหตุผลในการรักษาความลับเอาไว้

²¹ The Federal Racketeer Influenced and Corrupt Organizations Act, or "RICO." 18

U.S.C. §§ 1961-68 (1994)

²² ILG Indus., Inc. v. Scott, 273 N.E.2d 393, 395 (Ill. 1971).

²³ Kewanee Oil, 416 U.S. 475.

²⁴ นลินธร ชาตศิริ, การกระทำอันเป็นการแข่งขันไม่เป็นธรรมทางการค้าและสภาพบังคับทางกฎหมาย: ศึกษาเฉพาะกรณีทรัพย์สินทางอุตสาหกรรม, วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ ภาควิชานิติศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2539, หน้า 102-104.

คุณค่า (Value) งานที่ได้รับการคุ้มครองจะต้องเป็นงานที่มีคุณค่าด้วย เพราะการที่รัฐเข้ามาให้ความคุ้มครอง ก็ย่อมถือว่ารัฐได้ร่วมลงทุนไปกับผู้ที่คิดสร้างสรรค์ด้วยแล้ว หากสิ่งนั้นไม่มีประโยชน์หรือไม่มีคุณค่า ก็ต้องถือว่าเป็นความสูญเปล่า สำหรับคุณค่าในเรื่องของความลับทางการค้า คือ มีประโยชน์ต่อพาณิชย์กรรม เน้นคุณค่าทางการดำเนินธุรกิจหรือการประกอบการของเจ้าของ

ความใหม่ (Novelty) จากการศึกษาขั้นต้น นักกฎหมายได้วางแนวทางว่า ความใหม่ที่ควรได้รับความคุ้มครองความลับทางการค้า ต้องเป็นการที่ไม่มีหรือยังไม่เป็นที่รับรู้ของคนทั่วไปหรือคู่แข่งกัน แต่แนวทางนี้ไม่ได้รับการยอมรับ เพราะความใหม่ที่เกิดขึ้น อาจเกิดจากฝีมือมนุษย์หรือ จากธรรมชาติก็ได้

ข. รูปแบบของความลับทางการค้า

ความลับทางการค้าโดยทั่วไปจะอยู่ในรูปการทำสัญญาซึ่งตั้งอยู่บนพื้นฐานความไว้วางใจกันระหว่างผู้ให้ข้อมูลที่เป็นความลับทางการค้ากับผู้รับข้อมูลซึ่งเป็นผลประโยชน์ทางการค้า ทั้งนี้ไม่ได้กำหนดการให้ความคุ้มครองแบบเดียวกันกับความคุ้มครองภายใต้หลักกฎหมายลิขสิทธิ์ แต่จะเป็นการให้ความคุ้มครองแก่ข้อมูลในรูปแบบหนังสือสัญญา (contract) หรือบันทึกข้อมูลเป็นความลับทางการค้า (trade secret) เนื่องจากการให้ความคุ้มครองในการประกอบธุรกิจของเอกชนนั้น ไม่ได้วางหลักการให้ความคุ้มครองแก่ฐานข้อมูลอย่างภาครัฐ ดังนั้นผู้พัฒนาข้อมูลและผู้ที่เป็นเจ้าของข้อมูล จึงพยายามเร่งให้มีกฎหมายความคุ้มครองแก่ข้อมูลที่เป็นความลับทางการค้าของพวกเขาอย่างรวดเร็วที่สุด

ค. กฎหมายความลับทางการค้า

กฎหมายความลับทางการค้าเป็นกฎหมายที่ให้ความคุ้มครองแก่ข้อมูลทางธุรกิจและต้องการเก็บข้อมูลเป็นความลับเป็นการบรรเทาการนำข้อมูลไปใช้โดยมิชอบปกติความคุ้มครองความลับทางการค้า ปรากฏในรูปกฎหมายรัฐ (state law) มากกว่าจะเป็นกฎหมายระหว่างประเทศสามารถศึกษาได้จากคดีดังต่อไปนี้

คดี ConAgra Poultry Company v. TYSON FOODS, INC.²⁵ ทั้งบริษัท TYSON และ ConAgra เป็นผู้ผลิต ผู้ดำเนินการ และผู้จำหน่ายผลิตภัณฑ์ที่ได้จากสัตว์ปีก รายใหญ่ของโลก เมื่อวันที่ 19 พฤศจิกายน 1999 TYSON ได้ยื่นฟ้อง ConAgra กล่าวหาว่า ConAgra ซึ่งตัวผู้บริหารระดับสูง 3 คนไปจาก TYSON ที่เคยรับผิดชอบในแผนกกระจายสินค้า (Food Service Distribution) แผนกบัญชี (Food Service National Account) และผู้บริหารในแผนกสินค้าสด (Consumer Product- Fresh) โดยที่ทั้ง 3 คนได้เคยทราบข้อมูลที่เป็นความลับ ได้แก่ การกำหนดราคา (Pricing, Pricing Programs) ค่าใช้จ่ายที่รวมอยู่ในสินค้าที่ได้จำหน่ายไป (Cost of goods sold) ตัวเลขกำไร (Profit margins) และกลยุทธ์ทางการตลาด (Marketing Strategies) โดย TYSON กล่าวว่าข้อมูลทั้งหมดนั้น คือความลับทางการค้า (Trade Secret) และ ConAgra สามารถนำข้อมูลนี้ไปใช้เพื่อสร้างความได้เปรียบ นอกจากนี้ TYSON ยังขอให้ศาลสั่ง ConAgra ยกเลิกการจ้างอดีตพนักงานของ TYSON ทั้ง 3 คน

ศาลชั้นต้น มีคำพิพากษา เมื่อวันที่ 4 มกราคม 2000 โดยเห็นว่าผู้บริหารระดับสูงทั้ง 3 ไม่พอใจต่อการปรับโครงสร้างการบริหารในระดับสูงของ TYSON จึงได้ลาออกจากตำแหน่งเดิม และได้รับการจ้างจาก ConAgra ทันที ในตำแหน่งหน้าที่ที่ใกล้เคียงกันกับตำแหน่งเดิม

ในขณะเดียวกัน TYSON มีนโยบายปฏิบัติที่ให้ลูกจ้างทุกคนของบริษัทจะต้องรักษาความลับทางธุรกิจ และทางด้านเทคนิคโดยจะใช้ความรู้เหล่านั้นเพื่อประโยชน์ของบริษัทโดยเฉพาะ ตามที่ปรากฏใน Corporate Code of Conduct and Compliance Policy ที่บังคับใช้ตั้งแต่ปลายทศวรรษที่ 1990 นอกจากนี้ TYSON จะปกป้องความลับทางการค้าของตนเองแล้ว ยังให้ความสำคัญในความลับทางการค้าของผู้อื่นอีกด้วย หากลูกจ้างรายใดไม่แน่ใจในความรู้ของตัวเองว่าจะกระทบต่อผลประโยชน์ของบริษัทหรือไม่ จะต้องติดต่อสอบถามกับฝ่ายกฎหมายถึงรายละเอียดเพื่อไม่ให้เกิดปัญหาขึ้นภายหลัง

ศาลชั้นต้นยังได้พิจารณาข้อมูลที่ TYSON ร้องว่า เป็นความลับทางการค้า (Trade Secret) หรือไม่โดยใช้เกณฑ์จาก Ark. Code Ann S4-75-601(4) ที่กล่าวไว้ดังนี้

ความลับทางการค้า (Trade Secret) หมายถึง ข้อมูล รวมถึง สูตร แบบอย่าง การรวบรวมข้อมูล โปรแกรม เครื่องมือ วิธีการเทคนิค หรือกระบวนการที่

²⁵ Supreme Court of Arkansas 342 Ark. 672; 30 S.W.3d 725, 2000.

- A. มีคุณค่าทางเศรษฐกิจในตัวของมันเอง ไม่ว่าจะเป็คุณค่าจริงๆ หรือมีแนวโน้มว่าจะมีค่า เพราะว่าไม่ได้เป็นที่รู้จักกันไปสำหรับบุคคลอื่นๆที่อาจมีผลประโยชน์จากความลับเหล่านั้น
- B. เป็นผลจากความพยายามที่มีเหตุที่จะต้องเก็บไว้เป็นความลับ

จากเหตุผลดังกล่าว ศาลเห็นว่า ข้อมูลทางด้านราคา ค่าใช้จ่ายที่รวมอยู่ในสินค้าที่ได้จำหน่ายไป ตัวเลขกำไรและกลยุทธ์ทางการตลาดนั้นเป็น “ความลับทางการค้า”

ในประเด็นที่ว่า ความลับทางการค้าเหล่านี้ได้ถูกเปิดเผยไปแล้วหรือไม่ ศาลสรุปว่า แม้จะไม่มีหลักฐานว่า ConAgra หรืออดีตผู้บริหารระดับสูงนั้น ได้ใช้ความลับทางการค้าอย่างไม่เหมาะสม แต่ประเด็นจริงๆคือ เป็นไปได้หรือไม่ที่อดีตผู้บริหารทั้ง 3 จะสามารถปฏิบัติงานกับ ConAgra Poultry ของ TYSON โดยไม่ได้ใช้หรือเปิดเผยความลับทางการค้าของ TYSON เลย ศาลลงความเห็นว่า เป็นไปไม่ได้และจะต้องมีการใช้ความลับทางการค้าของ TYSON ในการดำเนินการของ ConAgra แน่แน่นอน ศาลสั่งให้ ConAgra และอดีตผู้บริหารของ TYSON ให้เลิกเกี่ยวข้องกับความลับทางการค้าของ TYSON และการค้าอื่นๆที่เกี่ยวข้องเป็นเวลา 1 ปี

ConAgra ได้ยื่นอุทธรณ์ในเวลาต่อมา ในประเด็นที่ว่าข้อมูลที่อ้างนั้น ไม่มีคุณสมบัติเป็นความลับทางการค้า โดยให้พิจารณาจากประเด็นดังต่อไปนี้

1. ข้อมูลนั้นๆเป็นที่ทราบกันดีนอกแวดวงธุรกิจ
2. ข้อมูลนั้นๆเป็นที่ทราบกันในหมู่ลูกจ้างและบุคคลอื่นที่ทำธุรกิจร่วมกัน
3. มาตรการของบริษัทในการป้องกันการรั่วไหลของข้อมูลเหล่านั้น
4. คุณค่าของข้อมูลเหล่านั้นที่เป็นประโยชน์ต่อบริษัทเองและต่อคู่แข่ง
5. ความอุตสาหกรรมและทุนทรัพย์ในการสร้างและพัฒนาข้อมูลนั้นๆของ TYSON
6. ความยากง่ายในการได้มา หรือทำซ้ำในข้อมูลนั้นๆ²⁶

²⁶ Saforo & Assoc., Inc. v. Porocel Corp., 337 Ark. 553, 991 S.W.2d 117, 1999.

ประเด็นที่ ConAgra อุทธรณ์คือ แม้ข้อมูลบางประเภทของ TYSON จะถือว่าเป็นความลับ (confidential) แต่ก็ไม่ได้หมายความว่า จะเป็นความลับทางการค้า (Trade Secret) โดยยกข้อโต้แย้งที่ปรากฏในคดี Saforo และเกณฑ์ทางกฎหมายจาก Ark. Code Ann S4-75-601(4) ที่ใช้พิจารณาว่า ข้อมูลใดเป็นความลับทางการค้าโดย ConAgra เน้นว่า

1. ข้อมูลดังกล่าวหาได้โดยทั่วไป
2. TYSON ไม่ได้มีมาตรการอันสมควรที่จะรักษาความลับในข้อมูลนั้นๆ

ConAgra ยังได้ยกหลักฐานว่า ข้อมูลของ TYSON ไม่ได้เป็นความลับทางการค้า ได้แก่ ลูกค้าของ TYSON 7รายไม่ได้รักษาข้อมูลในเรื่องของราคา ที่ TYSON อ้างว่าเป็นความลับทางการค้าไว้เป็นความลับ และยังกล่าวอีกว่าข้อมูลเหล่านั้นเป็นข้อมูลสาธารณะ (Public Domain) หากไม่มีข้อกำหนดที่ให้เผยแพร่ข้อมูลเหล่านั้นออกไปสู่บุคคลที่สาม แม้ว่า TYSON จะได้ว่าลูกค้าของตนจะไม่เปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับราคา เนื่องจากจะมีผลกระทบต่อการแข่งขันของลูกค้าในตลาด แต่ในความเป็นจริงแล้ว TYSON ยังไม่ได้มีข้อกำหนด (Restriction) เกี่ยวกับการเปิดเผยข้อมูลในสัญญาที่ทำไว้กับลูกค้าเหล่านั้น ซึ่งแสดงให้เห็นว่า TYSON ไม่ได้มีมาตรการปกป้องความลับของตนเอง และลูกค้าก็ไม่ได้ถูกห้ามในการเปิดเผยข้อมูลนั้นด้วย

แม้ว่า TYSON จะมึนนโยบายปฏิบัติ หรือ Code of Conduct ในเรื่องการเปิดเผยข้อมูลของบริษัท แต่ก็มีผลบังคับใช้กับลูกจ้าง (employee) ของบริษัทเท่านั้น แต่ TYSON ไม่ได้ทำข้อตกลงห้ามแข่งขัน (covenant not to compete) กับอดีตผู้บริหารทั้งสามให้ชัดเจนเป็นกำหนดเวลาที่แน่นอน หลังจากนั้นทั้งสามคนลาออกจากบริษัทแล้ว ซึ่งเหมือนกรณี คดี Bendinger v. Mashalltown Trwell Co.²⁷ ซึ่งแสดงว่า TYSON ไม่ได้มีมาตรการป้องกันการเปิดเผยข้อมูลความลับหลังการเลิกจ้าง (Post employment revelation) ผู้บริหารทั้งสาม

ตามนิยามของความลับทางการค้าที่ว่า “ต้องมีความพยายามอย่างสมเหตุสมผล ในกรณีใดๆเพื่อที่จะรักษาความลับนั้นไว้”²⁸ และในคดี Saforo ซึ่งได้แสดงให้เห็นว่า TYSON ไม่ได้มีความพยายามรักษาความลับหลังจากการเลิกจ้าง ซึ่งศาลสรุปว่า การตัดสินของศาลชั้น

²⁷ 338 Ark. 410, 994 S.W. 2d 468, 1999.

²⁸ Ark. Code. S 4-75-601 (4)(B).

ต้นนั้นบ่งพร่องในการระบุว่า ข้อมูลที่ TYSON กล่าวอ้างเป็นความลับทางการค้า ศาลมีคำพิพากษาให้กลับคำตัดสิน

3.1.3 แนวทางการให้ความคุ้มครองฐานข้อมูล

ข้อมูลที่ถูกเก็บรวบรวมในฐานข้อมูลจะได้รับการคุ้มครองหรือไม่ จะต้องพิจารณาเป็นเรื่องๆ ไปเช่นกัน โดยใช้ปัจจัยต่างๆ ในการพิจารณา เช่น ข้อมูลนั้นจะต้องใช้ความพยายามสร้างขึ้นมาอย่างน้อยเพียงใด มีอุปสรรคยุ่งยากแค่ไหน มีการลงทุนสูงหรือไม่ และยังคงอาศัยจากคดีที่ศาลได้พิจารณาพิพากษาไว้เป็นบรรทัดฐาน เช่น

เมื่อปี 1991 ศาลชั้นต้นสหรัฐอเมริกาได้พิจารณาพิพากษาคดี Feist Publications, Inc. v. Rural Tel. Serv. Co., Inc.²⁹ บริษัท Rural ที่ได้รับสัมปทานให้บริการโทรศัพท์ให้กับหลายชุมชนในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือของเมืองแคนซัสหลายแห่ง ตามกฎหมายของรัฐได้กำหนดให้บริษัทผู้ให้บริการโทรศัพท์ในแคนซัสจะต้องจัดพิมพ์สมุดรายนามผู้ใช้โทรศัพท์ที่ปรับข้อมูลให้ทันสมัยทุกปี Rural จึงจัดพิมพ์สมุดรายนามผู้ใช้โทรศัพท์แบบมาตรฐานเพียงผู้เดียว ซึ่งประกอบไปด้วยแบบหน้าขาวและแบบหน้าเหลือง สมุดหน้าขาวบรรจุรายชื่อของผู้รับบริการโทรศัพท์ของ Rural ตามลำดับอักษร รวมถึงชื่อเมืองและหมายเลขโทรศัพท์ ส่วนหน้าเหลืองบรรจุรายชื่อผู้รับบริการโทรศัพท์ของ Rural ที่ประกอบธุรกิจ เรื่องตามลำดับอักษรของหมวดบริการ และยังประกอบด้วยส่วนโฆษณา รับสมัครงานขนาดเล็กใหญ่แตกต่างกันไป สมุดรายนามนี้แจกฟรีให้กับผู้รับบริการ และ Rural จะได้เงินจากค่าโฆษณาที่ลงในสมุดหน้าเหลือง

บริษัท Feist เป็นบริษัทสิ่งพิมพ์ที่เชี่ยวชาญในการจัดพิมพ์สมุดรายนามผู้ใช้โทรศัพท์ ในเขตพื้นที่ที่ได้รับผิดชอบ รูปแบบของสมุดโทรศัพท์ของ Feist นั้นแตกต่างจากสมุดโทรศัพท์ทั่วไปคือ ครอบคลุมพื้นที่กว้างกว่าสมุดโทรศัพท์รูปแบบเดิมๆ ที่ครอบคลุมเฉพาะพื้นที่ให้บริการหนึ่งๆ เท่านั้น ทำให้ประหยัดเวลาและไม่ต้องค้นหาข้อมูลจากสมุดโทรศัพท์หลายเล่ม สมุดโทรศัพท์ของ Feist ครอบคลุมพื้นที่ 11 เขตการให้บริการ ใน 15 ตำบล รวบรวมรายชื่อผู้ให้บริการไว้ถึง 46,878 รายชื่อ มากกว่าของ Rural ที่มีเพียง 7,700 รายชื่อ สมุดรายนามของ Feist ทั้งหน้าเหลืองและหน้าขาว ก็แจกฟรีเช่นกัน ทำให้เป็นคู่แข่งสำคัญของ Rural ในการหาโฆษณาลงในสมุดหน้าเหลือง

²⁹ 499 U.S. 340,352 1991.

จากการที่ Rural เป็นผู้ให้บริการโทรศัพท์เพียงรายเดียวในพื้นที่ ทำให้ Rural ได้ข้อมูลจากผู้รับบริการมาง่ายๆ คือ หากลูกค้ารายใดต้องการที่จะติดตั้งโทรศัพท์ จะต้องให้ชื่อและที่อยู่ของตนกับ Rural แล้ว Rural จึงให้หมายเลขโทรศัพท์กับลูกค้า แต่ Feist ไม่ใช่บริษัทที่ให้บริการโทรศัพท์ และไม่ได้เป็นผู้รับสัมปทานเพียงรายเดียวในพื้นที่เหมือนกับ Rural จึงทำให้ไม่มีข้อมูลเกี่ยวกับผู้รับบริการโทรศัพท์ในพื้นที่ใดๆ แต่จำเป็นจะต้องได้ข้อมูลผู้ใช้โทรศัพท์เพื่อจัดทำสมุดหน้าขาวที่ครอบคลุมพื้นที่กว้าง (area-wide directory) จึงติดต่อไปยังบริษัทผู้ให้บริการโทรศัพท์ ในเขตตะวันตกเฉียงเหนือของเมืองแคนซัส เพื่อขอสิทธิในการใช้ข้อมูลจากสมุดหน้าขาวของบริษัทเหล่านั้น

ในบริษัทที่ Feist ติดต่อไป มีเพียง Rural เท่านั้นที่ไม่ยินยอมให้ข้อมูล ซึ่งก่อให้เกิดปัญหาให้กับ Feist เพราะจะทำให้สมุดโทรศัพท์ของ Feist นั้นขาดข้อมูลขนาดใหญ่ที่สำคัญไป ทำให้ Feist ขยายโฆษณาในสมุดหน้าเหลืองได้ยากขึ้น ด้วยเหตุนี้ทำให้ศาลท้องถิ่นมองว่าเป็นเหตุผลสำคัญที่ Rural ปฏิเสธไม่ให้ข้อมูลกับ Feist เพื่อตัดคู่แข่งในการหาโฆษณา การปฏิเสธที่จะให้ความร่วมมือนี้มีเจตนาฝ่าฝืนกฎหมายที่จะผูกขาดทั้งการให้สัมปทานในการบริการโทรศัพท์ และการโฆษณาในสมุดหน้าเหลือง เมื่อไม่ได้รับอนุญาตให้ใช้ข้อมูลจาก Rural Feist จึงใช้ข้อมูลโดยที่ Rural ไม่ยินยอมและจ้างคนมาทำงานนี้โดยเฉพาะ โดยเริ่มคัดข้อมูลที่ไม่เกี่ยวข้องออกจนเหลือเพียง 4,935 รายชื่อพร้อมกันนั้นก็หาข้อมูลประกอบเพิ่มเติม งานที่สำเร็จออกมาจึงเป็นสมุดโทรศัพท์ที่มีรูปแบบของ Feist ที่รวมเอา เลขที่บ้าน (street address) เข้าไปด้วย ซึ่งต่างจากของ Rural ที่ไม่มีข้อมูลในส่วนนี้

แม้จะมีการเพิ่มเติมข้อมูลลงไปอีกก็ตาม แต่ในสมุดโทรศัพท์ประจำปี 1983 ของ Feist ก็ยังมีรายชื่อเหมือนกับสมุดโทรศัพท์ของ Rural ประจำปี 1982-1983 อยู่ถึง 1,309 รายชื่อ จากจำนวนทั้งหมดที่ปรากฏในสมุดของ Feist 46,878 รายชื่อ ในจำนวนนี้มีอยู่ 4 รายชื่อที่เป็นชื่อสมมติที่ Rural จงใจใส่เข้าไปในสมุดโทรศัพท์ของตัวเอง เพื่อให้สามารถตรวจสอบข้อมูลได้หากมีการนำข้อมูลไปทำซ้ำ

Rural ได้ฟ้องศาลท้องถิ่นในแคนซัส (The District Court for the District of Kansas) กล่าวหาว่า Feist ละเมิดลิขสิทธิ์ โดยใช้ข้อมูลที่ปรากฏอยู่ในสมุดโทรศัพท์หน้าขาวของ Rural ทั้งยังกล่าวว่าการดำเนินงานของ Feist ควรที่จะไปขอข้อมูลจากลูกค้าถึงที่บ้าน หรือทำการสำรวจข้อมูลโดยใช้โทรศัพท์ เพื่อรวบรวมข้อมูลที่ต้องการใช้เอง ซึ่ง Feist ตอบได้ว่า การกระทำเช่นนั้นไม่คุ้มกันในเชิงเศรษฐศาสตร์ และไม่จำเป็นเพราะข้อมูลที่ Feist ลอกมานั้น ไม่อยู่ในข่ายของการคุ้มครองลิขสิทธิ์ ศาลท้องถิ่นตัดสินให้เป็นประโยชน์ต่อ Rural โดยเห็นว่าสมุดโทรศัพท์นั้นอยู่ในข่ายของการคุ้มครองลิขสิทธิ์ พร้อมกับยกกรณีตัวอย่างที่ตัดสินโดยศาลชั้นต้น (Lower Court) ขึ้นมาสนับสนุนอีกหลายกรณี ศาลอุทธรณ์ (The Court of Appeals) พิพากษาขึ้น

จากคดีตัวอย่างนี้ ทำให้เราจะต้องทำความเข้าใจเกี่ยวกับการคุ้มครองลิขสิทธิ์ต่อสมุดรายนามผู้ใช้โทรศัพท์โดยทั่วไป (สมุดหน้าขาว) บริษัท Rural ที่ได้รับสัมปทานให้บริการโทรศัพท์ให้กับหลายชุมชนในเขตการปกครองภาคตะวันออกเฉียงเหนือของเมืองแคนซัส ซึ่งตามกฎหมายของรัฐแคนซัสแล้ว Rural จะต้องจัดพิมพ์สมุดรายนามผู้ใช้โทรศัพท์ (telephone directory) ทั้งแบบที่เป็นหน้าขาว (white pages) โดยได้รับข้อมูลในการจัดทำจากผู้ใช้บริการโทรศัพท์ ซึ่งจะให้ชื่อ ที่อยู่ เมื่อตอนขอตั้งโทรศัพท์ บริษัท Feist เป็นบริษัทที่ทำธุรกิจสิ่งพิมพ์ที่มีความเชี่ยวชาญในการจัดทำสมุดรายนามผู้ใช้โทรศัพท์ในเขตพื้นที่ๆรับผิดชอบ ซึ่งกว้างขวางกว่างานที่บริษัท Rural เคยทำ เมื่อ Rural ปฏิเสธที่จะจัดส่งข้อมูลเกี่ยวกับสมุดหน้าขาวที่ครอบคลุมพื้นที่ 11 เขตการให้บริการโทรศัพท์ เมื่อ Feist ร้องขออย่างถูกต้อง Feist จึงคัดข้อมูลที่ต้องการเอาเองจากสมุดรายนามผู้ใช้โทรศัพท์ที่ Rural จัดพิมพ์โดยไม่ได้รับอนุญาต แม้ว่า Feist จะแก้ไขข้อมูลให้แตกต่างไปจาก Rural แต่ข้อมูลบางส่วนก็ยังคงเหมือนกับสมุดหน้าขาวที่ Rural จัดพิมพ์อยู่ที่ ศาลท้องถิ่น (The District Court) ตัดสินให้ Rural เป็นฝ่ายชนะในคดีละเมิดลิขสิทธิ์

ในชั้นตอนสุดท้าย ศาลสูง (Supreme Court) ได้พิพากษากลับคำตัดสิน โดยศาลเห็นว่าสมุดโทรศัพท์หน้าขาวที่จัดพิมพ์โดย Rural ไม่ได้ว่าได้รับการคุ้มครองจากกฎหมายลิขสิทธิ์ ฉะนั้นการที่ Feist นำข้อมูลในนั้น ไปใช้จึงไม่ถือว่าเป็นการละเมิดลิขสิทธิ์ สามารถวิเคราะห์ได้ดังนี้

หลักการสร้างสรรค์ด้วยตนเอง (originality) เป็นสาระสำคัญที่เป็นหลักสากลของกฎหมายลิขสิทธิ์ทั่วโลก เป็นจุดเริ่มของการคุ้มครองลิขสิทธิ์ (copyright protection) ซึ่งกฎหมายให้ความสำคัญถึงกระบวนการสร้างสรรค์และความคิดสร้างสรรค์ ในกรณีที่อ้างถึงข้างต้น ข้อมูลที่ได้มาตั้งแต่เริ่มแรกนั้น เจ้าของข้อมูลไม่ได้เขียน หรือสร้างสรรค์ขึ้นมา (authorship) จึงไม่ใช่การสร้างสรรค์ขึ้นเอง (original) และไม่ได้รับการคุ้มครองลิขสิทธิ์ แม้ว่าการรวบรวมข้อมูลจะพิจารณาได้ว่าเป็นการสร้างสรรค์งานต้นแบบ เพราะว่ามีผู้แต่ง หรือผู้รวบรวมนั้นเลือกสรรค้ข้อมูลเพื่อนำมาจัดลำดับให้ผู้ใช้สมุดโทรศัพท์นั้นได้อย่างสะดวก ดังนั้นการคุ้มครองลิขสิทธิ์จึงครอบคลุมเฉพาะในงานรวบรวมที่สร้างขึ้นโดยผู้รวบรวม หรือผู้แต่ง แต่ไม่ใช่ตัวข้อมูลที่นำมารวบรวม การคุ้มครองลิขสิทธิ์ของงานชิ้นนั้นจำกัดอยู่แก่งานในลักษณะที่อ้างอิงจากข้อเท็จจริง (Fact-based works)

กฎหมายลิขสิทธิ์ปี 1976 (The Copyright Act of 1976) และก่อนหน้านั้น คือกฎหมายลิขสิทธิ์ ปี 1909 ระบุอย่างแน่ชัดว่าการสร้างสรรค์ด้วยตนเอง (originality) คือ ประเด็นสำคัญในการพิจารณาคุ้มครองลิขสิทธิ์ของงานรวบรวมข้อมูล (directories) และผลงานการรวบรวมข้อมูลประเภทอื่นๆ ในกฎหมายปี 1976 อธิบายว่า การคุ้มครองลิขสิทธิ์นั้นครอบคลุมการสร้างสรรค์ที่ผู้เขียนสร้างสรรค์ขึ้น (original works of authorship) และข้อมูลดิบ (facts) นั้นจะไม่ได้รับการคุ้มครอง

ครองลิขสิทธิ์ ดังนั้นการรวบรวมข้อมูลจึงไม่ได้รับการคุ้มครองลิขสิทธิ์ แต่จะได้รับการคุ้มครอง เมื่อข้อเท็จจริงนั้น ได้ถูกคัดเลือก เชื่อมโยงให้สัมพันธ์กัน หรือจัดลำดับ ที่ทำให้ผลงาน ที่ออกมานั้นเป็นงานต้นแบบจริงๆ ถ้าเพียงแต่การเลือกข้อมูล การเชื่อมโยง หรือจัดการข้อมูลอย่างเดียว ไม่เพียงพอที่จะทำให้งานนั้นๆได้รับการคุ้มครองลิขสิทธิ์ แม้ว่าการรวบรวมข้อมูลที่ได้รับการคุ้มครองลิขสิทธิ์ จะมีขอบเขตการคุ้มครองที่จำกัด แต่ศาลชั้นต้น (lower courts) ที่คำนึงถึงความอดสาหวิริยะ (Sweat of the brow) หรือ ความพยายามอย่างยิ่งในการรวบรวม (industrious collection) ซึ่งขยายขอบเขตความคุ้มครองไปมากกว่าแค่การคัดเลือก และจัดลำดับข้อเท็จจริง ซึ่งขัดแย้งกับกฎหมายลิขสิทธิ์ปี 1909 และไม่เป็นไปตามหลักพื้นฐานของกฎหมายลิขสิทธิ์ที่ยอมรับทั่วไปว่า ข้อเท็จจริงหรือความคิดลอยๆ (facts or ideas) นั้นไม่ได้รับการคุ้มครองลิขสิทธิ์

สมุดหน้าขาวของบริษัท Rural นั้น ไม่อยู่ในข่ายที่จะได้รับความคุ้มครองลิขสิทธิ์ ภายใต้กฎหมายรัฐธรรมนูญ (Constitutional) และกฎหมายรอง (Statutory) ที่บัญญัติขึ้น แต่ Rural มีสิทธิในงานสมุดรายนามผู้ใช้โทรศัพท์ในภาพรวม เพราะในสมุดนั้นประกอบไปด้วย บทนำ (forward text) และข้อมูลที่เป็นต้นฉบับ (original material) ที่ปรากฏในสมุดหน้าเหลือง แต่ไม่มีข้อมูลที่เรียกได้ว่าเป็นการสร้างสรรค์ขึ้นเอง (original) ในสมุดหน้าขาว ข้อเท็จจริงนั้นไม่สามารถได้รับการคุ้มครองลิขสิทธิ์ได้ และกระบวนการที่ Rural คัดเลือก เชื่อมโยง และจัดลำดับข้อเท็จจริงเหล่านั้น ก็ไม่สามารถเรียกได้ว่าเป็นกระบวนการที่เป็นการสร้างสรรค์ด้วยตนเอง ข้อมูลที่เป็นชื่อผู้ใช้โทรศัพท์ ชื่อเมือง หมายเลขโทรศัพท์ นั้นสามารถหาได้ทั่วไป (obvious) และไม่ได้เป็นการสร้างสรรค์สิ่งใหม่ๆ ขึ้นมา (lacks of modicum of creativity) จนเพียงพอที่จะเป็นงานที่ไม่ได้รับความคุ้มครองลิขสิทธิ์ได้จริงๆ แล้วอาจสรุปได้เลยว่า Rural ไม่ได้ทำการคัดเลือก (select) ที่จะจัดพิมพ์รายชื่อและหมายเลขโทรศัพท์ของผู้ใช้บริการ เพราะจะต้องจัดพิมพ์ข้อมูลทั้งหมดอยู่แล้วตามกฎหมายของรัฐ ยิ่งไปกว่านั้น การจัดเรียงชื่อตามลำดับอักษรในสมุดหน้าขาวก็ไม่สามารถเรียกได้ว่าเป็น ความคิดสร้างสรรค์ แต่ถือว่าเป็นสิ่งธรรมดาที่ทำกันจนเป็นระเบียบปฏิบัติโดยอัตโนมัติแล้ว³⁰

จากคำพิพากษาของคดีดังกล่าว ทำให้ได้หลักว่า ข้อเท็จจริงไม่สามารถจดลิขสิทธิ์ได้ และการรวบรวมข้อมูลโดยทั่วไปแล้วได้รับความคุ้มครองในเรื่องลิขสิทธิ์ ซึ่งเป็นสองแนวความคิด ที่มีความน่าเชื่อถือที่ไม่ยิ่งหย่อนไปกว่ากันเลย ตามหลักการพื้นฐานของกฎหมายลิขสิทธิ์ที่เป็นที่ทราบทั่วไป³¹ ว่า ข้อเท็จจริงย่อมไม่ได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายลิขสิทธิ์ Rural ฉลาดพอที่จะยอมรับความจริงข้อนี้ หรือ อย่างไรก็ตาม ก็ไม่ได้เป็นที่ยอมรับในขณะเดียวกันว่า การรวบรวมข้อเท็จจริงนั้นอยู่ในข่ายที่จะได้รับความคุ้มครองลิขสิทธิ์

³⁰ WIPO, U.S. Copyright Office on Legal Protection for Databases, 1997.

³¹ Happer & Row Publishers, Inc. v. Nation Enterprises, 471 U.S. 539, 556, 1985.

ความขัดแย้งใน 2 แนวคิดนี้จึงไม่สามารถที่จะหลีกเลี่ยงได้ เพราะในการรวบรวมข้อเท็จจริง หลายครั้งหลายคราวก็เป็นการรวบรวมเนื้อหาข้อเท็จจริงจริงๆ ไม่ได้มีการสร้างสรรค์สิ่งใหม่ที่เป็นงานต้นฉบับของผู้รวบรวมเลย แล้วจะสามารถคุ้มครองลิขสิทธิ์กับงานชิ้นนั้นๆ ได้หรือไม่ ซึ่งในความเป็นจริงแล้ว ก็เป็นที่ประจักษ์ว่า การรวบรวมข้อเท็จจริง ได้สัก 100 ข้อ ก็ไม่สามารถเปลี่ยนแปลงงานชิ้นนั้นให้สามารถได้รับความคุ้มครองในเรื่องลิขสิทธิ์ได้ แต่ทว่ากฎหมายลิขสิทธิ์ดูเหมือนจะให้ความสำคัญกับการรวบรวมข้อมูลที่ประกอบไปด้วยข้อเท็จจริงที่มีความพิเศษพิสดาร น่าจะได้รับการคุ้มครองลิขสิทธิ์

หลักสำคัญที่สลายข้อขัดแย้งเหล่านี้ได้ อยู่ที่ความเข้าใจว่าทำไม ข้อเท็จจริง ไม่สามารถจดลิขสิทธิ์ได้ เพราะหัวใจหลักของลิขสิทธิ์ คือ การสร้างสรรค์ด้วยตนเอง (originality) ดังนั้น งานชิ้นใดๆ ที่มีคุณสมบัติสมควรจะได้รับการคุ้มครองลิขสิทธิ์ ผู้เขียน หรือผู้สร้างสรรค์งานชิ้นนี้ จะต้องสร้างสรรค์งานชิ้นมาใหม่ (original to the author) ใดๆ ก็ดี การสร้างสรรค์ด้วยตนเอง (originality) ไม่ได้บ่งชี้ถึงนวัตกรรมใหม่ๆ เพราะงานที่เป็นการสร้างสรรค์หรือข้อเท็จจริงชิ้นหนึ่ง อาจจะไปเหมือนหรือคล้ายกับงานชิ้นอื่นๆ ได้โดยบังเอิญ และไม่ได้ตั้งใจที่จะลอกเลียนแบบ ตัวอย่างเช่น สมมติว่ามีกวี 2 ท่าน ที่ไม่รู้จักกันมาก่อนเลย ได้แต่งบทกวีที่เหมือนกันขึ้น 2 บท แต่ไม่มีบทกวีชิ้นใดเลยที่แปลกใหม่ แต่งานของทั้งคู่ก็เป็นงานต้นฉบับ และ ได้รับการคุ้มครองลิขสิทธิ์³²

ความเป็นต้นฉบับนี้เป็นหลักการจำเป็นขั้นพื้นฐานในกฎหมายรัฐธรรมนูญ ซึ่งสภาองเกรสใช้บัญญัติกฎหมายคุ้มครองลิขสิทธิ์ ยังจะเห็นได้จากกรณีตัวอย่างในปลายศตวรรษที่ 19 คือ คดี The Trade - Mark³³ และคดี Burrow Giles³⁴ ที่ศาลได้ให้นิยามที่สำคัญกับคำว่า ผู้สร้างสรรค์ หรือผู้เขียน (authors) และงานเขียน (writings) ซึ่งทั้ง 2 คำนี้ หมายถึง กิจกรรมที่นำมาซึ่ง ความเป็นต้นแบบ (a degree of originality)

การที่กฎหมายแยกแยะความแตกต่างระหว่างข้อเท็จจริง (facts) กับ การรวบรวมข้อเท็จจริงนั้น (factual compilations) นั้นเป็นหลักสำคัญขั้นพื้นฐานของกฎหมายลิขสิทธิ์ ด้วยเหตุผลที่ว่า ข้อเท็จจริง (facts) นั้นไม่ได้ถูกสร้างสรรค์ขึ้นอย่างงานต้นแบบ ยิ่งไปกว่านั้น การสร้างสรรค์ (creation) การค้นพบ (discovery) ก็มีความแตกต่างกัน อย่างเช่น บุคคลใดค้นพบข้อเท็จจริงในเรื่องหนึ่งๆ แล้วนำมารายงานให้บุคคลอื่นได้ทราบนั้น ในความเป็นจริงแล้วบุคคลนั้นๆ ไม่ได้สร้างสรรค์

³² Sheldon v. Metro- Goldwyn Pictures Corp., 81 F.2d 49, 54 1936.

³³ IN RE Trade - Mark Cases, 100 U.S. 82 1879.

³⁴ Burrow-Giles Lithographic Co. v. Sarony, 111 U.S. 53 1884.

ข้อเท็จจริงนั้นขึ้นเอง เพียงแต่ค้นพบว่ามีข้อเท็จจริงนั้นอยู่เท่านั้น ข้อเท็จจริง (facts) นั้นครอบคลุมถึงข้อเท็จจริงด้านวิทยาศาสตร์ ประวัติศาสตร์ ชีวิตประวัติของบุคคล และเหตุการณ์ข่าวสารที่เกิดขึ้นประจำวัน

เพราะฉะนั้น การรวบรวมข้อเท็จจริง (factual compilation) นั้นอาจจะเป็นการสร้างสรรค์ขึ้นเองได้ในกรณีที่ผู้รวบรวมได้ทำหน้าที่คัดสรรว่าข้อมูลชิ้นใดสมควรที่จะถูกรวบรวมไว้ และจัดเรียงข้อมูลนั้นตามลำดับอย่างไร เพื่อให้ผู้อ่านได้รับข้อมูลนั้นๆ ได้อย่างสะดวก ดังนั้นการรวบรวมและเรียบเรียง (selection and arrangement) สามารถชี้ได้ว่าเป็นงานต้นแบบ และอาจได้รับการคุ้มครองลิขสิทธิ์ หากงานนั้นกระทำโดยผู้รวบรวมโดยอิสระและใช้ความคิดสร้างสรรค์บ้าง แม้เพียงเล็กน้อย ดังนั้นแม้สมุद्रรวบรวมรายชื่อที่เป็นเพียงการรวบรวมข้อเท็จจริง ก็อยู่ในข่ายที่ได้รับการพิจารณาคุ้มครองลิขสิทธิ์ ถ้าหากแสดงให้เห็นว่า มีการรวบรวมและเรียบเรียงที่สร้างสรรค์จนสามารถอ้างได้ว่าเป็นการสร้างสรรค์ด้วยตนเอง (originality) ก็ยังเป็นหัวใจสำคัญอยู่ ดังนั้นงานในส่วนที่ผู้รวบรวมสร้างสรรค์ขึ้นเองเท่านั้น จึงจะได้รับการคุ้มครองลิขสิทธิ์หากข้อมูลนั้นๆ ถูกคัดลอกไปใช้ที่อื่น แต่ไม่ได้ลอกอย่างคำต่อคำ ผู้รวบรวมงานที่เป็นต้นฉบับก็ไม่สามารถเรียกร้องความคุ้มครองในแง่ของลิขสิทธิ์ได้

หลังจากคำพิพากษาคดี Feist เมื่อปี 1991 ทำให้เกิดความคุ้มครองทางลิขสิทธิ์แก่การรวบรวมข้อมูลที่ปรากฏอยู่จริงตามหลักทฤษฎี Sweat of the brow ถูกศาลฎีกาปฏิเสธการคุ้มครองข้อมูลอันควรได้รับการคุ้มครองทางกฎหมายลิขสิทธิ์ แต่หลักคำพิพากษาดังกล่าวส่งผลกระทบต่อพิจารณาพิพากษาบางคดี แต่ในบางคดีก็ยังคงยึดหลักความคุ้มครองแก่การรวบรวมข้อมูลที่ปรากฏอยู่จริง ตามหลักกฎหมายลิขสิทธิ์ เช่น

คดี Key Publications, Inc. v. Chinatown Today Publishing Enters. Inc.³⁵ Key พิมพ์สมุดโทรศัพท์ทั้งหน้าขาว และหน้าเหลือง เพื่อสะดวกในการหาเบอร์โทรศัพท์ของชาวจีนเชื้อสายอเมริกันในนิวยอร์ก Key จัดทะเบียนการผลิตสมุดโทรศัพท์ไว้ที่สำนักทะเบียนลิขสิทธิ์ ซึ่งทำสมุดหน้าเหลืองโดยการจัดรูปแบบรายชื่อ 9,000 รายชื่อ และประเภทธุรกิจ 260 ประเภทเรียงตามลักษณะธุรกิจ Chinatown ก็พิมพ์สมุดหน้าเหลืองเพื่อการแข่งขันในพื้นที่เดียวกัน ในสมุดหน้าเหลืองประกอบด้วยรายชื่อ 2,000 รายชื่อ และ ประเภทธุรกิจ 28 ประเภท โดยทั้งสองสมุดหน้าเหลืองมีรายชื่อซ้ำกันประมาณ 1,500 รายชื่อ ศาลพิจารณาแล้วว่า ผลงานของโจทก์ได้รับความคุ้มครองทางกฎหมายลิขสิทธิ์ตั้งแต่โจทก์ทำการคัดเลือกรายชื่อ การนำมาจัดรูปแบบย่อมได้รับความคุ้มครองตั้งแต่มี

³⁵ 945 F.2d 509 (2d Cir. 1991).

การรวบรวมข้อเท็จจริง อย่างไรก็ตามศาลพิจารณาแล้วว่า Chinatown ไม่ได้กระทำละเมิดในผลงานของ Key เพราะว่า Chinatown ได้ทำสมุดหน้าเหลืองที่มีจุดประสงค์ที่แตกต่างกันเป็นการผลิตสมุดหน้าเหลืองตามองค์กรที่จำเลยได้รับมอบหมายให้ทำการรวบรวม ในสาระสำคัญของการลงทุนระหว่างสมุดหน้าเหลืองของทั้งสองฝ่ายไม่เหมือนกันทั้งหมด มีเพียงแค่รายชื่อที่เหมือนกันเท่านั้นไม่ถือได้ว่าการกระทำของ Chinatown เป็นการกระทำละเมิดในผลงานของ Key

คดี Victor Lalli Enters., Inc. v. Big Red Apple, Inc.³⁶ Victor ได้ทำการพิมพ์การเก็บสถิติของเลขล็กกั๊นัมเบอร์ เพื่อการเล่นการพนันเป็นระยะเวลา 13 เดือนต่อกัน Big Red Apple ได้ทำซ้ำในงานของ Victor และได้ขายผลงานที่ได้ทำซ้ำดังกล่าว ศาลพิจารณาแล้วว่า การเก็บรวบรวมสถิติของเลข 13 ในเดือนและวันเป็นเวลา 13 เดือนของ Victor ไม่เพียงพอแก่การได้รับความคุ้มครอง เพราะข้อมูลดังกล่าวเป็นการกำหนดตามรูปแบบของปฏิทินไม่มีความสร้างสรรค์ในการรวบรวมโดยใช้การคัดเลือกหรือจัดรวบรวมข้อมูลโดยใช้ความพยายามของตน เป็นการรวบรวมข้อเท็จจริงตามที่กำหนดไว้แล้วเท่านั้น

คดี Kregos v. Associated Press,³⁷ Associated Press เผยแพร่รูปแบบการเล่นเบสบอลในหนังสือพิมพ์ซึ่งได้เก็บจากสถิติการเล่นเกมส์เบสบอลจาก 9 เกมส์ที่ผ่านมา ซึ่งรูปแบบของการเล่นเบสบอลมีการจดทะเบียนไว้ที่สำนักลิขสิทธิ์ (Copyright office) เมื่อปี 1983 ต่อมา Kregos ได้นำไปเผยแพร่ในปี 1984 จึงทำให้ Associated Press ฟ้องคดีนี้เป็นการละเมิดโดยนำเอาผลงานที่ Associated Press สร้างไปเผยแพร่โดยไม่ได้รับอนุญาต จากคดี Feist ศาลได้วางบรรทัดฐานไว้ให้ความคุ้มครองแก่มาตรฐานขั้นต่ำของการได้รับความคุ้มครองซึ่งต้องเป็นงานที่มีความเป็นต้นแบบและมีความสร้างสรรค์ที่เพียงพอ เมื่อมีการเผยแพร่ผลงานที่ได้จดทะเบียนลิขสิทธิ์ไว้ก่อนแล้ว ทำให้กฎหมายให้ความคุ้มครองแก่งานที่มีการรวบรวมสถิติ แม้ว่าจะมีการเล่นเกมส์มากกว่าการเก็บสถิติก็ตาม แต่ก็ไม่มีทางที่เป็นไปได้ที่จะเหมือนกันทั้งหมด ดังนั้นศาลพิจารณาแล้วว่าแม้ Kregos กระทำการละเมิดในผลงานที่ Associated Press ได้ทำการรวบรวมการเล่นเกมส์เบสบอลแต่ก็ไม่ใช่ทั้ง 9 เกมส์ อีกทั้งมีการคิดสร้างสรรค์ในการรวบรวมผลงานของตนเองแล้วนำไปใส่เพิ่มเติมอีก 4 สถิติ ดังนั้นไม่ถือว่าเป็นการลอกเลียนแบบหรือการละเมิดในงานที่รวบรวม

คดี Corsearch v. Thomson & Thomson³⁸ เป็นคดีที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันการผูกขาดทางการค้าเกี่ยวกับการผลิตฐานข้อมูลเครื่องหมายการค้า บริษัท Thomson & Thomson ทำ

³⁶ 936 F. 2d 671 (2d Cir.1991).

³⁷ 792 F. Supp. 305 (S.D.N.Y 1992).

³⁸ 792 F. Supp. 305 (S.D.N.Y 1992).

การเลือก จัดเรียงเรียง และปรับปรุงแก้ไขเพิ่มเติมข้อมูลข่าวสารผ่านระบบฐานข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ของเครื่องหมายการค้าทุกปี และยังสามารถทำในรูปแบบของซีดีรอม และการให้บริการทางเครือข่ายออนไลน์ซึ่งได้รับการปรับปรุงทุก 2 เดือน บริษัท Corsearch ทำข้อมูลรวบรวมข้อมูลเครื่องหมายการค้าแข่งขันกับบริษัท Thomson & Thomson จึงทำให้ศาลพิจารณาว่า ฐานข้อมูลของบริษัท Thomson & Thomson เพียงพอแก่การได้รับความคุ้มครองเพราะแสดงถึงควมมีประสิทธิภาพของหลักฐานในการคัดเลือก และจัดรูปแบบของฐานข้อมูลเครื่องหมายการค้า

คดี BellSouth Advertising & Publishing Corp. v. Donnelley Information Publishing, Inc.³⁹ คดีนี้เป็นการทำสมุดโทรศัพท์หน้าเหลืองที่ต้องการให้มีมาตรฐานความคิดสร้างสรรค์ ศาลได้พบว่า กฎหมายลิขสิทธิ์ไม่ให้ความคุ้มครองรายนามสมุดหน้าเหลือง โดยที่บริษัท Bellsouth Advertising & Publishing Corp. หรือ (BAPCO) จัดพิมพ์รายชื่อสมุดหน้าเหลืองและสมุดเล่มนี้ได้จัดรายชื่อตามลำดับประเภทของธุรกิจ โดยที่ บริษัท Donnelley Info. Publishing, Inc., ได้ออกสมุดหน้าเหลืองเพื่อการแข่งขัน แต่ว่าเป็นการทำซ้ำในข้อมูลของบริษัท BAPCO ซึ่งในฐานข้อมูลของรายชื่อนั้นมีทั้ง ชื่อบริษัท ที่อยู่ และหมายเลขโทรศัพท์ ที่เหมือนกันทั้งหมด โดยที่ศาลได้พิจารณาว่า การที่บริษัท BAPCO ได้รวบรวม คัดเลือก ข้อมูลที่จะถือได้ว่าถูกคุ้มครองโดยกฎหมายลิขสิทธิ์ไม่เพียงพอที่จะชี้ให้เห็นได้ว่าการรวบรวม คัดเลือก ข้อมูลเพื่อนำมาเป็นฐานข้อมูลมีความเป็นต้นฉบับที่เพียงพอให้กฎหมายลิขสิทธิ์คุ้มครองในงานที่ตนได้ลงมือผลิตสมุดหน้าเหลือง การทำสมุดเล่มนี้มีความเหมือนในงานที่ออกมาในคดี Feist ที่ทำในรูปแบบของสมุดหน้าขาว โดยการพิจารณาว่างานนั้นควรได้รับการคุ้มครองหรือไม่ การจัดพิมพ์สมุดนี้เป็นการเรียงชื่อ ที่อยู่ และเบอร์โทรศัพท์ที่ปรากฏเป็นข้อเท็จจริง ไม่ได้เกิดความคิดสร้างสรรค์ในการรวบรวมผลงานที่ควรได้รับการคุ้มครองตามกฎหมายลิขสิทธิ์

คดี CCC Info. Servs., Inc. v. Maclean Hunter Market Reports, Inc.⁴⁰ Maclean พิมพ์หนังสือสมุดปกแดงเกี่ยวกับรถยนต์เพื่อผู้ใช้รถยนต์ ซึ่ง CCC ทำซ้ำในข้อมูลบางส่วนของหนังสือ Maclean เพื่อทำเป็นฐานข้อมูลคอมพิวเตอร์เพื่อขาย ศาลพิจารณาแล้วว่า CCC ทำการละเมิดลิขสิทธิ์ของหนังสือ Maclean เพราะหนังสือดังกล่าวบรรจุเต็มไปด้วยข้อมูลที่มีคุณค่าต่อผู้ที่ศึกษาในการใช้รถแม้ว่าไม่ถือเป็นการรวบรวม แต่ถือว่าเป็นการรวบรวมจากแหล่งทรัพยากรที่เขียนเกี่ยวกับรถยนต์ไว้มากมายที่ Maclean ต้องเสาะแสวงหาเอามาประกอบเป็นหนังสือของตน ซึ่งศาลให้ความคุ้มครอง

³⁹ 933 F.2s 1436,28 U.S.P.Q.2d (BNA) 1001 (11th Cir. 1993), cert. denied, 114 S.Ct. 943 (1994)

⁴⁰ 44 F. 3d 61 (2d Cir.1994)

ครองแก่การรวบรวมข้อมูล แต่จำกัดการรวบรวมอยู่ว่าต้องเป็นการสร้างสรรค์ผลงานขึ้นมาใหม่ มิใช่ให้ความคุ้มครองแก่ข้อมูล ดังนั้นการกระทำของ Maclean ในการรวบรวมข้อมูลสำหรับผู้ใช้รถเป็นผลงานที่ได้รับความคุ้มครอง

คดี Skinder-Strauss Associates V. Massachusetts Continuing Legal Education⁴¹ คดีนี้เกี่ยวกับการรวบรวมรายชื่อของทนายความและผู้พิพากษา ศาลได้พิพากษาว่าไม่ได้รับการคุ้มครองทางกฎหมายลิขสิทธิ์ สมาคม Skinder-Strauss จัดพิมพ์สมุดปกแดง ที่เป็นการรวบรวมรายชื่อของทนายความและผู้พิพากษา สมุดปกแดงเล่มนี้เป็นกรรวมรายชื่อที่เรียงตามลำดับตัวอักษร ทั้ง ชื่อที่อยู่ และหมายเลขโทรศัพท์ ของแต่ละบุคคล ต่อมาได้มีการพิมพ์สมุดปกฟ้าที่บรรจุข้อมูลแบบเดียวกันกับสมุดปกแดงที่ปรากฏ ศาลเขตได้ชี้ขาดว่าการทำสมุดปกแดงไม่มีมาตรฐานที่เข้าขั้นที่จะได้รับการคุ้มครองลิขสิทธิ์ เป็นคำตัดสินเดียวกันภายใต้กฎเกณฑ์ที่ได้พิจารณาตามกฎหมายในคดี ก่อนทั้งคดี Bellsouth และ Feist

คดี Warren Publishing, Inc., V. Microdos Data Corp.,⁴² ศาลได้พิพากษาว่าการพิมพ์รายชื่อของระบบเคเบิลทีวี (cable television system) ได้รับการคุ้มครองตามการรวบรวมข้อมูลเป็นฐานข้อมูลของเคเบิลทีวี โดยที่ บริษัท Warren ได้พิมพ์สมุดข้อเท็จจริงของเคเบิลทีวี โดยเป็นการรวบรวม ที่รวม ชื่อรัฐ ซึ่งปรากฏแต่ละรัฐ โดยเรียงชื่อที่เก็บตามหลักการของการสื่อสารที่ระบบพิเศษเฉพาะเคเบิลทีวี ข้อมูลข่าวสารที่เป็นแต่ละระบบเสียหายจากระบบของข้อมูล ดังนั้นบริษัท Warren ได้มีการยืนยันว่าเป็นการละเมิดลิขสิทธิ์ขั้นพื้นฐาน ศาลได้พิจารณาแล้วว่าการคัดเลือกระบบการสื่อสารย่อมได้รับการคุ้มครองลิขสิทธิ์

คดี Matthew Bender & Company, Inc. v. West Publishing Company⁴³ ศาลได้พิจารณาให้การคุ้มครองตามหลักกฎหมายลิขสิทธิ์ในงานที่มีการคัดเลือกและรวบรวม เพราะ Bender ผู้เป็นจำเลยได้พิมพ์ HyperLaw คือ ซีดีรอมที่มีการรวบรวมคำพิพากษาของศาล โดยการทำซ้ำของ West โจทก์ แต่ได้ลบ เลขหน้า เลขคดี และ หัวข้อคดีที่ โจทก์ได้ทำขึ้นไว้ในงานของโจทก์ แต่อย่างไร

⁴¹ 914 F. Supp. 665 (D. Mass. 1995).

⁴² Warren Publishing, Inc. v. Microdos Data Corp., 52 F.3d 950 (11th Cir. 1995), vacated and reh'gen banc granted, 67 F.3d 276 (11th Cir. 1995). Decided by 115 F.3d 1509 cert denied 118 S. Ct. 397 (1996).

⁴³ 158 F.3d 674 (2d Cir. 1998) and 158 F.3d 693 (2d Cir. 1998), cert.denied, 119 S. Ct. 2039 (1999).

ก็ตามงานของจำเลย HyperLaw ไม่ได้เข้าไปในส่วนความคิดเห็นในคดีของบริษัทโจทก์ แต่ก็ยังไม่ใช่งานที่พึงได้รับการคุ้มครองตามหลักกฎหมายลิขสิทธิ์ มีผู้พิพากษา Sweet ให้ความเห็นแย้งว่า การที่จำเลยทำซ้ำในงานของโจทก์แม้ว่าไม่ทั้งหมด แต่ก็มีความคิดริเริ่มที่มีความพยายามในการรวบรวมคดีและการจัดรูปแบบเล่มของตน ก็ควรให้ความคุ้มครองตามกฎหมายลิขสิทธิ์

คดี Nihon Keizai Shimbun, Inc. V. Comline Business Data, Inc.⁴⁴ Nihon Keizai Shimbun เรียกกันว่า "Nikkei" เป็นบริษัทญี่ปุ่นที่พิมพ์หนังสือพิมพ์รายงานข่าวอุตสาหกรรม การเงิน ธุรกิจ โดยพิมพ์หนังสือพิมพ์ทั้งภาษาญี่ปุ่นและภาษาอังกฤษ โดยใช้ชื่อว่า Nihon Keizai Shimbun, Nikkei Kinyu Shimbun, Nikkei Sangyo Shimbun, and Nikkei Ryutsu Shimbun โดยเฉพาะอย่างยิ่ง Nikkei Weekly เป็นหนังสือพิมพ์ภาษาอังกฤษ ขายไปทั่วโลกหลากหลายภาษาสามารถหาอ่านได้ทั้งบนเว็บไซต์ (website) และฐานข้อมูล LEXIS-NEXIS. ส่วน Comline Business Data เป็นบริษัททำการรวบรวมหัวข่าว แล้วขายบทสรุปหัวข่าวอย่างย่อเรียกว่า "abstracts news" ของสำนักข่าวไว้ทุกภาษา และ Comline Business Data ได้นำหัวข่าวของ Nikkei มาทำการสรุปหัวข่าวอย่างย่อ จึงเกิดปัญหาเรื่องการทำ Comline Business Data ทำอย่างนี้เป็นการละเมิดลิขสิทธิ์ในงานที่ Nikkei ได้ทำการรวบรวมไว้หรือไม่ Comline Business Data ได้โต้แย้งว่า งานของตนไม่ได้เป็นการทำละเมิดงานของNikkei เพราะงานดังกล่าวเป็นข่าวที่เกิดขึ้นจริงไม่มีกฎหมายให้ความคุ้มครอง การทำสรุปหัวข่าวของตนเป็นการใช้งานของ Nikkei ในงานอันชอบธรรม (fair use) การกล่าวอ้างของ Nikkei จากแหล่งที่มาของหัวข่าวไม่ถือว่าเป็นการใช้เครื่องหมายการค้า ไม่เป็นการละเมิดเครื่องหมายการค้า เป็นต้น

3.1.4 บทบัญญัติกฎหมายคุ้มครองฐานข้อมูลสหรัฐอเมริกา

เมื่อผลคำพิพากษาของคดี Feist ในปี 1991 ออกมาว่าไม่ให้ความคุ้มครองแก่ข้อมูลที่รวบรวมมาโดยไม่แสดงความคิดสร้างสรรค์ หรือ ความคิดริเริ่มที่ควรได้รับความคุ้มครองตามกฎหมาย ทำให้เกิดผลกระทบต่ออุตสาหกรรมฐานข้อมูลของสหรัฐอเมริกาที่มีบทบาทต่อเศรษฐกิจโดยรวมของประเทศ ดังนั้นสหรัฐอเมริกานำเสนอกฎหมายให้ความคุ้มครองแก่ฐานข้อมูลต่อองค์การทรัพย์สินทางปัญญาโลก เรียกว่า United States Proposal For Sui Generis Protection of Database เพื่อให้้องค์การทรัพย์สินทางปัญญาโลก นำหลักการตามข้อเสนอไปร่างเป็นสนธิสัญญาคู่ครองฐานข้อมูลแก่ประเทศสมาชิกเพื่อประโยชน์ใช้ในระดับนานาชาติ คงจะเป็นการประสบความสำเร็จเปรียบใน

⁴⁴ Docket No. 98-7842 (2d. Cir. 1999).

การคุ้มครองฐานข้อมูลของสหรัฐอเมริกาต่อไปในอนาคตและได้มีกฎหมายเสนอให้สภาองเกรสพิจารณา อีก 4 ฉบับในเวลาต่อมา คือ

การประชุมสภาองเกรสครั้งที่ 104 ปี 1997 นายโคเบล (Coble) สมาชิกผู้แทนราษฎรสภาองเกรสของสหรัฐอเมริกาได้เสนอ **หลักกฎหมายการให้ความคุ้มครองแก่การลงทุนในฐานข้อมูล** (The Database Investment and Intellectual Property Antipiracy Act 1996: House of Representative 3531) เป็นพระราชบัญญัติว่าด้วยกฎหมายการลงทุนและป้องกันฐานข้อมูลในทรัพย์สิน หลักกฎหมายฉบับนี้ได้วางรูปแบบความคุ้มครองฐานข้อมูลเป็นแบบเดียวกันกับกฎหมายที่เสนอต่อองค์การทรัพย์สินทางปัญญาโลก เพื่อต้องการให้ปกป้องการลงทุนในอุตสาหกรรมฐานข้อมูล แต่ผลปรากฏว่าสภาองเกรสยังไม่อนุมัติให้เป็นกฎหมาย เพราะพบความบกพร่องหลายประการ อาทิ คำจำกัดความกว้างและคลุมเครือ ไม่แบ่งแยกประเภทความคุ้มครอง ครั้นประชุมสภาองเกรส

การประชุมองเกรส ครั้งที่ 105 ปี 1998 มีการนำเสนอกฎหมายให้สภาพิจารณา **ความคุ้มครองแก่การรวบรวมข้อมูล** (Collections of Information Antipiracy Act: H.R. 2652) โดยกำหนดรูปแบบความคุ้มครองให้เด่นชัดขึ้นและแก้ไขผิดพลาดจากหลักกฎหมายที่เสนอต่อสภาครั้งก่อน ปรากฏผลขั้นต้นว่า ผ่านขั้นพิจารณาชั้นสภาองเกรสแล้ว จึงนำเสนอให้คณะวุฒิสภาพิจารณา แต่ก็ยังไม่ได้ออกมาบัญญัติเป็นกฎหมายให้ความคุ้มครองอีก เพราะช่วงระยะเวลาในการพิจารณาของคณะวุฒิสภาดังกล่าว มีการเสนอความคุ้มครองแก่ลิขสิทธิ์แห่งสหพันธรัฐจิจิตอล จึงทำให้กฎหมายที่เสนอให้ความคุ้มครองแก่การรวบรวมข้อมูลนั้นตกไป

จนกระทั่ง การประชุมสภาองเกรสสมัยที่ 106 ปี 1999 สมาชิกสภาผู้แทนก็นำเสนอกฎหมาย 2 ฉบับ คือ **หลักกฎหมายป้องกันการนำข้อมูลไปใช้ไม่เหมาะสม** (Collections of Information Antipiracy Act : H.R. 354) โดยขัดเกลาตัวหลักกฎหมายเดิมให้มีผลคุ้มครองและได้แก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายเรื่องการนำเอาข้อมูลไปใช้โดยไม่เหมาะสม (Federal of Misappropriation) ที่เกี่ยวข้องกับการรวบรวมข้อมูล และกฎหมายกำหนดให้ความคุ้มครองและเปิดโอกาสให้ผู้บริโภคและผู้ลงทุนเข้าถึงในข้อมูล (Consumer and Investor Access to Information Act : House of Representatives 1858) กำหนดรูปแบบสนับสนุนการค้าอิเล็กทรอนิกส์แก่ผู้บริโภคผ่านฐานข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์รวมทั้งฐานข้อมูลทางการตลาดย่อมได้รับความคุ้มครองตามกฎหมาย เน้นการให้ความคุ้มครองการเผยแพร่โดยการซ้ำข้อมูล (Prohibition against distribution of duplicates) วางหลักกำหนดเน้นถึงการค้าระหว่างประเทศที่ผ่านระบบการสื่อสารข้อมูลจะต้องกระทำโดยผู้มีอำนาจให้เผยแพร่ข้อมูลความแตกต่างระหว่างกฎหมายทั้งสองฉบับได้ตั้งนี้ถูกจำแนกเป็นตารางดังต่อไปนี้

ตารางที่ 1⁴⁵ เปรียบเทียบกฎหมายระหว่างหลักกฎหมายป้องกันการนำข้อมูลไปใช้อย่างไม่เหมาะสม (Collections of Information Antipiracy Act : H.R. 354) กับ กฎหมายให้ความคุ้มครองและการเปิดโอกาสให้ผู้บริโภคและผู้ลงทุนเข้าถึงข้อมูล (Consumer and Investor Access to Information Act : H.R. 1858)

วิเคราะห์ประเด็น	หลักกฎหมาย H.R. 354	หลักกฎหมาย H.R. 1858
1. ขอบเขตความคุ้มครอง (What Is Protected?)	<p>1. การรวบรวมข้อมูล ให้ความคุ้มครองข้อมูลที่ถูกรวบรวมและจัดการให้มารวมอยู่ในที่เดียวกัน เพื่อให้ผู้ที่ต้องการใช้สามารถเข้าถึงข้อมูลได้ ยกเว้นตัวงานวรรณกรรมร้อยแก้วในลักษณะการพรรณนาโวหาร แต่ครอบคลุมถึงการรวบรวมงานลักษณะนั้นเข้าไว้ด้วยกัน</p> <p>2. ข้อมูล ทั้งที่เป็นข้อเท็จจริง (facts), ข้อมูลดิบ (data), ข้อมูลที่ได้จากการสร้างสรรค์ชิ้น (work of authorship) และข้อมูลอื่น ๆ ที่ได้ถูกรวบรวมขึ้นอย่างมีระบบ</p>	<p>1. ฐานข้อมูล (database) ที่รวบรวมข้อมูล และจัดเก็บไว้ที่ใดที่หนึ่ง หรือให้สามารถเข้าถึงได้ง่ายโดยผ่านจุดให้บริการเพียงจุดเดียว</p> <p>2. ข้อมูล เหมือนกับ H.R. 354 แต่ยกเว้น ไม่คุ้มครองข้อมูลที่ได้จากการสร้างสรรค์ชิ้น (work of authorship)</p>

⁴⁵ Amanda Perkins, United states Still NO Closer to Database Legislation, E.I.P.R., Issue

วิเคราะห์ประเด็น	หลักกฎหมาย H.R. 354	หลักกฎหมาย H.R. 1858
<p>2. ข้อปฏิบัติที่ขัดกับหลักกฎหมาย (Prohibited Actions)</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. การนำข้อมูลทั้งหมด หรือ ส่วนใหญ่ ของการรวบรวมข้อมูล (collection of information) มาเปิดเผยซึ่งจะก่อให้เกิดความเสียหายทางการค้าต่อผู้อื่น หรือผู้ที่มีผลประโยชน์ร่วม 2. การคัดเอาข้อมูลในส่วนสำคัญของการรวบรวม ข้อมูลมาเปิดเผย จนอาจทำให้เกิดความเสียหาย 	<p>ห้ามการเผยแพร่เอกสารสำเนาของฐานข้อมูล (duplicates) ใด ๆ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อแข่งขันทางการค้า</p>
<p>3. ข้อยกเว้น (Exclusions)</p>	<ul style="list-style-type: none"> ● การรวบรวมที่กระทำโดยรัฐ หรือ ตัวแทนของรัฐ ● แต่การรวบรวมข้อมูล โดยสถาบันการศึกษาของรัฐ เพื่อประโยชน์ทางการศึกษาจะ<u>ได้</u>รับการคุ้มครอง ● การคุ้มครองข้อมูล ณ เวลาจริง (real-time market) ● โปรแกรมคอมพิวเตอร์ที่ใช้ในการสร้างหรือประมวลผลข้อมูล ● ข้อมูลความรู้ (information) ที่จัดเตรียมไว้เพื่อสนองกิจกรรมการสื่อสารในระบบดิจิทัล ออนไลน์ (digital online communications) เช่น การลงทะเบียนเข้าสู่เว็บไซต์ การส่งผ่าน การจัดเก็บ การให้และรับข้อมูล 	<ul style="list-style-type: none"> ● ฐานข้อมูลที่รวบรวมและรักษาโดยรัฐบาลกลาง หรือตัวแทนของรัฐบาล หรือตามที่กฎหมายระบุ รัฐบาลอาจบัญญัติกฎหมายขึ้นเพื่อยกเว้นการคุ้มครองในฐานข้อมูลที่รัฐบาลสนับสนุนทางการเงินให้จัดทำขึ้น ● ฐานข้อมูลขององค์กรอื่น ๆ ที่ไม่ใช่ของรัฐ แต่มีส่วนหนึ่งของฐานข้อมูลของรัฐรวมอยู่ด้วย ส่วนที่ไม่ใช่ของรัฐนั้นยังคงได้รับความคุ้มครอง ● โปรแกรมคอมพิวเตอร์ รวมไปถึงโปรแกรมที่ใช้สร้างหรือประมวลผลข้อมูล จะไม่ได้รับความคุ้มครอง แต่ฐานข้อมูลที่เป็น

		<p>ส่วนหนึ่งของโปรแกรมคอมพิวเตอร์นั้น ๆ ก็ยังได้รับการคุ้มครอง เว้นแต่ข้อมูลนั้นเป็นส่วนสำคัญในการทำงานของโปรแกรม</p> <ul style="list-style-type: none"> ● ข้อมูลความรู้ (information) ที่จัดเตรียมไว้เพื่อสนองกิจกรรมการสื่อสาร โดยผ่านระบบอินเทอร์เน็ต (internet communications) เช่น การส่งผ่าน การจัดเก็บ การให้ และรับข้อมูล ● สิ่งที่ไม่สามารถให้ความคุ้มครองได้ เช่น ความคิดของบุคคล (individual ideas), ข้อเท็จจริง (facts), กระบวนการใด ๆ (procedures), ระบบ (systems), วิธีดำเนินการ (methods of operation), ความคิดรวบยอด (concepts), หลักการ (principles), การค้นพบต่าง ๆ (discoveries) ● ฐานข้อมูลที่มีอยู่ก่อนแล้ว (Preexisting databases) ● ข้อมูลที่ได้จากการสร้างสรรค์ขึ้น (work of authorship)
--	--	--

วิเคราะห์ประเด็น	หลักกฎหมาย H.R. 354	หลักกฎหมาย H.R. 1858
<p>4. ข้อปฏิบัติที่อยู่ในข่ายได้รับอนุญาต (Permitted Actions)</p>	<ul style="list-style-type: none"> ● (สามารถรวบรวม) ข้อมูลที่อยู่กระจัดกระจาย (individual items of information) หรือส่วนที่ไม่สำคัญในงานรวบรวมข้อมูลใด ๆ แต่ไม่อนุญาตให้ใช้ซ้ำหลายครั้ง ● เจ้าของที่ถูกต้องตามกฎหมายของเอกสารที่ได้ทำสำเนามาจากเอกสาร หรือข้อมูลต้นฉบับ อาจสามารถจำหน่ายหรือส่งผ่านข้อมูลนั้นได้ ● การใช้ข้อมูลที่ได้มาโดยผ่านสื่ออื่น ๆ ● กิจกรรมในการการสืบหาข้อมูล หรือ ป้องกันข้อมูล ที่กระทำโดยบุคคลหรือหน่วยงานที่ว่าจ้างโดยประเทศสหรัฐอเมริกา ● การรายงานข่าว (ยกเว้น ข้อมูลที่มี “เวลา” เป็นองค์ประกอบสำคัญ หรือที่มีวัตถุประสงค์เพื่อการแข่งขันในการรายงานข่าวโดยตรง) ● การศึกษาหรือวิจัยทางด้านวิทยาศาสตร์ที่ไม่หวังผลกำไร และการศึกษาวิจัยนั้นไม่ทำให้เกิดผลเสียต่อผู้ที่เกี่ยวข้องโดยตรง (primary market) 	<ul style="list-style-type: none"> ● การใช้ข้อมูลที่ได้มาโดยผ่านสื่ออื่น ๆ ● กิจกรรมในการการสืบหาข้อมูล หรือ ป้องกันข้อมูล ที่กระทำโดยบุคคลหรือหน่วยงานที่ว่าจ้างโดยประเทศสหรัฐอเมริกา ● การรายงานข่าว (ยกเว้น ข้อมูลที่มี “เวลา” เป็นองค์ประกอบสำคัญ หรือที่มีวัตถุประสงค์เพื่อการแข่งขันในการรายงานข่าวโดยตรง) ● การศึกษาหรือวิจัยทางด้านวิทยาศาสตร์ที่ไม่นำไปใช้ในเชิงพาณิชย์

	<ul style="list-style-type: none"> ● การตรวจสอบ (verification) ข้อมูลที่ได้รับมาจากสื่ออื่น โดยไม่ทำให้เกิดผลเสียต่อผู้ที่เกี่ยวข้องโดยตรง (primary market) ● การใช้ข้อมูลเพื่อใช้เป็นภาพประกอบ, การให้คำอธิบายเพิ่มเติม, การยกตัวอย่าง, การให้ความเห็น, การสอน, การวิจัย, หรือการวิเคราะห์ อย่างสมเหตุสมผล <p><u>อย่างไรจึงจะเรียกว่า “สมเหตุสมผล” พิจารณาจาก</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - การใช้ในเชิงพาณิชย์ หรือ ในเชิงที่ไม่หวังผลกำไร - ปริมาณการใช้ที่เหมาะสมกับวัตถุประสงค์ - มีความตั้งใจที่ดี (good faith) - เนื้อหาที่นับเป็นงานส่วนที่เป็นงานอิสระ (independent work) และ ระดับของความแตกต่างระหว่างงานอิสระ และงานต้นฉบับ (original work) - การพัฒนาและการทำการตลาดของงานที่อยู่ในแวดวงเดียวกันกับงานที่เป็นต้นฉบับ 	
--	---	--

	<ul style="list-style-type: none"> ● การคัดข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับสถานภาพในชีวิตของคนคนหนึ่ง อย่างเช่น วัน เวลา สถานที่ เกิด, การแต่งงาน, การตาย, ชื่อพ่อแม่ พี่น้อง หรือ คู่สมรส เพื่อประโยชน์ในแง่ของศาสนา โดยไม่หวังผลกำไร 	
<p>5. ความสัมพันธ์กับกฎหมายอื่น (Relationship To Other Laws)</p>	<ul style="list-style-type: none"> ● กฎหมายฉบับนี้ ไม่มีผลกระทบ หรือ ทำให้กฎหมายฉบับอื่น ครอบคลุม หรือให้ความคุ้มครองมากขึ้น ไม่ว่าจะเป็นการคุ้มครองลิขสิทธิ์ (copyright), การออกสิทธิบัตร (patent), เครื่องหมายการค้า (trademark), สิทธิในงานออกแบบ (design right), การค้าในตลาดเสรี (antitrust), ความลับทางการค้า (trade secret), การคุ้มครองความเป็นส่วนตัว (privacy), การเข้าถึงข้อมูลที่เป็นสมบัติสาธารณะและกฎหมายว่าด้วยเรื่องของสัญญา ● ทำให้กฎหมายที่มีเนื้อหาเทียบเท่ากัน แต่ได้รับการบัญญัติขึ้นโดยรัฐนั้น ไม่มีผล 	<ul style="list-style-type: none"> ● กฎหมายฉบับนี้ ไม่มีผลกระทบ หรือ ทำให้กฎหมายฉบับอื่น ครอบคลุม หรือให้ความคุ้มครองมากขึ้น ไม่ว่าจะเป็นการคุ้มครองลิขสิทธิ์ (copyright), การออกสิทธิบัตร (patent), เครื่องหมายการค้า (trademark), สิทธิในงานออกแบบ (design right), การค้าในตลาดเสรี (antitrust), ความลับทางการค้า (trade secret), การคุ้มครองความเป็นส่วนตัว (privacy), การเข้าถึงข้อมูลที่เป็นสมบัติสาธารณะและการใช้กฎหมายว่าด้วยเรื่องของสัญญาอย่างผิดวัตถุประสงค์ (misuse of the law of contract) ● ทำให้กฎหมายที่ได้รับการบัญญัติขึ้นโดยรัฐ ที่ห้ามหรือ ควบคุม การกระทำที่

	<p>บังคับใช้ <u>แต่</u>ทว่า กฎหมายว่าด้วยเครื่องหมายการค้า (trademark), สิทธิในงานออกแบบ (design right), การค้าในตลาดเสรี (antitrust), ความลับทางการค้า (trade secret), การคุ้มครองความเป็นส่วนตัว (privacy), การเข้าถึงข้อมูลที่เป็นสมบัติสาธารณะและกฎหมายว่าด้วยเรื่องของสัญญา นั้น ไม่ได้เทียบเท่ากับกฎหมายที่ตราขึ้นโดยรัฐ</p> <ul style="list-style-type: none"> ● ไม่ยินยอมให้มีการขยาย หรือเปลี่ยนแปลงการคุ้มครองลิขสิทธิ์, การคุ้มครองการค้าในตลาดเสรี (antitrust), การคุ้มครองความเป็นส่วนตัว (privacy), และสิทธิในการอนุญาตให้ใช้สิทธิโดยเสรี (freely license) ● ไม่ได้ยกเลิกการคุ้มครองข้อมูล หรือการใช้ข้อมูลที่เป็นข้อมูลส่วนบุคคล (personally identifying information) รวมทั้ง ข้อมูลทางการแพทย์ (medical information) ● ไม่มีผลต่อกฎหมายทางการสื่อสาร (Communications Act) และ ไม่ได้เปลี่ยนแปลงวิธีการจัดการกับรายนามของ 	<ul style="list-style-type: none"> ● ขัดกับเป็นข้อห้ามของกฎหมาย H.R 1858 ● ยินยอมให้สิทธิในการอนุญาตให้ใช้สิทธิโดยเสรี (freely license) ● ไม่มีผลต่อกฎหมายทางการสื่อสาร (Communications Act) และ ไม่ได้เปลี่ยนแปลงวิธีการจัดการกับรายนามของผู้ใช้บริการทางด้านสื่อสารคมนาคมใด ๆ
--	---	--

	ผู้ให้บริการทางด้านสื่อสาร คมนาคมใด ๆ	
6. สิทธิในการกระทำ (Affirmative Defenses)	<ul style="list-style-type: none"> ● การคุ้มครอง (injunctive) จะถูกยกเว้นก็ต่อเมื่อ ผู้ใช้ข้อมูลไม่สามารถระบุได้ว่า ข้อมูลนั้นได้ถูกนำไปใช้ในเชิงการค้าตั้งแต่เมื่อใด ในขอบเขตระยะเวลาการคุ้มครอง 15 ปี ● จะต้องมีการเตือนเป็นลายลักษณ์อักษร หากมีการนำเอาข้อมูลของรัฐเข้าไปผนวกกับการรวบรวม ข้อมูลใด ๆ โดยไม่มีเหตุผลที่เหมาะสม ● สถาบันที่ดำเนินการ โดยไม่หวังผลกำไร มีสิทธิที่จะคัดเอาข้อมูลของรัฐจากคลังข้อมูลส่วนบุคคล (a private collection of information) ที่มีอยู่ก่อนวันที่นำข้อมูลไปใช้ (effective date) และมีการแยกแยะและคัดเลือกที่ได้ ● จากทางการ โดยมีข้อกำหนดดังนี้ <ol style="list-style-type: none"> 1. ข้อมูลของทางการนั้น ๆ ไม่ได้หาได้ทั่วไป ทั้งจากหน่วยงานของรัฐ หรือจากที่อื่น ๆ 2. การคัดข้อมูลนั้น จะต้องเป็นไปเพื่อการศึกษาที่ไม่หวังผลกำไร การศึกษาวิจัยทางด้านวิทยาศาสตร์และไม่เป็นไปเพื่อการค้าในลักษณะใด ๆ 	<ul style="list-style-type: none"> ● ไม่มีการคุ้มครองสิทธิ หากมีการใช้ข้อมูลอย่างไม่ถูกต้อง การใช้อย่างไม่ถูกต้อง อาจหมายถึง <ul style="list-style-type: none"> - การไม่ทำตามข้อกำหนดในการอนุญาต ทั้งในแง่ของสัญญา หรือ ในแง่ของการใช้เทคโนโลยี - ฐานข้อมูลที่ใช้เป็นหลักอยู่ นั้น สามารถหาได้โดยทั่วไป - ข้อมูลที่ได้มานั้น มาจากการซื้อหาจากแหล่งอื่น หรือผลจากการกระทำอื่น - มีการป้องกันไม่ให้ใช้ข้อมูลเพื่อการวิจัย เพื่อการแข่งขันและการประดิษฐ์คิดค้น - สิทธิภายใต้กฎหมายทำให้เกิดข้อจำกัด ในการเข้าถึงฐานข้อมูลที่เกี่ยวข้อง ที่มีอยู่ในตลาด - นโยบายรัฐเกี่ยวกับการใช้ที่ไม่ถูกต้อง (doctrines of misuse) นั้น ครอบคลุมในกรณีที่เรากำลังกล่าวถึงนี้ และในกรณีที่เป็นเหตุอันฉาวด้วย

	<p>3. ก่อนที่จะทำการคัดข้อมูลของ รัฐ ผู้คัดข้อมูลจะต้องมีจิต เจตนาที่ดี มีความพยายาม แล้วในการหา ข้อมูลจากแหล่งอื่น ๆ และมี การร้องขอผู้คุ้มครองสิทธิ เพื่อขอใช้ข้อมูลอย่างเป็นลาย ลักษณ์อักษร เพื่อให้ทราบถึง ลักษณะของ ข้อมูลที่ขอคัด ไปใช้ และความพยายามที่จะ ปฏิบัติให้ถูกต้องตาม กฎหมายทุกประการ</p> <p>4. ผู้ร้องขอความคุ้มครอง สิทธิ จะต้องไม่เผยแพร่ ข้อมูล ของรัฐในช่วงเวลาที่ เหมาะสม หลังจากได้รับข้อมูล ก่อนที่จะทำการแยกแยะ คัดข้อมูล และส่งผ่านข้อมูล ที่คัดแล้ว</p>	
<p>7. ข้อกำหนดในการคุ้มครอง (Term Of Protection)</p>	<p>การคุ้มครองสิ้นสุดหลังจาก งานต้นฉบับได้รับการเผยแพร่ในเชิงพาณิชย์ เป็นเวลา 15 ปี โดยไม่ครอบคลุมถึง การเปลี่ยนแปลงข้อมูลใน งานต้นฉบับนั้นในภายหลัง โดยที่ผู้ร้องขอให้คุ้มครอง สิทธิต้องพิสูจน์ต่อศาล</p>	<p>ไม่ปรากฏข้อกำหนดในการคุ้มครอง</p>

จากตารางเปรียบเทียบหลักกฎหมายทั้ง 4 ฉบับ จะเห็นได้ว่า ท่าทีของสภาองเกรสที่ให้
ความสำคัญในการหามาตรการคุ้มครองการใช้ข้อมูลให้เหมาะสม ที่ไม่ส่งผลกระทบต่อการค้าการ
พาณิชย์ มีการคุ้มครองในการแข่งขันที่ไม่เป็นธรรมและเปิดโอกาสให้มีการใช้ข้อมูลเพื่อการศึกษาหา

ความรู้ได้มาก โดยจะอธิบายรายละเอียดเปรียบเทียบในบางหัวข้อระหว่างกฎหมายที่นำเสนอครั้งล่าสุดในปี 1999 คือกฎหมายป้องกันการนำข้อมูลไปใช้อย่างไม่เหมาะสม (Collections of Information Antipiracy Act : H.R. 354) กับ กฎหมายให้ความคุ้มครองและการเปิดโอกาสให้ผู้บริโภคและผู้ลงทุนเข้าถึงข้อมูล (Consumer and Investor Access to Information Act : House of Representatives 1858)⁴⁶

1. ความแตกต่างของขอบเขตความรับผิดชอบ (Scope of Liability)

กฎหมายป้องกันการนำข้อมูลไปใช้อย่างไม่เหมาะสม (Collections of Information Antipiracy Act : H.R. 354) นั้นเป็นที่ถกเถียงกันว่าไม่ได้เป็นตัวอย่างของการคุ้มครอง การแข่งขันที่ไม่เป็นธรรมอย่างแท้จริง เพราะว่าไม่ได้ให้ความสำคัญกับการแข่งขันที่ไม่เป็นธรรม (Unfair conduct) แต่กลับปกป้องการลงทุนในฐานะข้อมูลเนื่องจากมีความเสี่ยงในตลาด ซึ่งเมื่อเทียบกับ กฎหมายให้ความคุ้มครองและการเปิดโอกาสให้ผู้บริโภคและผู้ลงทุนเข้าถึงข้อมูล (Consumer and Investor Access to Information Act : House of Representatives 1858) ที่มีเนื้อหาเกี่ยวข้องกับการคุ้มครองที่ไม่เป็นธรรมมากกว่า โดยให้ความสำคัญกับการปฏิบัติในลักษณะที่เรียกว่าไม่ยุติธรรม (Unfair) เช่น การทำซ้ำฐานข้อมูลของผู้อื่นแล้วนำไปขาย เผยแพร่ เพื่อแข่งขันกับฐานข้อมูลต้นฉบับ กฎหมายฉบับนี้เป็นที่ยอมรับกันมากในหมู่นักวิจัย ห้องสมุด และผู้ใช้ข้อมูล เนื่องจากเปิดโอกาสให้มีการใช้ ดัดแปลง เนื้อหาของฐานข้อมูลโดยไม่มีคามผิด ซึ่งจำเป็นมากในการทำวิจัย โดยที่กฎหมายระบุว่า การทำซ้ำที่เป็นการละเมิด คือ การทำซ้ำที่เหมือนกับของเดิมอย่างยิ่ง (Substantially the same) เพื่อการพาณิชย์ซึ่งไม่เกี่ยวกับการวิจัย

2. ความคุ้มครองข้อมูลที่อยู่โดยลำพัง (Individual Items of Information)

กฎหมายทั้งสองฉบับไม่ให้ความคุ้มครองแก่ข้อมูลที่อยู่โดยลำพัง (Individual facts) และจะให้สิทธิผู้รวบรวมข้อมูลในการสร้างฐานข้อมูลได้อย่างอิสระ H.R. 354 อนุญาตให้คัดข้อมูล (extraction) ได้เป็นครั้งคราว ในขณะที่ H.R. 1858 ให้อิสระในการคัดลอกอย่างเต็มที่ ข้อมูลเดียวหากไม่ได้คัดลอกให้เหมือนต้นฉบับอย่างยิ่ง (Substantially the same) เพื่อการพาณิชย์ ทำให้มีอิสระในการใช้ข้อมูลอย่างมาก

---

⁴⁶ Amanda Perkins, United States Still No Closer to Database Legislation, E.I.P.R. Issue 8, 2000.

3.1.5 บทสรุป

แม้สหรัฐอเมริกาจะเป็นผู้นำในเรื่องของเทคโนโลยีข้อมูลข่าวสาร แต่มาตรการในการคุ้มครองข้อมูลในฐานะข้อมูลนั้นยังไม่เห็นเป็นรูปธรรม ประกอบกับความก้าวหน้าของเทคโนโลยีในสาขานี้เป็นไปอย่างก้าวกระโดด เร็วกว่ากระบวนการออกกฎหมายมากมายนัก ทำให้เชื่อได้ว่าสหรัฐอเมริกาคงยังไม่ออกกฎหมายเพื่อคุ้มครองข้อมูลในฐานะข้อมูล แต่จะใช้การพิจารณาเป็นกรณีไป ซึ่งง่ายในการปฏิบัติ และมีความคล่องตัวกว่าเมื่อต้องการปรับปรุงแก้ไข

3.2 แนวทางของกฎหมายคุ้มครองข้อมูลในฐานะข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ของสหภาพยุโรป

3.2.1 ความเป็นมา

แม้ประเทศในกลุ่มสหภาพยุโรป จะมีศักยภาพในการพัฒนาเทคโนโลยีทางด้านข้อมูลข่าวสารไม่น้อยหน้าไปกว่าสหรัฐอเมริกา แต่ก็ต้องประสบกับอุปสรรคหลายประการในการที่จะพัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศที่แข็งแกร่งและเป็นหนึ่งเดียวกัน อย่างเช่นปัญหาในเรื่องของภาษาที่แตกต่างกัน และกฎหมายแรงงานที่เป็นอุปสรรค ประเทศสมาชิกใช้ภาษาที่แตกต่างกัน และขนาดของเศรษฐกิจที่เล็กกว่าสหรัฐอเมริกามาก ความเป็นจริงที่อุตสาหกรรมทางด้านฐานข้อมูลของยุโรปกระจุกตัวอยู่ในประเทศเดียว คือ สหราชอาณาจักรยังสะท้อนให้เห็นถึงความไม่เท่าเทียมกันในส่วนฐานข้อมูลระหว่างประเทศสมาชิกของสหภาพยุโรป และความแตกต่างในนโยบายเรื่องการคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญาด้วยเช่นกัน สหภาพยุโรปไม่มีระบบการให้ความคุ้มครองฐานข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ที่เป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน มีเพียงบางประเทศที่คุ้มครองเนื้อหาของฐานข้อมูล (the database contents)

ความพยายามในการพัฒนาอุตสาหกรรมฐานข้อมูลของยุโรป เริ่มที่จะเป็นรูปเป็นร่างตั้งแต่การศึกษาและประชาพิจารณ์ความคิดเห็นของอุตสาหกรรมฐานข้อมูลในยุโรป โดยคณะกรรมการยุโรป (European Committee) ในปี 1988 เพื่อหาแนวทางและกำหนดเกณฑ์การให้ความคุ้มครองทางทรัพย์สินทางปัญญาจากการพัฒนาเทคโนโลยี จากนั้นจึงได้ทำรายงาน สมุดปกเขียวเกี่ยวกับลิขสิทธิ์และความก้าวหน้าของเทคโนโลยี (Green Paper on Copyright and the Challenge of Technology: Copyright Issues Requiring Immediate Action)⁴⁷ เพื่อให้สหภาพยุโรปสามารถนำไปใช้เพื่อเอาชนะอุปสรรคปัญหาในการเคลื่อนย้ายข้อมูลข่าวสารอิสระ (Obstacles to the free movement

⁴⁷ COM(88) 172 final.

of information)⁴⁸ ที่จะเอื้อประโยชน์ต่อการพัฒนาฐานข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ของกลุ่มประเทศสมาชิก หลังจากนั้นในปี 1992 กรรมการยุโรปได้นำหลักกฎหมายคุ้มครองฐานข้อมูลที่ได้จากรายงานสมุดปกเขียวพิจารณาและเสนอให้ออกกฎหมายคุ้มครองฐานข้อมูล (Proposal for a Council Directive on the Legal Protection of Databases) ซึ่งกำหนดรูปแบบ ขอบเขต และระยะเวลาความคุ้มครองทั้งภายในกฎหมายลิขสิทธิ์และ หลักกฎหมายลักษณะเฉพาะ (*sui generis*) จนสำเร็จออกมาเป็นกฎหมายออกมาให้ความคุ้มครองแก่ฐานข้อมูล (European Databases Directive) ซึ่งมีผลบังคับใช้เมื่อ 1 มกราคม 1998 ที่ให้อำนาจผู้บริหารสหภาพยุโรปได้เลือกใช้กฎหมายที่มีอยู่ของรัฐต่างๆร่วมกับข้อกำหนดและข้อจำกัดทางการค้าที่จำเป็นต่อการคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญาของยุโรป

3.2.2 บทบัญญัติให้ความคุ้มครองข้อมูลของสหภาพยุโรป (The EU Copyright Directive)

สหภาพยุโรปได้ตระหนักถึงปัญหาและอุปสรรค ในการสร้างสังคมข้อมูลข่าวสาร (Information Society) ให้เป็นเอกภาพในหมู่ประเทศสมาชิก และได้แสวงหาทางออกอย่างต่อเนื่อง โดยหนึ่งในแนวทางนั้นได้แก่ การสร้างระบบกฎหมายให้เป็นหนึ่งเดียว สร้างมาตรฐานการให้ความคุ้มครองข้อมูลและฐานข้อมูลที่เข้มแข็งเท่าเทียมกันในประเทศสมาชิกสหภาพยุโรปทุกประเทศ

3.2.2.1 กำเนิดบทบัญญัติการให้ความคุ้มครองข้อมูล

บทบัญญัติของสหภาพยุโรป (The EU Copyright Directive)⁴⁹ เป็นการกำหนดมาตรการให้ความคุ้มครอง “ข้อมูล” ที่บัญญัติขึ้นใช้ในประเทศสมาชิกด้วยวัตถุประสงค์ที่ต้องการสร้างตลาดภายใน (internal market) ของสหภาพยุโรปให้แข็งแรง มีการถ่ายทอดข้อมูลการค้าและการบริการระหว่างประเทศสมาชิกอย่างสะดวกไร้อุปสรรค มีการแข่งขันกันอย่างเสรี โดยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศที่ทันสมัยสร้างสังคมข้อมูลข่าวสารอันมีประสิทธิภาพอย่างจริง จึงได้สร้างกรอบกำหนดของกฎหมาย (legal frame work) ลิขสิทธิ์ และกฎหมายอื่นๆที่เกี่ยวข้องกันให้เป็นมาตรฐานเดียวกัน

⁴⁸ Council Decision 88/542, 1988 O.J.(L 288).

⁴⁹ Amended proposal for a EUROPEAN PARLIAMENT AND COUNCIL DIRECTIVE on the harmonization of certain aspects of copyright and related rights in the Information Society, COM (1999) 250 final.

แรงผลักดันอีกประการหนึ่งของการสร้างบทบัญญัติลิขสิทธิ์ของสหภาพยุโรปขึ้นมาคือ ความเคลื่อนไหวขององค์การทรัพย์สินทางปัญญาโลก ที่ได้เสนอสนธิสัญญา 2 ฉบับ ต่อประเทศสมาชิก คือ สนธิสัญญาลิขสิทธิ์ (WIPO Copyright Treaty) และสนธิสัญญาเกี่ยวกับการแสดงและการบันทึกเสียง (WIPO Performances and Phonograms Treaty) ที่เป็นมาตรการปรับปรุงการคุ้มครองลิขสิทธิ์ และสิทธิข้างเคียงที่เกี่ยวข้องในระบบนานาชาติ โดยมีมาตรการจริงจังในการต่อต้านการใช้ข้อมูลอย่างผิดกฎหมาย (Piracy) ทั่วโลก โดยนำเอาเทคโนโลยีที่ทันสมัยเข้ามาช่วย ซึ่งได้รับการตอบรับเป็นอย่างดีจากประเทศสมาชิกองค์การทรัพย์สินทางปัญญาโลกทั่วโลก และประเทศสมาชิกสหภาพยุโรปหลายประเทศก็ได้ลงนามรับรอง สนธิสัญญาทั้งสองฉบับยังอยู่ในขั้นตอนรับสัตยาบัน เพื่อนำไปปฏิบัติในประเทศสมาชิกองค์การทรัพย์สินทางปัญญาโลก ดังนั้นหากสหภาพยุโรปบังคับใช้ (Copyright Directive) อย่างได้ผลก็จะเป็นการเสริมสร้างมาตรฐานในการคุ้มครองข้อมูลและฐานข้อมูล ในระดับนานาชาติได้อีกทางหนึ่ง

3.2.2.2 ขอบเขตความคุ้มครองข้อมูล

บทบัญญัติลิขสิทธิ์ของสหภาพยุโรปให้ความคุ้มครองกับผู้สร้างสรรค์ และงานสร้างสรรค์ 5 ประการคือ⁵⁰

1. ผู้สร้างสรรค์ผลงาน (Author of their works)
2. นักแสดงและผลงานการแสดง (Performers of fixation of their Performances)

⁵⁰ EU Copyright Directive Article 2.: Reproduction right

Member States shall provide for the exclusive right to authorise or prohibit direct or indirect, temporary or permanent reproduction by any means and in any form, in whole or in part:

- a) for authors, of their works,
- b) for performers, of fixations of their performances;
- c) for phonogram producers, of their phonograms;
- d) for the producers of the first fixations of films, in respect of the original and copies of their films;
- e) for broadcasting organisations, of fixations of their broadcasts, whether those broadcasts are transmitted by wire or over the air, including by cable or satellite.

3. ผู้ผลิตสื่อบันทึกเสียงและงานบันทึกเสียง (Phonograms Producer of their Phonograms)
4. ผู้ผลิตภาพยนตร์และภาพยนตร์ (The Producer of the first fixation of films)
5. องค์กรสื่อสารและกิจการการสื่อสาร (Broadcasting Organization of fixation of their broadcasts)

กับสิทธิต่อไปนี้⁵¹

อีกทั้งบทบัญญัติลิขสิทธิ์จะไม่มีผลต่อข้อบังคับที่มีอยู่แล้วอันเกี่ยวข้องกับ

1. กฎหมายคุ้มครองโปรแกรมคอมพิวเตอร์
2. สิทธิการเช่า ให้เช่า และสิทธิที่เกี่ยวข้องกับทรัพย์สินทางปัญญา
3. ลิขสิทธิ์และสิทธิข้างเคียงที่เกี่ยวข้องกับองค์กรสื่อสารและกิจการการสื่อสารผ่านเคเบิลและดาวเทียม
4. เงื่อนไขทางกฎหมายให้ความคุ้มครองแก่ลิขสิทธิ์และสิทธิข้างเคียง
5. กฎหมายคุ้มครองฐานข้อมูล

⁵¹ EU Copyright Directive Article 1 : Scope

Except in the cases referred to in Article 10, this Directive shall leave intact and shall in no way affect specific existing Community provisions relating to:

- a) the legal protection of computer programs;
- b) rental right, lending right and certain rights related to copyright in the field of intellectual property;
- c) copyright and related rights applicable to broadcasting of programmes by satellite and cable retransmission;
- d) the term of protection of copyright and certain related rights;
- e) the legal protection of databases.

3.2.2.3 สิทธิผู้ทรงสิทธิในข้อมูลที่ได้รับควบคุมครอง

ผู้สร้างงานและผลงานจะได้รับการคุ้มครองสิทธิและส่งเสริมสิทธิเด็ดขาด (exclusive right) ใน 4 แนวทางหลัก⁵² คือ

1. ผู้สร้างงานมีสิทธิที่จะให้หรือไม่ให้การทำซ้ำ (Reproduction right) ไม่ว่าจะส่วนหนึ่งหรือทั้งหมดในผลงานของตนเอง โดยวิธีการใดๆ
2. ผู้สร้างงานมีสิทธิที่จะให้หรือไม่ให้ผลงานของตนเผยแพร่ออกไปสู่สาธารณะ (communication to the public) หรือการผลิตงานออกสู่สาธารณะ (making available to the public) ไม่ว่าจะผ่านสื่อใดๆก็ตาม
3. ผู้สร้างงานมีสิทธิ หรือวิธีที่จะเผยแพร่ผลงานของตนเอง (distribution right) ออกสู่สาธารณะ

โดยผู้มีอำนาจในการออกกฎหมายในประเทศสมาชิก สามารถกำหนดข้อยกเว้นในสิทธิเด็ดขาด (exclusive right) ของผู้สร้างงานได้ในหลายกรณี อาทิเช่น

- การทำซ้ำที่ไม่มีเจตนาในเชิงพาณิชย์ เช่น การทำซ้ำเพื่อไปใช้ประโยชน์ส่วนบุคคล การทำซ้ำเพื่อการศึกษา และวิจัยทางด้านวิทยาศาสตร์นั้น (ผู้ทำซ้ำจะต้องจ่ายค่าชดเชยให้กับผู้ทรงสิทธิ)
- หากเป็นการทำซ้ำเพื่อประโยชน์อื่นๆ เช่น การทำซ้ำที่อยู่ในกระบวนการผลิตงานออกสู่สาธารณะ หรือ เพื่อประโยชน์ทางการกุศล เช่น เพื่อคนพิการ หรือเพื่อประโยชน์สาธารณะ การร่าย

⁵² Ibid, Article 3: Right of communication to the public, including the right of making

1. Member States shall provide authors with the exclusive right to authorise or prohibit any communication to the public of originals and copies of their works, by wire or wireless means, including the making available to the public of their works in such a way that members of the public may access them from a place and at a time individually chosen by them.

งานข่าว การวิจารณ์ หรือรีวิว ก็จะยกเว้นสิทธิเด็ดขาดเพื่อการนั้น โดยไม่ต้องเสียค่าใช้จ่าย

3.2.2.4 การใช้บทบัญญัติการให้ความคุ้มครองข้อมูล

การให้สิทธิคุ้มครองข้อมูลทางงานด้านวรรณกรรม การแสดง การบันทึกเสียง และการสื่อสารในเชิงพาณิชย์ศิลป์อื่นเพื่อไม่ให้เกิดการละเมิดทรัพย์สินทางปัญญาเหล่านี้ จะมีผลบังคับตามมาตรฐานต่างๆของกฎหมายของประเทศสมาชิกสหภาพยุโรป แต่จะไม่มีผลกระทบต่อ การคุ้มครอง ต่อหลักการคุ้มครองลิขสิทธิ์ที่เป็นที่ยอมรับอยู่แล้ว คืออนุสัญญากรุงเบอร์ลินที่ให้ความ คุ้มครองกับงานวรรณกรรม และศิลปกรรมที่เจ้าของงานสร้างสรรค์ขึ้นมาเอง (originality) อันเป็น หลักการที่เป็นที่ยอมรับในระดับสากล

ข้อสังเกตอีกประการหนึ่งคือ บทบัญญัติฉบับนี้จะให้ความคุ้มครอง เฉพาะในส่วน of ข้อมูล (data) เท่านั้น ไม่รวมถึงฐานข้อมูล (database) ที่มีบทบัญญัติให้ความคุ้มครองอีกต่างหาก

3.2.3 แนวทางการให้ความคุ้มครองฐานข้อมูลของสหภาพยุโรป

3.2.3.1 กำหนดบทบัญญัติให้ความคุ้มครองฐานข้อมูล

แต่เดิมนั้นบางประเทศในสหภาพยุโรป อาทิเช่น สหราชอาณาจักร ไอร์แลนด์ เนเธอร์แลนด์ และกลุ่มประเทศสหภาพยุโรปมีมาตรการคุ้มครองฐานข้อมูลของตนเองเป็นอย่างดี แต่ในประเทศสมาชิกอื่นๆนั้น มีการเอาใจใส่ในเรื่องนี้น้อยกว่ามาก ทำให้สหภาพยุโรปดำริที่จะยกระดับกฎหมายลิขสิทธิ์ของประเทศสมาชิกทั้งหมดให้เท่าเทียมกัน โดยเริ่มจากการศึกษาระบบการคุ้มครองฐานข้อมูลของประเทศสมาชิก ในตอนปลายทศวรรษที่ 1980 และได้รับความร่วมมือจากประเทศเหล่านั้นอย่างแข็งขัน จนในที่สุดสภาแห่งสหภาพยุโรป (EU Council) ก็ได้ประกาศใช้ “ The Directive on Legal Protection of Database” หรือบทบัญญัติการให้ความคุ้มครองฐานข้อมูลขึ้นเมื่อ เดือนมีนาคม 1996

3.2.3.2 ขอบเขตความคุ้มครองฐานข้อมูล (Directive on Legal Protection of Database)

บทบัญญัติจะครอบคลุมฐานข้อมูลตามกฎหมายในทุกรูปแบบ ฐานข้อมูลในที่นี้หมายถึง การรวบรวมงานที่แยกกันอยู่เป็นชิ้นๆ (independent work) หรือข้อมูลอื่นๆ ให้เป็นระบบระเบียบ และสามารถเข้าถึงได้เป็นรายบุคคลผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ หรือสื่อใดๆก็ตามซึ่งข้อมูลนับรวมถึง วรรณกรรม ศิลปกรรม ดนตรีกรรม หรืองานในแขนงอื่นๆ รวมทั้งตัวอักษร เสียง ภาพ ตัวเลข ข้อเท็จจริง และ สถิติ โดยการรวบรวมนั้น จะต้องแสดงให้เห็นถึงการอุทิศแรงงานและทรัพยากรอย่างมาก เช่น ซีดีรอม (CD-ROM) ซีดีไอ (CD-I)⁵³ ภายใต้อำนาจ Sui generis rights

ทั้งนี้การเก็บรวบรวมข้อมูลอาจกระทำในลักษณะของสื่ออิเล็กทรอนิกส์ (Electronic Database) ไม่จำเป็นจะต้องเป็นตัวตนหรือจับต้องได้เสมอไป แต่ทว่าไม่รวมถึงโปรแกรมคอมพิวเตอร์ที่ใช้ในการผลิตฐานข้อมูลหรือการทำงาน (Operation) ของอุปกรณ์ที่เป็นสื่อให้เข้าถึงฐานข้อมูลนั้นๆ

ฐานข้อมูลที่ได้สร้างขึ้นมาจากสติปัญญาและสมองของผู้สร้างเท่านั้นที่จะได้รับการคุ้มครองตามกฎหมายลิขสิทธิ์ ไม่เกี่ยวข้องกับสุนทรียภาพหรือปริมาณของงานใดๆทั้งสิ้น โดยคุ้มครองรวมถึงโครงสร้างของฐานข้อมูลด้วย อย่างไรก็ตามไม่รวมถึงเนื้อหา (contents) และไม่เกี่ยวข้องกับสิทธิใดๆที่ครอบคลุมเนื้อหาของฐานข้อมูลนั้นๆอยู่แล้ว ฐานข้อมูลใดที่ได้รับการคุ้มครองจากมาตรการทางกฎหมายอื่นๆ เช่น กฎหมายลิขสิทธิ์ ก็ยังได้รับความคุ้มครองอยู่เช่นเดิม รวมถึงสิทธิอันชอบธรรมอื่นๆที่มีอยู่ภายใต้กฎหมายของประเทศสมาชิกแต่ละประเทศ และภายใต้อนุสัญญากรุงเบิร์น (Bern Convention for the protection of the Literary and Artistic Works)

3.2.3.3 สิทธิผู้ทรงสิทธิในฐานข้อมูลที่ได้รับการคุ้มครอง

ผู้สร้างฐานข้อมูลอาจเป็นบุคคลหรือกลุ่มบุคคลโดยมีการกำหนดสิทธิของผู้สร้างไว้ดังนี้

1. ผู้ใดเป็นผู้ถือครองลิขสิทธิ์ผู้สร้างนั้นจะเป็นผู้ได้รับสิทธิที่จะทำการใดๆในเศรษฐกิจกับฐานข้อมูลนั้นได้ (Economic Rights)

⁵³ EU Database Directive, Recital 13.

2. หากผู้สร้างฐานข้อมูลเป็นกลุ่มบุคคล สิทธิขาดแต่ผู้เดียวให้ถือครองกันทั้งกลุ่ม
3. ฐานข้อมูลที่ถูกสร้างขึ้นมาโดยที่ลูกจ้างได้รับมอบหมายงานจากนายจ้าง ให้ถือว่านายจ้างมีสิทธิทางเศรษฐกิจ (Economic Rights) ในฐานข้อมูลนั้น เว้นแต่จะมีการตกลงเป็นพิเศษ

3.2.3.4 สิทธิตามหลัก *sui generis right*

การกำหนดสิทธิที่มี ที่มาจากพัฒนาการของเทคโนโลยีอย่างแท้จริง เนื่องจากวิธีการในการบันทึกข้อมูลในปัจจุบันนั้นจะใช้เครื่องมืออิเล็กทรอนิกส์ที่บันทึกข้อมูลให้อยู่ในรูปดิจิทัล หรือข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ แม้จะมีข้อดี คือ สะดวก รวดเร็ว ประหยัดเวลาและทรัพยากร แต่ก็เสี่ยงต่อการถูกขโมย ทำสำเนา และเปลี่ยนแปลง โดยผู้สร้างข้อมูลนั้นไม่ได้รับทราบ และอาศัยช่องว่างหลบเลี่ยงความผิดตามกฎหมายลิขสิทธิ์

ดังนั้น สหภาพยุโรปจึงได้กำหนดสิทธินี้ขึ้น เพื่อคุ้มครองลิขสิทธิ์ในการคัดลอก หรือการเรียงลำดับเนื้อหาของงานต้นแบบ และเพื่อป้องกันผู้สร้างฐานข้อมูลที่ถือสัญชาติของประเทศสมาชิก ก่อตั้งสำนักงานในประเทศสมาชิกมิให้เสียหายจากการลักลอบใช้ฐานข้อมูลอย่างไม่เหมาะสม (Misappropriation) เนื่องจากได้ใช้ทรัพยากรในการสร้างสรรค์ฐานข้อมูลไปแล้วเป็นจำนวนมาก

sui generis right คือ สิทธิที่ให้ความคุ้มครอง การอุทิสทรัพยากรทั้งเวลาและทรัพย์สินเพื่อพยายามสรรหา แจกแจง นำเสนอ เนื้อหาของฐานข้อมูล โดยมีระยะเวลาการให้สิทธิที่จำกัด โดยมีให้มีการคัดลอกข้อมูล (extraction) การนำไปเผยแพร่ของฐานข้อมูลทั้งหมดหรือบางส่วนโดยไม่ได้รับอนุญาต นอกจากนี้ *sui generis* จะไม่เป็นอุปสรรคต่อสิทธิที่ปรากฏอยู่แล้วตามเนื้อหาของงานนั้นๆ ใดๆ ก็ดี ประเทศสหภาพยุโรป อาจกำหนดข้อยกเว้นในการใช้ *sui generis right* ได้ในกรณีที่

- การคัดลอกนั้นกระทำเพื่อประโยชน์ส่วนตัว (private purposes) ในเนื้อหาของฐานข้อมูลที่ไม่ใช่ฐานข้อมูล (electronic)

- การคัดลอกนั้นทำเพื่อประโยชน์ในการสอน หรือวิจัยวิทยาศาสตร์ในบางสาขาที่ไม่แสวงหาประโยชน์ทางการค้า

- การคัดลอก หรือเผยแพร่ที่กระทำเพื่อ ความปลอดภัยของสาธารณ
หรือการบริหารประเทศ

ทั้งนี้จะต้องไม่กระทบสิทธิ สิทธิขาดแต่เพียงผู้เดียว (exclusive right)
ของผู้สร้างฐานข้อมูล และจะต้องไม่เป็นไปเพื่อการพาณิชย์ และไม่ขัดต่อกฎหมายเดิมที่แต่ละ
ประเทศมีอยู่

3.2.3.5 การให้บทบัญญัติการให้ความคุ้มครองฐานข้อมูล

บทบัญญัติฉบับนี้เป็นมุมมองใหม่ในการให้ความคุ้มครองฐานข้อมูล
(database) ที่นอกจากจะให้ความคุ้มครองกับผลงานที่ได้สร้างสรรค์ด้วยตนเอง (originality) อันเป็น
หลักเกณฑ์ที่ปรากฏในอนุสัญญากรุงเบอร์ลินเป็นแม่แบบของกฎหมายลิขสิทธิ์ทั้งหมด ยังให้ความ
สำคัญกับความอุตสาหะพยายามในการผลิตชิ้นงานนั้นๆ ตามหลัก *sui generis right* ที่ไม่เคยปรากฏ
มาก่อน เป็นการลดช่องว่างในการให้ความคุ้มครองลิขสิทธิ์ที่มีมานาน

เช่นเดียวกันกับในกรณีของบทบัญญัติการให้ความคุ้มครองข้อมูล การ
แยกกฎหมายที่ใช้บังคับในเรื่องราวที่ใกล้เคียงกันคือ ในเรื่องข้อมูลและฐานข้อมูลออกจากกัน อาจทำ
ให้มาตรฐานในการพิจารณาคดีมีความไม่แน่นอนหากผู้ใช้กฎหมายขาดความกระจ่างในบทบัญญัติ
ทั้งสอง

ตัวอย่างประเทศที่มีกฎหมายคุ้มครองฐานข้อมูล

ประเทศสหราชอาณาจักรอังกฤษนำหลักกฎหมายความคุ้มครองฐาน
ข้อมูลสหภาพยุโรปบัญญัติกฎหมายความคุ้มครองแก่ฐานข้อมูลในสหราชอาณาจักรอังกฤษ (U.K.
Copyright and Rights in Database Regulation 1997) หรือ เรียกอีกอย่างว่า (The Regulation)⁵⁴ ซึ่งมี
ผลบังคับใช้เมื่อ 1 มกราคม 1998

⁵⁴ Mark J. Davison, Proposed U.S. Database Legislation: A Comparison with the U.K.

หลักกฎหมายคุ้มครองลิขสิทธิ์และสิทธิในฐานข้อมูลของสหราชอาณาจักร 1997 มีจุดมุ่งหมายให้ความคุ้มครองกฎหมายฐานข้อมูลทั้งระดับระหว่างประเทศและในประเทศให้เป็นฉบับเดียวกันดังนี้

สิทธิให้การคุ้มครองกับข้อมูลที่ได้มาจากการรวบรวม (Collections of Information) และฐานข้อมูล (Databases) ที่กำหนดสิทธิการป้องกันการละเมิดลิขสิทธิ์ จากการตัดทอนคัดลอกข้อความ และการลักลอบนำส่วนใดส่วนหนึ่งของฐานข้อมูลไปใช้เพื่อการพาณิชย์

กำหนดรูปแบบการอนุญาตให้บุคคลใดก็ตามที่ได้รับอนุญาต ให้นำข้อมูลในฐานข้อมูลไปใช้ไม่ว่าจะทั้งหมดหรือบางส่วนก็ไม่ถือเป็นการละเมิดลิขสิทธิ์ หากการกระทำดังกล่าวอยู่ในขอบเขตของการใช้สิทธิ สามารถนำฐานข้อมูลไปใช้เพื่อประโยชน์ในการศึกษาวิจัยเท่านั้น ไม่ใช่เพื่อผลประโยชน์ทางการพาณิชย์ นอกจากนี้กฎหมายยังได้ให้สิทธิกับผู้ที่ได้รับอนุญาตอย่างถูกกฎหมาย ในการคัดลอกตัดทอนและการนำข้อมูลที่สร้างขึ้นต่อสาธารณชนไปใช้อีกด้วย ซึ่งการทำสัญญาข้อตกลงใดๆก็ไม่สามารถมาลบล้างสิทธิโดยชอบธรรมดังกล่าวนี้ไปได้

การให้ความคุ้มครองลิขสิทธิ์ และสิทธิในฐานข้อมูลของสหราชอาณาจักรเป็นระยะเวลา 15 ปี นั้นจะได้รับการต่อทุกๆครั้งที่มีการแก้ไขหรือเพิ่มเติมข้อมูลดังนั้นการคุ้มครองภายใต้กฎหมายคุ้มครองลิขสิทธิ์ และสิทธิในฐานข้อมูลของสหราชอาณาจักรนั้นจึงมีอยู่ตลอดเวลา จึงทำให้ความคุ้มครองตามกฎหมายฉบับนี้ไม่มีระยะเวลาสิ้นสุด

การให้ความคุ้มครองแก่ฐานข้อมูลของสหราชอาณาจักรนี้กำหนดสิทธิและระยะเวลาความคุ้มครองที่กว้าง และยาวนานอาจส่งผลกระทบต่อการลงทุนภายในสหราชอาณาจักร แต่อย่างไรก็ตามเพื่อให้ความคุ้มครองแก่อุตสาหกรรมฐานข้อมูลที่เข้ามาใช้ประเทศในสหภาพเป็นฐานการผลิตมากยิ่งขึ้น ทำให้กฎหมายความคุ้มครองฐานข้อมูลมีความจำเป็นต่อการกำหนดหน้าที่ของอุตสาหกรรมฐานข้อมูลที่จะมาลงทุนในสหภาพยุโรปว่าได้รับประโยชน์การคุ้มครองเพียงพอ

3.2.4 บทสรุป

การตื่นตัวของประเทศสมาชิกของสหภาพยุโรป ในการที่จะพัฒนาอุตสาหกรรมข้อมูลข่าวสารให้มีมาตรฐานเดียวกัน รวมทั้งการคุ้มครองข้อมูลในฐานข้อมูลเพื่อให้กลุ่มประเทศสมาชิกเป็นสังคมแห่งข้อมูลข่าวสารที่มีเอกภาพ ด้วยการหันกลับไปพิจารณาถึงข้อดีและข้อด้อยของตัวเอง ตลอดจนความต้องการอย่างแท้จริงของผู้ประกอบอุตสาหกรรมทางด้านนี้ จนสามารถออกแบบ

บัญญัติ (Directive) ทั้งที่ให้ความคุ้มครองข้อมูลในรูปแบบของบทบัญญัติลิขสิทธิ์ (Copyright Directive) ที่ยังอยู่ในระหว่างการแก้ไขปรับปรุง และบทบัญญัติคุ้มครองฐานข้อมูล (The Directive on Legal Protection of Database) ที่ประกาศใช้เมื่อปี 1996 ทำให้มีบรรทัดฐานที่หนุ่กันในการดำเนินงานคุ้มครองข้อมูลและฐานข้อมูล อีกทั้งประเทศสมาชิกทุกประเทศก็ได้ให้ความสำคัญและนำไปใช้ปฏิบัติ

เมื่อมีกฎหมายที่ชัดเจนที่คุ้มครองผลงานสร้างสรรค์ออกมาในลักษณะนี้แล้ว น่าจะเป็นฐานในการพัฒนาอุตสาหกรรมข้อมูลข่าวสารที่ดีต่อไป หากประเทศในสหภาพยุโรปสามารถแก้ไขปัญหาและอุปสรรคในเรื่องของความแตกต่างในเชื้อชาติ ภาษา จนสามารถพัฒนาตนกลุ่มประเทศให้เป็นเอกภาพได้ทัดเทียมกับประเทศผู้นำอุตสาหกรรมข้อมูลข่าวสารในขณะนี้อย่างสหรัฐอเมริกา

3.3 แนวทางกฎหมายคุ้มครองข้อมูลในฐานข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ขององค์การทรัพย์สินทางปัญญาโลก

3.3.1 ความเป็นมา

องค์การทรัพย์สินทางปัญญาโลก (World Intellectual Property Organization) เป็นองค์การชำนาญพิเศษทางด้านทรัพย์สินทางปัญญา เป็นหน่วยงานที่อยู่ในสังกัดขององค์การสหประชาชาติ (United Nation) บทบาทของ WIPO บนเวทีโลกที่เป็นตัวกลางในการประสานงานกับระหว่างประเทศสมาชิก เพื่อประโยชน์ในการส่งเสริมการคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญา ดังนั้น งานส่วนหนึ่งจึงจะต้องเกี่ยวข้องกับการกำหนดกฎหมาย ความคุ้มครองที่ใช้กันระหว่างประเทศ

เป็นธรรมดาที่ประเทศผู้บุกเบิกอุตสาหกรรมอิเล็กทรอนิกส์ จนประสบความสำเร็จอย่างมหาอำนาจสหรัฐอเมริกาและประเทศในสหภาพยุโรปจะพยายามผลักดันให้กฎหมายคุ้มครองแก่ทรัพย์สินทางปัญญาของตนเองเป็นที่ยอมรับในระดับสากล เพื่อผลประโยชน์ในปัจจุบันและในอนาคตข้างหน้า ได้แก่ กฎหมายให้ความคุ้มครองแก่ฐานข้อมูลโดยลักษณะเฉพาะ (United States Propose for Sui Generis Protection Database) ซึ่งเสนอโดยสหรัฐอเมริกาในปี 1992 และกฎหมายคุ้มครองแก่ฐานข้อมูล (Proposal for a Council Directive on Legal Protection of Database) เสนอโดยสหภาพยุโรปในปี 1996 หลังจากได้ประกาศใช้บทบัญญัติการคุ้มครองการใช้ฐานข้อมูล (Directive) ในกลุ่มประเทศสมาชิกแล้วสหภาพยุโรปได้ขอให้ WIPO พิจารณาจัดทำสนธิสัญญาในการคุ้มครองฐานข้อมูลสำหรับใช้กันทั่วโลก โดยดัดแปลงจากบทบัญญัติของยุโรป โดยได้มีการ

ปรึกษาหารือกับประเทศสหรัฐอเมริกาด้วย จากนั้น WIPO จึงได้เผยแพร่สนธิสัญญาระหว่างเมื่อวันที่ 10 สิงหาคม 1996 มีชื่อเรียกว่า ร่างสนธิสัญญาระหว่างวันที่ 30 สิงหาคม 1997 ตามวาระการประชุมของ WIPO เพื่อพิจารณาสนธิสัญญาระหว่างนี้

ในร่างสนธิสัญญานี้ให้ความหมายของฐานข้อมูล (database) เหมือนกับกฎหมายฐานข้อมูลสหภาพยุโรป (EU Directive) คือ “... a collection of independent works, data or other materials arranged in a systematic or methodical way and capable of being individually accessed by electronic or other means..”⁵⁵ นั่นคือคุ้มครองการรวบรวมผลงานเดี่ยว หรือข้อมูลที่ได้รับการจัดระบบระเบียบ และสามารถเข้าถึงได้ด้วยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ หรือด้วยวิธีการอื่นๆ

สาระสำคัญของร่างสนธิสัญญาระหว่างนี้คือ การให้สิทธิเด็ดขาดแต่เพียงผู้เดียว (exclusive right) กับเจ้าของฐานข้อมูลเพื่อป้องกันมิให้มีการเคลื่อนย้ายข้อมูลส่วนใหญ่ไม่ว่าจะเป็นการชั่วคราวหรือถาวรไปยังสื่ออื่นๆ โดยไม่ได้รับอนุญาต แต่มีข้อยกเว้นจากกฎหมายฐานข้อมูลของสหภาพยุโรป คือ ให้สิทธิแก่ประเทศสมาชิกสามารถออกกฎหมายยกเว้น หรือ กำหนดเงื่อนไขในเรื่องการใช้งานโดยชอบธรรม (fair use) ข้อยกเว้นนี้สำหรับการวิจัยทางวิทยาศาสตร์ โคนไม่ขัดกับการใช้ประโยชน์โดยทั่วไปของฐานข้อมูล และไม่ทำให้ผู้ถือครองสิทธินั้นเสียผลประโยชน์ตามกฎหมาย

อย่างไรก็ดี ร่างสนธิสัญญาระหว่างนี้ได้ถูกยกเลิกไปหลักจากบรรดานักวิทยาศาสตร์ของสหรัฐอเมริกา และ เหล่าประเทศกำลังพัฒนาประท้วงและไม่เห็นด้วยตอนปลายปี 1996 แต่กระบวนการสรรหามาตรการคุ้มครองฐานข้อมูลที่เหมาะสมของ WIPO ก็ยังดำเนินต่อไป

ในปัจจุบันมีเพียงแต่อนุสัญญากรุงเบอร์ลินที่ให้ความสำคัญกับงานวรรณกรรมและศิลปกรรม และข้อตกลงทริปส์ (Trade-Related Intellectual Property Rights: TRIPs) ให้ความสำคัญในการคุ้มครองสิทธิปัญญาที่เกี่ยวกับการค้าเท่านั้นที่เป็นที่ยอมรับกันในระดับนานาชาติ

การศึกษาแนวทางการคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญาอย่างข้อมูลในฐานข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ขององค์การทรัพย์สินทางปัญญาโลก (WIPO) จึงจะเน้นหนักเฉพาะกฎเกณฑ์ที่เป็นที่

---

⁵⁵ Basic Proposal for the Substantive Provisions of the Treaty on Intellectual Property in Respect of Databases to be Considered by the Diplomatic Conference dated August 30, 1996. (hereinafter “WIPO”).

ยอมรับในระดับนานาชาติคือ อนุสัญญากรุงเบอร์น ข้อตกลงทริปส์ สนธิสัญญาว่าด้วยลิขสิทธิ์ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

3.3.2 อนุสัญญากรุงเบอร์น

3.3.2.1 ความเป็นมา

อนุสัญญาเบอร์น (Berne Convention for the Protection of Literary and Artistic Works) กำเนิดขึ้นในปี ค.ศ. 1886 และได้รับการแก้ไขหลายครั้งตลอดระยะเวลาที่ผ่านมาได้แก่ในปี ค.ศ. 1896 ที่กรุงปารีส 1908 ที่กรุงเบอร์ลิน และเสร็จสมบูรณ์เป็นอนุสัญญากรุงเบอร์น ในปี 1914 แก้ไขอีกที่กรุงโรม 1928 ที่กรุงบรัสเซลส์ 1948 ที่กรุงสต็อกโฮล์ม 1967 ที่กรุงปารีสในปี 1971 และ 1979 ซึ่งเป็นสองครั้งล่าสุด อนุสัญญากรุงเบอร์นให้ความคุ้มครองลิขสิทธิ์ในงานวรรณกรรมและศิลปกรรม รวมทั้งงานในแผนกวรรณคดี วิทยาศาสตร์ และแผนกศิลปะ ไม่ว่าจะแสดงออกมาในรูปแบบใด รวมทั้ง หนังสือ คำปาฐกถา ภาพยนตร์ แผนที่ งานสถาปัตยกรรม โดยมีสาระสำคัญดังนี้

- อนุสัญญากรุงเบอร์นมีหลักการพื้นฐาน 3 ประการ⁵⁶ ได้แก่

ประการแรก หลักปฏิบัติเยี่ยงคนชาติ (National Treatment) กล่าวคือ งานของผู้สร้างสรรค์ที่เป็นคนชาติของประเทศภาคีตามอนุสัญญานี้ หรืองานที่มีการนำออกแสดงเป็นครั้งแรกในประเทศภาคีตามอนุสัญญานี้ จะได้รับการคุ้มครองในประเทศภาคีอื่นๆด้วย ประการที่สอง หลักการคุ้มครองโดยอัตโนมัติ (Automatic Protection) งานที่สร้างสรรค์ขึ้นจะได้รับการคุ้มครองโดยทันที โดยไม่ต้องจดทะเบียน ประการสุดท้าย หลักความเป็นอิสระของการคุ้มครอง (Independence of Protection) การคุ้มครองตามอนุสัญญานี้ ไม่กระทบต่อการคุ้มครองอื่นใดที่ประเทศแห่งถิ่นกำเนิดของงาน (Country of Origin) ได้ให้ความคุ้มครองไว้แล้ว

กำหนดมาตรฐานขั้นต่ำของการคุ้มครอง (Minimum Standard) ได้แก่ สิทธิที่จะได้รับความคุ้มครอง ระยะเวลาในการให้ความคุ้มครอง กล่าวคือ กำหนดให้ความคุ้มครองแก่งาน (Works) ทุกประเภท ทั้งในแผนกวรรณคดี วิทยาศาสตร์ และแผนกศิลปะ ไม่ว่าจะแสดงออกมาในรูปแบบใด ส่วนในเรื่องสิทธิ (Rights) ที่จะได้รับความคุ้มครอง คือ สิทธิทางเศรษฐกิจ (economic rights) ได้แก่ ทำซ้ำ หรือ ดัดแปลง รวบรวม แปล แพร่เสียงแพร่ภาพโดยสายหรือไร้สาย

⁵⁶ นุสรรา กาญจนกุล, อนุสัญญากรุงเบอร์น, วารสารสถาปนาครบรอบ 4 ปี กรมทรัพย์สินทางปัญญา, 2539 หน้า 77.

เผยแพร่ต่อสาธารณชน และสิทธิทางศีลธรรม (moral rights) ได้แก่ การอ้างความเป็นผู้สร้างสรรค์ การห้ามตัดทอนดัดแปลง บิดเบือน ซึ่งจะทำให้เกิดความเสียหายแก่ชื่อเสียงของผู้สร้างสรรค์ ขัดต่อการแสวงประโยชน์จากงานตามปกติของผู้สร้างสรรค์ และไม่กระทบถึงสิทธิอันชอบด้วยกฎหมายของผู้สร้างสรรค์เกินสมควร ระยะเวลาการคุ้มครอง (duration of protection) กำหนดอายุความคุ้มครองไว้ตลอดชีวิตของผู้สร้างสรรค์และต่อไปอีก 50 ปี นับแต่ผู้สร้างสรรค์ตาย แต่ถ้าเป็นงานที่ใช้นามแฝงให้มีอายุการคุ้มครอง 50 ปี นับแต่โฆษณา ยกเว้นงานภาพถ่าย และงานศิลปะประยุกต์ที่กำหนดระยะเวลาคุ้มครองไว้เพียง 25 ปี นับแต่สร้างสรรค์งาน

นอกจากนี้อนุสัญญากรุงเบอร์นยังให้สิทธิพิเศษแก่ประเทศกำลังพัฒนา เกี่ยวกับการบังคับใช้สิทธิ (compulsory license) ได้แก่ สิทธิในการแปล ในพฤติการณ์พิเศษ และสิทธิในการทำซ้ำ เพื่อประโยชน์ในการศึกษาวิจัยอีกด้วย

3.3.2.2. บทบัญญัติกฎหมาย

หลักกฎหมายตามอนุสัญญากรุงเบอร์น ที่เกี่ยวกับการให้ความคุ้มครองแก่ทรัพย์สินทางปัญญา ที่เกี่ยวข้องกับความคุ้มครองฐานข้อมูลมีดังนี้

มาตรา 1 ให้ความคุ้มครองสิทธิของผู้สร้างสรรค์ในงานวรรณกรรม และศิลปกรรม โดยความหมายของวรรณกรรมและศิลปกรรมในมาตรา 2 (1) คือ งานสร้างสรรค์ดังกล่าวในทุกด้าน เช่น หนังสือ แผ่นพับ ข้อเขียนอื่นๆ การบรรยาย ปาฐกถา การละคร การแสดงลีลา การแสดงตลก ดนตรี ภาพยนตร์ ภาพวาด จิตรกรรม สถาปัตยกรรม ประติมากรรม ภาพพิมพ์ ภาพถ่าย ศิลปะประยุกต์ ภาพประกอบ แผนที่ พังพื้น ภาพสเกต ภาพสามมิติในด้านภูมิศาสตร์ และวิทยาศาสตร์

ในมาตรา 5 กำหนดถึงรูปแบบในการรวบรวมงานวรรณกรรมและศิลปกรรมเช่น สารานุกรม งานรวมวรรณกรรม (anthology) ที่ได้รับการจัดเรียงเนื้อหาอย่างดีแล้ว โดยที่ลิขสิทธิ์ของงานแต่ละชิ้นก็ยังคงอยู่

มาตรา 20 รัฐบาลของประเทศสมาชิกสามารถทำข้อตกลงพิเศษระหว่างกัน ที่จะให้สิทธิพิเศษนอกเหนือไปจากอนุสัญญาได้ โดยไม่กระทบเงื่อนไขที่มีอยู่เดิม

3.3.2.3 อนุสัญญากรุงเบอร์ลินและการควบคุมครองข้อมูลและฐาน

ข้อมูล

จากเนื้อหาของอนุสัญญากรุงเบอร์ลินที่เป็นข้อตกลงพหุภาคี ที่มีมาตั้งแต่ปี 1886 เพื่อคุ้มครองงานวรรณกรรมและศิลปกรรมในประเทศภาคี การกำหนดประเภทของงานที่จะได้รับความคุ้มครองงานนั้นจะต้องเป็นงานที่สร้างสรรค์ด้วยตนเอง (originality) ซึ่งเป็นสาระสำคัญในการกำหนดกฎหมายลิขสิทธิ์ทั่วโลก หากพิจารณาในเรื่องข้อมูลและฐานข้อมูล ซึ่งเป็นปัจจัยพื้นฐานของงานสร้างสรรค์ทางวรรณกรรมและศิลปกรรม อาทิเช่น วรรณกรรม ศิลปกรรม ดนตรีกรรม ก็ย่อมจะต้องเป็นผลผลิตที่เกิดจากความคิดริเริ่มของผู้สร้างสรรค์เอง ไม่ว่าจะเป็งานที่ได้รับ การเผยแพร่ครั้งแรกในประเทศใดที่เป็นสมาชิกภาคี ก็จะได้รับคุ้มครองในประเทศอื่นๆที่เป็นสมาชิกภาคีด้วย

การนำหลักการสร้างสรรค์ด้วยตนเอง (originality) มาใช้ในกฎหมายคุ้มครองข้อมูลและฐานข้อมูล ถือว่าเป็นความเหมาะสมและลงตัวเป็นอย่างยิ่ง เพราะถึงแม้จะเป็นการรวบรวมความรู้ที่มีอยู่แล้ว แต่ก็จะต้องอาศัยความริเริ่มสร้างสรรค์ เพื่อให้เกิดผลงานที่มีประโยชน์ขึ้นมา จึงสมควรได้รับความคุ้มครองโดยเฉพาะอย่างยิ่งที่อยู่ในรูปอิเล็กทรอนิกส์ที่ง่ายต่อการละเมิดเป็นอย่างยิ่ง

3.3.3 ข้อตกลงทริปส์

3.3.3.1 ความเป็นมา

ความตกลงว่าด้วยสิทธิในทรัพย์สินทางปัญญาที่เกี่ยวกับการค้า ที่มีชื่อว่า TRIPS⁵⁷ ที่ลงนามโดยกลุ่มประเทศภาคีของแกตต์ (GATT: General Agreement on Tariffs and Trade) ที่เป็นข้อตกลงทั่วไปว่าด้วยพิกัดอัตราภาษีศุลกากรและการค้า ที่ตั้งขึ้นหรือเป็นกฎเกณฑ์กำกับการค้าระหว่างประเทศให้มีระเบียบและความเป็นธรรมมีวัตถุประสงค์ที่จะลดการบิดเบือนและสิ่งขัดขวางในทางการค้าระหว่างประเทศ ในการประชุมเมื่อปี 1994 ระหว่างการเจรจาเรื่องทรัพย์สินทางปัญญาในกรอบของการค้าระหว่างประเทศในการเจรจาการค้ารอบอุรุกวัย (Uruguay Round) มีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมให้สิทธิในทรัพย์สินทางปัญญาได้มีการคุ้มครองที่มีประสิทธิภาพเพียงพอ ตลอดจนเพื่อเป็นหลักประกันว่าจะมีมาตรการและกระบวนการบังคับแก่สิทธิในทรัพย์สินทางปัญญานี้ เพื่อ

⁵⁷ Agreement on Trade-Related Aspects of Intellectual Property Rights, including Trade in Counterfeit Goods : TRIPs

มิให้เป็นอุปสรรคแก่การค้าโดยชอบธรรม โดยการริเริ่มของประเทศพัฒนาแล้วที่เห็นว่าเกณฑ์ไม่ได้ ระบุมาตรฐานความคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญาที่เด่นชัดจึงพยายามผลักดันให้การคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญารวมอยู่ในการเจรจาการค้ารอบรอบอุรุกวัย เพื่อให้เกิดกติการะหว่างประเทศฉบับใหม่ที่กำหนดมาตรฐานการคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญาที่เป็นที่ยอมรับของทั้งประเทศพัฒนาแล้วและประเทศที่กำลังพัฒนา

ความตกลง TRIPS (Agreement on Trade- Related Aspects of Intellectual Property Rights) คือ ความตกลงว่าด้วยสิทธิในทรัพย์สินทางปัญญาที่เกี่ยวกับการค้าระหว่างประเทศที่กำหนดหรือวางมาตรฐานขั้นต่ำเกี่ยวกับการให้ความคุ้มครองด้านทรัพย์สินทางปัญญาโดยอ้างอิงจากอนุสัญญากรุงเบอร์น์ ตามหลักของข้อตกลง TRIPS มีหลักการพื้นฐาน 2 ประการ ได้แก่ หลักปฏิบัติเยี่ยงคนชาติ (National Treatment Principle) เป็นหลักการที่มีวัตถุประสงค์เพื่อต้องการให้คนชาติของประเทศสมาชิกต่างๆ ได้รับการปฏิบัติที่เท่าเทียมกัน และหลักปฏิบัติอย่างชาติที่ได้รับความอนุเคราะห์ยิ่ง (Most Favored Nation Principle : MFN) เป็นหลักที่ให้สิทธิพิเศษแก่ประเทศใดๆ ประเทศสมาชิกรุ่นนั้นจะต้องให้สิทธิพิเศษดังกล่าวให้แก่ประเทศสมาชิกอื่นๆ

3.3.3.2 บทบัญญัติกฎหมาย

หลักกฎหมายตามความตกลง TRIPS ที่เกี่ยวกับการให้ความคุ้มครองแก่การรวบรวม หรือฐานข้อมูลมีดังนี้

บทบัญญัติหมวดที่ 1 ตามมาตรา 1-8 ของความตกลง TRIPS นี้ ประเทศที่เป็นสมาชิกของความตกลง TRIPS จะดำเนินการให้บทบัญญัติของความตกลงนี้มีผลใช้บังคับในประเทศของตน คือ จะให้ความคุ้มครองแก่ทรัพย์สินทางปัญญานั้นเอง⁵⁸ ความคุ้มครองนี้จะให้แก่คนชาติของตน (Nationals) และของประเทศสมาชิกอื่นๆด้วย โดยในส่วนของ การให้ความคุ้มครองแก่คนชาติของสมาชิกรุ่นนั้น จะต้องใช้หลักปฏิบัติเยี่ยงคนชาติ (National Treatment) คือ ให้การปฏิบัติที่ไม่ด้อยไปกว่าที่ได้ปฏิบัติแก่คนชาติของตนเอง และจะต้องใช้หลักปฏิบัติอย่างชาติที่ได้รับความอนุเคราะห์ยิ่ง (Most-Favoured-Nation Treatment) กล่าวคือ จะต้องให้การปฏิบัติแก่คนชาติสมาชิก

⁵⁸ เซิงอรรถที่ 1 ของ Article 1 ใน TRIPS อธิบายว่า “When nationals are referred to in this Agreement, They shall be deemed, in the case of a separate customs territory member of the WTO to mean persons, natural or legal, who are domiciled or who have real and effective industrial or commercial establishment in that customs territory”

อื่น ไม่น้อยกว่าที่ได้ให้ต่อคนชาติของรัฐสมาชิกด้วยกันเอง โดยการปฏิบัติเยี่ยงคนชาตินี้จำเป็นต้องให้โดยทันที และโดยปราศจากเงื่อนไขใดๆ ยิ่งไปกว่านั้นประเทศสมาชิกมีพันธกรณีที่จะต้องให้การปฏิบัติเยี่ยงคนชาติที่ได้รับความอนุเคราะห์ยิ่งแม้ว่าการปฏิบัตินี้จะให้มากกว่าการปฏิบัติต่อคนชาติของตนเอง

หมวดที่ 2 เกี่ยวกับการให้ความคุ้มครองแก่ฐานข้อมูลที่เป็นทรัพย์สินทางปัญญาโดยในมาตราที่ 9 และ 10 ของส่วนที่ 1 ว่าด้วยลิขสิทธิ์และสิทธิเกี่ยวเนื่อง (Copyright and Related Rights) ภายใต้บทบัญญัติเรื่องนี้ ประเทศสมาชิกจะต้องให้ความคุ้มครองแก่ลิขสิทธิ์ ตามบทบัญญัติแห่งอนุสัญญากรุงเบอร์ลิน ค.ศ. 1971⁵⁹ ความคุ้มครองลิขสิทธิ์จะคลุมถึงการแสดงออก แต่ไม่รวมถึงความคิด กรรมวิธี วิธีปฏิบัติ หรือแนวความคิดทางคณิตศาสตร์⁶⁰ อีกทั้งให้ความคุ้มครองแก่การรวบรวมข้อมูลหรือวัสดุอื่น ไม่ว่าจะอยู่ในรูปที่อ่านได้โดยเครื่องจักร หรืออยู่ในรูปอื่น ซึ่งโดยให้เหตุผลในการคัดเลือกหรือการจัดลำดับเนื้อหาประกอบกัน เป็นการสร้างสรรค์ทางปัญญาจะได้รับความคุ้มครองเช่นว่านั้น การคุ้มครองดังกล่าวไม่รวมถึงตัวข้อมูล หรือตัววัสดุนั้น⁶¹

จากหลักเกณฑ์ทางกฎหมายของทรัพย์สินทางปัญญา ว่าด้วยข้อตกลงทริปส์ เป็นการกำหนดให้ความคุ้มครองแก่การรวบรวมข้อมูลไม่ว่าจะปรากฏอยู่ในรูปของสื่อใดๆ และถือว่าการคัดเลือกรวบรวมข้อมูลนั้นเป็นการสร้างสรรค์ทางปัญญาที่ควรได้รับความคุ้มครอง

3.3.3.3 ข้อตกลงทริปส์ และการคุ้มครองข้อมูลและฐานข้อมูล

จากวัตถุประสงค์ของการรับข้อตกลงทริปส์ขึ้นมาเพื่อคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญาที่ขยายขอบเขตจากการคุ้มครองในอนุสัญญากรุงเบอร์ลิน ที่ให้ความสำคัญต่อการคุ้มครองงานวรรณกรรมและศิลปกรรมที่สร้างสรรค์ขึ้นด้วยตนเอง โดยรวมเอาประดิษฐ์กรรมใหม่ๆทางการค้าอย่างเช่น โปรแกรมคอมพิวเตอร์ ที่ให้ความคุ้มครองอย่างงานวรรณกรรมภายใต้อนุสัญญากรุง

⁵⁹ TRIPs, Article 9 (1)

⁶⁰ TRIPs, Article 9 (2) Copyright protection shall extend to expressions and not to ideas , procedures, methods of operation or mathematical concepts as such.

⁶¹ TRIPs, Article 10 (2) Compilations of data or other material, whether in machine readable or other form, which by reason of the selection or arrangement of their content constitute intellectual creations shall be protected as such. Such protection, which shall not extend to the data or material itself shall be without prejudice to any copyright subsisting in the data or material itself.

เบอร์น 1971 และรูปแบบในการเก็บบันทึกข้อมูลใหม่ๆ ไม่ว่าจะอ่านได้ด้วยเครื่องหรือรูปอื่น ที่เป็น การสร้างสรรค์ทางปัญญาเป็นการสร้างสรรค์ด้วยตนเอง (originality) ให้ได้รับการคุ้มครองลิขสิทธิ์ ด้วย ซึ่งหมายความว่าข้อมูลและฐานข้อมูลที่อยู่ในรูปของงานวรรณกรรมและศิลปกรรม และข้อมูล อื่นๆที่ได้รับการสร้างสรรค์ขึ้นด้วยสติปัญญาของมนุษย์ ย่อมจะได้รับความคุ้มครองตามข้อตกลง ทรัพย์สิน ที่มีขอบเขตการคุ้มครองกว้างขวางกว่าอนุสัญญากรุงเบอร์น

ซึ่งแน่นอนว่าประดิษฐกรรมทางการค้าเหล่านั้น ย่อมจะมีข้อมูลและ ฐานข้อมูล ไม่ว่าจะในรูปแบบดั้งเดิม หรือในรูปแบบอิเล็กทรอนิกส์เป็นส่วนประกอบ นอกจากนี้การให้ ความคุ้มครองลิขสิทธิ์ในประดิษฐกรรมทางการค้าที่นับว่ามีพัฒนาการเร็วว่าในด้านอื่นๆ จะทำให้ ระบบการให้ความคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญาโดยรวมสมบูรณ์ขึ้น

3.3.4 สนธิสัญญาลิขสิทธิ์

3.3.4.1 ความเป็นมา

จากการประชุมผู้แทนทางการทูตของประเทศสมาชิก WIPO ที่กรุงเจนี วา ประเทศสวิสเซอร์แลนด์ เมื่อเดือนธันวาคม 1996 ก่อให้เกิดสนธิสัญญาเพื่อคุ้มครองทรัพย์สินทาง ปัญญาขึ้นใหม่ 2 ฉบับ เพื่อสนองความต้องการของเจ้าของงาน ในการคุ้มครองลิขสิทธิ์ในงานสร้าง สรรค์ที่มีรูปแบบหลากหลายมากขึ้น เพิ่มเติมจากกฎหมายลิขสิทธิ์อื่นๆที่มีอยู่แล้ว ฉบับแรก คือ สนธิ สัญญาลิขสิทธิ์ (WIPO Copyright Treaty) และ ฉบับที่สอง คือ สนธิสัญญาการแสดงและการบันทึก เสียง (WIPO Performances and Phonograms Treaty) โดยที่จะกล่าวถึงเฉพาะส่วนที่เกี่ยวข้องกับการ ให้ความคุ้มครองแก่ฐานข้อมูล ดังปรากฏอยู่ในสนธิสัญญาลิขสิทธิ์เท่านั้น

สนธิสัญญาลิขสิทธิ์ฉบับนี้ ให้ความคุ้มครองแก่ผู้สร้างสรรค์งาน วรรณกรรม และศิลปกรรม ตามหลักการให้ความคุ้มครองภายใต้อนุสัญญากรุงเบอร์น และข้อตกลง ทรัพย์สิน ที่กำหนดหลักให้ความคุ้มครองอย่างเดียวกัน อีกทั้งกำหนดให้ความคุ้มครองตามหลัก ปฏิบัติเยี่ยงคนชาติ (National Treatment) และขยายความคุ้มครองสิทธิในการสื่อสารสาธารณะให้แก่ เจ้าของงานที่มีสิทธิทุกประเภทเช่น การกำหนดให้สิทธิในการเผยแพร่ เช่า และการสื่อสารต่อสา รธารณชน ซึ่งเดิมสนธิสัญญากรุงเบอร์นกำหนดการให้ความคุ้มครองแก่สิทธิดังกล่าวเพียงบาง ประเภทเท่านั้น แต่ที่สำคัญที่สุดคือการให้ความคุ้มครองแก่ผู้สร้างสรรค์ในหลักกฎหมายสนธิสัญญา ลิขสิทธิ์เป็นการกำหนดให้ความคุ้มครองในรูปแบบผ่านเครือข่ายอิเล็กทรอนิกส์ ซึ่งเป็นการกำหนด รูปแบบความคุ้มครองมากกว่าอนุสัญญากรุงเบอร์น และข้อตกลงทรัพย์สิน จนถึงปัจจุบันนี้สนธิสัญญา

ดังกล่าวยังไม่มียผลบังคับใช้ เพราะยังมีประเทศที่ร่วมลงนามสัตยาบันให้สนธิสัญญาดังกล่าวมีผลบังคับใช้ไม่ครบ 30 ประเทศ

3.3.4.2 บทบัญญัติกฎหมาย

บทบัญญัติกฎหมายที่เกี่ยวกับการคุ้มครองฐานข้อมูล ในสนธิสัญญา ลิขสิทธิ์ให้ความคุ้มครองพิเศษแก่ผู้สร้างสรรค์ไว้ 2 ชนิด ในมาตรา 4 และ 5 คือ โปรแกรมคอมพิวเตอร์ และ ฐานข้อมูล โดยทั้งสองชนิดปรากฏอยู่ในข้อตกลงทริปส์ด้วย ส่วนที่เกี่ยวกับฐานข้อมูลปรากฏอยู่ในมาตรา 5 ซึ่งให้ความหมายว่า การรวบรวมข้อมูลผ่านสื่อใดๆก็ตาม ซึ่งแสดงถึงการคัดเลือกรวบรวมเนื้อหาทางปัญญาที่ควรได้รับความคุ้มครอง ซึ่งในหลักกฎหมายตามอนุสัญญากรุงเบอร์น์ให้ความคุ้มครองการรวบรวมข้อมูลไว้ในมาตรา 2 (5) และข้อตกลงทริปส์ในมาตรา 10 ก็ได้ให้ความคุ้มครองแก่การรวบรวมข้อมูลเช่นเดียวกัน

3.3.4.3 สนธิสัญญาลิขสิทธิ์และการคุ้มครองข้อมูลและฐานข้อมูล

จากวัตถุประสงค์ที่ประชาคมโลก ต้องการกฎหมายที่ตอบรับกับความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี สนธิสัญญาลิขสิทธิ์ขององค์การทรัพย์สินทางปัญญาโลก จึงขยายขอบเขตของความคุ้มครองเพิ่มเติมจากอนุสัญญากรุงเบอร์น์ ที่คุ้มครองวรรณกรรมและศิลปกรรมที่ประกอบขึ้นด้วยความคิดสร้างสรรค์ และข้อตกลงทริปส์ ที่ยอมรับและให้การคุ้มครองงานสร้างสรรค์บนสื่อใหม่ๆ สนธิสัญญาลิขสิทธิ์ได้ตระหนักถึงความสำคัญของความก้าวหน้าของสื่ออิเล็กทรอนิกส์ และเทคโนโลยีสารสนเทศในปัจจุบัน โดยรวมเอาความคุ้มครองโปรแกรมคอมพิวเตอร์ และฐานข้อมูลที่ปรากฏในอนุสัญญากรุงเบอร์น์และข้อตกลงทริปส์ เพิ่มเติมเงื่อนไขใหม่ๆลงไปอีก

สนธิสัญญาให้ความคุ้มครองกับโปรแกรมคอมพิวเตอร์ โดยถือว่าเป็นงานในระดับวรรณกรรม (literary works) ดังที่ปรากฏในอนุสัญญากรุงเบอร์น์และข้อตกลงทริปส์ ทางด้านของการคุ้มครองฐานข้อมูล ก็ให้ความคุ้มครองกับฐานข้อมูลในทุกรูปแบบ ซึ่งรวมถึงฐานข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ด้วย เหมือนกับข้อตกลงทริปส์ที่มีคำจำกัดความของฐานข้อมูลที่กว้างขวางมากขึ้น คือ “...compilations of data or other material..” เป็นการขยายขอบเขตความคุ้มครองข้อมูลและฐานข้อมูลให้รองรับพัฒนาการทางเทคโนโลยีในอนาคต ที่นับวันจะมีรูปแบบที่หลากหลายมากขึ้น

3.3.5 ร่างสนธิสัญญาฐานข้อมูล

3.3.5.1 ความเป็นมา

ร่างสนธิสัญญาฐานข้อมูล (WIPO Draft Database Treaty) เป็นความพยายามของทั้งสหรัฐอเมริกาและสหภาพยุโรปที่จะเสนอหลักความคุ้มครองฐานข้อมูลของตนเองต่อองค์การทรัพย์สินทางปัญญาโลก เพื่อให้เป็นมาตรฐานของกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับความคุ้มครองทางลิขสิทธิ์แก่ฐานข้อมูลโดยเฉพาะ โดยที่สหรัฐอเมริกาเสนอกฎหมายให้ความคุ้มครองแก่ฐานข้อมูลโดยลักษณะเฉพาะ (United State Proposal For Sui Generis Protection Database) และสหภาพยุโรปเสนอกฎหมายคุ้มครองแก่ฐานข้อมูล (Proposal for a Council Directive on Legal Protection of Databases) WIPO ได้รวบรวมหลักการสำคัญของกฎหมายทั้งสองฉบับจนกลายเป็นร่างสนธิสัญญาเมื่อปี 1996 ยังไม่ได้รับความสนใจจากประเทศสมาชิกในการอภิปรายแสดงความคิดเห็นเพื่อประกาศใช้

3.3.5.2 บทบัญญัติกฎหมาย

หลักกฎหมายสนธิสัญญาว่าด้วยความคุ้มครองฐานข้อมูลขององค์การทรัพย์สินทางปัญญาโลก นำหลักกฎหมายของสหรัฐอเมริกาและสหภาพยุโรปมาบัญญัติ⁶² กล่าวคือ

กำหนดให้คู่สัญญาปกป้องฐานข้อมูล ที่แสดงให้เห็นถึงการทุ่มเทในการรวบรวม ปะติดปะต่อ จัดการ หรือนำเสนอเนื้อหาของฐานข้อมูลนั้นๆ และให้ความคุ้มครองทางกฎหมาย⁶³ ครอบคลุมถึงฐานข้อมูล ไม่ว่าจะอยู่ในรูปแบบหรือสื่อประเภทใด โดยส่งผลกระทบต่อความคุ้มครองฐานข้อมูลนั้นจะเปิดเผยต่อสาธารณชนหรือไม่ การให้ความคุ้มครองภายใต้สนธิสัญญานี้ ไม่คำนึงถึงความคุ้มครองในฐานข้อมูล และเนื้อหาของฐานข้อมูลนั้นตามกฎหมายอื่นๆของประเทศคู่สัญญา การคุ้มครองภายใต้กฎหมายฉบับนี้ ไม่นับรวมถึงโปรแกรมคอมพิวเตอร์ใดๆ และโปรแกรมที่ใช้ในการผลิต ดำเนินการ หรือการซ่อมบำรุงดูแลรักษาข้อมูลนั้นๆ

⁶² WIPO, Basic Proposal for the Substantive Provisions of the Treaty on Intellectual Property in Respect of Databases, 1996

⁶³ WIPO Draft Database Treaty, Article 1 (1) Contracting Parties shall protect any database that represents a substantial investment in the collection, assembly, verification, organization or presentation of the contents of the database.

ผู้สร้างสรรค์ข้อมูล มีสิทธิตามกฎหมายที่จะได้รับการปกป้องภายใต้ สันธิสัญญาฉบับนี้ โดยมีสิทธิในการให้หรือห้ามการคัดลอกข้อมูล หรือการใช้ การเผยแพร่ เนื้อหาใน ฐานข้อมูลนั้นๆ โดยคู่สัญญาอาจกำหนดให้สิทธิในการใช้ประโยชน์จากฐานข้อมูลดังกล่าวข้างต้น ภายใต้กฎหมายของประเทศคู่สัญญานั้นๆ การแจกจ่ายข้อมูลที่เป็นต้นฉบับ หรือ เอกสารสำเนาของ ฐานข้อมูลใดๆที่ได้จำหน่ายออกไปแล้ว หรือได้เปลี่ยนเจ้าของไปแล้ว โดยความเห็นชอบของคู่สัญญา

ผู้สร้างสรรค์ฐานข้อมูลมีสิทธิตามกฎหมายภายใต้สนธิสัญญานี้ และ สิทธิตามกฎหมายภายใต้สนธิสัญญานี้สามารถถ่ายโอน หรือเปลี่ยนมือได้โดยอิสระ

ข้อยกเว้น สำหรับคู่สัญญาอาจกำหนดข้อยกเว้น หรือ ข้อจำกัดของ สิทธิในสนธิสัญญาฉบับนี้ ภายใต้กฎหมายของประเทศคู่สัญญานั้นๆ ในบางกรณีที่เกิดขึ้นเป็นพิเศษ โดยต้องไม่ขัดขวางการใช้ประโยชน์ตามปกติของฐานข้อมูลนั้นๆ และจะต้องไม่ทำให้ผลประโยชน์ที่ ผู้ถือสิทธิจะได้ตามกฎหมายนั้นเสียหาย ฐานข้อมูลที่สร้างขึ้นโดยรัฐบาล หรือ ตัวแทน หรือ ลูกจ้าง ของรัฐบาล จะได้รับความคุ้มครองหรือไม่ ขึ้นอยู่กับหลักกฎหมายของประเทศของคู่สัญญา

ผู้สร้างฐานข้อมูล จะได้รับสิทธิที่กฎหมายตามหลักปฏิบัติเยี่ยงคนชาติ (National Treatment)⁶⁴ ของประเทศคู่สัญญาอื่นๆกำหนดให้ เช่นเดียวกับสิทธิที่เกิดขึ้นภายใต้สนธิ สัญญาฉบับนี้ ฐานข้อมูลที่สร้างขึ้นโดยผู้มีสัญชาติเดียวกับประเทศคู่สัญญาทั้งสอง จะได้รับการคุ้ม ครองโดยกฎหมายของชาตินั้นๆ สิทธิและการใช้สิทธิตามสนธิสัญญานี้ ย่อมเป็นอิสระจากการคุ้ม ครองตามกฎหมายของประเทศของผู้สร้างฐานข้อมูล นอกจากนี้สาระที่ปรากฏในสนธิสัญญาว่าด้วย การคุ้มครองให้ รวมถึงการแก้ไขหรือการชดเชยในภายหลัง จะถูกกำหนดโดยกฎหมายของประเทศคู่ สัญญาที่ให้สิทธิคุ้มครองเท่านั้น ผู้สร้างฐานข้อมูลที่ไม่ได้มีสัญชาติของประเทศคู่สัญญา แต่พักอาศัย อยู่ในประเทศคู่สัญญานั้นจะต้องเปลี่ยนไปถือสัญชาติของประเทศคู่สัญญาด้วย

ข้อกำหนดเกี่ยวกับการคุ้มครองสิทธิภายใต้สนธิสัญญานี้ จะมีผลบังคับ ก็ต่อเมื่อฐานข้อมูลนั้นมีคุณสมบัติครบถ้วน ตามโครงสร้างของกฎหมาย และอย่างน้อยต้องเป็นไป ตามที่กฎหมายสหรัฐอเมริกาและสหภาพยุโรปเสนอให้มีกฎหมายคุ้มครองแก่ฐานข้อมูล กล่าวคือ ให้

⁶⁴ WIPO Draft Database Treaty, Article 7 (1) The maker of a database shall enjoy in respect of the protection provided for in this Treaty, in Contracting Parties other than the Contracting Party of which he is a national, the rights which their respective laws do now or may hereafter grant to their nationals as well as the rights specially granted by this Treaty.

ความคุ้มครองตามกฎหมายสหรัฐอเมริกาเป็นระยะเวลา 25 ปี ส่วนของสหภาพยุโรปเป็นระยะเวลา 15 ปี เริ่มนับจากวันแรกของเดือนมกราคมในปีที่ฐานข้อมูลนั้นๆ มีคุณสมบัติครบถ้วนตามที่กำหนดไว้ และถ้าเป็นกรณีที่ฐานข้อมูลนั้นเปิดให้สาธารณชนได้เข้าไปใช้ไม่ว่าจะเป็นในทางใดก็ตาม ข้อกำหนดเกี่ยวกับการคุ้มครองจะต้องครอบคลุมเป็นเวลายาวนานก่อนระยะเวลาที่กำหนดให้ความคุ้มครองนั้นหมดความคุ้มครองไป นับแต่วันแรกของเดือนมกราคม ในปีที่ฐานข้อมูลนั้นให้บริการแก่สาธารณชน

การเปลี่ยนแปลงขนาดใหญ่ใดๆที่เกิดขึ้นกับฐานข้อมูล ไม่ว่าจะเป็ในเชิงคุณภาพหรือในเชิงปริมาณ รวมไปถึงการเปลี่ยนแปลงขนาดใหญ่ อันเป็นผลมาจากการเพิ่มข้อมูลที่รวบรวมไว้ได้เป็นจำนวนมาก การลบทิ้ง การสอบทานข้อมูล การปรับปรุงแก้ไขในการจัดลำดับหรือการนำเสนอ หรือ การเปลี่ยนแปลงแก้ไขอื่นๆ ซึ่งทำให้เกิดการลงทุนอย่างสำคัญ ควรจะทำให้ฐานข้อมูลนั้นสามารถที่จะสร้างข้อกำหนดในการคุ้มครองสิทธิของตัวเองได้

3.3.5.3 สรุปสถานะทางกฎหมายของร่างสนธิสัญญาความคุ้มครองฐานข้อมูลในปัจจุบัน

หลังจากการประชุมคณะผู้แทนทางการทูตของประเทศสมาชิก (WIPO) เกี่ยวกับร่างสนธิสัญญาความคุ้มครองฐานข้อมูล ที่กรุงเจนีวา ประเทศสวิตเซอร์แลนด์ เมื่อปี 1996 ปรากฏว่าไม่มีผู้แทนของประเทศสมาชิกใดเลย เสนอให้ที่ประชุมนำร่างสนธิสัญญาดังกล่าวมาพิจารณา จึงทำให้ร่างสนธิสัญญาดังกล่าวไม่มีผลบังคับเป็นกฎหมายที่ถูกต้อง แต่ในอนาคตหากสถานการณ์เปลี่ยนแปลงหรือมีการโน้มน้าวจากประเทศมหาอำนาจอย่างแข็งแกร่งและต่อเนื่องยาวนานเพียงพอก็อาจมีประเทศที่ร่วมลงนามให้สนธิสัญญาดังกล่าวมีผลใช้บังคับก็ได้ อนึ่งมีแนวคิดให้มีการเสนอร่างสนธิสัญญาดังกล่าวเข้าพิจารณาในการประชุมแอกต์ในครั้งที่จะมาถึงในเร็วนี้ เพื่อเร่งให้มีการลงนามประกาศใช้ร่างสนธิสัญญาดังกล่าว

3.3.5.4 ร่างสนธิสัญญาฐานข้อมูลและการคุ้มครองฐานข้อมูล

เนื้อหาและข้อบังคับของร่างสนธิสัญญาดังกล่าว มีที่มาจากการผสมผสานกันระหว่างกฎหมายคุ้มครองฐานข้อมูลของทั้งฝ่ายสหรัฐอเมริกา และฝ่ายสหภาพยุโรป ซึ่งแต่ละฉบับเน้นในจุดที่คล้ายกันคือ จากการออกกฎหมายลักษณะเฉพาะ Sui generis เพื่อการคุ้มครองฐานข้อมูลการนำกฎหมายทั้งสองฉบับมารวมกัน เพื่อให้เกิดเอกภาพและส่งเสริมข้อเด่นซึ่งกันและกัน

ร่างสนธิสัญญาฉบับนี้ยังถือเอาหลักการอนุสัญญากรุงเบอร์นมาเป็นหลักในการให้ความคุ้มครอง นั่นคือ ให้ความสำคัญกับงานที่สร้างสรรค์ขึ้นด้วยตนเอง (originality) แต่ไม่ได้รวมไปถึงโปรแกรมคอมพิวเตอร์ที่เป็นชุดข้อมูลที่สั่งให้คอมพิวเตอร์ทำงานตามวัตถุประสงค์ต่างๆ เนื่องจากประเทศต้นแบบทั้งสองมีกฎหมายเฉพาะที่คุ้มครองสิทธิในโปรแกรมคอมพิวเตอร์อยู่แล้ว อย่างไรก็ตาม ข้อมูลที่รวบรวมเป็นส่วนหนึ่งของโปรแกรมคอมพิวเตอร์นั้น ซึ่งถือว่าเป็นฐานข้อมูล (database) ในลักษณะหนึ่งจะได้รับการคุ้มครองตามปกติ จากเงื่อนไขดังกล่าวจะเห็นได้ว่า ร่างสนธิสัญญาฉบับนี้ มุ่งเน้นให้ความสำคัญคุ้มครองฐานข้อมูลอย่างเป็นรูปธรรม ไม่ได้ระบุกว้างๆว่าเป็นการรวบรวมข้อมูลหรือกำหนดรูปแบบ และสื่อของการรวบรวมข้อมูลนั้นๆเท่านั้น แต่ระบุอย่างแน่ชัดถึงนิยามของรูปข้อมูล (database) ซึ่งจะทำให้การนำไปปรับใช้ในประเศภาคีได้อย่างมีประสิทธิภาพ

3.3.6 การเปรียบเทียบการให้ความคุ้มครองฐานข้อมูล

การเปรียบเทียบการคุ้มครองของอนุสัญญากรุงเบอร์น ข้อตกลงทริปส์ และสนธิสัญญาลิขสิทธิ์ขององค์การทรัพย์สินทางปัญญาโลก

ขอบเขตความคุ้มครอง เนื่องจากกฎหมายทั้งสามฉบับมีที่มาแตกต่างกัน และว่าขึ้นด้วยวัตถุประสงค์ที่ต้องการจะให้ครอบคลุมสิทธิในงานต่างประเทศกัน ดังนั้นขอบเขตของความคุ้มครองจึงมีการเหลื่อมซ้อนกัน และการหยิบยืมอ้างอิงข้อกำหนดของกันและกันขึ้นมาใช้ ดังพอจะสรุปได้ดังนี้

คุณสมบัติของประเทศที่จะได้รับความคุ้มครองนั้น มีลักษณะแตกต่างกันดังนี้

อนุสัญญาเบอร์นให้ความคุ้มครองเฉพาะประเทศที่เป็นภาคีอนุสัญญาเท่านั้น ในขณะที่ข้อตกลงทริปส์ให้ความคุ้มครองแก่ประเทศภาคีที่เป็นสมาชิกของแอกต์ ส่วนร่างสนธิสัญญาขององค์การทรัพย์สินทางปัญญาโลกที่มีอยู่ทั่วโลก ซึ่งมีมากกว่ากลุ่มประเทศที่มีผลประโยชน์ร่วมกันเฉพาะกลุ่มเช่น ประเทศภาคีอนุสัญญากรุงเบอร์นและประเทศสมาชิกแอกต์

การคุ้มครองภายใต้อนุสัญญาเบอร์นนั้น ให้ความสำคัญกับงานศิลปะไว้ว่าจะเป็นงานวรรณกรรม ศิลปกรรม ในรูปแบบต่างๆ โดยเอื้อประโยชน์ให้งานสร้างสรรค์ของประเทศสมาชิกที่เป็นภาคีในอนุสัญญาได้รับความคุ้มครองในประเทศอื่นๆด้วย หรือหลักปฏิบัติเยี่ยงคนชาติเกี่ยวกับ

การค้า (National Treatment) ซึ่งเป็นหลักการที่ใช้กันอย่างกว้างขวาง รวมทั้งในข้อตกลงทริพส์ที่ให้ความคุ้มครองสิทธิของทรัพย์สินทางปัญญาที่เกี่ยวกับการค้า และสนธิสัญญาสิทธิบัตรด้วย

นอกจากนี้ข้อตกลงทริพส์ และสนธิสัญญาสิทธิบัตรยังใช้หลักเกณฑ์อื่นๆที่ปรากฏในอนุสัญญาเบอร์น์ที่เป็นต้นแบบของมาตรการคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญาอีก 2 ประการ เพื่อกำหนดความคุ้มครองอันได้แก่ หลักปฏิบัติเยี่ยงคนชาติที่ได้รับความอนุเคราะห์ยิ่งและมาตรฐานการคุ้มครองขั้นต่ำ

ส่วนในเรื่องของรูปแบบของงานที่ให้ความคุ้มครองนั้น อนุสัญญาเบอร์น์กลับให้ความคุ้มครองเฉพาะแต่ในสื่อที่เป็นมาตรฐานเก่า คือ เป็นสื่อที่สามารถจับต้องได้ เช่น ข้อมูลและฐานข้อมูลที่เป็นเอกสาร ส่วนข้อตกลงทริพส์และสนธิสัญญาสิทธิบัตรนั้นครอบคลุมทั้งสื่อในรูปแบบเก่าและเปิดช่องให้มีการคุ้มครองสื่อข้อมูลในอิเล็กทรอนิกส์ได้อีกด้วย

3.3.7 สรุป

มาตรการให้ความคุ้มครองข้อมูลและฐานข้อมูลในระดับนานาชาตินั้น มีพื้นฐานมาจากความคิดเห็นร่วมกันของประเทศที่มีความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจและวัฒนธรรมระหว่างกัน ซึ่งความสัมพันธ์ดังกล่าวมีอยู่หลายระดับ ทั้งระดับภูมิภาคและระดับนานาชาติอย่างแท้จริง ดังนั้นมาตรการหรือกฎระเบียบต่างๆ จึงมีขึ้นหลายฉบับจากหลายองค์กรทั้งที่มีประวัติศาสตร์อันยาวนาน อย่างอนุสัญญากรุงเบอร์น์ หรืออย่างที่เกิดขึ้นในช่วงเวลาใกล้นี้ คือ ข้อตกลงทริพส์ และสนธิสัญญาขององค์การทรัพย์สินทางปัญญาโลก แต่ทั้งหมดก็มีเจตนารมณ์ในการสร้างมาตรฐานร่วมกัน เพื่อคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญาในรูปแบบของข้อมูลและฐานข้อมูล อันเป็นปัจจัยพื้นฐานที่สำคัญต่อการพัฒนาองค์ความรู้ที่จำเป็นต่อการยกระดับความเป็นอยู่ของมนุษย์ ทั้งทางด้านเศรษฐกิจและสังคมในอนาคตอันใกล้นี้

3.4 การศึกษาเปรียบเทียบหลักกฎหมายคุ้มครองฐานข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ของต่างประเทศ

จากการศึกษาแนวทางของกฎหมายความคุ้มครองข้อมูลในฐานข้อมูลของสหรัฐอเมริกา สหภาพยุโรป และองค์การทรัพย์สินทางปัญญาโลกอย่างละเอียดข้างต้นแล้วนั้น จะได้นำหลักกฎหมายทั้งสามมาเปรียบเทียบให้เห็นถึงความเหมือน และความแตกต่างของหลักกฎหมายความคุ้มครองฐานข้อมูลแต่ละฉบับกับกฎหมายลิขสิทธิ์ทั่วไปเพื่อเสนอเป็นแนวทางในการสร้างหลักกฎหมายคุ้มครองข้อมูลในฐานข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ของไทยต่อไป ได้ดังต่อไปนี้

3.4.1 ขอบเขตความคุ้มครอง

หลักกฎหมายในร่างสนธิสัญญาความคุ้มครองฐานข้อมูลขององค์การทรัพย์สินทางปัญญาโลกวางหลักความคุ้มครองแก่ฐานข้อมูลให้ความคุ้มครองไม่ว่าจะแสดงออกโดยวิธีหรือในรูปแบบอย่างไร ทั้งผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์หรือไม่ใช่สื่ออิเล็กทรอนิกส์ แต่ไม่รวมถึงโปรแกรมคอมพิวเตอร์⁶⁵ ซึ่งพ้องกับหลักกฎหมายความคุ้มครองฐานข้อมูลของสหรัฐอเมริกาและสหภาพยุโรป⁶⁶ หลักการทั้งหมดนั้นขัดกับหลักกฎหมายลิขสิทธิ์ที่ให้ความคุ้มครองแก่ข้อมูลที่ผ่านการรวบรวมและปรากฏออกมาในรูปแบบของสิ่งที่จับต้องได้เท่านั้น (tangible medium)⁶⁷ และให้ความคุ้มครองแก่โปรแกรมคอมพิวเตอร์แต่ไม่กล่าวถึงข้อมูลในรูปแบบของสื่ออิเล็กทรอนิกส์เลย

⁶⁵ WIPO Draft Treaty, Article 1 :

1) Contracting Parties shall protect any database that represents a substantial investment in the collection, assembly, verification, organization or presentation of the contents of the database.

(2) The legal protection set forth in this Treaty extends to a database regardless of the form or medium in which the database is embodied, and regardless of whether or not the database is made available to the public.

(3) The protection granted under this Treaty shall be provided irrespective of any protection provided for a database or its contents by copyright or by other rights granted by Contracting Parties in their national legislation.

(4) The protection under this Treaty shall not extend to any computer program as such, including without limitation any computer program used in the manufacture, operation or maintenance of a database.

⁶⁶ H.R. 3531 and EU Database Directive.

⁶⁷ U.S. Copyright Sec. 101 Definitions : A work is “fixed” in a tangible medium of expression when its embodiment in a copy or phonorecord, by or under the authority of the author, is sufficiently permanent or stable to permit it to be perceived, reproduced, or otherwise communicated for a period of more than transitory duration. A work consisting of sounds, images, or both, that are being transmitted, is “fixed” for purposes of this title if a fixation of the work is being made simultaneously with its transmission.

อย่างไรก็ดีกฎหมาย 3 ฉบับคือ กฎหมายคุ้มครองฐานข้อมูลสหรัฐอเมริกา กฎหมายคุ้มครองฐานข้อมูลสหภาพยุโรป และ ร่างกฎหมายคุ้มครองฐานข้อมูลองค์การทรัพย์สินทางปัญญาโลก มีหลักการให้ความคุ้มครองกับงานที่ได้รับการสร้างสรรค์จากผู้สร้างงานด้วยตนเอง (originality) ซึ่งเป็นสาระสำคัญอันเป็นหลักสากลของกฎหมายลิขสิทธิ์ทั่วโลก

3.4.2 คำนิยาม

ตามหลักกฎหมายในร่างสนธิสัญญาความคุ้มครองฐานข้อมูลขององค์การทรัพย์สินทางปัญญาโลกให้ความหมายของฐานข้อมูล⁶⁸ พ้องกับหลักกฎหมายความคุ้มครองฐานข้อมูลของสหภาพยุโรป สหรัฐอเมริกา และ กฎหมายลิขสิทธิ์ กล่าวคือเป็นการรวบรวมข้อมูล โดยคัดเลือกจัดรูปแบบ ไม่ว่าผ่านเครื่องจักรกลหรือไม่ ซึ่งเป็นค่านิยามที่กินความหมายกว้างมาก รวมทั้งให้ความคุ้มครองแก่ฐานข้อมูลที่ใช้ผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์หรือไม่ใช่สื่ออิเล็กทรอนิกส์ เช่น การทำไดเรกทอรี บทกวี ซีดีรอม ฐานข้อมูลออนไลน์

ส่วนการพิจารณาหลักกฎหมายให้ความคุ้มครองแก่ผู้สร้างฐานข้อมูล (maker of the database)⁶⁹ หรือ ผู้ที่เป็นเจ้าของฐานข้อมูลนั้นแตกต่างกันอย่างชัดเจน ตามหลักกฎหมายในร่างสนธิสัญญาคุ้มครองฐานข้อมูล ให้ความคุ้มครองแก่ผู้สร้างในฐานะที่เป็นผู้ลงทุนผลิตฐานข้อมูล เช่น การจ้างให้คนรวบรวมข้อมูลจากการทำประชาพิจารณาการจราจร ผู้ออกไปทำประชาพิจารณาจะไม่ได้รับความคุ้มครองทางกฎหมาย แต่กฎหมายจะให้ความคุ้มครองแก่ผู้ลงทุนจัดหาคนไปทำประชาพิจารณา ส่วนกฎหมายคุ้มครองฐานข้อมูลของสหภาพยุโรปให้ความคุ้มครองแก่ผู้สร้างฐานข้อมูล ไว้ 2 รูปแบบ ตามหลักความคุ้มครองกฎหมายลิขสิทธิ์ ซึ่งให้ความคุ้มครองแก่ผู้ที่เป็นผู้จ้าง หรือผู้ที่เป็นลูกจ้างของรัฐ หน่วยงานเอกชน และตามหลักกฎหมายเฉพาะที่ให้ความคุ้มครองแก่ผู้สร้างฐานข้อมูลเมื่อมีการลงทุนเพื่อการผลิตฐานข้อมูล (Substantial Investment) ส่วนทางด้านหลักกฎหมายของ

⁶⁸ "database" means a collection of independent works, data or other materials arranged in a systematic or methodical way and capable of being individually accessed by electronic or other means. See WIPO Draft Treaty Article 2.

⁶⁹ "maker of the database" means the natural or legal person or persons with control and responsibility for the undertaking of a substantial investment in making a database. See EU Directive Article 7(2).

สหรัฐอเมริกาได้แยกให้เห็นถึงความคุ้มครองแก่ผู้สร้างฐานข้อมูล⁷⁰ (Database maker) กับผู้ที่เป็นเจ้าของฐานข้อมูล⁷¹ (Database Owner) พ้องกับรูปแบบความคุ้มครองในกฎหมายลิขสิทธิ์ ที่ให้ความคุ้มครองแก่ผู้สร้างฐานข้อมูล (Database maker) แต่จะต้องทำสัญญาจ้างเป็นลายลักษณ์อักษร

ทั้งในร่างสนธิสัญญาองค์การทรัพย์สินทางปัญญาโลก หลักกฎหมายสหภาพยุโรปและหลักกฎหมายสหรัฐอเมริกาได้ให้คำจำกัดความ หรือคำนิยามแก่การลงทุนสาระสำคัญ⁷² (Substantial Investment) ว่าจะต้องลงทุน ทั้งแรงงานจากคน กำลังเงิน เทคนิคเพื่อมีการจัดรวบรวมข้อมูล แต่กล่าวไว้เป็นภาพกว้างไม่ระบุให้แน่ชัดว่าจะต้องลงทุนมากเท่าไรให้ความคุ้มครองเพียงใด ส่วนหลักกฎหมายลิขสิทธิ์ไม่ได้กล่าวไว้ว่าให้และลงทุนเพียงใดที่ถือว่าเป็นสาระสำคัญในการลงทุน แต่หลักว่าจะต้องเป็นงานที่มีความสร้างสรรค์และความคิดริเริ่มจึงจะได้รับความคุ้มครองตามกฎหมาย

การใช้ประโยชน์ (Utilization)⁷³ จากฐานข้อมูลในร่างสนธิสัญญาองค์การทรัพย์สินทางปัญญาโลกให้ความหมายไว้กว้างๆโดยรวมทั้งการเผยแพร่ การทำซ้ำ ให้เช่าจากสื่อออนไลน์

---

⁷⁰ "Database maker" means the natural or juristic person making a substantial investment, qualitatively or quantitatively, in the collection, assembly, verification, organization and/or presentation of the contents of the database. Unless provided otherwise by contract--

(1) where two or more persons qualify as the makers of a database, they are jointly the database maker;

(2) where a database is made by employees within the scope of their employment, the employer is the database maker; and

(3) where a database is made pursuant to special order or commission, the person who ordered or commissioned the database is the database maker. See H.R.3531 Section 2

⁷¹ "Database owner" means the database maker or the natural or juristic person who is the database maker's successor in interest. See H.R. 3531 Section 2

⁷² "substantial investment" means any qualitatively or quantitatively significant investment of human, financial, technical or other resources in the collection, assembly, verification, organization or presentation of the contents of the database. See EU Directive Article 7(2)

⁷³ "utilization" means the making available to the public of all or a substantial part of the contents of a database by any means, including by the distribution of copies, by renting, or by on-

ในหลักกฎหมายสหภาพยุโรปให้ความคุ้มครองแก่เผยแพร่เอาฐานข้อมูล (re-utilization)⁷⁴ โดยใช้หลักการ “first sale” และ “contract” ปรากฏอยู่ในส่วนของกฎหมายที่กำหนดให้ความคุ้มครองแก่ฐานข้อมูลโดยเฉพาะ (*sui generis*) ในขณะที่หลักกฎหมายของสหรัฐอเมริกาให้ความคุ้มครองแก่การใช้ (use) หรือ นำกลับมาใช้ประโยชน์ใหม่ (reuse) อีกรองฐานข้อมูล⁷⁵ที่เกี่ยวข้องในเชิงพาณิชย์ แต่หลักกฎหมายลิขสิทธิ์ไม่มีการระบุให้มีการนำฐานข้อมูลกลับมาใช้ เพื่อให้ได้รับความคุ้มครองตามกฎหมาย นอกจากนี้กฎหมายให้ความคุ้มครองฐานข้อมูลทั้งสามฉบับยังให้ความคุ้มครองการคัดลอกตัดทอนข้อความ (extration)⁷⁶เหมือนกัน

3.4.3 สิทธิของผู้ทรงสิทธิ

ตามหลักในร่างสนธิสัญญา ให้อำนาจแก่ผู้สร้างฐานข้อมูลในการอนุญาต หรือ ห้ามทำการตัดทอน คัดลอกเนื้อหาภายในฐานข้อมูล และให้ความคุ้มครองแก่ผู้สัญญาในการนำเอาข้อมูลที่อนุญาตไปใช้ได้เพียงผู้เดียว เป็นหลัก “first sale doctrine”⁷⁷ ที่ให้ความคุ้มครองแก่ทรัพย์สินทาง

---

line or other forms of transmission, including making the same available to the public at a place and at a time individually chosen by each member of the public. See EU Directive Article 7(2)

⁷⁴ 're-utilization' shall mean any form of making available to the public all or a substantial part of the contents of a database by the distribution of copies, by renting, by on-line or other forms of transmission. See EU Directive Article 7(2)

⁷⁵ 'Use' and 'reuse' means making available all or a substantial part, qualitatively or quantitatively, of the contents of a database, or access to all or such substantial part, whether or not for direct or indirect commercial advantage or financial gain, by any means now known or later developed, including any of the following: (i) marketing, selling, or renting; (ii) in the form of permanent or temporary copies; or (iii) by distribution, any online or other form of transmission. See H.R. 3531

⁷⁶ "extration" means the permanent or temporary transfer of all or a substantial part of the contents of a database to another medium by any means or in any form. See EU Directive Article 7(2)

⁷⁷ (2) Contracting Parties may, in their national legislation, provide that the right of utilization provided for in paragraph (1) does not apply to distribution of the original or any copy of any database that has been sold or the ownership of which has been otherwise transferred in that Contracting Party's territory by or pursuant to authorization. See WIPO Draft Treaty Article 3(2).

ปัญหาที่ทำความตกลงระหว่างกัน ไม่ให้อาทรัพย์สินทางปัญญาไปทำซ้ำไม่ว่ากรณีใดก็ตาม เช่น การทำสัญญาอนุญาตให้อาสุตรอาหารจากผู้อนุญาตไปประกอบอาหารขายได้ โดยไม่อนุญาตให้ผู้ที่เป็นคู่สัญญาเอาสุตรอาหารดังกล่าวไปขายหรือทำซ้ำ สิทธิของผู้ทรงสิทธิในฐานะข้อมูลเป็นสิทธิของผู้เป็นเจ้าของ หมายความว่าผู้ที่ลงทุนในการผลิตฐานข้อมูล ส่วนสิทธิของผู้ทรงสิทธิในกฎหมายสหภาพยุโรป ต้องเป็นผู้ทรงสิทธิที่เป็นสมาชิกในกลุ่มประเทศสหภาพยุโรป โดยกำหนดสิทธิให้ผู้ทรงสิทธิมีสิทธิในการทำซ้ำหรือเผยแพร่ผลงานตามสิทธิแต่เพียงผู้เดียว (exclusive right) เฉกเช่นเดียวกับหลักกฎหมายลิขสิทธิ์ แต่สำหรับหลักกฎหมายของสหรัฐอเมริกา ไม่ได้ให้ความคุ้มครองแก่ฐานข้อมูลที่เป็นของรัฐบาล แต่ถ้าเป็นงานของรัฐที่จ้างให้ออกชนทำนั้น กฎหมายยังให้ความคุ้มครอง

3.4.4 เงื่อนไขอื่นๆ

ร่างสนธิสัญญาและหลักกฎหมายของสหภาพยุโรปกำหนดให้สิทธิต่างตอบแทน (Reciprocal) ที่ให้ความคุ้มครองแก่ประเทศคู่สัญญาที่ทำการตกลงปฏิบัติ ส่วนหลักกฎหมายลิขสิทธิ์ ให้ความคุ้มครองตามหลักปฏิบัติเยี่ยงคนชาติ (National Treatment) คือ ให้ความคุ้มครองลิขสิทธิ์แก่เจ้าของลิขสิทธิ์ ถ้างานนั้นมีประเทศที่เกิดแห่งงานเป็นประเทศภาคีอนุสัญญากรุงเบอร์น ซึ่งความคุ้มครองนั้นจะเป็นเช่นเดียวกับที่ประเทศนั้น พึงให้ความคุ้มครองแก่คนชาติของตนเอง

3.4.5 ระยะเวลาความคุ้มครอง

ตามหลักร่างสนธิสัญญา กำหนดระยะเวลาคุ้มครอง 2 แบบ⁷⁸ คือ แบบแรกให้ความคุ้มครองแก่ผู้ที่ปฏิบัติตามกฎหมายของสหรัฐอเมริกาเป็นเวลา 25 ปี นับแต่วันแรกของเดือน

⁷⁸ WIPO Draft Treaty, Article 8 : Term of Protection

(1) The rights provided for in this Treaty shall attach when a database meets the requirements of Article 1(1) and shall endure for at least

Alternative A: 25

Alternative B: 15

years from the first day of January in the year following the date when the database first met the requirements of Article 1(1).

(2) In the case of a database that is made available to the public, in whatever manner, before the expiry of the period provided for in paragraph (1), the term of protection shall endure for at least

มกราคมของปีถัดไปจากวันที่สร้างฐานข้อมูลเสร็จสมบูรณ์ แบบที่สองให้ความคุ้มครองแก่ผู้ที่ปฏิบัติ ตามกฎหมายของสหภาพยุโรปเป็นเวลา 15 ปี⁷⁹ นับแต่วันแรกของเดือนมกราคมของปีถัดไปนับจาก วันที่สร้างฐานข้อมูลเสร็จสมบูรณ์ แต่ไม่ได้กำหนดว่าจะให้ความคุ้มครองตามระยะเวลาใดแน่ชัด สำหรับกฎหมายสหภาพยุโรปและกฎหมายสหรัฐอเมริกา⁸⁰ ระยะเวลาให้ความคุ้มครองเปลี่ยนเมื่อมี

Alternative A: 25

Alternative B: 15

years from the first day of January in the year following the date when the database was first made available to the public.

(3) Any substantial change to the database, evaluated qualitatively or quantitatively, including any substantial change resulting from the accumulation of successive additions, deletions, verifications, modifications in organization or presentation, or other alterations, which constitute a new substantial investment, shall qualify the database resulting from such investment for its own term of protection.

⁷⁹ EU Directive: Article 10 - Term of protection

1. The right provided for in [Article 7](#) shall run from the date of completion of the making of the database. It shall expire fifteen years from the first of January of the year following the date of completion.

2. In the case of a database which is made available to the public in whatever manner before expiry of the period provided for in paragraph 1, the term of protection by that right shall expire fifteen years from the first of January of the year following the date when the database was first made available to the public.

3. Any substantial change, evaluated qualitatively or quantitatively, to the contents of a database including any substantial change resulting from the accumulation of successive additions, deletions or alterations, which would result in the database being considered to be a substantial new investment, evaluated qualitatively or quantitatively, shall qualify the database resulting from that investment for its own term of protection.

⁸⁰ US. H.R. 3531SEC. 6. Duration of Prohibitions. (a) A database becomes subject to this Act when the necessary investment has been made to qualify its maker as such under section 2. The database shall remain subject to this Act for a period of twenty-five years from the first of January following the date when it was first made available to the public or the date when it was first placed in commercial use, whichever is earlier.

การเปลี่ยนสาระสำคัญของฐานข้อมูล ทำให้ระยะเวลาความคุ้มครองแก่ฐานข้อมูลของสหภาพยุโรป และสหรัฐอเมริกาไม่มีที่สิ้นสุด แสดงให้เห็นว่าระยะเวลาการให้ความคุ้มครองแก่ฐานข้อมูลของ สหภาพยุโรปยาวนานเกินไปจนอาจเป็นระยะเวลา 50 ปี หลังจากผู้สร้างสรรค์ถึงแก่กรรม

3.4.6 สรุปการเปรียบเทียบ

หลักกฎหมายความคุ้มครองฐานข้อมูลของสหรัฐอเมริกาวางข้อกำหนดความคุ้มครองที่จำกัดและไม่ให้ความคุ้มครองไปถึงสิทธิการใช้งานโดยชอบธรรม (Fair Use) ของกลุ่มคนที่ ใช้ฐานข้อมูลโดยไม่แสวงหาผลกำไรจากการใช้ฐานข้อมูลนั้น เช่น บรรณารักษ์ นักวิชาการ นักศึกษา ทำให้ไม่ได้รับความเป็นธรรมในการใช้ข้อมูลในฐานข้อมูล แต่ความคุ้มครองตามหลักกฎหมาย ของสหภาพยุโรป และหลักกฎหมายลิขสิทธิ์ ให้ความคุ้มครองสิทธิการใช้งานโดยชอบธรรม ซึ่ง กำหนดให้กลุ่มผู้ใช้งานโดยชอบธรรมจะต้องเป็นคนในประเทศของสมาชิกสหภาพยุโรป ส่วนในร่าง สนธิสัญญาองค์การทรัพย์สินทางปัญญาโลก ก็กำหนดความคุ้มครองให้มีผลแก่ประเทศที่ยอมรับเอา ร่างสนธิสัญญานี้ไปใช้คุ้มครองแก่ฐานข้อมูลในประเทศตน

3.5 บทสรุป

จากการศึกษา หลักกฎหมายความคุ้มครองข้อมูลสหรัฐอเมริกา สหภาพยุโรป และร่างสนธิ สัญญาองค์การทรัพย์สินทางปัญญาโลกพบว่า ทุกฉบับต้องการให้มีการคุ้มครองการลงทุนในการ สร้างฐานข้อมูล แต่รูปแบบของแต่ละฉบับกำหนดความคุ้มครองที่แตกต่างกันไป โดยที่สหรัฐอเมริกา ใช้หลักกฎหมายลิขสิทธิ์ในการวางหลักความคุ้มครองที่สัมพันธ์กับปัญหาที่เกิดขึ้น แต่ทว่าผู้ ประกอบการอุตสาหกรรมฐานข้อมูลของอเมริกาเองต้องการให้มีกฎหมายคุ้มครองการลงทุน ในการสร้างฐานข้อมูลของตนอย่างเพียงพอและเด่นชัด เพื่อเป็นการสร้างหลักประกันต่อความก้าว หน้าของอุตสาหกรรมของตน

ขณะที่สหภาพยุโรปเล็งเห็นถึงความสำคัญของการลงทุนในภาคอุตสาหกรรมที่ย้ายฐานการ ผลิตจากประเทศสหรัฐอเมริกา จึงสร้างหลักกฎหมายให้ความคุ้มครองแก่ผู้เป็นเจ้าของฐานข้อมูล เพื่อ ป้องกันการแข่งขันผลิตฐานข้อมูลที่ไม่เป็นธรรม หรือกำหนดหลักกฎหมายเฉพาะให้ความคุ้มครอง

(b) Any change of commercial significance, qualitatively or quantitatively, to a database, including any such change through the accumulation of successive additions, deletions, reverifications, alterations, modifications in organization or presentation, or other modifications, shall make the resulting database subject to this Act for its own term, as calculated under subsection (a).

แก่อุตสาหกรรมฐานข้อมูลเพื่อป้องกันการกระทำมิชอบต่อข้อมูล เช่น การคัดลอกตัดทอน การนำข้อมูลที่บรรจุอยู่ในฐานข้อมูลมาใช้โดยไม่ได้รับอนุญาต ซึ่งถือว่าเป็นหลักกฎหมายสำคัญที่แสดงให้เห็นถึงการให้ความสำคัญในความคุ้มครองอุตสาหกรรมภายในกลุ่มประเทศสหภาพยุโรปในปัจจุบัน

ในส่วนของร่างสนธิสัญญาความคุ้มครองฐานข้อมูลขององค์การทรัพย์สินทางปัญญาโลก ปรากฏว่ายังไม่มีประเทศสมาชิกใดขององค์การ หยิบยกเอาร่างสนธิสัญญานี้ไปพิจารณา เพื่อกำหนดแนวทางของกฎหมายที่จะออกมาคุ้มครองข้อมูลในฐานข้อมูลของประเทศที่เป็นสมาชิก ต้องอาศัยเวลาและสถานการณ์ที่เหมาะสมในการผลักดันร่างสนธิสัญญานี้ขึ้นมาพิจารณาในการประชุมระหว่างประเทศอีกครั้งหนึ่ง

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 4

กฎหมายคุ้มครองข้อมูลในฐานะข้อมูลทางอิเล็กทรอนิกส์ของประเทศไทย

ความล้ำหน้าของเทคโนโลยีข้อมูลข่าวสารที่เจริญรุดหน้าอย่างรวดเร็ว ทำให้ประเทศไทยจำเป็นต้องปรับตัวเพื่อให้สอดคล้องในสังคมโลกที่ได้รับเอาสื่ออิเล็กทรอนิกส์มาเป็นมาตรฐานในการดำรงชีวิตอย่างสมบูรณ์ รวมทั้งการคุ้มครองสิทธิของข้อมูลใด ๆ ในสื่ออิเล็กทรอนิกส์นั้นด้วย ซึ่งจะต้องมีการปรับเปลี่ยนกฎหมายที่ใช้กันอยู่ในปัจจุบัน ที่ไม่มีรูปแบบเฉพาะกำหนดความคุ้มครองแก่ฐานข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ การให้ความคุ้มครองแก่งานที่สร้างสรรค์ ขณะนี้รัฐควบคุมดูแลทรัพย์สินทางปัญญาอยู่ 3 ประเภท ได้แก่ กฎหมายลิขสิทธิ์ กฎหมายสิทธิบัตร และกฎหมายเครื่องหมายการค้าซึ่งต่อไปเชื่อว่าจะต้องมีกฎหมายทรัพย์สินทางปัญญาเพิ่มขึ้นอีกหลายประเภท ดังนั้นประเทศไทยจะต้องศึกษามาตรฐานและปทัสถานในเรื่องกฎหมายการให้ความคุ้มครองกับข้อมูลในฐานะข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ที่ใช้กันในระดับนานาชาติ แล้วนำมาปรับใช้ให้เหมาะสมกับสังคมไทย

กฎหมายของประเทศไทยที่เกี่ยวข้องกับความคุ้มครองข้อมูลในฐานะข้อมูลที่พัฒนามาเป็นลำดับอย่างชัดเจน คือ กฎหมายลิขสิทธิ์ นับตั้งแต่ได้ลงนามเป็นสมาชิกในอนุสัญญาเบอร์น (The Berne Act) ที่ถือเป็นหลักกฎหมายเกี่ยวกับลิขสิทธิ์ระหว่างประเทศฉบับแรกของโลก เมื่อปี 1908 และสมาชิกอนุสัญญาเบอร์น ฉบับแก้ไขหลักการคุ้มครองงานวรรณกรรมและศิลปกรรม ณ กรุงปารีส (The Paris Act) ในปี 1971

ภายใต้หลักความคุ้มครองลิขสิทธิ์สากล ได้กำหนดความคุ้มครองแก่งานอันมีลิขสิทธิ์ไว้เบื้องต้น 2 รูปแบบ กล่าวคือ ต้องแสดงความเป็นเจ้าของของผลงานอันมีลิขสิทธิ์ (Work of authorship) และ ต้องแสดงให้เห็นถึงความคิดสร้างสรรค์แม้เพียงเล็กน้อย (minimum creative) เป็นส่วนประกอบของงาน ซึ่งเป็นหลักเกณฑ์ขั้นต้นที่ใช้กำหนดกฎหมายลิขสิทธิ์ของประเทศไทย

พระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ.2521 เป็นกฎหมายลิขสิทธิ์โดยเฉพาะฉบับแรก และได้รับการปรับปรุงให้ทันสมัยขึ้นมาโดยลำดับ เช่นในปี พ.ศ. 2537 รัฐบาลเห็นว่า กฎหมายลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2521 เริ่มที่จะล้าสมัย ไม่สอดคล้องกับสถานการณ์ทั้งภายในและภายนอกประเทศ ประกอบกับการพัฒนาและการขยายตัวของเศรษฐกิจ การค้าและอุตสาหกรรมภายในประเทศเป็นอย่างมากในช่วงเวลานั้น ในขณะที่เดียวกันก็มีการเติบโตของอุตสาหกรรมข้อมูล และฐานข้อมูลทางเศรษฐกิจในระดับนานาชาติอย่างรวดเร็ว รัฐบาลจึงได้ปรับปรุงมาตรการคุ้มครองด้านข้อมูลและฐานข้อมูลทาง

ด้านเศรษฐกิจให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น เพื่อรับรองการเปลี่ยนแปลงดังกล่าว และเพื่อเสริมสร้างให้มีการคิดค้นสร้างสรรค์งานในด้านวรรณกรรม ศิลปกรรม และงานด้านอื่นๆที่เกี่ยวข้องให้มากยิ่งขึ้น โดยออกเป็นพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ฉบับใหม่ เริ่มใช้บังคับเมื่อ พ.ศ. 2537 และยังใช้อยู่จนถึงปัจจุบันนี้

4.1 การคุ้มครองข้อมูลตามกฎหมายทรัพย์สินทางปัญญาของประเทศไทย

4.1.1 กฎหมายลิขสิทธิ์

4.1.1.1 นิยามของคำว่า “ลิขสิทธิ์”

ตามพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537 มาตรา 4 ให้คำจำกัดความ “ลิขสิทธิ์” ว่าเป็นสิทธิแต่ผู้เดียวที่จะกระทำการใดๆตามพระราชบัญญัตินี้เกี่ยวกับงานที่ผู้สร้างสรรค์ได้ทำขึ้น” แม้จะเป็นคำสั้นๆ แต่มีความหมายกว้างมาก ลิขสิทธิ์เป็นสิทธิซึ่งมีลักษณะพิเศษมีความแตกต่างจากทรัพย์สินที่บัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายแพ่ง บรพพ 4 คือเป็นสิทธิที่ไม่มีรูปร่าง เป็นสิทธิหวงกันของเจ้าของที่ได้รับการคุ้มครองตามกฎหมาย ที่จะห้ามไม่ให้ผู้อื่นนำงานของตนเองไปใช้โดยไม่ได้รับอนุญาต

ดังจะเห็นจากคำพิพากษาศาลฎีกาที่ 4076/2533 วินิจฉัยไว้ว่า จำเลยทั้งสองซื้อภาพพิพาทไปจากโจทก์ โดยโจทก์ทั้งสองไม่เคยขายลิขสิทธิ์ภาพพิพาทให้จำเลยทั้งสอง การที่จำเลยทั้งสองนำภาพพิพาทที่ซื้อจากโจทก์ทั้งสองไปพิมพ์บัตรอวยพรปีใหม่จำหน่ายโดยไม่ได้รับอนุญาตจากโจทก์ทั้งสอง จำเลยทั้งสองละเมิดลิขสิทธิ์ของโจทก์

ตามพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ มาตรา 4 ยังระบุนิยามของผู้สร้างสรรค์ไว้ว่า “ผู้สร้างสรรค์ หมายความว่า ผู้ทำ หรือก่อให้เกิดงานสร้างสรรค์อย่างใดอย่างหนึ่งที่เป็นงานอันมีลิขสิทธิ์ตามพระราชบัญญัตินี้” ดังตัวอย่างตามคำพิพากษาศาลฎีกาที่ 2750/2537 ได้พิพากษาไว้ว่าการจัดทำพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525 เป็นงานที่โจทก์ทำขึ้นโดยใช้ความอุตสาหะวิริยะในการสร้างสรรค์และมีที่มาจากโจทก์เอง ถือว่าโจทก์เป็นผู้ทำหรือก่อให้เกิดงาน โดยความคิดริเริ่มของตนเองและเป็นผู้สร้างสรรค์ตามพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2521 มาตรา 4 ซึ่งใช้เป็นบรรทัดฐานตามพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537 ได้

โดยแท้จริงแล้วสิ่งที่จะได้รับความคุ้มครองโดยกฎหมายลิขสิทธิ์ คือ การแสดงออกซึ่งความคิด (expression of idea) ไม่ว่าจะเป็นงานประเภทใดก็ตามมาตรา 6 วรรคแรก ไม่ใช่เป็นเพียงความคิดเท่านั้น ทั้งนี้เพราะหลักกฎหมายทั่วไปถือว่า สติปัญญาและความสามารถของมนุษย์ไม่ว่าจะอยู่ในรูปของความรู้ สัจธรรม แนวคิด หรือความคิด เมื่อได้สื่อความหมายต่อผู้อื่นไปแล้วก็ย่อมเป็นอิสระแก่ผู้อื่นนั้นที่จะใช้สอยความรู้ ความคิด เหล่านั้น แต่จะมีข้อจำกัดอยู่เมื่อสังคมเห็นว่าเป็นการสมควร ผลผลิตทางปัญญาเหล่านั้นจะดำรงค่าแห่งสิทธิประโยชน์แก่ผู้ผลิตเมื่ออยู่ในรูปของการสร้างสรรค์ (creation) การประดิษฐ์ (invention) และการค้นพบ (discovery) ดังนั้นจึงเห็นได้ชัดว่า กฎหมายลิขสิทธิ์มุ่งคุ้มครองการแสดงออกซึ่งความคิด (expression of idea) หาได้คุ้มครองความคิด (idea) ด้วยไม่ ปัญหาการแบ่งแยกระหว่างความคิดกับการแสดงออกซึ่งความคิดเป็นเรื่องละเอียดอ่อน จะต้องพิจารณาจากข้อเท็จจริงเป็นเรื่องๆ ไป

4.1.1.2 ประเภทของงานที่อยู่ในข่ายได้รับความคุ้มครอง

งานอันมีลิขสิทธิ์ตามพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537 มาตรา 6 วรรคหนึ่ง ได้แก่ งานสร้างสรรค์ ประเภทวรรณกรรม ศิลปกรรม นาฏกรรม ดนตรีกรรม โสตทัศนวัสดุ ภาพยนตร์ สิ่งบันทึกเสียง งานแพร่เสียงแพร่ภาพ หรืองานอื่นในแผนกวรรณคดี แผนกวิทยาศาสตร์ หรือศิลปะของผู้สร้างสรรค์ไม่ว่างานดังกล่าวจะแสดงออกโดยวิธีหรือรูปแบบอย่างไร

งานประเภทวรรณกรรม หมายความว่า งานนิพนธ์ ที่ทำขึ้นทุกชนิด เช่นหนังสือ จุลสาร สิ่งเขียน สิ่งพิมพ์ ปาฐกถา เทศนา คำปราศรัย สุนทรพจน์ และให้หมายความถึงโปรแกรมคอมพิวเตอร์ด้วย¹

วรรณกรรมที่สร้างขึ้นโดยมีบันทึกของงาน (fixation) หรือมีสำเนาจำลองของงาน (copy) เป็นงานที่ได้รับความคุ้มครองโดยไม่มีข้อโต้แย้ง คงมีปัญหเฉพาะงานวรรณกรรมบางประเภทได้แก่ ปาฐกถา เทศนา คำปราศรัย หรือสุนทรพจน์ ที่มีผู้กล่าวขึ้นโดยไม่ได้มีการบันทึกเป็นลายลักษณ์อักษรมาก่อนว่าจะได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายหรือไม่ ซึ่งเป็นปัญหาที่นักกฎหมายมีความคิดเห็นแตกต่างกันอยู่ เพราะเพียงแต่เป็นคำพูด หรือกล่าวแสดง ยังไม่ถือเป็นวัตถุที่จับต้อง หรือสัมผัสได้ กล่าวคือลิขสิทธิ์จะลอยๆอยู่โดยไม่มีวัตถุแห่งลิขสิทธิ์เป็นตัวกำหนดที่แน่นอนมารองรับไม่ได้ จึงต้องรอไว้ว่าศาลจะมีความเห็นอย่างไร ดังตัวอย่างคำพิพากษาศาลฎีกาดังนี้

¹ มาตรา 4 วรรคหนึ่ง พระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537

ตามคำพิพากษาศาลฎีกาที่ 3972/2532 ได้วินิจฉัยว่า โจทก์ฟ้องจำเลย ทั้ง 9 พิมพ์หนังสือแบบเรียนตามฟ้องในระหว่างวันที่ 1 กุมภาพันธ์ 2519 ถึง วันที่ 9 มิถุนายน 2521 เป็นการละเมิดลิขสิทธิ์ของโจทก์ ซึ่งเป็นไปตามกฎหมายที่ใช้บังคับคือ พระราชบัญญัติคุ้มครองวรรณกรรมและศิลปกรรม พ.ศ. 2474 เนื่องจากพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2521 ยังไม่ได้บังคับใช้

ตามคำพิพากษาศาลฎีกาที่ 2570/2537 วินิจฉัยว่า คำนิยาม พจนานุกรมของจำเลยซ้ำกับคำนิยามและพจนานุกรมของโจทก์ ในลักษณะที่ลอกออกมาทุกตัวอักษร ส่วนการทำซ้ำหรือการดัดแปลงภาพประกอบคำนิยามในพจนานุกรมของโจทก์ มีประมาณ 130 ภาพ การจัดทำรูปเล่มและการพิมพ์ข้อความที่ปกนอกและปกในของพจนานุกรมทั้งสองล้วนมีลักษณะลอกเลียนแบบกัน แตกต่างกันแต่เพียงสี และก่อนฟ้องคดีจำเลยที่ห้าในฐานะกรรมการจัดการของจำเลยที่สอง เคยมีหนังสือถึงโจทก์ขอมรณสิทธิในการละเมิดทั้งปวง ดังนี้ พจนานุกรมฉบับเฉลิมพระเกียรติ พ.ศ. 2530 ที่จำเลยที่ 1 เป็นประธานคณะผู้จัดทำ และจำเลยที่ 2 โดยจำเลยที่ 5 พิมพ์ออกจำหน่าย จึงได้ทำขึ้นโดยละเมิดลิขสิทธิ์ในพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525 ของโจทก์ อันเป็นงานวรรณกรรมและศิลปกรรมรวมอยู่ด้วย การทำซ้ำหรือดัดแปลง แก้ไขเพิ่มเติมในส่วนอันเป็นสาระสำคัญ โดยไม่มีลักษณะเป็นการจัดทำงานชิ้นใหม่ และโดยไม่ได้รับอนุญาตจากโจทก์ผู้เป็นเจ้าของลิขสิทธิ์ในงานดังกล่าว จำเลยจึงต้องรับผิดชอบค่าเสียหายแก่โจทก์

ฎีกาดังกล่าว เป็นไปตามมาตรา 12 ของพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537 บัญญัติให้คุ้มครองงานวรรณกรรม หรืองานรวบรวม หรือประกอบเข้ากัน ซึ่งข้อมูลหรือสิ่งอื่นใดที่สามารถอ่านหรือถ่ายทอดได้ โดยอาศัยเครื่องกลหรืออุปกรณ์ใดๆ กรณีดังกล่าวจึงไม่อาจปรับกับมาตรา 78 วรรคสอง ซึ่งบัญญัติว่า งานที่จัดทำขึ้นก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับและไม่มีลิขสิทธิ์ตามพระราชบัญญัติคุ้มครองวรรณกรรมและศิลปกรรม พุทธศักราช 2474 หรือพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2521 แต่เป็นงานที่ได้รับความคุ้มครองตามพระราชบัญญัตินี้ ให้ได้รับความคุ้มครองลิขสิทธิ์ตามพระราชบัญญัตินี้ หากแต่เป็นกรณีที่ต้องปรับด้วยมาตรา 78 วรรคแรก ซึ่งบัญญัติว่า งานอันมีลิขสิทธิ์อยู่แล้วตามพระราชบัญญัติคุ้มครองวรรณกรรมและศิลปกรรม พุทธศักราช 2474 หรือ พระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ 2521 ในวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับให้ได้รับความคุ้มครองลิขสิทธิ์ตามพระราชบัญญัตินี้

ตามคำพิพากษาศาลฎีกาที่ 6379/2537 วินิจฉัยว่า งานออกแบบปากกา ลูกกลิ้ง 2 แบบ ซึ่งประกอบด้วยงานแบบพิมพ์รูปลักษณะ ปากกาและชิ้นส่วนแม่พิมพ์ งานหุ่นจำลอง งานอิเล็กทรอนิกส์ หรืองานแห่งทองแดงที่ใช้ในการทำแม่พิมพ์ งานแม่พิมพ์ งานรูปทรงและลวดลายตัวปากกาอันเกิดจากการคิดค้นแบบปากกา ตั้งแต่ร่างรูปทรงและลวดลายในกระดาษร่าง

ให้ปากกามีรูปลักษณะสวยงามสะดุดตาและสะดวกในการใช้สอย คือวิธีการสร้างผลิตภัณฑ์ใหม่ให้มีคุณภาพใช้ได้ดีกว่าสินค้าที่มีอยู่ก่อน และเพื่อให้ได้ต้นทุนการผลิตในราคาต่ำจนได้รูปทรงและลวดลายที่พอใจ แล้วเขียนแบบที่ถูกต้องและทำหุ่นจำลอง ต่อจากนั้นก็ทำการออกแบบชิ้นส่วนแม่พิมพ์ ออกแบบอิเล็กทรอนิกส์ หรือ แท่งทองแดง ที่ใช้ในการทำแม่พิมพ์ การทำอิเล็กทรอนิกส์ และใช้แม่พิมพ์ในการทำปากกาเป็นงานสร้างสรรค์ เกิดจากการนำเอาการสร้างแบบพิมพ์รูปลักษณะของปากกาและแบบแม่พิมพ์ซึ่งเขียนด้วยลายเส้น ประกอบเป็นรูปทรงอันเข้าลักษณะศิลปกรรมประเภทงานจิตรกรรม และการสร้างแม่พิมพ์และหุ่นจำลองของปากกาดังกล่าว เป็นงานสร้างสรรค์รูปทรงที่เกี่ยวกับปริมาตรที่สัมผัสและจับต้องได้ อันเข้าลักษณะศิลปกรรมประเภทงานประติมากรรม เพื่อประโยชน์ทางการค้าอันเป็นประโยชน์อย่างอื่น งานสร้างสรรค์แบบปากกาทั้ง 2 แบบ จึงเป็นงานศิลปประยุกต์อันอาจได้รับความคุ้มครองตามพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2521 ทั้งนี้ไม่ว่าจะมีคุณค่าทางศิลปะหรือไม่ หากปรากฏว่างานนั้นผู้สร้างสรรค์ได้ทำหรือก่อให้เกิดงานนั้นด้วยความริเริ่มของตนเอง โดยมิได้ทำซ้ำหรือคัดแปลงจากงานอันมีลิขสิทธิ์ของผู้อื่น โดยไม่ได้รับอนุญาตจากเจ้าของลิขสิทธิ์ในงานนั้น

จะเห็นได้ว่าคำพิพากษาฎีกาฉบับนี้ แสดงให้เห็นถึงงานสร้างสรรค์งานศิลปกรรมประเภทงานจิตรกรรมและประเภทงานประติมากรรม อันเป็นงานศิลปะประยุกต์อันมีลิขสิทธิ์ได้

ตามคำพิพากษาศาลฎีกาที่ 368/2521 วินิจฉัยว่า ลิขสิทธิ์ในศิลปกรรมจะมีขึ้นได้ต้องเป็นศิลปกรรมที่ทำขึ้นในแผนกศิลป์ ดังนั้นรูปซุเปอร์แมนของโจทก์ซึ่งเป็นรูปคนสวมเสื้อคลุมยื่นท้าวเอว จึงไม่ได้เป็นรูปศิลป์

ตามคำพิพากษาศาลฎีกาที่ 4026/2524 วินิจฉัยว่า ตามพระราชบัญญัติวรรณกรรมและศิลปกรรม พุทธศักราช 2474 ลิขสิทธิ์ในศิลปกรรมจะมีขึ้นได้ก็ต่อเป็นศิลปกรรมที่ทำขึ้นในแผนกศิลปรูปศิลป์ ดังนั้นรูปการ์ตูนสุนัขของโจทก์ ซึ่งเป็นเพียงคล้ายรูปสุนัขธรรมดาทั่วไป ซึ่งการขีดเขียนอาจเหมือนหรือคล้ายกันได้เป็นธรรมดา จึงไม่ใช่ลิขสิทธิ์ในศิลปกรรมตามความหมายพระราชบัญญัตินี้

ส่วนงานที่ไม่ได้รับความคุ้มครองลิขสิทธิ์ ได้แก่ งานความคิดหรือขั้นตอน กรรมวิธี หรือระบบ หรือวิธีใช้งาน หรือแนวความคิด หลักการ การค้นพบ หรือทฤษฎีทางวิทยาศาสตร์ หรือ คณิตศาสตร์ และงานที่ไม่ถือว่าเป็นงานอันมีลิขสิทธิ์ปรากฏตามมาตรา 7 อันได้แก่ ข่าวประจำวัน และข้อเท็จจริงต่างๆที่มีลักษณะเป็นข้อเท็จจริงข่าวสาร อันมิใช่ในงานในแผนก

รณคดี วิทยาศาสตร์ หรือแผนกศิลปะ รัฐธรรมนูญและกฎหมาย ระเบียบข้อบังคับ ประกาศคำสั่ง คำชี้แจง หนังสือโต้ตอบของกระทรวงทบวงกรม หรือหน่วยงานอื่นใดของรัฐหรือของท้องถิ่น คำพิพากษา คำสั่ง คำวินิจฉัย และรายงานของทางราชการ รวมทั้งคำแปลของงานดังกล่าวที่กระทรวงทบวง กรม หรือ หน่วยงานอื่นใดของรัฐของท้องถิ่นจัดทำขึ้น ได้ระบุไว้ตามมาตรา 6 วรรคสอง

4.1.1.3 เงื่อนไขการได้รับความคุ้มครอง

งาน 9 ประเภทตามพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ.2537 มาตรา 6 วรรคแรก จะได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายก็ต่อเมื่อเป็นงานที่สร้างสรรค์ขึ้นภายใต้เงื่อนไขดังนี้คือ

1. เงื่อนไขทั่วไป เป็นเงื่อนไขหลักของการให้ความคุ้มครองซึ่งถือเป็นงานสร้างสรรค์ ตามมาตรา 6 นั้นต้องเป็นงานที่ต้องแสดงออกโดยวิธีหรือรูปแบบอย่างใดอย่างหนึ่งแล้วทั้งนี้เพราะกฎหมายลิขสิทธิ์ให้ความคุ้มครองรูปแบบของการแสดงออกซึ่งความคิด มิได้ให้ความคุ้มครองหรือคลุมถึงความคิด ตามมาตรา 6 วรรคสอง เช่น นายขาวจะเขียนนวนิยายเรื่องหนึ่งก็เก็บความคิดนั้นไว้ในใจยังมีได้แสดงออกมา หรือเพียงกำหนดหัวเรื่องคร่าวๆไว้แต่ยังไม่ได้เขียนออกมาเป็นนวนิยาย ความคิดดังกล่าวของนายขาวไม่ได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายว่าด้วยลิขสิทธิ์ แต่ถ้านายดำได้ฟังเรื่องนั้นแล้วนำไปพิมพ์นำไปเขียนเป็นนวนิยายขึ้นมา นายขาวก็ไม่อาจเรียกร้องให้นายดำรับผิดชอบในความคิดของตนได้ การลอกเลียนความคิดจึงไม่เป็นการละเมิดลิขสิทธิ์ ดังเช่น คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 2061/2526 ลิขสิทธิ์ในหนังสือแบบเรียนที่จำเลยพิมพ์เป็นของกระทรวงศึกษาธิการ แม้โจทก์เป็นเจ้าของสิทธิในรูปแบบการเรียบเรียงตัวอักษร และการให้สีและภาพในหนังสือก็ตามแต่ยังไม่มียกหมายคุ้มครองสิทธิประเภทนี้ เมื่อโจทก์ไม่ใช่เจ้าของลิขสิทธิ์ โจทก์ก็ไม่มีสิทธิ์ฟ้องจำเลยว่าจะละเมิดต่อโจทก์ได้ ฎีกาเรื่องนี้เกิดก่อนที่จะมีพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537 ขึ้นใช้

2. เงื่อนไขเฉพาะ เป็นเงื่อนไขที่พระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537 มาตรา 8 บัญญัติว่า ให้ผู้สร้างสรรค์เป็นผู้มีลิขสิทธิ์ในงานที่ตนสร้างสรรค์ขึ้นภายใต้เงื่อนไขต่อไปนี้

- (1) ในกรณีที่ยังไม่ได้มีการ โฆษณา ผู้สร้างสรรค์ต้องมีสัญชาติไทย หรืออยู่ในราชอาณาจักร หรือเป็นผู้มีสัญชาติ หรืออยู่ในประเทศที่เป็นภาคีแห่งอนุสัญญาว่าด้วยการคุ้มครองลิขสิทธิ์ซึ่งประเทศไทยเป็นภาคีอยู่ด้วย ตลอดระยะเวลาหรือเป็นส่วนใหญ่ในการสร้างสรรค์งานนั้น

(2) ในกรณีที่มีการโฆษณาแล้ว การโฆษณานั้นในครั้งแรกได้กระทำขึ้นในราชอาณาจักรหรือในประเทศที่เป็นภาคีแห่งอนุสัญญาว่าด้วยการคุ้มครองลิขสิทธิ์ซึ่งประเทศไทยเป็นภาคีอยู่ด้วย หรือในกรณีที่การโฆษณานั้นได้กระทำนอกราชอาณาจักร หรือในประเทศอื่นที่ไม่เป็นภาคีแห่งอนุสัญญาว่าด้วยการคุ้มครองลิขสิทธิ์ซึ่งประเทศไทยเป็นภาคีอยู่ด้วย หากได้มีการโฆษณางานดังกล่าวในราชอาณาจักรหรือในประเทศที่เป็นภาคีแห่งอนุสัญญาว่าด้วยการคุ้มครองลิขสิทธิ์ซึ่งประเทศไทยเป็นภาคีอยู่ด้วย ภายใน 30 วันนับแต่วันที่ได้มีการโฆษณาครั้งแรก หรือผู้สร้างสรรค์เป็นผู้มีลักษณะตามที่กำหนดไว้ใน (1) ในขณะที่มีการโฆษณางานครั้งแรก ทั้งนี้เพราะกฎหมายให้การคุ้มครองลิขสิทธิ์ ใช้ระบบให้การความคุ้มครองทันทีที่สร้างงานเสร็จเป็นการให้ความคุ้มครองอัตโนมัติ (automatic protection)

(3) เงื่อนไขที่สร้างขึ้นโดยคำพิพากษาของศาล เป็นหลักที่ศาลฎีกาที่สร้างขึ้นสำหรับการให้ความคุ้มครองแก่งานอันมีลิขสิทธิ์ คือ งานที่สร้างสรรค์ขึ้นโดยชอบด้วยกฎหมายดังปรากฏตามคำพิพากษาศาลฎีกาที่ 3705/2530 ซึ่งวินิจฉัยว่า ลิขสิทธิ์ที่คนสามารถเป็นเจ้าของได้จะต้องเป็นลิขสิทธิ์ในงานที่ตนสร้างสรรค์โดยชอบด้วยกฎหมาย แต่เมื่อปรากฏว่าวิดีโอเทปของกลางที่โจทก์อ้างว่าเป็นเจ้าของลิขสิทธิ์ มีการแสดงร่วมเพศระหว่างหญิงและชายบางตอนอันเป็นภาพลามกซึ่งผู้ใดทำหรือมีไว้หรือมีส่วนเกี่ยวข้องหรือการค้า เป็นความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 287 งานของโจทก์ดังกล่าว จึงมิใช่งานสร้างสรรค์ตามความหมายแห่งพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2521 โจทก์จึง ไม่ใช่เจ้าของลิขสิทธิ์ ไม่ใช่ผู้เสียหายไม่มีอำนาจฟ้อง

4.1.1.4 งานลิขสิทธิ์ในระดับสากลที่เป็นที่ยอมรับในกฎหมายของไทย

การวินิจฉัยว่าสิ่งใดเป็นลิขสิทธิ์นั้นจะดูเพียงว่า สิ่งนั้นเป็นประเภทเดียวกับงานที่ระบุ งานวิเคราะห์ศัพท์ของกฎหมายนั้นๆหาเพียงพอไม่ หากจะต้องพิจารณาถึงองค์ประกอบพื้นฐานทั่วไปของงานลิขสิทธิ์ด้วยว่ามีครบถ้วนหรือไม่ ซึ่งองค์ประกอบพื้นฐานเหล่านี้บางประการมีบัญญัติอยู่พระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537 แล้ว แต่อาจไม่ชัดเจนนัก เมื่อสรุปแล้วองค์ประกอบงานลิขสิทธิ์ที่เป็นสากลและเป็นที่ยอมรับในกฎหมายลิขสิทธิ์ของไทย สรุปได้ 4 ประการ²คือ

² รัชชัช สุขผลศิริ, คำอธิบายกฎหมายลิขสิทธิ์, กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์นิติธรรม, 2539.

1. การแสดงออกซึ่งความคิด (Expression of idea) สิ่งที่จะได้รับความคุ้มครองโดยกฎหมายลิขสิทธิ์เป็นที่ยอมรับอยู่แล้วว่า อย่างน้อยต้องเป็นการแสดงออกซึ่งความคิดในรูปแบบใดรูปแบบหนึ่ง ไม่ใช่เพียงความคิดเท่านั้น

2. การแสดงออกโดยชนิดของงานที่กฎหมายยอมรับ (Type of work) ตามกฎหมายลิขสิทธิ์ได้จำแนกไว้เป็นประเภทต่างๆ งานลิขสิทธิ์จึงต้องอยู่ในประเภทใดประเภทหนึ่งตามที่กฎหมายบัญญัติไว้ด้วย

3. การสร้างสรรค์โดยตนเอง (Originality) สิ่งที่จะมีลิขสิทธิ์ต้องเป็นสิ่งที่สร้างสรรค์ขึ้นโดยตัวผู้สร้างสรรค์เอง ด้วยการใช้ความรู้ความสามารถพอสมควรของตนแก่สภาพของการสร้างสรรค์งานนั้น และมีได้ลอกเลียนมาจากที่อื่น ซึ่งกฎหมายลิขสิทธิ์ของไทยก็ยอมรับในหลักการนี้

4. งานที่ไม่ขัดต่อกฎหมาย (Non-illegal work) ตามกฎหมายลิขสิทธิ์ของไทยโดยส่วนรวมแล้ว มีหลักเกณฑ์อยู่ที่ว่างานที่ขัดต่อกฎหมายไม่ถือว่าเป็นงานอันมีลิขสิทธิ์

4.1.1.5 สิ่งที่ไม่ได้รับความคุ้มครองทางลิขสิทธิ์

สิ่งที่ไม่ได้รับความคุ้มครองลิขสิทธิ์ โดยสรุปแล้วแยกได้เป็น 4 กรณี³ คือ

1. สิ่งที่ไม่เป็นงานลิขสิทธิ์โดยกฎหมาย
2. สิ่งที่ไม่เป็นงานอันมีลิขสิทธิ์โดยสภาพ
3. งานที่หมดอายุลิขสิทธิ์ไปแล้ว
4. งานที่เจ้าของลิขสิทธิ์ได้สละลิขสิทธิ์

ดังนั้นในการพิจารณาว่าสิ่งใดได้รับความคุ้มครองทางลิขสิทธิ์และสิ่งใดที่ไม่ได้รับความคุ้มครองลิขสิทธิ์จึงต้องอาศัยหลักดังกล่าวข้างต้น

³ เรื่องเดียวกัน.

4.1.1.6 การละเมิดลิขสิทธิ์

เนื่องจากกฎหมายถือว่า ลิขสิทธิ์เป็นทรัพย์สินอย่างหนึ่งผู้เป็นเจ้าของลิขสิทธิ์จึงมีสิทธิแต่เพียงผู้เดียวที่จะใช้สอย จำหน่าย หรือแสวงหาประโยชน์อย่างใดจากทรัพย์สินของตน รวมทั้งมีสิทธิอนุญาตให้ผู้อื่นใช้สอยภายใต้เงื่อนไขใดๆก็ได้ แต่ตามพระราชบัญญัติกฎหมายลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537 มาตรา 27 ได้ระบุว่า “ผู้กระทำละเมิดต้องได้รับโทษทั้งทางแพ่งและทางอาญา” ดังนั้นหลักสำคัญของการกระทำละเมิดลิขสิทธิ์ คือ ห้ามมิให้ผู้อื่นกระทำซ้ำ หรือ คัดแปลง หรือ เผยแพร่ต่อสาธารณชนของงานลิขสิทธิ์นั้น โดยไม่ได้รับอนุญาตจากเจ้าของลิขสิทธิ์

กฎหมายลิขสิทธิ์ได้ให้ความคุ้มครองเจ้าของลิขสิทธิ์ไว้ตามมาตรา 15 ผู้เป็นเจ้าของลิขสิทธิ์มีสิทธิแต่เพียงผู้เดียวที่จะทำผลงานอันมีลิขสิทธิ์ตามมาตรา 15 (1) – (5) ถ้าบุคคลอื่นนำงานอันมีลิขสิทธิ์นั้นไปทำถือว่ากระทำผิดฐานละเมิดซึ่งมีโทษทางแพ่งและทางอาญา

การละเมิดลิขสิทธิ์แบ่งได้กว้างๆเป็นสองประการคือ

ประการแรก การละเมิดโดยตรง (Direct Infringement) คือ ผู้กระทำได้กระทำซ้ำหรือคัดแปลง หรือเผยแพร่ต่อสาธารณชนโดยตรง ต่องานของเจ้าของลิขสิทธิ์ที่กฎหมายรับรองและคุ้มครอง

ประการที่สอง การละเมิดทางอ้อม (Indirect Infringement) คือ ผู้กระทำละเมิดไม่ได้กระทำต่องานอันมีลิขสิทธิ์โดยตรงแต่ตั้งใจกระทำต่อนั้นทั้งๆที่รู้อยู่แล้วว่าทำขึ้นโดยละเมิดลิขสิทธิ์ของผู้อื่น

นับตั้งแต่ใช้พระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2474 พระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2521 และพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537 ศาลฎีกาได้ตัดสินคดีไว้เป็นบรรทัดฐานซึ่งใช้อ้างอิงได้จนถึงปัจจุบันนี้หลายเรื่อง ดังตัวอย่างคำพิพากษาศาลฎีกา เช่น

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 6182/2533 วินิจฉัยไว้ว่า งานที่โจทก์อ้างว่า โจทก์มีลิขสิทธิ์ตามฟ้องนั้น เป็นงานที่เกิดจากการถอดรูปแบบมาจากของจริงตามธรรมชาติบ้าง ลอกเลียนแบบจากความคิดริเริ่มของผู้อื่นที่ได้สร้างสรรค์ไว้แล้วบ้าง และได้ลอกเลียนแบบจากนิตยสารอื่นๆบ้าง งานของโจทก์ดังกล่าวจึงมิใช่เป็นงานที่โจทก์สร้างสรรค์ขึ้นโดยความคิดริเริ่มของโจทก์เอง โจทก์จึงมิใช่ผู้สร้างสรรค์จึงไม่มีลิขสิทธิ์ในแบบรูปปั้นหล่อทองเหลืองตามฟ้อง

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 536/2534 ได้วินิจฉัยไว้ว่า การละเมิดลิขสิทธิ์ ตามพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2521 มีได้ 2 กรณี กรณีแรกเป็นการทำละเมิดต่องานอันมีลิขสิทธิ์ของผู้เป็นเจ้าของลิขสิทธิ์โดยตรง คือ การกระทำซ้ำหรือดัดแปลงงานอันมีลิขสิทธิ์ของผู้เป็นเจ้าของลิขสิทธิ์ หรือการนำออกโฆษณา ซึ่งงานอันมีลิขสิทธิ์ของผู้เป็นเจ้าของลิขสิทธิ์โดยมิได้รับอนุญาต กรณีที่สอง เป็นกรณีที่กฎหมายให้ถือว่าเป็นการละเมิดต่องานอันมีลิขสิทธิ์ของผู้เป็นเจ้าของลิขสิทธิ์ ได้แก่การกระทำบางอย่าง ที่มีใช้การทำละเมิดต่องานอันมีลิขสิทธิ์ของผู้เป็นเจ้าของลิขสิทธิ์โดยตรง ในกรณีเช่นนี้จึงต้องปรากฏว่า ผู้กระทำรู้อยู่แล้วว่างานนั้นทำขึ้นโดยละเมิดลิขสิทธิ์ของผู้เป็นเจ้าของลิขสิทธิ์

เนื่องจากพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537 ได้ยึดถือหลักให้ความสำคัญคุ้มครองฐานข้อมูล ตามหลักกฎหมายลิขสิทธิ์นานาชาติ คือ ให้ความสำคัญเฉพาะผู้คิดสร้างสรรค์ มีสิทธิแต่เพียงผู้เดียวที่จะทำหรือก่อให้เกิดงานสร้างสรรค์อย่างใดอย่างหนึ่ง กล่าวคือ ให้ความสำคัญคุ้มครองแก่งานสร้างสรรค์ด้วยตนเอง หรืองานสร้างสรรค์ขึ้นด้วยตนเอง (originality) คือกฎหมายให้ความสำคัญแก่กระบวนการสร้างสรรค์ และความคิดสร้างสรรค์ แต่ความคิดนั้นจะต้องอยู่ในชนิดของงานที่มีกฎหมายรับรอง กฎหมายลิขสิทธิ์ของไทยให้ความสำคัญคุ้มครองฐานข้อมูลประเภทงานต่างๆ ตามมาตรา 6 และมาตรา 12 จะเห็นว่ากฎหมายลิขสิทธิ์ได้กำหนดประเภทงานลิขสิทธิ์ไว้กว้างๆ ทั้งนี้คงจะเป็นเพราะเห็นว่า ในอนาคตอาจมีงานสร้างสรรค์บางอย่างที่สมควรให้ได้รับการคุ้มครองภายใต้กฎหมายลิขสิทธิ์ หรืออีกประการหนึ่ง เพื่อให้สอดคล้องกับหลักเกณฑ์ในอนุสัญญากรุงเบอร์ลิน ที่ให้ความสำคัญคุ้มครองงานลิขสิทธิ์ประเภทต่างๆ ไม่ว่าจะมิฉะนั้นอย่างไรซึ่งก็เป็นเหตุผลที่ถูกต้อง แต่ผู้เขียนไม่เห็นด้วยกับกฎหมายไม่ให้ความสำคัญคุ้มครองฐานข้อมูล ที่ไม่ได้คิดสร้างสรรค์ด้วยตนเอง เพราะงานประเภทนี้อาจเป็นประโยชน์แก่มนุษยชาติได้ หากมีการคุ้มครองฐานข้อมูลเป็นระยะเวลานาน ก็จะทำให้ผู้ที่มีความคิดสร้างสรรค์อื่นไม่อาจนำมาสานต่อให้เป็นประโยชน์ได้ คู่ทางที่จะทำให้งานลิขสิทธิ์เจริญก้าวหน้าในอนาคต ควรออกกฎหมายคุ้มครองงานลิขสิทธิ์ประเภทต่างๆเพิ่มขึ้น เช่น ออกพระราชบัญญัติวรรณกรรม หรือ พระราชบัญญัติทางวิทยาศาสตร์ เป็นต้น ทั้งนี้แล้วแต่ว่ารัฐอาจเห็นความสำคัญคุ้มครองงานลิขสิทธิ์ประเภทไหนก่อนหลังตามความจำเป็นแต่ละประเภทไป

4.1.2 ร่างพระราชบัญญัติความลับทางการค้า

ขณะนี้ประเทศไทยยังไม่มีกฎหมายความลับทางการค้า (Trade Secret Law) ใช้บังคับโดยตรง แต่ในต่างประเทศเช่น เยอรมัน สวิตเซอร์แลนด์มีกฎหมายความลับทางการค้าใช้แล้ว โดยเป็นความลับทางอุตสาหกรรม (Industrial Secret) ซึ่งส่วนใหญ่เป็นข้อมูลทางเทคนิคเกี่ยว

กับกระบวนการผลิต กับความลับทางการค้า (Commercial Secret) คือ จำพวกข้อมูลทางการค้า ความลับทางการค้านี้แต่ละประเทศมีองค์ประกอบแตกต่างกัน เช่น ในกฎหมายอังกฤษ องค์ประกอบของความลับทางการค้าจะต้องเป็นสารสนเทศ และจะต้องเป็นความลับ และมีคำนิยามต่อไปว่า อะไรจึงจะจัดเป็นความลับนอกจากนั้น ต้องสามารถนำไปใช้ในทางอุตสาหกรรมหรือพาณิชย์กรรมได้ และผู้เป็นเจ้าของความลับจะต้องมีผลประโยชน์เกี่ยวข้องในความลับนั้นด้วย ดังนั้น การให้ความคุ้มครองความลับทางการค้า ถือว่าเป็นขั้นตอนเริ่มแรกของการพัฒนาเพื่อคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญาก่อนที่จะมีการใช้มาตรการทางกฎหมาย เพื่อกำหนดหลักเกณฑ์ต่างๆในการให้ความคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญาในแต่ละประเภทของงาน

สำหรับในประเทศสหรัฐอเมริกาให้คำนิยามของความลับทางการค้าไว้ว่า⁴ หมายถึง สูตร แบบแผน กรรมวิธี หรือข้อมูลใดๆที่สามารถนำมาใช้ในธุรกิจของบุคคลหนึ่งและทำให้บุคคลนั้นได้เปรียบทางการค้าเหนือผู้แข่งขันผู้ไม่อาจทราบหรือใช้สื่อนั้น ดังนั้น สารสำคัญของความลับทางการค้าจึงอยู่ที่ความสามารถในการรักษาสภาพอันเป็นความลับในข้อมูลต่างๆของผู้ประกอบธุรกิจ ผู้เป็นเจ้าของข้อมูลนั้น

กฎหมายให้ความคุ้มครองความลับทางการค้าจึงเป็นการให้ความคุ้มครองสิทธิในข้อมูล (right in information) บางอย่าง อันมีความสำคัญแก่ผู้เป็นเจ้าของ หรือมีสิทธิในข้อมูลนั้น โดยบุคคลเหล่านั้นประสงค์ที่จะรักษาข้อมูลของตนไว้เป็นความลับส่วนตัวเพื่อประโยชน์ในทางพาณิชย์กรรม

ความแตกต่างของความลับทางการค้ากับลิขสิทธิ์ คือ ลิขสิทธิ์มุ่งให้ความคุ้มครองงานสร้างสรรค์ประเภทต่างๆ อันมีรูปร่างปรากฏออกมา เช่น งานวรรณกรรม ศิลปกรรม เป็นต้น และเพื่อป้องกันไม่ให้มีการลอกเลียนด้วยการทำซ้ำหรือคัดแปลง หรือเผยแพร่ต่อสาธารณชน โดยมีได้รับอนุญาตจากเจ้าของงานสร้างสรรค์อันมีลิขสิทธิ์นั้น แต่ความลับทางการค้า หมายถึง การให้ความคุ้มครองข้อมูลในเนื้อหาของงานสร้างสรรค์ที่เป็นสาระสำคัญ หรือรายละเอียดที่มีคุณค่าทางเศรษฐกิจของผู้เป็นเจ้าของข้อมูล เจ้าของข้อมูลจะต้องเก็บข้อมูลของตนไว้เป็นความลับส่วนตัวเพื่อใช้ในการแสวงหาประโยชน์แต่เพียงผู้เดียว

⁴ ไชยยศ เหมะรัชตะ, กฎหมายทรัพย์สินทางปัญญา, กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์นิติธรรม, 2540.

สำหรับประเทศไทยขณะนี้ มีร่างพระราชบัญญัติความลับทางการค้า ซึ่งอยู่ในระหว่างการดำเนินการให้ออกมาเป็นกฎหมายใช้บังคับซึ่งจะได้ศึกษาต่อไป

เหตุผลของการที่ประเทศไทยจำเป็นต้องออกพระราชบัญญัติความลับทางการค้า เพื่ออนุวัติการตามพันธกรณีของประเทศไทยตามข้อ 39 ประกอบข้อ 61 แห่งความตกลงว่าด้วยสิทธิในทรัพย์สินทางปัญญาที่เกี่ยวกับการค้า

ในภาคผนวกท้ายความตกลงมาราเกษตรจัดตั้งองค์การการค้าโลกทำที่เมื่อมาราเกษตร เมื่อวันที่ 15 เมษายน 2537 ที่กำหนดให้ประเทศสมาชิกต้องคุ้มครองความลับทางการค้าอย่างมีประสิทธิภาพจากการแข่งขันที่ไม่เป็นธรรมตามที่กำหนดไว้ในข้อ 10 ทวิ ของอนุสัญญากรุงปารีส (ค.ศ. 1967) ประกอบกับประเทศไทยมีนโยบายในการส่งเสริมการประกอบธุรกิจเป็นไปอย่างเสรี และป้องกันไม่ให้เกิดการกระทำอันไม่เป็นธรรมในการประกอบธุรกิจแต่กฎหมายไทยในปัจจุบันยังไม่เพียงพอที่จะรองรับพันธกรณีและนโยบายดังกล่าวได้ โดยให้ผู้ควบคุมความลับทางการค้ามีสิทธิของให้ศาลมีคำสั่งให้ผู้ละเมิดหรือผู้ที่กำลังจะละเมิดสิทธิในความลับทางการค้าระงับหรือละเว้นการละเมิดสิทธิในความลับทางการค้าเป็นการชั่วคราวและฟ้องคดีเพื่อให้ศาลมีคำสั่งห้ามมิให้บุคคลใดละเมิดสิทธิในความลับทางการค้ารวมทั้งมีสิทธิฟ้องเรียกค่าเสียหายทดแทนจากผู้ละเมิด ตลอดจนให้มีมาตรการในการคุ้มครองผลการทดสอบหรือข้อมูลที่เสนอต่อหน่วยงานของรัฐตามเงื่อนไขที่หน่วยงานของรัฐหรือกฎหมายกำหนดในการอนุญาตให้ผลิต นำเข้า ส่งออกหรือขายผลิตภัณฑ์ยาหรือเคมีภัณฑ์ทางเกษตรซึ่งใช้สารเคมีชนิดใหม่ วิธีพิจารณาคดีเกี่ยวกับความลับทางการค้า คณะกรรมการความลับทางการค้า ซึ่งเป็นองค์กรที่ปรึกษา ประสานงาน และไกล่เกลี่ยหรือประนอมข้อพิพาทเกี่ยวกับความลับทางการค้า

จากการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติความลับทางการค้าดังกล่าวแล้วเห็นว่า ตามมาตรา 3 ให้คำจำกัดความของคำว่า

“ความลับทางการค้า” หมายความว่า ข้อมูลการค้าที่เป็นความลับเนื่องจากยังไม่เป็นที่รู้จักกันทั่วไป หรือเข้าถึงได้ในกลุ่มบุคคลซึ่งโดยปกติต้องเกี่ยวข้องกับข้อมูลการค้าดังกล่าว โดยข้อมูลการค้านั้นสามารถนำไปใช้หาประโยชน์ในเชิงพาณิชย์ได้เนื่องจากการเป็นความลับและในการเป็นความลับของข้อมูลดังกล่าวผู้ควบคุมความลับทางการค้าได้ดำเนินการตามขั้นตอนที่สมควรในอันที่จะรักษาข้อมูลดังกล่าวไว้เป็นความลับ

“ข้อมูลการค้า” หมายความว่า สิ่งที่สื่อความหมายให้รู้ข้อความ เรื่องราว ข้อเท็จจริง หรือสิ่งใด ไม่ว่าการสื่อความหมายนั้นจะผ่านวิธีการใดๆและไม่ว่าจะจัดทำไว้ในรูปใดๆ และให้หมายความรวมถึงสูตร รูปแบบ งานที่ได้รับรวบรวมหรือประกอบขึ้น โปรแกรม วิธีการ เทคนิค หรือกรรมวิธีด้วย

“ผู้ทรงสิทธิในความลับทางการค้า” หมายความว่า ผู้ค้นพบ คิดค้น รวบรวม หรือสร้างสรรค์ข้อมูลการค้าที่เป็นความลับทางการค้าโดยมิได้เป็นการละเมิดสิทธิในความลับทางการค้าของผู้อื่น หรือผู้มีสิทธิโดยชอบในผลการทดสอบหรือข้อมูลการค้าที่เป็นความลับทางการค้า และในกรณีที่ได้มีการ โอนสิทธิในความลับทางการค้าตามมาตรา 5 วรรคสองแล้วให้หมายความรวมถึงผู้รับ โอนสิทธิดังกล่าวด้วย

“ผู้ควบคุมความลับทางการค้า” หมายความว่า ผู้ทรงสิทธิในความลับทางการค้า และให้หมายความรวมถึงผู้ครอบครอง ควบคุม หรือดูแลรักษาข้อมูลการค้าที่เป็นความลับทางการค้าโดยชอบด้วยกฎหมายด้วย

นอกจากนั้นเป็นคำนิยามไม่สำคัญ จากคำนิยามพอสรุปได้ว่า ผู้ทรงสิทธิในทางการค้า ผู้ควบคุมความลับทางการค้าเป็นใครบ้าง มีความเกี่ยวข้องกับข้อมูลการค้า หรือความลับทางการค้าอย่างไร กฎหมายให้ความคุ้มครองผู้ทรงสิทธิในความลับทางการค้า มีสิทธิที่จะเปิดเผย เอาไปซึ่งความลับทางการค้า หรืออนุญาตหรือบุคคลอื่นเปิดเผย หรือเอาไป หรือใช้ซึ่งความลับทางการค้าได้ รวมทั้งให้มีการโอน ไปให้ผู้อื่นได้ด้วย นอกจากนั้นยังให้ความหมายของการละเมิดสิทธิในความลับทางการค้า การกระทำที่ไม่ถือเป็นการละเมิดสิทธิในความลับทางการค้ามีอะไรบ้าง ตลอดจนเมื่อมีการฟ้องคดีต่อศาลแล้ว มีวิธีการดำเนินกระบวนการเกี่ยวกับความลับทางการค้าอย่างไร เมื่อมีความลับทางการค้าแล้ว รัฐต้องจัดหน่วยงานอะไรบ้างขึ้นมารับผิดชอบตามพระราชบัญญัตินี้ และในที่สุดกฎหมายได้กำหนดโทษผู้กระทำผิดกฎหมายไว้โดยเฉพาะเพื่อความศักดิ์สิทธิ์ของกฎหมาย จะเห็นว่าลักษณะของรูปแบบของกฎหมายแล้วคล้ายกับพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ หากรัฐสามารถเร่งรัดให้ออกมาเป็นกฎหมายใช้บังคับได้ก็น่าจะเป็นประโยชน์ แก่ประเทศทั้งในทางเศรษฐกิจ อุตสาหกรรมในอนาคต

ตามร่างพระราชบัญญัติความลับทางการค้า มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ความคุ้มครองฐานข้อมูลเกี่ยวกับความคิดสร้างสรรค์ หรือผลงานที่เกิดจากความคิดสร้างสรรค์นั้น เป็นการตอบแทนผู้ที่ได้คิดสร้างสรรค์ผลงานที่เป็นประโยชน์ต่อมนุษย์ ซึ่งความลับทางการค้าหมายรวมถึงความลับทางอุตสาหกรรม และความลับทางธุรกิจ ซึ่งมีได้รับความคุ้มครองจากกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับทรัพย์สินทางปัญญาอื่นๆ เจ้าของความลับทางการค้ามีสิทธิในการป้องกันถือเอา เปิดเผย และใช้

ความลับทางการค้าของงานโดยชอบด้วยกฎหมาย ตลอดทั้งมีสิทธิเรียกค่าสินไหมทดแทนสำหรับความเสียหายอย่างใด ๆ ที่เกิดจากการใช้ความลับโดยมิชอบ เมื่อถือว่าความลับทางการค้าเป็นทรัพย์สินทางปัญญาประเภทหนึ่ง ผู้เขียนจึงเห็นว่าควรมีกฎหมายพิเศษ เพื่อคุ้มครองความลับทางการค้า ซึ่งจะทำให้สามารถกำหนดขอบเขต ลักษณะความคุ้มครอง การกระทำที่จะถือว่าเป็นการละเมิดเงื่อนไขการคุ้มครอง ฯลฯ ได้ชัดเจนและสามารถหลีกเลี่ยงปัญหาการตีความได้ดียิ่งขึ้น นอกจากนี้แม้ร่างพระราชบัญญัติความลับทางการค้าจะมีบทกำหนดโทษไว้แล้ว แต่ผู้เขียนมีความเห็นว่า สมควรแก้ไขกฎหมายอาญาและประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ในลักษณะละเมิดบางมาตราให้ครอบคลุมถึงความลับทางการค้าเกี่ยวกับอุตสาหกรรมและพาณิชย์กรรม รวมทั้งให้มีการเอาผิดกับบุคคลที่สาม ซึ่งไม่มีนิติสัมพันธ์กับเจ้าของความลับทางการค้าหรือผู้ฟ้องได้ ซึ่งจะคุ้มครองแก่เจ้าของความลับทางการค้าได้เต็มที่ ส่วนในทางแพ่งสามารถใช้กฎหมายว่าด้วยละเมิดและสัญญามาปรับใช้ได้ การที่กฎหมายมีสภาพบังคับการละเมิดความลับทั้งอาญาและแพ่ง ก็มีประโยชน์คือ การลงโทษทางอาญาย่อมมีผลให้ผู้ทำละเมิด หรือจะกระทำละเมิดเกิดความเจ็บทรมานและเกรงกลัว เป็นการป้องกันการละเมิดสิทธิในความลับทางการค้าที่มีประสิทธิภาพมากกว่าการเยียวยาทางแพ่งเพียงอย่างเดียว และจะช่วยลดการปฏิบัติทางการค้าที่ไม่เป็นธรรมอย่างมีประสิทธิภาพอีกวิธีหนึ่งด้วย แต่ก็มีข้อคิดที่ว่า ความลับทางการค้าเป็นสิทธิที่กฎหมายให้ความคุ้มครองฐานข้อมูลเพื่อป้องกันการแบ่งปันทางการค้าที่ไม่เป็นธรรมเท่านั้น โดยสังคมมิได้รับประโยชน์จากข้อมูลความลับอย่างเต็มที่ ดังนั้นจึงน่าจะให้มีสภาพบังคับทางแพ่งเพียงเพื่อคุ้มครองฐานข้อมูลจะเป็นธรรมแก่คู่สัญญามากกว่าอย่างเดียว

แต่พระราชบัญญัติความลับในการค้ายังไม่ใช้บังคับเป็นกฎหมาย จึงไม่ทราบว่า มีข้อขัดข้องในทางปฏิบัติอย่างไรบ้าง แต่เมื่อรัฐได้ใช้เวลาร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้มาเป็นเวลานานหลายปี จึงเชื่อว่าหากมีผลบังคับใช้เป็นกฎหมายได้ ก็น่าจะเชื่อว่าจะเป็นประโยชน์ที่ดีแก่ประเทศ อันจะทำให้ประเทศมีเศรษฐกิจที่มั่นคงอย่างแน่นอน

กฎหมายทรัพย์สินทางปัญญาเกือบทุกฉบับที่เป็นกฎหมายเฉพาะประเภทของงาน จะมีบทกำหนดโทษผู้กระทำความผิดไว้เสมอ แต่ถ้าหากบทกำหนดโทษไว้ไม่เพียงพอที่จะใช้ลงโทษได้ ก็จะใช้ประมวลกฎหมายแพ่งว่าด้วยนิติกรรม สัญญา ละเมิด และประมวลกฎหมายอาญาที่เกี่ยวข้องมาปรับลงโทษได้ ซึ่งจะได้อีกศึกษากฎหมายสำคัญที่จะนำมาใช้ดังกล่าวต่อไป

4.1.3 ความรับผิดชอบทางแพ่งและทางอาญา

การกระทำความผิดเกี่ยวกับกฎหมายทรัพย์สินทางปัญญา ไม่ว่าจะเป็นพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พระราชบัญญัติสิทธิบัตร พระราชบัญญัติเครื่องหมายการค้า หรือแม้แต่ร่างพระราชบัญญัติความลับทางการค้า ต่างก็ได้มีบทกำหนดโทษในการกระทำความผิด ซึ่งจะมีบทลงโทษทางแพ่ง คือ ปรับ ทางอาญา คือ โทษทั้งจำคุกและปรับ หากบทกำหนดโทษไว้ในกฎหมายดังกล่าวไม่ตรงกับกรกระทำผิด ก็ต้องอาศัยกฎหมายใกล้เคียง ในทางแพ่ง ก็ใช้กฎหมายใกล้เคียงคือประมวลกฎหมายแพ่งมาตรา 420 ว่าด้วยละเมิดในทางอาญา ก็อาจจะใช้ประมวลกฎหมายอาญาว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับเอกสาร ความผิดฐานลักทรัพย์ ความผิดฐานรับของโจร ความผิดฐานเปิดเผยความลับ เป็นต้น มาบังคับใช้ได้เป็นเรื่อยๆ ไป

ก.ความลับผิดทางแพ่ง

ก่อนอื่นต้องทำความเข้าใจเสียก่อนว่า การกระทำอย่างใดจึงจะมีความสัมพันธ์ทางกฎหมายต่อกัน การกระทำดังกล่าวเรียกว่า นิติกรรม

นิติกรรม หมายถึง การใดๆอันทำลงโดยชอบด้วยกฎหมายและด้วยใจสมัคร และมุ่งตรงต่อการผูกนิติสัมพันธ์ขึ้นระหว่างบุคคล เพื่อจะก่อ เปลี่ยนแปลง โอน สงวน หรือระงับซึ่งสิทธิ หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งว่า หลักของการจะเกิดนิติกรรมได้ต้องประกอบด้วย⁵

1. เป็นการกระทำการ นิติกรรมจะเกิดขึ้นได้ ต้องมีการกระทำของบุคคล ที่เกิดความคิด แล้วตัดสินใจ และกระทำเพื่อแสดงให้เห็นความต้องการตามที่ตัดสินใจ จะถือว่าเป็นการกระทำได้ผู้กระทำได้กระทำโดยรู้สำนึกในสิ่งที่ตนกระทำ ถ้านิ่งอยู่เฉยๆก็ไม่อาจก่อให้เกิดผลในทางกฎหมายได้
2. เป็นการกระทำที่ชอบด้วยกฎหมาย คือ โดยหลักแล้วกฎหมายได้รับรองเสรีภาพของปัจเจกชน จึงเท่ากับว่าการใดที่จะกระทำไปตามหลักเสรีภาพกฎหมายย่อมรับรองว่า การกระทำนั้นเป็นการกระทำที่ชอบด้วยกฎหมาย

⁵ จำปี โสคติพันธ์, คำอธิบายหลักกฎหมายนิติกรรมสัญญา, กรุงเทพฯ : วิญญูชน, 2542.

ซึ่งอาจเป็นเรื่องที่ชอบด้วยกฎหมายเกี่ยวกับความสามารถ เกี่ยวกับวัตถุประสงค์ของนิติกรรม หรืออาจเกี่ยวกับแบบแห่งนิติกรรมที่กฎหมายกำหนดไว้โดยเฉพาะ

3. ต้องทำโดยสมัครใจ หมายความว่า ผู้กระทำนิติกรรมได้ตัดสินใจที่จะทำเอง
4. ต้องก่อให้เกิดผลในทางกฎหมาย ซึ่งขึ้นอยู่กับเจตนา หรือความต้องการของผู้ทำนิติกรรมว่า ต้องการมุ่งให้เกิดผลทางกฎหมายหรือไม่ถ้าไม่ต้องการผลในทางกฎหมาย การกระทำนั้นก็เป็นเรื่องเล่นๆไม่จริงจัง
5. เป็นผลผูกพันระหว่างบุคคล คือ การทำนิติกรรมที่ต้องการให้มีผลผูกพันระหว่างบุคคล
6. ผลลัพธ์คือความเคลื่อนไหวในสิทธิ คืออาจเป็นการก่อให้เกิดสิทธิที่ยังไม่มี เช่น นายสมชายทำสัญญาขายนาฬิกาให้นายประสิทธิ์ราคา 1000 บาท นิติกรรมดังกล่าว ก่อให้เกิดสิทธิแก่นายประสิทธิ์ที่จะเรียกให้นายสมชายส่งมอบนาฬิกา และในขณะเดียวกันก็ก่อให้เกิดสิทธิแก่นายสมชายที่จะเรียกร้องให้นายประสิทธิ์ชำระค่านาฬิกานั้น

ตัวอย่างเช่น คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 4826/2537 การทำเป็นเรื่องเกี่ยวกับการดำเนินกระบวนการพิจารณาคดีในศาลที่คู่ความตกลงกันให้ศาลวินิจฉัยชี้ขาดในประเด็นที่คู่ความทำกันเป็นข้อแพ่งชนะ ไม่ได้มุ่งตรงต่อการผูกนิติสัมพันธ์ขึ้นระหว่างบุคคล เพื่อจะก่อ เปลี่ยนแปลง โอน สงวน หรือระงับซึ่งสิทธิตามความหมายของประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 112 ปัจจุบันคือ 149 จึงไม่เป็นนิติกรรม

องค์ประกอบของการทำนิติกรรมที่เป็นสาระสำคัญ⁶

1. บุคคลเป็นผู้กระทำ ดังนั้นบุคคลจึงต้องมีความสามารถตามกฎหมาย

⁶ เรื่องเดียวกัน, หน้า 32.

2. วัตถุประสงค์ บุคคลผู้กระทำต้องมีเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ในการก่อนิติสัมพันธ์ และความเคลื่อนไหวในกฎหมาย เป็นการกระทำที่มุ่งต่อผลอย่างใดอย่างหนึ่ง
3. แบบ นิติกรรมต้องกระทำด้วยวิธีการอย่างใดอย่างหนึ่ง ไม่ว่าจะวิธีการนั้นกฎหมายจะบังคับให้ต้องทำหรือไม่ หรือเป็นวิธีการที่เกิดจากความสมัครใจของผู้กระทำ วิธีการในการทำนิติกรรมเรียกว่า แบบ
4. เจตนา ต้องมีเจตนากระทำ มีวิธีในการกระทำ สิ่งที่เขาไม่ได้ถือประการหนึ่ง คือ ต้องมีการกระทำที่เกิดจากความต้องการโดยสมัครใจของผู้กระทำนิติกรรมเอง

เมื่อนิติกรรมเกิดขึ้นแล้ว ก็แล้วแต่ว่าจะทำนิติกรรมอะไรต่อไปที่สำคัญคือ มีนิติกรรมสัญญา เพื่อจะได้ทำธุรกิจอื่นๆต่อไป ดังนั้น ควรรู้ว่าหลักสำคัญของสัญญาคืออะไร

สัญญา หมายถึง นิติกรรมสองฝ่าย ที่เกิดจากการแสดงเจตนาเสนอสนองตรงกัน ที่มุ่งจะก่อให้เกิด เปลี่ยนแปลง หรือระงับนิติสัมพันธ์

องค์ประกอบสำคัญของสัญญา⁷คือ

1. บุคคล ซึ่งเรียกว่าคู่สัญญา คือ เป็นผู้ทำสัญญาเพื่อที่จะสร้างนิติสัมพันธ์ และให้ผลของสัญญาที่เกิดขึ้นนั้นตกแก่งาน อาจเป็นบุคคลธรรมดา หรือนิติบุคคลก็ได้ แต่ต้องเป็นผู้มีความสามารถตามกฎหมาย
2. วัตถุประสงค์ ต้องมีเป้าหมาย หรือประโยชน์สุดท้ายที่จะได้จากการทำสัญญา
3. เจตนา คือ ต้องมีเสนอและสนองตรงกัน ซึ่งหมายถึงเจตนาทั้งสองฝ่ายรวมเป็นเจตนาเดียวกัน คือเป็นเจตนาของสัญญาไม่อาจแยกจากกันได้อีกต่อไป
4. แบบของสัญญา คือ วิธีการแสดงเจตนาไม่ว่าด้วยวาจา กริยา ลายลักษณ์อักษร และเป็นไปตามแบบที่กฎหมายบังคับไว้

⁷ จำปี โสคติพันธ์, คำอธิบายหลักกฎหมายนิติกรรมสัญญา, หน้า 185-188.

ตัวอย่างเช่น คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 606/2531 วินิจฉัยว่าเอกสารที่บริษัทจำเลยมี ไปถึงโจทก์ยังต่างประเทศ มีข้อความว่า จำเลยขอว่าจ้างโจทก์ให้มาทำงานกับจำเลยในตำแหน่งหัวหน้าแผนก รับผิดชอบแผนกช่างซ่อมเป็นเวลา 2 ปี เงินเดือน 85,000 เหรียญได้หวั่น เช่นนี้เป็นคำเสนอว่าจ้างโจทก์ให้มาทำงานกับจำเลย เมื่อโจทก์เดินทางเข้ามาทำงานกับจำเลยในประเทศไทยแล้ว ข้อเสนอต่างๆในเอกสารดังกล่าวจึงมีผลใช้บังคับ และผูกพันโจทก์จำเลยให้ต้องปฏิบัติ ถือได้ว่า โจทก์จำเลยได้มีสัญญาต่อกันแล้ว

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 19-21/2537 วินิจฉัยว่า จำเลยทำหนังสือขายที่ดินให้โจทก์ โดยระบุในสัญญาว่า ภายใน 180 วันนับแต่วันทำสัญญา จำเลยขอยืนยัน ไม่เปลี่ยนแปลงราคาที่ดินที่เสนอขาย หรือโอนขายแก่บุคคลอื่นโดยเด็ดขาด หนังสือดังกล่าวเป็นคำเสนอ จัดทำสัญญาอันต่างระยะเวลาให้ทำค้ำนอง ซึ่งไม่อาจถอนได้ภายในระยะเวลาที่บ่งไว้ จำเลยไม่อาจถอนคำเสนอนั้นได้ เมื่อโจทก์มีหนังสือนัดโอนที่ดินภายในกำหนดตามคำเสนอขาย จึงเป็นคำสนองซึ่งที่ดินจากจำเลย สัญญาได้เกิดขึ้นแล้ว จำเลยไม่ไปจดทะเบียนโอนกรรมสิทธิ์ให้แก่โจทก์ จำเลยเป็นฝ่ายผิดนัด

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 1955/2538 วินิจฉัยว่า โจทก์แสดงเจตนาทำสัญญาจะซื้อที่ดิน เพื่อสร้างโรงงานผลิตอาหารกระป๋องโดยไม่ทราบว่ ที่ดินพิพาทจะถูกเวนคืนบางส่วนเพื่อบุคคลของชลประทาน ถือว่าโจทก์แสดงเจตนาโดยสำคัญผิด ในคุณสมบัติของที่ดินที่ซื้ออันเป็นสาระสำคัญสัญญาตกเป็นโมฆียะ

การดำเนินการทางกฎหมายทรัพย์สินทางปัญญาไม่ว่าผู้สร้างสรรค์จะทำนิติกรรมเกี่ยวข้องกับผู้อื่น เพื่อไม่ให้เกิดความเสียหาย ก็ต้องมีการทำสัญญากัน การทำสัญญาขั้นแรกคู่สัญญาต่างก็ต้องคิดเสียก่อนอย่างรอบคอบว่า เรื่องนั้นๆสมควรจะทำให้เป็นสัญญากันไว้ให้แน่นอนหรือไม่ ทั้งนี้ก็หวังผลว่าจะได้รับความคุ้มครองโดยให้คู่สัญญาแต่ละฝ่ายจะต้องปฏิบัติตามฐานข้อมูลในสัญญานั้น เมื่อตัดสินใจจะทำสัญญาแล้วก็ต้องทำสัญญาตามแบบที่กฎหมายกำหนดสาระสำคัญของสัญญาต้องมีวัตถุประสงค์ คือ เป้าหมายหรือประโยชน์สุดท้ายจากการทำสัญญาแต่วัตถุประสงค์นั้นต้องไม่ขัดต่อกฎหมาย ไม่พันวิสัย ไม่ขัดต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน สัญญาต้องมีผู้เสนอฝ่ายหนึ่ง และผู้สนองคำเสนอมืออีกฝ่ายหนึ่ง เมื่อคำเสนอและคำสนองตรงลงกันได้ก็จะเกิดเป็นสัญญาขึ้น เมื่อเกิดสัญญาแล้วย่อมมีผลทางกฎหมายทันที กล่าวคือกฎหมายให้ความรับรองคุ้มครองฐานข้อมูลที่อยู่คู่สัญญาตกลงกัน คู่สัญญาจะต้องเคารพผูกพันกันเสมือนกับว่าเป็นกฎหมายที่คู่สัญญาสร้างขึ้นมาบังคับระหว่างกันด้วยเจตนาของคู่สัญญา ผลที่จะตามมา คือ กฎหมายให้ความคุ้มครองฐานข้อมูลของคู่สัญญาเมื่อมีเจตนาร่วมกันแล้วจึงไม่อาจเลิก

กันได้เพราะเจตนาของคู่สัญญาฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งแต่เพียงฝ่ายเดียว นอกจากจะตกลงทำสัญญากันใหม่ เพื่อยกเลิกสัญญาฉบับเดิมหรือจะบอกเลิกสัญญาโดยมีเหตุผล จึงเห็นได้ว่ากฎหมายได้ให้ความสำคัญคุ้มครองฐานข้อมูลระหว่างคู่สัญญาด้วยกันเท่านั้น แต่ถ้าต้องการจะให้ผลของสัญญาตกแก่บุคคลภายนอกถือว่าเป็นข้อยกเว้นและต้องเป็นกรณีที่มีกฎหมายกำหนดไว้โดยชัดแจ้งเท่านั้นจึงจะทำได้ เช่น สัญญาประกันชีวิตเป็นต้น การทำสัญญาที่มีวัตถุประสงค์ขัดต่อกฎหมายเป็นพันวิสัย หรือขัดต่อความสงบเรียบร้อยของประชาชน กฎหมายก็ไม่ให้ความสำคัญคุ้มครองฐานข้อมูลเหล่านั้น

ละเมิด การทำละเมิดบัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา 420 ว่า ผู้ใดจงใจหรือประมาทเลินเล่อ ทำต่อบุคคลอื่นโดยผิดกฎหมาย ให้เขาเสียหายถึงแก่ชีวิตก็ดี ร่างกายก็ดี อนามัยก็ดี เสรีภาพก็ดี ทรัพย์สินหรือสิทธิอย่างหนึ่งอย่างใดก็ดี ท่านว่าผู้นั้นทำละเมิดจำต้องใช้ค่าสินไหมทดแทนเพื่อการนั้น ซึ่งแยกเป็นหลักเกณฑ์ได้ดังนี้

1. ผู้ใดกระทำต่อบุคคลอื่นโดยผิดกฎหมาย
2. ทำโดยจงใจหรือประมาทเลินเล่อ
3. ทำให้เขาเสียหาย

ตัวอย่างจากคำพิพากษาศาลฎีกาเกี่ยวกับการละเมิดหรือไม่ละเมิดในเรื่องต่างๆ

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 1201/2502 วินิจฉัยว่า เทศบาลได้จัดการขายถนนมีหน้าที่ทำถนนให้มีความปลอดภัย แต่เผชิญขายถนนจากขอบบ่อทำให้กลายเป็นบ่อน้ำอยู่บนผิวจราจรแล้วขอบบ่อสูงกว่าเทศบาลไม่ไปกลบหรือตั้งสัญญาณให้คนเห็น โจทก์ขับรถมาชนขอบบ่อถือว่าเทศบาลมีหน้าที่เกี่ยวกับความปลอดภัยด้านนี้แล้วไม่ทำ เป็นการละเว้นต้องรับผิดชอบละเมิด

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 2205-2206/2542 วินิจฉัยว่า โจทก์รับฝากทรัพย์สินไว้จาก อ. โจทก์จึงมีนิติสัมพันธ์ที่จะต้องรับผิดชอบ อ. ย่อมถือเป็นความเสียหายที่เกิดแก่โจทก์ ซึ่งจำเลยผู้ทำละเมิดมีหน้าที่รับผิดชอบใช้เช่นกัน

จากคำพิพากษาศาลฎีกาดังกล่าว ทำให้เห็นว่า การกระทำละเมิดมีได้ในรูปแบบต่างๆกัน ผลของการทำละเมิดก็คือ ต้องชดใช้ค่าสินไหมทดแทน หรือค่าเสียหายให้แก่ผู้ถูกระทำละเมิด ซึ่งสามารถนำไปใช้วินิจฉัยเกี่ยวกับการทำละเมิดในข้อพิพาทต่างๆในกฎหมายทรัพย์สินทางปัญญา

ข. ความรับผิดชอบทางอาญา

ตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา 2 บัญญัติไว้ว่า บุคคลจะต้องรับโทษทางอาญาต่อเมื่อกระทำการอันกฎหมายที่ใช้ในขณะกระทำนั้น บัญญัติเป็นความผิดและกำหนดโทษไว้ และโทษที่จะลงแก่ผู้กระทำความผิดนั้น ต้องเป็นโทษที่บัญญัติไว้ในกฎหมาย ฯลฯ ซึ่งตรงกับภายิตว่า ไม่มีกฎหมายก็ไม่มีผิดและไม่มีโทษ โทษเป็นวิธีที่รัฐใช้บังคับต่อผู้กระทำความผิดทางอาญา วัตถุประสงค์ของการลงโทษมีดังนี้

1. เป็นการกระทำตอบแทนต่อการกระทำผิด หรือเป็นการแก้แค้นทดแทน ซึ่งเป็นวิสัยของปุถุชนธรรมดา
2. เป็นการป้องกันสังคม ได้แก่ ป้องกันทั่วไปเช่น ปรามปรามไม่ให้ผู้กระทำผิดนั้นคิดทำผิดขึ้นอีก ไม่ให้คนอื่นเอาเยี่ยงอย่าง เพื่อให้เกิดความมั่นคงแก่ชุมชน หรืออาจป้องกันเฉพาะเช่น ป้องกันไม่ให้ผู้อื่นกระทำผิดอีกตลอดไป เช่น ประหารชีวิต หรือโดยชั่วคราว เช่น ชังไว้มีกำหนดเวลา หรือตัดนิสสัยให้กลับตัวเป็นผลเมื่อดี

ลักษณะของโทษทางอาญาที่สำคัญคือ

1. โทษต้องเป็นในทางกฎหมาย
2. โทษต้องเป็นไปโดยเสมอภาค

โทษตามประมวลกฎหมายอาญา สำหรับลงแก่ผู้กระทำความผิด ได้แก่ ประหารชีวิต จำคุก กักขัง ปรับ ริบทรัพย์สิน

ปัจจุบันมีพระราชบัญญัติหลายฉบับได้กำหนดโทษให้ลงแก่ผู้กระทำความผิดเป็นโทษปรับบ้าง จำคุกบ้าง หรือทั้งจำคุกและปรับ หากผู้กระทำผิดตรงกับบทกำหนดความผิด ทางปฏิบัติก็ต้องลงโทษไปตามบทกำหนดโทษเฉพาะเรื่องนั้นๆ แต่ถ้าหากผู้กระทำความผิดไม่ตรงกับบทกำหนดความผิดและกำหนดโทษไว้ แต่เป็นการกระทำความผิดตามกฎหมายอาญาก็สามารถฟ้องให้ลงโทษตามกฎหมายอาญาได้

ผู้เขียนเห็นว่าการกำหนดโทษที่จะลงแก่ผู้กระทำความผิดทั้งทางแพ่งและทางอาญาตามพระราชบัญญัติต่างๆก็เป็นไปด้วยดี แต่จะให้อดียิ่งขึ้นก็ต้องคอยตรวจสอบว่ามีการกระทำความผิดประเภทใดมากแล้วหาวิธีแก้ไขก็จะทำให้สังคมสงบสุข

4.2 บทสรุป

กฎหมายลิขสิทธิ์มีต้นกำเนิดเพื่อคุ้มครองงานที่สร้างสรรค์คิดค้นที่ออกมาเป็นผลงานที่จับต้องได้ แม้แต่ความคิดที่ยังไม่เป็นตัวเป็นตน ก็ไม่ถือว่าอยู่ในข่ายความคุ้มครองของกฎหมาย แต่ความเป็นจริงในปัจจุบันที่ข้อมูลต่างๆถูกเก็บรวบรวมเพื่อนำมาใช้ประโยชน์ในรูปแบบที่จับต้องไม่ได้ แต่รู้ว่ามีอยู่จริง เช่น บันทึกรวบรวมข้อมูลด้วยสื่ออิเล็กทรอนิกส์ในรูปแบบของข้อมูลดิจิทัลในคลิสเกตต์ หรือ ซีดีรอม ซึ่งเป็นวัตถุที่มีข้อมูลบรรจุอยู่ภายใน ปัญหาที่จะเกิดขึ้นหากใช้แพลตฟอร์มเดิมของกฎหมายไทยเข้ามาให้ความคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญาเหล่านั้น ว่าสมควรจะได้รับความคุ้มครองหรือไม่อย่างไร

แม้จะมีความพยายามที่จะปรับปรุงแก้ไขกฎหมายลิขสิทธิ์ให้คุ้มครองสิ่งสร้างสรรค์ที่เกิดขึ้นมาใหม่ๆตลอดเวลา ก็ยังช้ากว่าการพัฒนาเทคโนโลยีอย่างก้าวกระโดดอยู่เสมอ แม้แต่ในประเทศที่เป็นผู้นำในด้านความคิดสร้างสรรค์อย่างประเทศในด้านตะวันตกก็ยังประสบปัญหา ในการที่ไม่สามารถหามาตรการทางกฎหมายที่คุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญาได้อย่างสมบูรณ์

หากมองไปในอนาคต ที่จะต้องมีการนำเอาเทคโนโลยีที่ก้าวหน้ากว่านี้มาใช้ในการเก็บบันทึกข้อมูล และสร้างฐานข้อมูล หนทางแรกๆในการขยายความคุ้มครองไปถึงวิธีการจัดเก็บข้อมูลเหล่านั้น น่าจะเป็นการออกกฎหมายเพิ่มเติมเพื่อให้ความคุ้มครองและทันกับวิทยาการที่ก้าวล่วงหน้าไป แนวทางนี้อาจจะได้ผลในช่วงสั้นๆ แต่เมื่อความเจริญทางการจัดเก็บข้อมูลและฐานข้อมูลได้ขยับหนีห่างออกไป ก็จะต้องมีการทบทวนกฎหมายที่มีอยู่ เป็นวัฏจักรอย่างนี้ต่อไปไม่จบไม่สิ้น แต่ถ้าหากพิจารณาหลักการขั้นพื้นฐานที่เรามีอยู่ ปรับปรุงมุมมองวิสัยทัศน์ ให้เข้ากับแนวทางที่เป็นที่ยอมรับกันอยู่ในระบบสากล และนำเอาประเด็นในเรื่องของการพัฒนาเทคโนโลยีมาเป็นส่วนหนึ่งของการกำหนดปทัสถานใหม่ ที่เข้ากันกับสถานะและสถานการณ์ของประเทศไทย เชื่อว่าจะทำให้เราบรรลุถึงมาตรการใหม่ในการให้ความคุ้มครองข้อมูลในฐานข้อมูล อันเป็นทรัพย์สินทางปัญญาที่มีค่าสูง ที่อยู่บนพื้นฐานของความเป็นจริงในปัจจุบัน และปรับให้เข้ากับสถานการณ์ในอนาคตได้ง่าย

บทที่ 5

บทสรุปและข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาในเรื่องของข้อมูลในฐานะข้อมูล ตั้งแต่ในระดับพื้นฐาน คือ ข้อมูลประกอบไปด้วยอะไรบ้าง และการนำข้อมูลมาประกอบกันอย่างไร จึงจะเรียกได้ว่าเป็นฐานข้อมูล ทำให้ทราบถึงความสำคัญของข้อมูลและฐานข้อมูลในฐานะของการเป็นศูนย์รวมความรู้ของมนุษย์ ที่ได้จากการสังเกต ค้นคว้า จนได้ความกระจ่าง และเมื่อนำสิ่งที่ศึกษาได้มารวบรวมเข้าไว้ด้วยกัน ก็จะเกิดเป็นขุมความรู้ ซึ่งเป็นที่รวมของ “ความจริง” ในหลากหลายสาขา อันจะเป็นพื้นฐานอันแข็งแกร่งของการพัฒนาชุมชนหรือประเทศนั้นๆ อาจจะช่วยการนำความรู้มาใช้โดยตรง หรือนำมาประยุกต์ใช้จนเกิดเทคโนโลยีที่นอกจากช่วยแก้ปัญหาในข้อจำกัดที่พบบ่อยแล้ว ยังช่วยให้ความเป็นอยู่ การดำรงชีวิต ตลอดจนสุขภาพอนามัยของมนุษย์ดีขึ้น

“วิทยาศาสตร์” หรือ หลักความจริง ที่มนุษย์สังเกตและเรียนรู้จากธรรมชาติ และ “เทคโนโลยี” ซึ่งเป็นการนำวิทยาศาสตร์มาปรับใช้ให้เกิดประโยชน์ กลายเป็นคำสองคำที่มักจะอยู่คู่กัน เมื่อกล่าวถึงความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์ของมนุษย์ เมื่อมนุษย์นำวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีมาปรับใช้กับขุมความรู้เดิม ผลที่ออกมาก็คือ เกิดการแพร่หลายของขุมความรู้เดิมของมนุษย์อย่างไม่เคยเป็นมาก่อน จากขุมความรู้ที่ประกอบไปด้วยข้อมูลและฐานข้อมูลที่อยู่ในรูปแบบเดิมๆ คือ จัดทำขึ้นโดยนำมือมนุษย์ (Manual data) ให้เห็นเป็นรูปร่าง เป็นตัวเป็นตน จับต้องได้ สามารถจัดเก็บและนำกลับมาใช้ได้อย่างสะดวก ก็กลายมาเป็นขุมความรู้ที่ไม่ยิ่งหย่อนไปกว่ากัน ประกอบไปด้วยความรู้หลากหลายแขนงเหมือนเดิม และเพิ่มมากขึ้นทุกขณะ แต่ดีกว่าที่สามารถเข้าถึงข้อมูลได้ง่ายดายมากขึ้น ข้อมูลมหาศาลถูกย่อขนาดให้เล็กลงจนง่ายต่อการจัดเก็บ และสื่อในการเก็บข้อมูลก็ถูกพัฒนาขึ้นมาให้มีขนาดเล็กกระทัดรัด แต่จุข้อมูลได้มาก สิ่งเหล่านี้เป็นไปได้ด้วยการแปลงข้อมูลเหล่านั้นให้อยู่ในรูปอิเล็กทรอนิกส์ด้วยเครื่องมือและอุปกรณ์อันทรงประสิทธิภาพ

เมื่อลักษณะของตัว “สื่อ” ที่ใช้บันทึกและรวบรวมข้อมูล ได้เปลี่ยนแปลงไปด้วยเทคโนโลยี พร้อมกับเพิ่มความสะดวกสบายให้มนุษย์เพิ่มขึ้นในหลายๆด้าน แต่ทว่าความสะดวกนั้นก็เปิดประเด็นปัญหาใหม่ๆตามมา โดยแฝงอยู่ในความสะดวกสบายนั้น หัวใจของปัญหาก็คือเมื่อผู้ต้องการใช้ข้อมูลสามารถเข้าถึงข้อมูลได้ง่ายมากยิ่งขึ้นกว่าข้อมูลในรูปแบบดั้งเดิม ตัวข้อมูลมีขนาดเล็กลง จัดเก็บได้ในสื่อบันทึกขนาดเล็ก ดังนั้นจึงเอื้อต่อการนำข้อมูลไปใช้โดยที่เจ้าของข้อมูลไม่รู้เห็น ประเด็นเล็กๆนี้กลับกลายเป็นจุดเริ่มของปัญหาที่ใหญ่ยิ่งตามมา ในเกือบทุกวงการที่ใช้เครื่องมืออิเล็กทรอนิกส์ในการปฏิบัติงานและเก็บข้อมูล ความง่ายในการจัดการข้อมูลทำให้เกิดความการละเมิดและความขัดแย้งในเรื่องสิทธิในตัวข้อมูลนั้น การนำข้อมูลไปใช้ ตลอดจนในเรื่อง

ของการจัดผลประโยชน์ที่มีตั้งแต่ข้อขัดแย้งเล็กน้อย ไปจนถึงที่มีมูลค่ามหาศาลเกินที่จะประมาณได้

ประเทศผู้นำทางด้านเทคโนโลยี ได้ตระหนักถึงปัญหาเหล่านี้ และได้มีความพยายามหาทางแก้ไขปัญหากันอย่างขะมักเขม้น วิธีการหนึ่งซึ่งเป็นที่ยอมรับกันอย่างกว้างขวาง คือ การพิจารณากฎหมายในการใช้ข้อมูล ที่ในแต่ละประเทศได้บัญญัติและบังคับใช้ และปรับปรุงให้ครอบคลุมกับเงื่อนไขและเทคโนโลยีใหม่ๆ หรือบัญญัติกฎหมายใหม่ขึ้นมารองรับการเปลี่ยนแปลงดังกล่าว นอกจากการบัญญัติกฎหมายขึ้น เพื่อใช้บังคับในประเทศของตนแล้ว บรรดาผู้นำเหล่านั้น ยังได้พยายามผลักดันหลักกฎหมายของตนให้เป็นที่ยอมรับในระดับนานาชาติ หากมองในแง่ดีแล้ว การผลักดันในลักษณะนี้จะช่วยให้ประเทศที่ผู้ตามที่มีความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีดีกว่า ได้มีแนวทางที่จะดำเนินการคุ้มครองข้อมูลในฐานะข้อมูล ซึ่งถือว่าเป็นทรัพย์สินทางปัญญาประเภทหนึ่งที่มีประสิทธิภาพและเป็นมาตรฐานเดียวกัน หากมองในอีกแง่หนึ่ง ความพยายามดังกล่าวคือ การบังคับให้ประเทศที่โลกยอมรับนับถือกฎเกณฑ์ของตน เพื่อคงความได้เปรียบในเวทีระดับโลกเอาไว้ แต่ยังคงนับว่าไม่ประสบความสำเร็จเท่าใดนัก

สำหรับประเทศไทยที่มีการบัญญัติกฎหมายที่มีเนื้อหาปกป้องคุ้มครองข้อมูลและทรัพย์สินทางปัญญา สืบมาตั้งแต่พระราชบัญญัติคุ้มครองวรรณกรรมและศิลปกรรม พ.ศ. 2474 และ พระราชบัญญัติเครื่องหมายการค้า พ.ศ. 2474 แม้ว่าจะได้มีการปรับปรุงขอบเขตเนื้อหาของกฎหมายเหล่านั้นมาเป็นระยะๆตามพัฒนาการและความซับซ้อนของสถานการณ์บ้านเมือง แต่ในภาพรวมแล้วก็ยังสามารถชี้กว่าที่ควรจะเป็น ยิ่งไปกว่านั้น เทคโนโลยีในเรื่องของข้อมูลข่าวสารได้เจริญรุดหน้าอย่างรวดเร็ว ทำให้บรรทัดฐานเดิมๆที่ใช้ในการออกกฎหมายคุ้มครองข้อมูลและทรัพย์สินทางปัญญาดังกล่าวนั้นล้าสมัยเกินกว่าที่จะใช้เป็นหลักในการออกกฎหมายให้เข้ากับสถานการณ์ปัจจุบัน

ดังนั้น การกำหนดบทบัญญัติใหม่ เพื่อการออกกฎหมายที่ทันสมัย และเข้ากับสถานการณ์จึงเป็นสิ่งจำเป็นเร่งด่วน โดยเริ่มจากการปรับมุมมองและทัศนคติเกี่ยวกับข้อมูลในฐานะข้อมูลเสียใหม่ด้วยการนำเอาปัจจัยทางเทคโนโลยีเข้ามามีส่วนช่วย นอกจากนี้ยังต้องศึกษากฎหมายคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญาที่เป็นที่ยอมรับกันในระดับนานาชาติ หรือเป็นแนวทางในการบัญญัติกฎหมายที่เข้ามาตรฐานสากล แต่ก่อนที่จะตกลงใจกำหนดกฎหมายใดๆขึ้นมาบังคับใช้นั้น จำเป็นที่จะต้องศึกษาข้อดีและข้อเสียของการมีมาตรการเพื่อคุ้มครองสิ่งสร้างสรรค์ที่มีอยู่แล้วในระดับต่างๆ เพื่อหลีกเลี่ยงจุดอ่อนในการกำหนดกฎหมายเหล่านั้น และเลือกที่จะเอาแต่ส่วนที่พึงปรารถนามาปรับใช้

จากการศึกษาหลักเกณฑ์ในระดับนานาชาติจาก 3 แหล่ง คือ หลักกฎหมายคุ้มครองข้อมูล ในฐานข้อมูลของประเทศสหรัฐอเมริกา ของสหภาพยุโรป และสนธิสัญญาขององค์การทรัพย์สินทางปัญญาโลก (WIPO) จะเห็นว่าล้วนให้ความสำคัญต่อการสร้างฐานข้อมูลที่เป็นหัวใจหลักของการทำธุรกรรมของโลกอนาคตด้วยกันทั้งสิ้น แต่ว่าการเติบโตของเทคโนโลยีสารสนเทศยิ่งทำให้มีการสร้างฐานข้อมูลในด้านต่างๆเพิ่มขึ้นอีกมากมาย จนไม่สามารถบัญญัติกฎหมายเพื่อควบคุมให้มีการใช้ประโยชน์จากฐานข้อมูลเหล่านั้นอย่างเป็นธรรมได้ทั้งหมด หลักกฎหมายแต่ละฉบับจึงเน้นไปในแนวทางที่เห็นว่าเป็นประโยชน์ต่อสังคมของประเทศนั้นๆ ได้มากที่สุด ยกตัวอย่างเช่น หลักกฎหมายของประเทศสหรัฐอเมริกาที่เป็นผู้นำในวงการสื่อสารสารสนเทศ และเป็นผู้ผลิตฐานข้อมูลรายใหญ่ที่สุดของโลก ก็ได้วางหลักกฎหมายตามสถานการณ์ปัจจุบันคือ ตรงกับความต้องการของผู้ผลิตภายในประเทศของตน โดยมีการพิจารณาให้ความคุ้มครองโดยอาศัยกรณีตัวอย่าง เพื่อให้มีความยืดหยุ่นและสามารถแก้ไขปัญหาคความขัดแย้งในอุตสาหกรรมข้อมูลข่าวสารของสหรัฐอเมริกาที่ทวีความซับซ้อนยิ่งขึ้นทุกขณะ

ส่วนสหภาพยุโรปที่มีความพยายามเป็นอย่างมากในการปรับปรุงตัวให้เป็นผู้ดำเนินการผลิตฐานข้อมูลให้สามารถแข่งขันกับสหรัฐอเมริกาและประเทศอื่นๆ ในโลกได้ ก็จะมีบัญญัติหลักกฎหมาย เพื่อรองรับการขยายตัวของอุตสาหกรรมฐานข้อมูลจากสหรัฐอเมริกาสู่ภาคพื้นยุโรป ความคุ้มครองนั้นให้สิทธิเจ้าของฐานข้อมูลที่จะป้องกันไม่ให้เกิดการแข่งขันอย่างไม่เป็นธรรมในการผลิตฐานข้อมูล ทั้งยังออกกฎหมายลักษณะเฉพาะ (Sui Generis) ต่างๆ เพื่อคุ้มครองผู้ผลิตฐานข้อมูลให้ได้รับผลประโยชน์จากสิ่งสร้างสรรค์นั้นได้อย่างเต็มที่

สำหรับสนธิสัญญาความคุ้มครองฐานข้อมูลขององค์การทรัพย์สินทางปัญญาโลก ที่น่าจะเป็นที่พึงให้กับบรรดาสมาชิกได้ใช้กฎเกณฑ์เดียวกัน สำหรับปกป้องคุ้มครองฐานข้อมูล ก็ยังไม่มี ความคืบหน้าเท่าที่ควร จากเหตุผลทางด้านการเมือง และอิทธิพลของมหาอำนาจ ทำให้ความหวังที่จะมีข้อกำหนดหรือกฎหมายที่เป็นธรรมต่อทุกประเทศจริงๆ ค่อยๆ เลื่อนลางลงไปทุกขณะ

เมื่อพิจารณาอย่างถ่องแท้ของถึงข้อดีและข้อด้อยของกฎหมายให้ความคุ้มครองข้อมูลในฐานข้อมูลในระดับนานาชาติแล้ว จึงจะนำมากำหนดระเบียบกฎหมายในการใช้ข้อมูล โดยจะต้องประกอบด้วย 3 แนวทางประกอบกันเพื่อให้ครอบคลุมปัญหาและมีแนวทางแก้ไข การใช้ประโยชน์ทุกด้านจากข้อมูลอย่างถูกต้องกล่าวคือ การบัญญัติกฎหมายเพื่อให้เป็นหลักพึงพิงของผู้สร้างฐานข้อมูลที่ลงทุนลงแรงอย่างถูกต้องตามกฎหมาย และมีสิทธิอย่างสมบูรณ์ที่จะได้รับผลประโยชน์อย่างเต็มที่จากความพยายามนั้นๆ ในขณะที่เดียวกันจะต้องระบุโทษของผู้ลอกเลียนแบบส่วนหนึ่งหรือทั้งหมดของงานสร้างสรรค์นั้น โดยต้องชดใช้ในสิ่งที่ตนเองทำให้ผู้อื่นเสียหาย แต่ในทางกลับ

กัน หากกฎเกณฑ์การให้ความคุ้มครองต่องานสร้างสรรค์นั้นๆเข้มงวดเกินไป หรือจิตใจที่ปกป้องผลประโยชน์ของผู้สร้างสรรค์งานชิ้นนั้นๆอย่างเกินพอดี หวังให้มีสิทธิขาดแต่เพียงผู้เดียว (exclusive right) อาจทำให้เป็นอุปสรรคต่อการเผยแพร่งานชิ้นนั้นออกไปสู่สาธารณชน ด้วยว่าผู้คนในวงกว้างไม่สามารถนำงานชิ้นนั้นไปใช้ประโยชน์ได้ เพราะจะต้องจ่ายผลตอบแทนในมูลค่าที่สูง ทั้งยังอาจก่อให้เกิดการผูกขาด (monopoly power) โดยผู้ถือครองสิทธินั้นๆ ซึ่งจัดว่าผลกระทบต่อเศรษฐกิจโดยรวมได้ เพราะผลประโยชน์ส่วนใหญ่จะตกกับกลุ่มบุคคลไม่กี่กลุ่ม แทนที่จะเป็นผลประโยชน์โดยรวมต่อสาธารณะ

สิ่งที่ต้องทำไปพร้อมๆกันกับมาตรการป้องปราม คือ การกำหนดมาตรการ “ส่งเสริม” ให้มีการยอมรับนับถือสิทธิในการคิดค้นสร้างสรรค์ของสังคมโดยรวมด้วย เมื่อผลงานสร้างสรรค์ได้รับการยอมรับนับถือ และผู้สร้างสรรค์ได้รับผลประโยชน์เต็มเม็ดเต็มหน่วย จะทำให้ผู้สร้างสรรค์มีกำลังใจในการคิดค้นสร้างสรรค์สิ่งใหม่ๆขึ้นอย่างต่อเนื่อง และวงจรที่สร้างสรรค์เช่นนี้จะทำให้เกิดการสั่งสมขององค์ความรู้ของประเทศในทุกๆด้าน อันเป็นปัจจัยที่สำคัญยิ่งต่อการพัฒนาประเทศในทิศทางที่เป็นอิสระ สามารถกำหนดทิศทางในการพัฒนาที่เหมาะสมแก่ตัวเอง ดังตัวอย่างของประเทศที่พัฒนาแล้วอย่าง สหรัฐอเมริกา หรือ ญี่ปุ่นในปัจจุบัน

ข้อเสนอแนะ

1. ทศนคคิของผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่าย ทั้งผู้ออกกฎหมายเพื่อใช้บังคับ และประชาชนผู้อยู่ใต้กฎหมายทั้งหมด ต่อเทคโนโลยีสารสนเทศเป็นสิ่งแรกควรทำความเข้าใจร่วมกันตั้งแต่ต้น เพราะเหตุที่การคิดค้นทางด้านวิทยาศาสตร์ได้สร้างบรรทัดฐานขึ้นมาใหม่หลายประการ เริ่มจากโครงสร้างและองค์ประกอบโดยรวมของข้อมูลและฐานข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ ที่แตกต่างกันโดยสิ้นเชิงจากมาตรฐานดั้งเดิม การที่ข้อมูลถูกจัดเก็บในรูปแบบของสัญญาณตัวเลขฐานสองที่ไม่สามารถจับต้องได้ นอกจากจะนำข้อมูลนั้นไปผ่านอุปกรณ์อื่นๆ เช่น เครื่องพิมพ์เพื่อให้ออกมาเป็นเอกสารที่เป็นมาตรฐานมีใช้กันโดยทั่วไป ดังนั้นกฎเกณฑ์เพื่อจัดระบบระเบียบในการใช้งานข้อมูลประเภทนี้ จึงต้องมีความเข้าใจในธรรมชาติของข้อมูลนั้นๆก่อนเป็นเบื้องต้น

ในด้านของผู้ออกกฎหมาย ความเข้าใจในโครงสร้างและบทบาทของข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ในโลกปัจจุบันเป็นสิ่งจำเป็นในอันดับต้นๆ กฎเกณฑ์ที่บัญญัติขึ้นนั้น ย่อมจะส่งผลอย่างลึกซึ้งต่อวิธีการปฏิบัติงานในโลกของข้อมูลข่าวสาร ดังนั้นการกำหนดเกณฑ์ที่ขัดกับการปฏิบัติจริงย่อมที่จะทำให้เกิดความเสียหายขึ้นได้ อย่างเช่น การจำกัดสิทธิในการใช้ข้อมูลโดยใช้สื่อที่จับต้องได้เป็นมาตรฐานย่อมจะเกิดช่องว่างทางกฎหมายขึ้น เนื่องจากข้อมูลในรูปแบบอิเล็กทรอนิกส์

สามารถเคลื่อนย้ายได้ง่ายดายและรวดเร็ว จนยากที่จะกำหนดกฎเกณฑ์ เพื่อคุ้มครองให้ครอบคลุมช่องทางในการเผยแพร่ข้อมูลที่มีทั้งหมดได้ หากยังยึดติดกับทัศนคติและมุมมองเก่าๆ ก็จะต้องยากในการบัญญัติกฎหมายที่สามารถใช้ได้จริง

ส่วนของผู้ที่อยู่ภายใต้กฎหมายนั้น ยิ่งเป็นส่วนสำคัญในการกำหนดความคุ้มครองว่าจะประสบผลสำเร็จในระดับใด จากลักษณะความเป็นมวลชนกลุ่มใหญ่ ที่มีอิทธิพลต่อมาตรการในการตัดสินใจใดๆของรัฐ หากทัศนคติของคนส่วนใหญ่ เห็นความสำคัญของการสร้างสรรค์และการให้ความคุ้มครองสำหรับงานสร้างสรรค์นั้นๆ การละเมิดสิทธิต่างๆก็จะเกิดขึ้นได้ยาก เนื่องจากคนในสังคมได้ตระหนักถึงความอดสาพยายามของผู้สร้างงาน และเห็นคุณค่าของความพยายามนั้นๆ นอกจากนี้จะไม่ละเมิดสิทธิของผู้อื่นแล้ว ยังช่วยส่งเสริมเพื่อให้มีการสร้างสรรค์งานเพิ่มมากขึ้นด้วย มาตรการต่างๆ เพื่อเป็นฐานมีการพัฒนาประเทศในด้านต่างๆต่อไปในอนาคต

การสร้างทัศนคติของมวลชนนั้น เป็นงานระดับนโยบายที่ใช้เวลายาวนาน ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับพื้นฐานทางวัฒนธรรมของสังคมนั้นๆที่มีส่วนสนับสนุนการสร้างทัศนคติมากน้อยเพียงใด และมาตรการการเสริมสร้างทัศนคติที่เหมาะสมเพียงใดด้วย

2. ควรมีมาตรการวินิจฉัย เนื้อหา หรือคุณภาพของผลงานที่ชัดเจนแน่นอนโดยการกำหนดเกณฑ์ของงานประเภทต่างๆที่จะได้รับความคุ้มครองโดยใช้นิยามที่มีอยู่แล้วในกฎหมายฉบับต่างๆหรืออาจต้องกำหนดนิยามขึ้นมาใหม่ อาทิเช่น การรวบรวมข้อเท็จจริง (facts) ประการเดียวจะไม่อยู่ในข่ายที่ได้รับความคุ้มครองภายใต้กฎหมายลิขสิทธิ์ แต่หากมีกฎหมายฉบับอื่นๆ หรือคำพิพากษาในกรณีนี้คล้ายกัน ระบุว่ารวบรวมข้อเท็จจริงถือว่าได้รับความคุ้มครอง ก็จะต้องหาข้อมูลให้ชัดเจนแน่นอนว่าจะใช้แนวทางใดเป็นหลักปฏิบัติ

การมีหลักเกณฑ์เพื่อใช้วินิจฉัยที่แน่นอน นอกจากจะทำให้การตัดสินใจพิพากษาในเรื่องการคุ้มครองสิทธิต่างๆทำให้ง่ายขึ้นแล้ว ยังจะเป็นแนวทางให้ผู้สร้างสรรค์งาน ได้ผลิตผลงานที่ตรงกับสิ่งที่ต้องการมากขึ้น และทราบว่าจะต้องการผลิตงานให้ได้รับความคุ้มครองในทรัพย์สินทางปัญญาจริงๆ งานชิ้นนั้นจะต้องแสดงให้เห็นถึงความสร้างสรรค์ขึ้นด้วยตนเอง (originality) ที่มาจากผู้สร้างสรรค์เองถ้าฟังเพียงแต่การรวบรวมข้อเท็จจริง (facts) หรือความรู้ที่เป็นสาธารณะ (public knowledge) นั้นไม่เพียงพอ

หากมีคำถามขึ้นมาเกี่ยวกับเกณฑ์หรือมาตรฐานที่เหมาะสมนั้นจะหาได้อย่างไร ในเรื่องนี้คงจะต้องอาศัยผู้เชี่ยวชาญหลายๆฝ่ายมาช่วยให้ความคิดเห็น และกำหนดแนวทางที่ควรจะเป็นทั้งนี้จะต้องตั้งอยู่บนพื้นฐานที่สมดุล นั่นคือ สามารถที่จะใช้ได้จริงในเมืองไทย นั่นคือ ใช้สภาพการณ์ที่เกิดขึ้นจริงในประเทศไทยมาเป็นโจทย์ เพื่อหาทางแก้ไขปัญหาย่างสร้างสรรค์ เช่น การกำหนดหลักเกณฑ์เพื่อใช้วินิจฉัยในเรื่องลิขสิทธิ์ในเมืองไทย ที่มีพื้นฐานวัฒนธรรมที่เอื้อเพื่อผู้อ่าน โอปอ้อมอารี ช่วยเหลือจุนเจือซึ่งกันและกัน การกำหนดหลักเกณฑ์ลิขสิทธิ์อาจจะต้องนำเอาเรื่องเจตนาเข้ามาเป็นส่วนสำคัญ เพราะในบางกรณีที่มีการหยิบเอาข้อมูลไปใช้ประโยชน์โดยไม่ได้รับอนุญาตจากเจ้าของลิขสิทธิ์ แต่การกระทำนั้นเป็นไปด้วยเจตนาบริสุทธิ์ หรือเพื่อมนุษยธรรม ไม่เป็นไปเพื่อการค้า ก็อาจจะมีการงดเว้น หรือมาตรการลงโทษสถานเบา เพื่อมิให้ผู้ที่มีเจตนาทำดีต้องท้อแท้เสียกำลังใจ ยกตัวอย่างเช่น การผลิตแซมพูจากว่านหางจระเข้ โดยเอาสูตรเขามาทำ โดยไม่ได้รับอนุญาต แต่ทำมาใช้ภายในครัวเรือน ซึ่งก็น่าจะมีข้อยกเว้น เพื่อสนับสนุนให้มีการผลิตสินค้าใช้เองอย่างแพร่หลาย เป็นการช่วยเศรษฐกิจของชุมชนทางอ้อม

ในขณะที่เดียวกันมาตรการดังกล่าว ก็จะต้องเป็นที่ยอมรับของนานาชาติ โลกในยุคนี้ถูกเชื่อมโยงโดยทั่วถึงกันด้วยเทคโนโลยีสารสนเทศ การสื่อสารเป็นไปอย่างอิสระและปราศจากข้อจำกัด เหตุการณ์ใดๆแม้จะเล็กน้อยแต่หากมีความสำคัญก็จะถูกเผยแพร่ไปทั่วโลกในเวลาอันสั้น การเพิ่มประสิทธิภาพในการติดต่อสื่อสารนั้น จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องสื่อสารกันไปไปในแนวทางเดียวกัน หากเป็นการค้าขายระหว่างประเทศก็ต้องใช้หลักเกณฑ์เดียวกันทั้งสองฝ่าย (แม้ในความเป็นจริงหลักเกณฑ์สากลที่ใช้กันในระดบนานาชาติปัจจุบัน ได้ถูกริเริ่มขึ้นโดยชาติที่ประสบความสำเร็จทางด้านการค้าข้อมูลข่าวสารมาก่อนเช่น สหรัฐอเมริกา และสหภาพยุโรป) การนำเอาเกณฑ์ปฏิบัติของสากลมาศึกษาเพื่อเป็นแนวทางในการบัญญัติกฎหมายของไทยที่เป็นที่ยอมรับในระดับโลก

3. กฎหมายทรัพย์สินทางปัญญาของไทยหลายประเภท มีบทกำหนดความผิดและกำหนดโทษไว้แต่เชื่อว่าไม่สามารถคุ้มครองข้อมูลและฐานข้อมูลได้ทั้งหมด ดังนั้นถ้ามีการกระทำผิดที่มีโทษทางแพ่งนอกเหนือจากความผิดที่กำหนดโทษไว้ ก็ใช้กฎหมายใกล้เคียงอย่างยิ่งมาปรับแก้คดีซึ่งได้แก่ความรับผิดเพื่อละเมิด ที่สามารถใช้ลงโทษผู้กระทำความผิดให้ชดเชยค่าสินไหมทดแทนได้ ส่วนถ้ามีการกระทำผิดอาญา ก็ใช้ประมวลกฎหมายอาญาตามฐานความผิดลงโทษผู้กระทำความผิดได้ซึ่งเป็นการคุ้มครองข้อมูลในฐานข้อมูลได้โดยไม่ติดขัด

กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครองสิทธิของไทย อันได้แก่กฎหมายสิทธิบัตร พ.ศ. 2522 กฎหมายเครื่องหมายการค้า พ.ศ. 2534 ที่ใช้คุ้มครองสิทธิในสิ่งประดิษฐ์ที่ต้องมีการร้องขอให้ได้รับความคุ้มครอง และกฎหมายลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537 ที่มีผลโดยตรงต่อการคุ้มครองข้อมูลและฐาน

ข้อมูลนั้นยังให้ความคุ้มครองแต่เพียงเฉพาะด้าน ซึ่งหากเกิดปัญหาการละเมิดหรือข้อพิพาทนอกเหนือจากที่บัญญัติไว้ในกฎหมายแล้ว ก็ไม่สามารถนำกฎหมายเหล่านั้นไปบังคับใช้ได้

ดังที่ปรากฏปัญหาในกฎหมายลิขสิทธิ์ที่ไม่ได้ให้คำนิยามในประเด็นต่างๆอย่างชัดเจนเพียงพอ เช่น ในมาตรา 4 ที่กำหนดให้ “ผู้สร้างสรรค์” หมายความว่า “ผู้ทำหรือผู้ก่อให้เกิดงานสร้างสรรค์อย่างใดอย่างหนึ่งที่เป็นงานอันมีลิขสิทธิ์ตามพระราชบัญญัตินี้” ซึ่งไม่ได้ให้รายละเอียดในกรณีที่เกิดการจ้างให้ทำ อาจมีข้อพิพาทในแง่ของใครเป็นเจ้าของลิขสิทธิ์เป็นผู้ว่าจ้างให้ทำ หรือนายช่างผู้ปฏิบัติงานนั้นเป็นต้น

การปรับปรุงกฎหมาย โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การให้นิยามใหม่โดยครอบคลุมงานสร้างสรรค์ในทุกด้าน ในทุกรูปแบบที่มีอยู่จริง และเล็งการไกลไปในอนาคตถึงสิ่งใหม่ๆที่อาจเกิดขึ้น โดยการเปิดช่องให้มีการตีความเพิ่มเติม หรือการตราบทบัญญัติใหม่ให้ทันกับพัฒนาการของโลก ก็จะเป็นการเตรียมพร้อมในอนาคตอย่างน่าชมเชย

นอกจากจะปรับปรุงกฎหมายเดิมให้มีประสิทธิภาพมากขึ้นแล้ว ยังต้องมีการตรากฎหมายที่เข้ากับสถานการณ์คือ มีการสำรวจปริมาณคดีที่เกิดขึ้น และแยกแยะออกเป็นประเภทอย่างชัดเจน และพิจารณาว่า ข้อพิพาทใดเกิดขึ้นมากที่สุด แล้วจึงหาทางออกกฎหมายโดยเฉพาะเพื่อจัดการกับข้อพิพาทนั้นได้โดยตรง มีการกำหนดนิยามและบทลงโทษอย่างชัดเจน เช่น พระราชบัญญัติวรรณกรรม พระราชบัญญัติศิลปกรรมเป็นต้น โดยไม่จำเป็นต้องใช้กฎหมายอื่นที่ไม่ได้มีผลยุติข้อพิพาทโดยตรงมาใช้ ซึ่งอาจจะได้ผลในการป้องกันและลงโทษได้ไม่เต็มที่

4. ปรับปรุงกลไกของรัฐที่ใช้ในการดูแลปกป้องสิทธิ แม้ในปัจจุบันจะมีหน่วยงานที่ดูแลในเรื่องของทรัพย์สินทางปัญญา และการปกป้องคุ้มครองสิทธิอยู่หลายองค์กรอย่างเช่น กรมทรัพย์สินทางปัญญา กระทรวงพาณิชย์ สำนักงานตำรวจแห่งชาติ กระทรวงมหาดไทย ที่ทำหน้าที่ส่งเสริมให้มีความเข้าใจในเรื่องของสิทธิมากขึ้น แต่ในทางปฏิบัติแล้ว หน่วยงานต่างๆเหล่านี้ยังไม่สามารถทำงานประสานกันอย่างมีประสิทธิภาพได้

จะเห็นได้จากกรณีการละเมิดลิขสิทธิ์ทรัพย์สินทางปัญญา ในภาพยนตร์ เพลง ที่มีการจับผู้กระทำความผิดได้บ่อยครั้งนั้น แต่น้อยครั้งที่จะสามารถจับกุมผู้ประกอบการรายใหญ่ มีแต่เพียงสินค้าที่ผิดกฎหมาย และผู้กระทำความผิดรายย่อยเพียงเล็กน้อยเท่านั้นที่ได้รับการจัดการและการลงโทษ ยังมีช่องว่างทางกฎหมายในเรื่องลิขสิทธิ์อยู่หลายประการ เช่น หากไม่มีเจ้าทุกข์มา

กล่าวโทษผู้กระทำผิด ทางตำรวจก็ไม่สามารถเอาผิดกับผู้ต้องหาได้ ทำให้กลไกและกระบวนการในการดูแลทรัพย์สินทางปัญญาขัดข้อง และไม่มีประสิทธิภาพ

การจัดตั้งองค์กรพิเศษขึ้นมาดูแลโดยให้อำนาจอย่างเต็มที่ในการจัดการ จะทำให้การบังคับใช้กลไกที่มีอยู่แล้วมีประสิทธิภาพมากขึ้น อีกทั้งการกำหนดกฎเกณฑ์หรือบัญญัติกฎหมายใหม่ๆ สามารถทำได้อย่างรวดเร็วทันกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนไปเป็นรายวัน ในการพัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศ

5. ผู้สร้างสรรค์ข้อมูลและฐานข้อมูลโดยเฉพาะที่เป็นสื่ออิเล็กทรอนิกส์ จะต้องมีความที่คอยดูแล เอาใจใส่ในการเก็บรักษา ตลอดจนสร้างเสริมมาตรการรักษาความปลอดภัยในข้อมูลของตนเอง เพื่อป้องกันมิให้ข้อมูลทางอิเล็กทรอนิกส์ให้เข้าถึงได้ง่าย ซึ่งเป็นการเปิดโอกาสให้มีการละเมิด ทำซ้ำ หรือเปลี่ยนแปลงข้อมูลซึ่งมีกรณีตัวอย่างให้เห็นอยู่เป็นประจำในการลักลอบเข้าไปในฐานข้อมูล ที่ได้ชื่อว่ามีการรักษาความปลอดภัยอย่างเข้มแข็งติดอันดับโลก อย่างเช่น กระทรวงกลาโหมของสหรัฐอเมริกา จะด้วยวัตถุประสงค์ทางการเมือง การค้า หรือเพียงเพื่อทดสอบความสามารถทางด้านคอมพิวเตอร์ของผู้บุกรุกเอง อาชญากรรมในลักษณะนี้ยังจะมีอยู่ต่อไป ตราบเท่าที่มีการพัฒนาทางด้านเทคโนโลยีอย่างไม่หยุดยั้ง และจะทวีความรุนแรงขึ้น เมื่อสื่ออิเล็กทรอนิกส์กลายเป็นมาตรฐานในการดำเนินชีวิตประจำวันของคนในโลกและข้อมูลต่างๆจะอยู่ในรูปอิเล็กทรอนิกส์ทั้งหมด

มาตรการที่อาจนำมาปรับใช้ในการรักษาความปลอดภัยของข้อมูลดังกล่าวได้แก่

5.1 การป้องกันการเข้าถึงอุปกรณ์ หรือสื่อที่ใช้เก็บข้อมูล หรือการป้องกันทางกายภาพ (Physical and Hardware security) ที่นอกจากการป้องกันการบุกรุกเข้ามาถึงแหล่งเก็บอุปกรณ์ หรือสื่อที่ใช้เก็บข้อมูล และยังป้องกันมิให้แหล่งเก็บอุปกรณ์นั้นๆเสียหายจากภัยธรรมชาติที่อาจเกิดขึ้นได้เช่น อุทกภัย ภัยพิบัติ หรืออัคคีภัย เป็นต้น

5.2 การป้องกันการเข้าถึงข้อมูลด้วยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์นั่นคือ การกำหนดวิธีการที่จะคัดเลือกรู้ที่มีสิทธิเข้าถึงข้อมูล ด้วยการกำหนดรหัสประจำตัวของแต่ละบุคคล (User Identification: User – ID) และรหัสผ่าน เพื่อยืนยันว่าเป็นบุคคลนั้นจริง (authentication) เมื่อสามารถระบุรหัสทั้งสองประการให้สอดคล้องกันได้ จึงจะสามารถเข้าถึงข้อมูลได้ หลักการพิสูจน์ตัวจริงนี้ ได้มีการนำเทคโนโลยีเข้ามาช่วยอย่างมากเช่น การตรวจสอบลักษณะทางชีวภาพของ

บุคคลนั้นๆ ได้แก่ ลายนิ้วมือ เเรตินาของดวงตา เพื่อจำกัดการเข้าถึงข้อมูลและให้สิทธิกับผู้ที่ได้รับมอบหมายเท่านั้น

5.3 การจัดการกับตัวข้อมูลเองให้สามารถแปลความหมายได้ เฉพาะผู้ที่ได้รับสิทธิเท่านั้น เช่น กำหนดให้ผู้ใช้งานสามารถถอดรหัส (encryption) ที่แฝงอยู่ในตัวข้อมูล และกรองเอาเฉพาะข้อมูลที่ต้องการออกจากตัวลวงนั้นได้

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

รายการอ้างอิง

ภาษาไทย

- จำปี โสคติพันธุ์. คำอธิบายหลักกฎหมายนิติกรรมสัญญา. กรุงเทพฯ : วิญญูชน, 2542.
- จักรกฤษณ์ ควรวจน์. กฎหมายระหว่างประเทศว่าด้วย ลิขสิทธิ์ สิทธิบัตร และเครื่องหมายการค้า.
กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์นิติธรรม, สิงหาคม 2541.
- ไชยยศ เหมะรัชตะ. ปัญหากฎหมายลิขสิทธิ์ วิทยานิพนธ์ปริญญาโท สาขาวิชานิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์แสวงการพิมพ์, พิมพ์ครั้งที่ 2, 2528.
- ไชยยศ เหมะรัชตะ. กฎหมายทรัพย์สินทางปัญญา. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์นิติธรรม, 2540.
- ทะเบียนการค้า, กรม. รายงานสรุปการสัมมนา เรื่องการคุ้มครองความลับทางการค้า.
กรุงเทพมหานคร : กรมทะเบียนการค้า, 2537.
- รัชชัย สุภผลศิริ. คำอธิบายกฎหมายลิขสิทธิ์. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์นิติธรรม, 2539.
- นลินธร ชาตศิริ. การกระทำอันเป็นการแข่งขันไม่เป็นธรรมทางการค้าและสภาพบังคับทางกฎหมาย:
ศึกษาเฉพาะกรณีทรัพย์สินทางอุตสาหกรรม. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท สาขาวิชานิติศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2539.
- บวรศักดิ์ สุวรรณโณ และ จิตติภัทร เครือวรรณ. รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์เรื่องความลับทางการค้า.
ศูนย์กฎหมายเพื่อการวิจัยและพัฒนา คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2534.
- ประสิทธิ์ ทิมพุด. การสื่อสารโทรคมนาคม ภาคพื้นฐาน. กรุงเทพมหานคร: ซีเอ็ดยูเคชั่น, 2541.
- เลอสรุภ รัตนสุภาวณันท์, จิตติภัทร เครือวรรณ และสุธรรม อยู่ในธรรม. กฎหมายสำหรับบริการอินเทอร์เน็ต
แห่งประเทศไทย กรอบ ข้อเสนอแนะ และการควบคุมดูแล การให้บริการ.
กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์นิติธรรม, กุมภาพันธ์ 2541.
- ศูนย์วิจัยกฎหมายและการพัฒนา. “รายงานการศึกษาวิจัยเรื่องการปรับปรุงแก้ไขกฎหมายเกี่ยวกับ
ทรัพย์สินทางปัญญา”, ศูนย์วิจัยกฎหมายและการพัฒนา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย,
2531
- ศูนย์เทคโนโลยีอิเล็กทรอนิกส์และคอมพิวเตอร์แห่งชาติ. ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับทรัพย์สินทาง
ปัญญา. ศูนย์เทคโนโลยีอิเล็กทรอนิกส์และคอมพิวเตอร์แห่งชาติ, 2535.
- เศรษฐกิจการพาณิชย์, กรม. คำแปลกรรมสารสุดท้ายรวบรวมผลการเจรจาการค้าพหุภาคี
รอบอุรุกวัย. กรุงเทพมหานคร: กระทรวงพาณิชย์ (ตุลาคม 2537).

สมเกียรติ ตั้งกิจวานิชย์. “รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์ การคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญาที่เกี่ยวข้องกับการพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ (โครงการผลกระทบเศรษฐกิจส่วนรวมของการพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ต่อประเทศไทย). สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย. สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.). 2543.

สำนักเลขาธิการคณะกรรมการส่งเสริมการพัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศแห่งชาติ. แนวทางการพัฒนาบุคลากรด้านเทคโนโลยีสารสนเทศแห่งประเทศไทย. วารสารศูนย์เทคโนโลยีอิเล็กทรอนิกส์และคอมพิวเตอร์แห่งชาติ (NECTEC). กรกฎาคม 2537.

ภาษาอังกฤษ

Andrews Publications. Database Protection Plan Defeated in Geneva. Andrew Intellectual Property Magazine. Vol.35 No.5 1997.

Bainbridge, David. Introduction to Computer Law . Financial Times Management. 1996.

Band, Jonathan and Gowdy, Jonathan S. Sui Generis Database Protection Has Its Time Come?. D-Lib Magazine. Vol.10 No.3 1997.

Bartholomew, Mark. Article: Protecting the Performers: Setting a new standard for character Copyrightability. Vol. 41 Santa Clara Review, 2001.

Beams, Christian C.M. The Copyright Dilemma Involving Online Service Providers: Problem Solved...for Now. Federal Communications Law Journal. Vol.51 No.3 May 1999.

Bisland, Ralph B. Database Management. U.S.A : Prentice-Hall, Inc., 1989.

Bordick, W.L. The Principle of the Roman Law and Their Relation to Modern Law. Federal Communication Law Journal. Vol. 27 No.4 1983.

Boyerski, Jason R. Note: The Heist of Feist: Protection for Collections of Information and The Possible Federalization of “HOT NEWS”. Cardozo Law Review. Vol.21 No.12 1999.

Brill, Charles. Legal Protection of Collections of Facts. Computer Law Review and Technology Journal. Vol.17 Spring 1998.

Brown, Marry Maureen, Bryan, Robert M. and Conley, John M. Database Protection in a Digital World. The Richmond Journal of Law & Technology. Vol.6 Issue 1., Symposium 1999.

Cohen, Julie E. WIPO Copyright Treaty Implementation in the United States: Will Fair Use Survive. E.I.P.R. Vol.11 Issue 5 1999.

- Committee of Experts on A Possible Protocol to the Berne Convention, Proposal of the United States of America on Sui Generis Protection of Databases, 6th Sess., Geneva, WIPO Doc. BCP/CE/VII/2-INR/CE/VI/2 May 1996.
- Copyright and The Challenge of Technology. Copyright Issue Requiring Immediate Actions: Green Paper from the Commission of the European Communities. COM(88) 172 final.
- Cornish, W.R. 1996 European Community Directive on Database Protection. Columbia. VLA J.L&Arts .Vol. 21 No.3 1997.
- Cunard, Jeffrey P. et al. WIPO Treaties Raise International Copyright Norms. New York Law Journal. Vol.45 No.3 1997.
- Cunningham, Sean. Employment Law Update: Courts Address Unfair Competition Claims and Limited Non- Compete Agreements. Gray Cary Ware & Freidenrich, LLP. 1997.
- Davison, Mark J. Proposed U.S. Database Legislation: A Comparison with the U.K. Database Regulations. E.I.P.R. Issue 6 1999.
- Denicola, Robert C. Copyright in Collections of Facts: A theory for the Protection of Nonfiction Literary Works. Columbia Law Review. Vol.81 No.12 1981.
- Downing, Robbie. On-line Services and The EU Database Directive. 10 Interlanitional Review of Law, Computers and Technology. Vol.25 No.4 1996.
- Dunn, Ronald G. IIA Praises Introduction Of Database Protection Measure. Information Today Magazine. Vol. 17 Fall 1996.
- Durdik, Paul. New Technology: The European Community Moves to Protect Computer Databases. B.U. Int'l L.J. Vol. 12 Summer 1994.
- EP Approves the strengthening of the Directive on the Legal Protection of Databases. Reuters Agence Europe. June 25 1993.
- EU Ministers Agree Legal Protection for Databases, Reuter World Service, Vol.32 Issue 6 1995.
- Everest, Gordon C. Database Management Objectives, System Functions & Administration. McGraw-Hill,1986.
- Ficsor, Michaly. "The New WIPO Treaties (The WCT and the WPPT): Context and Legal Nature". Software Policy Summit, Kuala Lumpur 2000.
- Gelman, Robert B., McCandlish Stanton and Member of EFF. Protecting Yourself Online An Election Frontier Foundation Guide. Haper Edge, 1998.
- Goldsmith Charles. EC Weighs Database Protection. International Herald Tribune 1992.

- Gordon, Wendy J. A Property Right in Self-Expression: Equality and Individualism in the Natural Law of Intellectual Property. Vol.102 Yale Law Journal,1993.
- Gorman, Michael M. Database Management Systems. U.S.A.: QED Information Sciences, Inc., 1991.
- Greene, Lisa H. and Rizzi, Steven J. Database Protection Developments: Proposal Still in the United States and WIPO. Journal Proprietary Real Estate. Vol. 9 No. 1 1997.
- Halewood ,Michael. ARTICLE: Indigenous and Local Knowledge in International Law: A Preface to Sui Generis Intellectual Property Protection. McGill Law Journal. Vol.44 No.12 1999.
- Handler, Milton. Unfair Competition. Iowa L. Rev. Vol. 21 1936.
- Hart, Robert J. Baker & McKenzie: Guide to Intellectual Property in the IT Industry. Sweet &Maxwell,1998.
- Hill, Jennett M. NOTE: The State of Copyright Protection for Electronic Databases beyond ProCD v. Zeidenberg: Are Shrinkwrap Licenses a Viable Alternative for Database Protection?. Indiana Law Review. Vol.31 1998.
- Hoeren, Thomas. EU leads World Towards Database Production: Despite US objections, International Sui Generis System is Needed. IP Worldwide. Vol. 6 No.7 July-August 1997.
- Hughes, Justin.The Philosophy of Intellectual Property.Vol. 77 Georgetown Law Journal,1988.
- Information Infrastructure Task Force. National Telecommunications and Information Administration. National Information Infrastructure: Agenda for Action. Sept. 1993.
- Information Infrastructure Task Force. Global Information Infrastructure: Agenda for Cooperation, Information Infrastructure Task Force. Feb 1995.
- Jimenez, Celine M., Rothwell, Figg, Ernst &Kurz. Internet and the Law. London: Sweet & Maxwell 1995.
- Karjala, Dennis S. Copyright and Misappropriation. University of Dayton Law Review. Vol. 17 No.7 1992.
- Karjala, Dennis S. Misappropriation as a Third Intellectual Property Paradigm. Columbia Law Review. Vol.94 Spring1994.
- Kelleher, Denis and Murray Karen. IT Law In The European Union. Sweet & Maxwell 1999.
- Kintner, Earl W. & Lahr, Jack L. An Intellectual Property Law Primer. London: Sweet &Maxwell 1998.

- Lauzon, Shawn. Factual Compilation. George Washington Law Review. Vol.36 Fall 1998.
- Leaffer, Marshall A. Understanding Copyright Law. London: Sweet & Maxwell 1995.
- Lehman, Bruce A. & Brown, Ronald H. Intellectual Property and The National Information Infrastructure: The Report of the Working Group on Intellectual Property Rights 1995.
- Losey, Ralph C. Practical and Legal Protection of Computer Database. Electronic Foundation Fund, Vol.42 Winter 1997.
- Lukens, Edward C. The Application of the Principles of Unfair Competition to Cases of Dissimilar Products. U. Pa. L. Rev. Vol.75 Fall 1927.
- Maurer, Stephen M. Raw Knowledge Protecting Technical Databases for Science and Industry. A Report Prepared for the National Research Council's Workshop on Promoting Access to Scientific and Technical Data for the Public Interest, 1999.
- Milgrim, Roger M., Milgrim on Trade Secrets. George Washington Journal International Law and Economic. Vol.28 No. 6 1995.
- Narayanan, Anant S. Note, Standards of Protection for Databases in The European Community and The United States: Feist and The Myth of Creative Originality. George Washington Journal International Law and Economic. Vol. 27 No.4 1994.
- Nelson, Russell G. Recent Development: Seeking refuge from a technology storm: the current status of database protection legislation after the sinking of the collections of information anti-piracy act and the second circuit affirmation of Matthew Bender & Co. v. West Publishing Co. Journal of Intellectual Property Law. Vol.6 Spring 1999.
- Nolan, Kathleen Lopez. Gale Directory of Databases. New York & London, 1995.
- Olson, Dale P. Article: Common Law Misappropriation in Digital Era. Missouri Law Reivew. Vol.64 Fall 1999.
- Patry, William F. Copyright in Compilations of Facts (or Why the "white Pages" Are Not Copyrightable). Communications and the Law. Vol.12 No.8 1990.
- Pattishall, Beverly W. ETAL, Trademarks and Unfair Competition. Minnizota Law Review. Vol.54 Fall 1994.
- Pattison Michael. Copyright Protection of Computer Technology: The Importance of Distinguishing Hardware and Software. European Intellectual Property Review Vol.3 No. 4 1991.

- Pattison, Michael. The European Commission's Proposal on Protection on Computer Databases. E.I.P.R. Vol.4 Issue 7 1992.
- Perritt, Henry H. Jr. Law and the Information Superhighway. Vanderbilt Law Review. Vol.30 No.3 1997.
- Pollack, Malla. ARTICLE: The right to know?: Delimiting Database Protection at The Juncture of the Commerce Clause, The Intellectual Property Clause and The First Amendment . Cardozo Arts & Entertainment Law Journal. Vol.17 1999.
- Raskind, Leo J. The Misappropriation Doctrine as a Competitive Norm of Intellectual Property Law. Minn. Law Review. Vol. 16 No.8 1991.
- Raskind, Leo J. Assessing the Impact of Feist. University of Dayton Law Review. Vol.17 No.3 1992.
- Raysman, Richard & Brown, Peter. European Database Protection. New York Law Journal. Vol.42 Winter 1996.
- Reichman, J.H. Electronic Information Tools- The Outer Edge of World Intellectual Property Law. University Dayton Law Review. Vol. 17 Spring 1992.
- Reichman, J.H. & Samuelson, Paula. Intellectual Property Rights in Data?. Vanderbilt. Law Review. Vol.50 No.4 1997.
- Rosenbaum, David. Bill to Protect Databases Creates Strange Bedfellows. CNN 5 June 2000.
- Rosler, Debra B. The European Union's Proposed Directive for the Legal Protection of Databases: A New Threat to the Free Flow of Information. High Technology Law Journal. Vol.10 Issue 1 1995.
- Samuelson, Pamela. Legal Protection for Database Content. Legally Speaking, Communications of the ACM. December 1996.
- Simensky, Melvin, Bryer, Lanning and Wilkof, Neil J. Intellectual Property in the Globla Marketplace. Volume One Electronic Commerce, Valuation, and Protection, John Wiley&Sons, INC. 1999.
- Sheinblatt, Julie S. Article: VII. Foreign and International law: b) International Law and Treaties: The WIPO Copyright Treaty. Berkeley Technology Law Journal. Vol. 13 No.3 1998.
- Stering, J.A.L. World Copyright Law. Sweet & Maxwell 1999.
- Tanenbaum, William A. Database Protection In The Internet Age. Journal of International Law. Vol.35 Fall 1998.

- Tessensohn, John. ARTICLE: The Devil's in the Details: The Quest for Legal Protection of Computer Databases and the Collections of Information Act, H.R. 2652. IDEA: The Journal of Law and Technology. Vol.38 1998.
- Ulman Jr., Joseph N. and Gould, Jay R. Technical Reporting. Rev. ed., New York: Holt, Rinehart, and Winston, 1959.
- Vassiliades, John and Shaw, Nena. Cyberspace Licensing in the Electronic Age: Focus on E-Commerce Copyright/Misappropriations. 10th Annual Cyberspace Licensing In the Electronic Age: Focus on E-Commerce Course Materials. 2000.
- Vishny, Paul H. European Union Law: An Introduction, London: Sweet&Maxwell, 1999.
- Wayman, W. Matthew. Comment, International Database Protection: A multilateral Treaty Solution to The United States' Database Dilemma. Santa Clara Law Review. Vol. 37 No.14 1997.
- Wayman, W.Matthew. International Database Protection: A Multilateral treaty Solution to The United States' Database Dilemma. George Washington Law Review.Vol.36 Winter 1998.
- Webster's New World Dictionary. College Edition. Toronto, Canada: Nelson, Foster, and Scott, 1987.
- Weiskopf, David N. Industry Gropus Reach Accord on Online Copyright Liability Legislation. PAT. Trademark Copyright. Vol.33 No.8 1998.
- Wineburg, Arthur and Klima, Timothy J. Current Issues in Trade Secret Law: The New U.S. Economic Espionage Act. Pillsbury Madison & Sutro LLP 1999.
- WIPO .The Protection of Unfair Competition: analysis of present world situation. WIPO 1997.

คดี

- Banks v. McDivitt, 13 C.O. Bull 101 (C.C.S.D.N.Y. 1875).
- BellSouth Advertising & publishing Corp. v. Donnelley Information Publishing, Inc., 933 F.2s 1436,28 U.S.P.Q.2d (BNA) 1001 (11th Cir. 1993), cert. denied, 114 S.Ct. 943 (1994).
- Carpenter v. United States, 484 U.S. 19,26, 1987.
- CCC Info. Servs., Inc. v. Maclean Hunter Market Reports, Inc., 44 F. 3d 61 (2d Cir.1994).

- ConAgra Poultry Company v. TYSON FOODS, INC., Supreme Court of Arkansas 342 Ark. 672; 30 S.W.3d 725, 2000.
- Corsearch v. Thomson & Thomson , 792 F. Supp. 305 (S.D.N.Y 1992).
- Feist Publications, Inc. v. Rural Tel. Serv. Co., Inc., 499 U.S. 340, 1991.
- Goldstein v. California, 412 U.S. 546, 1973.
- ILG Indus., Inc. v. Scott, 273 N.E.2d 393, 395 (Ill. 1971).
- International News Service v. Associated press, 245 U.S. 215 (1918).
- Jeweler's Circular Publishing Co. v. Keystone Publishing Co., 281 F.83 (2d Cir. 1922).
- Key Publications, Inc. v. Chinatown Today Publishing Enters. Inc., 945 F.2d 509 (2d Cir. 1991).
- Kregos v. Associated Press, 937 F.2d 700 (2d Cir.1991).
- Matthew Bender & Company, Inc. v. West Publishing Company., 158 F.3d 674 (2d Cir. 1998) and 158 F.3d 693 (2d Cir. 1998), cert.denied, 119 S. Ct. 2039 (1999).
- National Basketball Association v. Motorola, 105 F.3d 841,844 (2d Cir. 1997).
- Nihon Keizai Shimbun, Inc. V. Comline Business Data, Inc., Docket No. 98-7842 (2d. Cir. 1999).
- People ex rel. Mosk v. National Research Co., 201 Cal. App. 2d 765,20 Cal. Rpir.516,133 USPQ 413 (3d Dist. 1962)
- Pocket Books, Inc. v. Dell Publ'g Co., 267 N.Y.S.2d 269, 272 (App. Div. 1966).
- ProCD v. Zeidenberg, 86 F.3d 1447(7th Cir. 1996).
- Qualitex Co. v. Jacobson Products Co., 13 F.3d 1297, 1995.
- Saforo & Assoc., Inc. v. Porocel Corp.,337 Ark. 553, 991 S.W.2d 117 ,1999.
- Skinder-Strauss Associates V. Massachusetts Continuing Legal Education., 914 F. Supp. 665 (D. Mass. 1995).
- Smith v. Snap-On Tools Corp., 833 F.2d 578, 579 (5th Cir. 1987).
- Victor Lalli Enters., Inc. v. Big Red Apple, Inc., 936 F. 2d 671 (2d Cir.1991).
- Warren Publishing, Inc., V. Microdos Data Corp., Warren Publishing, Inc. v. Microdos Data Corp., 52 F.3d 950 (11th Cir. 1995), vacated and reh'gen banc granted, 67 F.3d 276 (11th Cir. 1995). Decided by 115 F.3d 1509 cert denied 118 S. Ct. 397 (1996).

ภาคผนวก

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวก ก.

WORLD INTELLECTUAL PROPERTY ORGANIZATION

GENEVA

DIPLOMATIC CONFERENCE

ON

CERTAIN COPYRIGHT AND NEIGHBORING RIGHTS

QUESTIONS

Geneva, December 2 to 20, 1996

BASIC PROPOSAL

**FOR THE SUBSTANTIVE PROVISIONS OF THE TREATY
ON INTELLECTUAL PROPERTY IN RESPECT OF DATABASES
TO BE CONSIDERED BY THE DIPLOMATIC CONFERENCE**

prepared by the Chairman of the Committees of Experts

on a Possible Protocol to the Berne Convention

and

on a Possible Instrument for the Protection of the Rights of Performers

and Producers of Phonograms

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

Draft Treaty
on Intellectual Property
in Respect of Databases

Contents

[Preamble](#)

[Substantive Provisions]

[Article 1:](#) Scope

[Article 2:](#) Definitions

[Article 3:](#) Rights

[Article 4:](#) Rightholders

[Article 5:](#) Exceptions

[Article 6:](#) Beneficiaries of Protection

[Article 7:](#) National Treatment and Independence of Protection

[Article 8:](#) Term of Protection

[Article 9:](#) Formalities

[Article 10:](#) Obligations concerning Technological Measures

[Article 11:](#) Application in Time

[Article 12:](#) Relation to Other Legal Provisions

[Article 13:](#) Special Provisions on Enforcement of Rights

[Administrative and Final Clauses]

[ANNEX](#)

Preamble

The Contracting Parties,

Desiring to enhance and stimulate the production, distribution and international trade in databases,

Recognizing that databases are a vital element in the development of a global information infrastructure and an essential tool for promoting economic, cultural and technological advancement,

Recognizing that the making of databases requires the investment of considerable human, technical and financial resources but that such databases can be copied or accessed at a fraction of the cost needed to design them independently,

Desiring to establish a new form of protection for databases by granting rights adequate to enable the makers of databases to recover the investment they have made in their databases and by providing international protection in a manner as effective and uniform as possible,

Emphasizing that nothing in this Treaty shall derogate from existing obligations that Contracting Parties may have to each other under treaties in the field of intellectual property, and in particular, that nothing in this Treaty shall in any way prejudice the rights granted to authors in the Berne Convention for the Protection of Literary and Artistic Works,

Have agreed as follows:

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

Article 1

Scope

- (1) Contracting Parties shall protect any database that represents a substantial investment in the collection, assembly, verification, organization or presentation of the contents of the database.
- (2) The legal protection set forth in this Treaty extends to a database regardless of the form or medium in which the database is embodied, and regardless of whether or not the database is made available to the public.
- (3) The protection granted under this Treaty shall be provided irrespective of any protection provided for a database or its contents by copyright or by other rights granted by Contracting Parties in their national legislation.
- (4) The protection under this Treaty shall not extend to any computer program as such, including without limitation any computer program used in the manufacture, operation or maintenance of a database.

Article 2

Definitions

For the purposes of this Treaty:

- (i) "database" means a collection of independent works, data or other materials arranged in a systematic or methodical way and capable of being individually accessed by electronic or other means;
- (ii) "extraction" means the permanent or temporary transfer of all or a substantial part of the contents of a database to another medium by any means or in any form;
- (iii) "maker of the database" means the natural or legal person or persons with control and responsibility for the undertaking of a substantial investment in making a database;
- (iv) "substantial investment" means any qualitatively or quantitatively significant investment of human, financial, technical or other resources in the collection, assembly, verification, organization or presentation of the contents of the database;

(v) "substantial part", in reference to the contents of a database, means any portion of the database, including an accumulation of small portions, that is of qualitative or quantitative significance to the value of the database;

(vi) "utilization" means the making available to the public of all or a substantial part of the contents of a database by any means, including by the distribution of copies, by renting, or by on-line or other forms of transmission, including making the same available to the public at a place and at a time individually chosen by each member of the public.

Article 3

Rights

(1) The maker of a database eligible for protection under this Treaty shall have the right to authorize or prohibit the extraction or utilization of its contents.

(2) Contracting Parties may, in their national legislation, provide that the right of utilization provided for in paragraph (1) does not apply to distribution of the original or any copy of any database that has been sold or the ownership of which has been otherwise transferred in that Contracting Party's territory by or pursuant to authorization.

Article 4

Rightholders

(1) The rights provided under this Treaty shall be owned by the maker of the database.

(2) The rights provided under this Treaty shall be freely transferable.

Article 5

Exceptions

(1) Contracting Parties may, in their national legislation, provide exceptions to or limitations of the rights provided in this Treaty in certain special cases that do not conflict with the normal exploitation of the database and do not unreasonably prejudice the legitimate interests of the rightholder.

(2) It shall be a matter for the national legislation of Contracting Parties to determine the protection that shall be granted to databases made by governmental entities or their agents or employees.

Article 6

Beneficiaries of Protection

(1) Each Contracting Party shall protect according to the terms of this Treaty makers of databases who are nationals of a Contracting Party.

(2) The provisions of paragraph (1) shall also apply to companies, firms and other legal entities formed in accordance with the laws of a Contracting Party or having their registered office, central administration or principal place of business within a Contracting Party; however, where such a company, firm or other legal entity has only its registered office in the territory of a Contracting Party, its operations must be genuinely linked on an on-going basis with the economy of a Contracting Party.

Article 7

National Treatment and Independence of Protection

(1) The maker of a database shall enjoy in respect of the protection provided for in this Treaty, in Contracting Parties other than the Contracting Party of which he is a national, the rights which their respective laws do now or may hereafter grant to their nationals as well as the rights specially granted by this Treaty.

(2) Protection of a database in the Contracting Party of which the maker of the database is a national shall be governed by national legislation.

(3) The enjoyment and the exercise of rights under this Treaty shall be independent of the existence of protection in the Contracting Party of which the maker of a database is a national. Apart from the provisions of this Treaty, the extent of protection, as well as the means and extent of redress, shall be governed exclusively by the laws of the Contracting Party where protection is claimed.

(4) Makers of databases who are not nationals of a Contracting Party but who have their habitual residence in a Contracting Party shall, for the purposes of this Treaty, be assimilated to nationals of that Contracting Party.

Article 8

Term of Protection

(1) The rights provided for in this Treaty shall attach when a database meets the requirements of Article 1(1) and shall endure for at least

Alternative A: 25

Alternative B: 15

years from the first day of January in the year following the date when the database first met the requirements of Article 1(1).

(2) In the case of a database that is made available to the public, in whatever manner, before the expiry of the period provided for in paragraph (1), the term of protection shall endure for at least

Alternative A: 25

Alternative B: 15

years from the first day of January in the year following the date when the database was first made available to the public.

(3) Any substantial change to the database, evaluated qualitatively or quantitatively, including any substantial change resulting from the accumulation of successive additions, deletions, verifications, modifications in organization or presentation, or other alterations, which constitute a new substantial investment, shall qualify the database resulting from such investment for its own term of protection.

Article 9

Formalities

The enjoyment and exercise of the rights provided for in this Treaty shall not be subject to any formality.

Article 10

Obligations concerning Technological Measures

(1) Contracting Parties shall make unlawful the importation, manufacture or distribution of protection-defeating devices, or the offer or performance of any service having the same effect, by any person knowing or having reasonable grounds to know that the device or service will be used for, or in the course of, the exercise of rights provided under this Treaty that is not authorized by the rightholder or the law.

(2) Contracting Parties shall provide for appropriate and effective remedies against the unlawful acts referred to in paragraph (1).

(3) As used in this Article, "protection-defeating device" means any device, product or component incorporated into a device or product, the primary purpose or primary effect of which is to circumvent any process, treatment, mechanism or system that prevents or inhibits any of the acts covered by the rights under this Treaty.

Article 11

Application in Time

(1) Contracting Parties shall also grant protection pursuant to this Treaty in respect of databases that met the requirements of Article 1(1) at the date of the entry into force of this Treaty for each Contracting Party. The duration of such protection shall be determined by the provisions of Article 8.

(2) The protection provided for in paragraph (1) shall be without prejudice to any acts concluded or rights acquired before the entry into force of this Treaty in each Contracting Party.

(3) A Contracting Party may provide for conditions under which copies of databases which were lawfully made before the date of the entry into force of this Treaty for that Contracting Party may be distributed to the public, provided that such provisions do not allow distribution for a period longer than two years from that date.

Article 12

Relation to Other Legal Provisions

The protection accorded under this Treaty shall be without prejudice to any other rights in, or obligations with respect to, a database or its contents, including laws in respect of copyright, rights related to copyright, patent, trademark, design rights, antitrust or competition, trade secrets, data protection and privacy, access to public documents and the law of contract.

Article 13

Special Provisions on Enforcement of Rights

Alternative A

- (1) Special provisions regarding the enforcement of rights are included in the Annex to the Treaty.
- (2) The Annex forms an integral part of this Treaty.

Alternative B

Contracting Parties shall ensure that the enforcement procedures specified in Part III, Articles 41 to 61, of the Agreement on Trade-Related Aspects of Intellectual Property Rights, Including Trade in Counterfeit Goods, Annex 1C, of the Marrakesh Agreement Establishing the World Trade Organization, concluded on April 15, 1994 (the "TRIPS Agreement"), are available under their national laws so as to permit effective action against any act of infringement of the rights provided under this Treaty, including expeditious remedies to prevent infringements, and remedies that constitute a deterrent to further infringements. To this end, Contracting Parties shall apply *mutatis mutandis* the provisions of Articles 41 to 61 of the TRIPS Agreement.

Alternative A

ANNEX

Enforcement of Rights

SECTION 1

GENERAL OBLIGATIONS

Article 1

1. Contracting Parties shall ensure that enforcement procedures as specified in this Annex are available under their law so as to permit effective action against any act of infringement of rights covered by this Treaty, including expeditious remedies to prevent infringements and remedies which constitute a deterrent to further infringements. These procedures shall be applied in such a manner as to avoid the creation of barriers to legitimate trade and to provide for safeguards against their abuse.
2. Procedures concerning the enforcement of rights covered by this Treaty shall be fair and equitable. They shall not be unnecessarily complicated or costly, or entail unreasonable time-limits or unwarranted delays.
3. Decisions on the merits of a case shall preferably be in writing and reasoned. They shall be made available at least to the parties to the proceeding without undue delay. Decisions on the merits of a case shall be based only on evidence in respect of which parties were offered the opportunity to be heard.
4. Parties to a proceeding shall have an opportunity for review by a judicial authority of final administrative decisions and, subject to jurisdictional provisions in a Contracting Party's law concerning the importance of a case, of at least the legal aspects of initial judicial decisions on the merits of a case. However, there shall be no obligation to provide an opportunity for review of acquittals in criminal cases.
5. It is understood that this Annex does not create any obligation to put in place a judicial system for the enforcement of rights covered by this Treaty distinct from that for the enforcement of law in general, nor does it affect the capacity of Contracting Parties to enforce their law in general. Nothing in this Annex creates any obligation with respect to the distribution of resources as between enforcement of rights covered by this Treaty and the enforcement of law in general.

SECTION 2**CIVIL AND ADMINISTRATIVE PROCEDURES AND REMEDIES****Article 2****Fair and Equitable Procedures**

Contracting Parties shall make available to the right holders¹ civil judicial procedures concerning the enforcement of any right covered by this Treaty. Defendants shall have the right to written notice which is timely and contains sufficient detail, including the basis of the claims. Parties shall be allowed to be represented by independent legal counsel, and procedures shall not impose overly burdensome requirements concerning mandatory personal appearances. All parties to such procedures shall be duly entitled to substantiate their claims and to present all relevant evidence. The procedure shall provide a means to identify and protect confidential information, unless this would be contrary to existing constitutional requirements.

Article 3**Evidence**

1. The judicial authorities shall have the authority, where a party has presented reasonably available evidence sufficient to support its claims and has specified evidence relevant to substantiation of its claims which lies in the control of the opposing party, to order that this evidence be produced by the opposing party, subject in appropriate cases to conditions which ensure the protection of confidential information.
2. In cases in which a party to a proceeding voluntarily and without good reason refuses access to, or otherwise does not provide necessary information within a reasonable period, or significantly impedes a procedure relating to an enforcement action, a Contracting Party may accord judicial authorities the authority to make preliminary and final determinations, affirmative or negative, on the basis of the information presented to them, including the complaint or the allegation presented by the party adversely affected by the denial of access to information, subject to providing the parties an opportunity to be heard on the allegations or evidence.

Article 4**Injunctions**

1. The judicial authorities shall have the authority to order a party to desist from an infringement, inter alia to prevent the entry into the channels of commerce in their jurisdiction of imported

goods that involve the infringement of a right covered by this Treaty, immediately after customs clearance of such goods. Contracting Parties are not obliged to accord such authority in respect of protected subject matter acquired or ordered by a person prior to knowing or having reasonable grounds to know that dealing in such subject matter would entail the infringement of a right covered by this Treaty.

[Paragraph 2 of Article 44 of the TRIPS Agreement is not reproduced here.]

Article 5

Damages

1. The judicial authorities shall have the authority to order the infringer to pay the right holder damages adequate to compensate for the injury the right holder has suffered because of an infringement of that person's right covered by this Treaty by an infringer who knowingly, or with reasonable grounds to know, engaged in infringing activity.
2. The judicial authorities shall also have the authority to order the infringer to pay the right holder expenses, which may include appropriate attorney's fees. In appropriate cases, Contracting Parties may authorize the judicial authorities to order recovery of profits and/or payment of pre-established damages even where the infringer did not knowingly, or with reasonable grounds to know, engage in infringing activity.

Article 6

Other Remedies

In order to create an effective deterrent to infringement, the judicial authorities shall have the authority to order that goods that they have found to be infringing be, without compensation of any sort, disposed of outside the channels of commerce in such a manner as to avoid any harm caused to the right holder, or, unless this would be contrary to existing constitutional requirements, destroyed. The judicial authorities shall also have the authority to order that materials and implements the predominant use of which has been in the creation of the infringing goods be, without compensation of any sort, disposed of outside the channels of commerce in such a manner as to minimize the risks of further infringements. In considering such requests, the need for proportionality between the seriousness of the infringement and the remedies ordered as well as the interests of third parties shall be taken into account. [A clause not reproduced here.]

Article 7

Right of Information

Contracting Parties may provide that the judicial authorities shall have the authority, unless this would be out of proportion to the seriousness of the infringement, to order the infringer to inform the right holder of the identity of third persons involved in the production and distribution of the infringing goods or services and of their channels of distribution.

Article 8

Indemnification of the Defendant

1. The judicial authorities shall have the authority to order a party at whose request measures were taken and who has abused enforcement procedures to provide to a party wrongfully enjoined or restrained adequate compensation for the injury suffered because of such abuse. The judicial authorities shall also have the authority to order the applicant to pay the defendant expenses, which may include appropriate attorney's fees.
2. In respect of the administration of any law pertaining to the protection or enforcement of rights covered by this Treaty, Contracting Parties shall only exempt both public authorities and officials from liability to appropriate remedial measures where actions are taken or intended in good faith in the course of the administration of that law.

Article 9

Administrative Procedures

To the extent that any civil remedy can be ordered as a result of administrative procedures on the merits of a case, such procedures shall conform to principles equivalent in substance to those set forth in this Section.

SECTION 3

PROVISIONAL MEASURES

Article 10

1. The judicial authorities shall have the authority to order prompt and effective provisional measures:
  - (a) to prevent an infringement of any right covered by this Treaty from occurring, and in particular to prevent the entry into the channels of commerce in their jurisdiction of goods, including imported goods immediately after customs clearance;
  - (b) to preserve relevant evidence in regard to the alleged infringement.
2. The judicial authorities shall have the authority to adopt provisional measures inaudita altera parte where appropriate, in particular where any delay is likely to cause irreparable harm to the right holder, or where there is a demonstrable risk of evidence being destroyed.
3. The judicial authorities shall have the authority to require the applicant to provide any reasonably available evidence in order to satisfy themselves with a sufficient degree of certainty that the applicant is the right holder and that the applicant's right is being infringed or that such infringement is imminent, and to order the applicant to provide a security or equivalent assurance sufficient to protect the defendant and to prevent abuse.
4. Where provisional measures have been adopted inaudita altera parte, the parties affected shall be given notice, without delay after the execution of the measures at the latest. A review, including a right to be heard, shall take place upon request of the defendant with a view to deciding, within a reasonable period after the notification of the measures, whether these measures shall be modified, revoked or confirmed.
5. The applicant may be required to supply other information necessary for the identification of the goods concerned by the authority that will execute the provisional measures.
6. Without prejudice to paragraph 4, provisional measures taken on the basis of paragraphs 1 and 2 shall, upon request by the defendant, be revoked or otherwise cease to have effect, if proceedings leading to a decision on the merits of the case are not initiated within a reasonable

period, to be determined by the judicial authority ordering the measures where a Contracting Party's law so permit or, in the absence of such a determination, not to exceed 20 working days or 31 calendar days, whichever is the longer.

7. Where the provisional measures are revoked or where they lapse due to any act or omission by the applicant, or where it is subsequently found that there has been no infringement or threat of infringement of a right covered by this Treaty, the judicial authorities shall have the authority to order the applicant, upon request of the defendant, to provide the defendant appropriate compensation for any injury caused by these measures.

8. To the extent that any provisional measure can be ordered as a result of administrative procedures, such procedures shall conform to principles equivalent in substance to those set forth in this Section.

SECTION 4

SPECIAL REQUIREMENTS RELATED TO BORDER MEASURES²

Article 11

Suspension of Release by Customs Authorities

Contracting Parties shall, in conformity with the provisions set out below, adopt procedures³ to enable a right holder, who has valid grounds for suspecting that the importation of [words omitted] pirated goods⁴ may take place, to lodge an application in writing with competent authorities, administrative or judicial, for the suspension by the customs authorities of the release into free circulation of such goods. [A clause omitted]. Contracting Parties may also provide for corresponding procedures concerning the suspension by the customs authorities of the release of infringing goods destined for exportation from their territories.

Article 12

Application

Any right holder initiating the procedures under Article 11 shall be required to provide adequate evidence to satisfy the competent authorities that, under the laws of the country of importation, there is prima facie an infringement of the right holder's right covered by this

Treaty and to supply a sufficiently detailed description of the goods to make them readily recognisable by the customs authorities. The competent authorities shall inform the applicant within a reasonable period whether they have accepted the application and, where determined by the competent authorities, the period for which the customs authorities will take action.

Article 13

Security or Equivalent Assurance

1. The competent authorities shall have the authority to require an applicant to provide a security or equivalent assurance sufficient to protect the defendant and the competent authorities and to prevent abuse. Such security or equivalent assurance shall not unreasonably deter recourse to these procedures.

[Paragraph 2 of Article 53 of the TRIPS Agreement is not reproduced here.]

Article 14

Notice of Suspension

The importer and the applicant shall be promptly notified of the suspension of the release of goods according to Article 11.

Article 15

Duration of Suspension

If, within a period not exceeding 10 working days after the applicant has been served notice of the suspension, the customs authorities have not been informed that proceedings leading to a decision on the merits of the case have been initiated by a party other than the defendant, or that the duly empowered authority has taken provisional measures prolonging the suspension of the release of the goods, the goods shall be released, provided that all other conditions for importation or exportation have been complied with; in appropriate cases, this time-limit may be extended by another 10 working days. If proceedings leading to a decision on the merits of the case have been initiated, a review, including a right to be heard, shall take place upon request of the defendant with a view to deciding, within a reasonable period, whether these measures shall be modified, revoked or confirmed. Notwithstanding the above, where the suspension of the release of goods is carried out or continued in accordance with a provisional judicial measure, the provisions of paragraph 6 of Article 10 shall apply.

Article 16

Indemnification of the Importer and of the Owner of the Goods

Relevant authorities shall have the authority to order the applicant to pay the importer, the consignee and the owner of the goods appropriate compensation for any injury caused to them through the wrongful detention of goods or through the detention of goods released pursuant to Article 15.

Article 17

Right of Inspection and Information

Without prejudice to the protection of confidential information, Contracting Parties shall provide the competent authorities the authority to give the right holder sufficient opportunity to have any goods detained by the customs authorities inspected in order to substantiate the right holder's claims. The competent authorities shall also have authority to give the importer an equivalent opportunity to have any such goods inspected. Where a positive determination has been made on the merits of a case, Contracting Parties may provide the competent authorities the authority to inform the right holder of the names and addresses of the consignor, the importer and the consignee and of the quantity of goods in question.

Article 18

Ex Officio Action

Where Contracting Parties require competent authorities to act upon their own initiative and to suspend the release of goods in respect of which they have acquired prima facie evidence that a right covered by this Treaty is being infringed:

- (a) the competent authorities may at any time seek from the right holder any information that may assist them to exercise these powers;
- (b) the importer and the right holder shall be promptly notified of the suspension. Where the importer has lodged an appeal against the suspension with the competent authorities, the suspension shall be subject to the conditions, mutatis mutandis, set out at Article 15;

(c) Contracting Parties shall only exempt both public authorities and officials from liability to appropriate remedial measures where actions are taken or intended in good faith.

Article 19

Remedies

Without prejudice to other rights of action open to the right holder and subject to the right of the defendant to seek review by a judicial authority, competent authorities shall have the authority to order the destruction or disposal of infringing goods in accordance with the principles set out in Article 6. [A clause not reproduced here.]

Article 20

De Minimis Imports

Contracting Parties may exclude from the application of above provisions small quantities of goods of a non-commercial nature contained in travellers' personal luggage or sent in small consignments.

SECTION 5

CRIMINAL PROCEDURES

Article 21

Contracting Parties shall provide for criminal procedures and penalties to be applied at least in cases of wilful [words omitted] piracy on a commercial scale. Remedies available shall include imprisonment and/or monetary fines sufficient to provide a deterrent, consistently with the level of penalties applied for crimes of a corresponding gravity. In appropriate cases, remedies available shall also include the seizure, forfeiture and destruction of the infringing goods and of any materials and implements the predominant use of which has been in the commission of the offence. [A clause not reproduced here.]

---

¹ For the purpose of this Annex, the term "right holder" includes federations and associations having legal standing to assert such rights.

² Where a Contracting Party has dismantled substantially all controls over movement of goods across its border with another Contracting Party with which it forms part of a customs union, it shall not be required to apply the provisions of this Section at that border.

³ It is understood that there shall be no obligation to apply such procedures to imports of goods put on the Market in another country by or with the consent of the right holder, or to goods in transit.

⁴ For the purposes of this Annex:

"pirated goods" shall mean any goods which are copies made without the consent of the right holder or person duly authorized by the right holder in the country of production and which are made directly or indirectly from an article where the making of that copy would have constituted an infringement of a right covered by this Treaty under the law of the country of importation.

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวก ข.**EU Databases Directive****Directive 96/9/EC of the European Parliament and of the Council of 11 March 1996 on the legal protection of databases**

DIRECTIVE 96/9/EC OF THE EUROPEAN PARLIAMENT AND OF THE COUNCIL of 11 March 1996 on the legal protection of databases

THE EUROPEAN PARLIAMENT AND THE COUNCIL OF THE EUROPEAN UNION,
Having regard to the Treaty establishing the European Community, and in particular Article 57 (2), 66 and 100a thereof,

Having regard to the proposal from the Commission (1),

Having regard to the opinion of the Economic and Social Committee (2),

Acting in accordance with the procedure laid down in Article 189b of the Treaty (3),

(1) Whereas databases are at present not sufficiently protected in all Member States by existing legislation; whereas such protection, where it exists, has different attributes;

(2) Whereas such differences in the legal protection of databases offered by the legislation of the Member States have direct negative effects on the functioning of the internal market as regards databases and in particular on the freedom of natural and legal persons to provide on-line database goods and services on the basis of harmonized legal arrangements throughout the Community; whereas such differences could well become more pronounced as Member States introduce new legislation in this field, which is now taking on an increasingly international dimension;

(3) Whereas existing differences distorting the functioning of the internal market need to be removed and new ones prevented from arising, while differences not adversely affecting the functioning of the internal market or the development of an information market within the Community need not be removed or prevented from arising;

(4) Whereas copyright protection for databases exists in varying forms in the Member States according to legislation or case-law, and whereas, if differences in legislation in the scope and conditions of protection remain between the Member States, such unharmonized intellectual property rights can have the effect of preventing the free movement of goods or services within the Community;

(5) Whereas copyright remains an appropriate form of exclusive right for authors who have

created databases;

(6) Whereas, nevertheless, in the absence of a harmonized system of unfair-competition legislation or of case-law, other measures are required in addition to prevent the unauthorized extraction and/or re-utilization of the contents of a database;

(7) Whereas the making of databases requires the investment of considerable human, technical and financial resources while such databases can be copied or accessed at a fraction of the cost needed to design them independently;

(8) Whereas the unauthorized extraction and/or re-utilization of the contents of a database constitute acts which can have serious economic and technical consequences;

(9) Whereas databases are a vital tool in the development of an information market within the Community; whereas this tool will also be of use in many other fields;

(10) Whereas the exponential growth, in the Community and worldwide, in the amount of information generated and processed annually in all sectors of commerce and industry calls for investment in all the Member States in advanced information processing systems;

(11) Whereas there is at present a very great imbalance in the level of investment in the database sector both as between the Member States and between the Community and the world's largest database-producing third countries;

(12) Whereas such an investment in modern information storage and processing systems will not take place within the Community unless a stable and uniform legal protection regime is introduced for the protection of the rights of makers of databases;

(13) Whereas this Directive protects collections, sometimes called 'compilations', of works, data or other materials which are arranged, stored and accessed by means which include electronic, electromagnetic or electro-optical processes or analogous processes;

(14) Whereas protection under this Directive should be extended to cover non-electronic databases;

(15) Whereas the criteria used to determine whether a database should be protected by copyright should be defined to the fact that the selection or the arrangement of the contents of the database is the author's own intellectual creation; whereas such protection should cover the structure of the database;

(16) Whereas no criterion other than originality in the sense of the author's intellectual creation should be applied to determine the eligibility of the database for copyright protection, and in particular no aesthetic or qualitative criteria should be applied;

(17) Whereas the term 'database' should be understood to include literary, artistic, musical or other collections of works or collections of other material such as texts, sound, images, numbers, facts, and data; whereas it should cover collections of independent works, data or other materials which are systematically or methodically arranged and can be individually accessed; whereas this means that a recording or an audiovisual, cinematographic, literary or musical work as such does not fall within the scope of this Directive;

(18) Whereas this Directive is without prejudice to the freedom of authors to decide whether, or in what manner, they will allow their works to be included in a database, in particular whether or not the authorization given is exclusive; whereas the protection of databases by the sui generis right is without prejudice to existing rights over their contents, and whereas in particular where an author or the holder of a related right permits some of his works or subject matter to be included in a database pursuant to a non-exclusive agreement, a third party may make use of those works or subject matter subject to the required consent of the author or of the holder of the related right without the sui generis right of the maker of the database being invoked to prevent him doing so, on condition that those works or subject matter are neither extracted from the database nor re-utilized on the basis thereof;

(19) Whereas, as a rule, the compilation of several recordings of musical performances on a CD does not come within the scope of this Directive, both because, as a compilation, it does not meet the conditions for copyright protection and because it does not represent a substantial enough investment to be eligible under the sui generis right;

(20) Whereas protection under this Directive may also apply to the materials necessary for the operation or consultation of certain databases such as thesaurus and indexation systems;

(21) Whereas the protection provided for in this Directive relates to databases in which works, data or other materials have been arranged systematically or methodically; whereas it is not necessary for those materials to have been physically stored in an organized manner;

(22) Whereas electronic databases within the meaning of this Directive may also include devices such as CD-ROM and CD-i;

(23) Whereas the term 'database' should not be taken to extend to computer programs used in the making or operation of a database, which are protected by Council Directive 91/250/EEC of 14 May 1991 on the legal protection of computer programs (4);

(24) Whereas the rental and lending of databases in the field of copyright and related rights are governed exclusively by Council Directive 92/100/EEC of 19 November 1992 on rental right and

- lending right and on certain rights related to copyright in the field of intellectual property (5);
- (25) Whereas the term of copyright is already governed by Council Directive 93/98/EEC of 29 October 1993 harmonizing the term of protection of copyright and certain related rights (6);
- (26) Whereas works protected by copyright and subject matter protected by related rights, which are incorporated into a database, remain nevertheless protected by the respective exclusive rights and may not be incorporated into, or extracted from, the database without the permission of the rightholder or his successors in title;
- (27) Whereas copyright in such works and related rights in subject matter thus incorporated into a database are in no way affected by the existence of a separate right in the selection or arrangement of these works and subject matter in a database;
- (28) Whereas the moral rights of the natural person who created the database belong to the author and should be exercised according to the legislation of the Member States and the provisions of the Berne Convention for the Protection of Literary and Artistic Works; whereas such moral rights remain outside the scope of this Directive;
- (29) Whereas the arrangements applicable to databases created by employees are left to the discretion of the Member States; whereas, therefore nothing in this Directive prevents Member States from stipulating in their legislation that where a database is created by an employee in the execution of his duties or following the instructions given by his employer, the employer exclusively shall be entitled to exercise all economic rights in the database so created, unless otherwise provided by contract;
- (30) Whereas the author's exclusive rights should include the right to determine the way in which his work is exploited and by whom, and in particular to control the distribution of his work to unauthorized persons;
- (31) Whereas the copyright protection of databases includes making databases available by means other than the distribution of copies;
- (32) Whereas Member States are required to ensure that their national provisions are at least materially equivalent in the case of such acts subject to restrictions as are provided for by this Directive;
- (33) Whereas the question of exhaustion of the right of distribution does not arise in the case of on-line databases, which come within the field of provision of services; whereas this also applies with regard to a material copy of such a database made by the user of such a service with the consent of the rightholder; whereas, unlike CD-ROM or CD-i, where the intellectual property is

incorporated in a material medium, namely an item of goods, every on-line service is in fact an act which will have to be subject to authorization where the copyright so provides;

(34) Whereas, nevertheless, once the rightholder has chosen to make available a copy of the database to a user, whether by an on-line service or by other means of distribution, that lawful user must be able to access and use the database for the purposes and in the way set out in the agreement with the rightholder, even if such access and use necessitate performance of otherwise restricted acts;

(35) Whereas a list should be drawn up of exceptions to restricted acts, taking into account the fact that copyright as covered by this Directive applies only to the selection or arrangements of the contents of a database; whereas Member States should be given the option of providing for such exceptions in certain cases; whereas, however, this option should be exercised in accordance with the Berne Convention and to the extent that the exceptions relate to the structure of the database; whereas a distinction should be drawn between exceptions for private use and exceptions for reproduction for private purposes, which concerns provisions under national legislation of some Member States on levies on blank media or recording equipment;

(36) Whereas the term 'scientific research' within the meaning of this Directive covers both the natural sciences and the human sciences;

(37) Whereas Article 10 (1) of the Berne Convention is not affected by this Directive;

(38) Whereas the increasing use of digital recording technology exposes the database maker to the risk that the contents of his database may be copied and rearranged electronically, without his authorization, to produce a database of identical content which, however, does not infringe any copyright in the arrangement of his database;

(39) Whereas, in addition to aiming to protect the copyright in the original selection or arrangement of the contents of a database, this Directive seeks to safeguard the position of makers of databases against misappropriation of the results of the financial and professional investment made in obtaining and collection the contents by protecting the whole or substantial parts of a database against certain acts by a user or competitor;

(40) Whereas the object of this sui generis right is to ensure protection of any investment in obtaining, verifying or presenting the contents of a database for the limited duration of the right; whereas such investment may consist in the deployment of financial resources and/or the expending of time, effort and energy;

(41) Whereas the objective of the sui generis right is to give the maker of a database the option of

preventing the unauthorized extraction and/or re-utilization of all or a substantial part of the contents of that database; whereas the maker of a database is the person who takes the initiative and the risk of investing; whereas this excludes subcontractors in particular from the definition of maker;

(42) Whereas the special right to prevent unauthorized extraction and/or re-utilization relates to acts by the user which go beyond his legitimate rights and thereby harm the investment; whereas the right to prohibit extraction and/or re-utilization of all or a substantial part of the contents relates not only to the manufacture of a parasitical competing product but also to any user who, through his acts, causes significant detriment, evaluated qualitatively or quantitatively, to the investment;

(43) Whereas, in the case of on-line transmission, the right to prohibit re-utilization is not exhausted either as regards the database or as regards a material copy of the database or of part thereof made by the addressee of the transmission with the consent of the rightholder;

(44) Whereas, when on-screen display of the contents of a database necessitates the permanent or temporary transfer of all or a substantial part of such contents to another medium, that act should be subject to authorization by the rightholder;

(45) Whereas the right to prevent unauthorized extraction and/or re-utilization does not in any way constitute an extension of copyright protection to mere facts or data;

(46) Whereas the existence of a right to prevent the unauthorized extraction and/or re-utilization of the whole or a substantial part of works, data or materials from a database should not give rise to the creation of a new right in the works, data or materials themselves;

(47) Whereas, in the interests of competition between suppliers of information products and services, protection by the sui generis right must not be afforded in such a way as to facilitate abuses of a dominant position, in particular as regards the creation and distribution of new products and services which have an intellectual, documentary, technical, economic or commercial added value; whereas, therefore, the provisions of this Directive are without prejudice to the application of Community or national competition rules;

(48) Whereas the objective of this Directive, which is to afford an appropriate and uniform level of protection of databases as a means to secure the remuneration of the maker of the database, is different from the aim of Directive 95/46/EC of the European Parliament and of the Council of 24 October 1995 on the protection of individuals with regard to the processing of personal data and on the free movement of such data (7), which is to guarantee free circulation of personal data on

the basis of harmonized rules designed to protect fundamental rights, notably the right to privacy which is recognized in Article 8 of the European Convention for the Protection of Human Rights and Fundamental Freedoms; whereas the provisions of this Directive are without prejudice to data protection legislation;

(49) Whereas, notwithstanding the right to prevent extraction and/or re-utilization of all or a substantial part of a database, it should be laid down that the maker of a database or rightholder may not prevent a lawful user of the database from extracting and re-utilizing insubstantial parts; whereas, however, that user may not unreasonably prejudice either the legitimate interests of the holder of the sui generis right or the holder of copyright or a related right in respect of the works or subject matter contained in the database;

(50) Whereas the Member States should be given the option of providing for exceptions to the right to prevent the unauthorized extraction and/or re-utilization of a substantial part of the contents of a database in the case of extraction for private purposes, for the purposes of illustration for teaching or scientific research, or where extraction and/or re-utilization are/is carried out in the interests of public security or for the purposes of an administrative or judicial procedure; whereas such operations must not prejudice the exclusive rights of the maker to exploit the database and their purpose must not be commercial;

(51) Whereas the Member States, where they avail themselves of the option to permit a lawful user of a database to extract a substantial part of the contents for the purposes of illustration for teaching or scientific research, may limit that permission to certain categories of teaching or scientific research institution;

(52) Whereas those Member States which have specific rules providing for a right comparable to the sui generis right provided for in this Directive should be permitted to retain, as far as the new right is concerned, the exceptions traditionally specified by such rules;

(53) Whereas the burden of proof regarding the date of completion of the making of a database lies with the maker of the database;

(54) Whereas the burden of proof that the criteria exist for concluding that a substantial modification of the contents of a database is to be regarded as a substantial new investment lies with the maker of the database resulting from such investment;

(55) Whereas a substantial new investment involving a new term of protection may include a substantial verification of the contents of the database;

(56) Whereas the right to prevent unauthorized extraction and/or re-utilization in respect of a

database should apply to databases whose makers are nationals or habitual residents of third countries or to those produced by legal persons not established in a Member State, within the meaning of the Treaty, only if such third countries offer comparable protection to databases produced by nationals of a Member State or persons who have their habitual residence in the territory of the Community;

(57) Whereas, in addition to remedies provided under the legislation of the Member States for infringements of copyright or other rights, Member States should provide for appropriate remedies against unauthorized extraction and/or re-utilization of the contents of a database;

(58) Whereas, in addition to the protection given under this Directive to the structure of the database by copyright, and to its contents against unauthorized extraction and/or re-utilization under the sui generis right, other legal provisions in the Member States relevant to the supply of database goods and services continue to apply;

(59) Whereas this Directive is without prejudice to the application to databases composed of audiovisual works of any rules recognized by a Member State's legislation concerning the broadcasting of audiovisual programmes;

(60) Whereas some Member States currently protect under copyright arrangements databases which do not meet the criteria for eligibility for copyright protection laid down in this Directive; whereas, even if the databases concerned are eligible for protection under the right laid down in this Directive to prevent unauthorized extraction and/or re-utilization of their contents, the term of protection under that right is considerably shorter than that which they enjoy under the national arrangements currently in force; whereas harmonization of the criteria for determining whether a database is to be protected by copyright may not have the effect of reducing the term of protection currently enjoyed by the rightholders concerned; whereas a derogation should be laid down to that effect; whereas the effects of such derogation must be confined to the territories of the Member States concerned,

HAVE ADOPTED THIS DIRECTIVE:

CHAPTER I – SCOPE

Article 1 - Scope

1. This Directive concerns the legal protection of databases in any form.
2. For the purposes of this Directive, 'database' shall mean a collection of independent works, data or other materials arranged in a systematic or methodical way and individually accessible by electronic or other means.
3. Protection under this Directive shall not apply to computer programs used in the making or operation of databases accessible by electronic means.

Article 2 - Limitations on the scope

This Directive shall apply without prejudice to Community provisions relating to:

- (a) the [legal protection of computer programs](#);
- (b) rental right, lending right and certain rights related to copyright in the field of intellectual property,
- (c) the term of protection of copyright and certain related rights.

CHAPTER II – COPYRIGHT

Article 3 - Object of protection

1. In accordance with this Directive, databases which, by reason of the selection or arrangement of their contents, constitute the author's own intellectual creation shall be protected as such by copyright. No other criteria shall be applied to determine their eligibility for that protection.
2. The copyright protection of databases provided for by this Directive shall not extend to their contents and shall be without prejudice to any rights subsisting in those contents themselves.

Article 4 - Database authorship

1. The author of a database shall be the natural person or group of natural persons who created the base or, where the legislation of the Member States so permits, the legal person designated as the rightholder by that legislation.
2. Where collective works are recognized by the legislation of a Member State, the economic rights shall be owned by the person holding the copyright.
3. In respect of a database created by a group of natural persons jointly, the exclusive rights shall be owned jointly.

Article 5 - Restricted acts

In respect of the expression of the database which is protectable by copyright, the author of a database shall have the exclusive right to carry out or to authorize:

- (a) temporary or permanent reproduction by any means and in any form, in whole or in part;
- (b) translation, adaptation, arrangement and any other alteration;
- (c) any form of distribution to the public of the database or of copies thereof. The first sale in the Community of a copy of the database by the rightholder or with his consent shall exhaust the right to control resale of that copy within the Community;
- (d) any communication, display or performance to the public;
- (e) any reproduction, distribution, communication, display or performance to the public of the results of the acts referred to in (b).

Article 6 - Exceptions to restricted acts

1. The performance by the lawful user of a database or of a copy thereof of any of the acts listed in [Article 5](#) which is necessary for the purposes of access to the contents of the databases and normal use of the contents by the lawful user shall not require the authorization of the author of the database. Where the lawful user is authorized to use only part of the database, this provision shall apply only to that part.
2. Member States shall have the option of providing for limitations on the rights set out in [Article 5](#) in the following cases:

- (a) in the case of reproduction for private purposes of a non-electronic database;
- (b) where there is use for the sole purpose of illustration for teaching or scientific research, as long as the source is indicated and to the extent justified by the non-commercial purpose to be achieved;
- (c) where there is use for the purposes of public security or for the purposes of an administrative or judicial procedure;
- (d) where other exceptions to copyright which are traditionally authorized under national law are involved, without prejudice to points (a), (b) and (c).

3. In accordance with the [Berne Convention](#) for the protection of Literary and Artistic Works, this Article may not be interpreted in such a way as to allow its application to be used in a manner which unreasonably prejudices the rightholder's legitimate interests or conflicts with normal exploitation of the database.

CHAPTER III - *SUI GENERIS* RIGHT

Article 7 - Object of protection

1. Member States shall provide for a right for the maker of a database which shows that there has been qualitatively and/or quantitatively a substantial investment in either the obtaining, verification or presentation of the contents to prevent extraction and/or re-utilization of the whole or of a substantial part evaluated qualitatively and/or quantitatively, of the contents of that database.

2. For the purposes of this Chapter:

- (a) 'extraction' shall mean the permanent or temporary transfer of all or a substantial part of the contents of a database to another medium by any means or in any form;
- (b) 're-utilization' shall mean any form of making available to the public all or a substantial part of the contents of a database by the distribution of copies, by renting, by on-line or other forms of transmission. The first sale of a copy of a database within the Community by the rightholder or with his consent shall exhaust the right to control resale of that copy within the Community. Public lending is not an act of extraction or re-utilization.

3. The right referred to in paragraph 1 may be transferred, assigned or granted under contractual licence.

4. The right provided for in paragraph 1 shall apply irrespective of the eligibility of that database for protection by copyright or by other rights. Moreover, it shall apply irrespective of eligibility of the contents of that database for protection by copyright or by other rights. Protection of databases under the right provided for in paragraph 1 shall be without prejudice to rights existing in respect of their contents.

5. The repeated and systematic extraction and/or re-utilization of insubstantial parts of the contents of the database implying acts which conflict with a normal exploitation of that database or which unreasonably prejudice the legitimate interests of the maker of the database shall not be permitted.

Article 8 - Rights and obligations of lawful users

1. The maker of a database which is made available to the public in whatever manner may not prevent a lawful user of the database from extracting and/or re-utilizing insubstantial parts of its contents, evaluated qualitatively and/or quantitatively, for any purposes whatsoever. Where the lawful user is authorized to extract and/or re-utilize only part of the database, this paragraph shall apply only to that part.

2. A lawful user of a database which is made available to the public in whatever manner may not perform acts which conflict with normal exploitation of the database or unreasonably prejudice the legitimate interests of the maker of the database.

3. A lawful user of a database which is made available to the public in any manner may not cause prejudice to the holder of a copyright or related right in respect of the works or subject matter contained in the database.

Article 9 - Exceptions to the *sui generis* right

Member States may stipulate that lawful users of a database which is made available to the public in whatever manner may, without the authorization of its maker, extract or re-utilize a substantial part of its contents:

(a) in the case of extraction for private purposes of the contents of a non-electronic database;

(b) in the case of extraction for the purposes of illustration for teaching or scientific research, as long as the source is indicated and to the extent justified by the non-commercial purpose to be achieved;

(c) in the case of extraction and/or re-utilization for the purposes of public security or an administrative or judicial procedure.

Article 10 - Term of protection

1. The right provided for in [Article 7](#) shall run from the date of completion of the making of the database. It shall expire fifteen years from the first of January of the year following the date of completion.

2. In the case of a database which is made available to the public in whatever manner before expiry of the period provided for in paragraph 1, the term of protection by that right shall expire fifteen years from the first of January of the year following the date when the database was first made available to the public.

3. Any substantial change, evaluated qualitatively or quantitatively, to the contents of a database including any substantial change resulting from the accumulation of successive additions, deletions or alterations, which would result in the database being considered to be a substantial new investment, evaluated qualitatively or quantitatively, shall qualify the database resulting from that investment for its own term of protection.

Article 11 - Beneficiaries of protection under the *sui generis* right

1. The right provided for in [Article 7](#) shall apply to database whose makers or rightholders are nationals of a Member State or who have their habitual residence in the territory of the Community.

2. Paragraph 1 shall also apply to companies and firms formed in accordance with the law of a Member State and having their registered office, central administration or principal place of business within the Community; however, where such a company or firm has only its registered office in the territory of the Community, its operations must be genuinely linked on an ongoing basis with the economy of a Member State.

3. Agreements extending the right provided for in [Article 7](#) to databases made in third countries and falling outside the provisions of paragraphs 1 and 2 shall be concluded by the Council acting on a proposal from the Commission. The term of any protection extended to databases by virtue of that procedure shall not exceed that available pursuant to [Article 10](#).

CHAPTER IV - COMMON PROVISIONS

Article 12 - Remedies

Member States shall provide appropriate remedies in respect of infringements of the rights provided for in this Directive.

Article 13 - Continued application of other legal provisions

This Directive shall be without prejudice to provisions concerning in particular copyright, rights related to copyright or any other rights or obligations subsisting in the data, works or other materials incorporated into a database, patent rights, trade marks, design rights, the protection of national treasures, laws on restrictive practices and unfair competition, trade secrets, security, confidentiality, data protection and privacy, access to public documents, and the law of contract.

Article 14 - Application over time

1. Protection pursuant to this Directive as regards copyright shall also be available in respect of databases created prior to the date referred to [Article 16](#) (1) which on that date fulfil the requirements laid down in this Directive as regards copyright protection of databases.
2. Notwithstanding paragraph 1, where a database protected under copyright arrangements in a Member State on the date of publication of this Directive does not fulfil the eligibility criteria for copyright protection laid down in [Article 3](#) (1), this Directive shall not result in any curtailing in that Member State of the remaining term of protection afforded under those arrangements.
3. Protection pursuant to the provisions of this Directive as regards the right provided for in [Article 7](#) shall also be available in respect of databases the making of which was completed not more than fifteen years prior to the date referred to in [Article 16](#) (1) and which on that date fulfil the requirements laid down in [Article 7](#).
4. The protection provided for in paragraphs 1 and 3 shall be without prejudice to any acts concluded and rights acquired before the date referred to in those paragraphs,

5. In the case of a database the making of which was completed not more than fifteen years prior to the date referred to in [Article 16](#) (1), the term of protection by the right provided for in [Article 7](#) shall expire fifteen years from the first of January following that date.

Article 15 - Binding nature of certain provisions

Any contractual provision contrary to [Articles 6](#) (1) and [8](#) shall be null and void.

Article 16 - Final provisions

1. Member States shall bring into force the laws, regulations and administrative provisions necessary to comply with this Directive before 1 January 1998.

When Member States adopt these provisions, they shall contain a reference to this Directive or shall be accompanied by such reference on the occasion of their official publication. The methods of making such reference shall be laid down by Member States.

2. Member States shall communicate to the Commission the text of the provisions of domestic law which they adopt in the field governed by this Directive.

3. Not later than at the end of the third year after the date referred to in paragraph 1, and every three years thereafter, the Commission shall submit to the European Parliament, the Council and the Economic and Social Committee a report on the application of this Directive, in which, *inter alia*, on the basis of specific information supplied by the Member States, it shall examine in particular the application of the *sui generis* right, including [Articles 8](#) and [9](#), and shall verify especially whether the application of this right has led to abuse of a dominant position or other interference with free competition which would justify appropriate measures being taken, including the establishment of non-voluntary licensing arrangements. Where necessary, it shall submit proposals for adjustment of this Directive in line with developments in the area of databases.

Article 17

This Directive is addressed to the Member States.

Done at Strasbourg, 11 March 1996.

For the European Parliament

The President

K. HÄNSCH For the Council

The President

L. DINI

(1) OJ No C 156, 23. 6. 1992, p. 4 and

OJ No C 308, 15. 11. 1993, p. 1.

(2) OJ No C 19, 25. 1. 1993, p. 3.

(3) Opinion of the European Parliament of 23 June 1993 (OJ No C 194, 19. 7. 1993, p. 144),
Common Position of the Council of 10 July 1995 (OJ No C 288, 30. 10. 1995, p. 14), Decision of
the European Parliament of 14 December 1995 (OJ No C 17, 22 1. 1996) and Council Decision of
26 February 1996.

(4) OJ No L 122, 17. 5. 1991, p. 42. Directive as last amended by Directive 93/98/EEC (OJ No L
290, 24. 11. 1993, p. 9.)

(5) OJ No L 346, 27. 11. 1992, p. 61.

(6) OJ No L 290, 24. 11. 1993, p. 9.

(7) OJ No L 281, 23. 11. 1995, p. 31.

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวก ค.

H. R. 354

106th CONGRESS

1st Session

To amend title 17, United States Code, to provide protection for certain collections of information.

IN THE HOUSE OF REPRESENTATIVES

January 19, 1999

Mr. COBLE introduced the following bill; which was referred to the Committee on the Judiciary

---

A BILL

To amend title 17, United States Code, to provide protection for certain collections of information.

Be it enacted by the Senate and House of Representatives of the United States of America in Congress assembled,

SECTION 1. SHORT TITLE.

This Act may be cited as the 'Collections of Information Antipiracy Act'.

SEC. 2. MISAPPROPRIATION OF COLLECTIONS OF INFORMATION.

Title 17, United States Code, is amended by adding at the end the following new chapter:

'CHAPTER 14--MISAPPROPRIATION OF COLLECTIONS OF INFORMATION

'Sec.

'1401. Definitions.

'1402. Prohibition against misappropriation.

'1403. Permitted acts.

'1404. Exclusions.

- `1405. Relationship to other laws.
- `1406. Civil remedies.
- `1407. Criminal offenses and penalties.
- `1408. Limitations on actions.

`Sec. 1401. Definitions

`As used in this chapter:

`(1) COLLECTION OF INFORMATION- The term `collection of information' means information that has been collected and has been organized for the purpose of bringing discrete items of information together in one place or through one source so that users may access them.

`(2) INFORMATION- The term `information' means facts, data, works of authorship, or any other intangible material capable of being collected and organized in a systematic way.

`(3) POTENTIAL MARKET- The term `potential market' means any market that a person claiming protection under section 1402 has current and demonstrable plans to exploit or that is commonly exploited by persons offering similar products or services incorporating collections of information.

`(4) COMMERCE- The term `commerce' means all commerce which may be lawfully regulated by the Congress.

`Sec. 1402. Prohibition against misappropriation

`Any person who extracts, or uses in commerce, all or a substantial part, measured either quantitatively or qualitatively, of a collection of information gathered, organized, or maintained by another person through the investment of substantial monetary or other resources, so as to cause harm to the actual or potential market of that other person, or a successor in interest of that other person, for a product or service that incorporates that collection of information and is offered or intended to be offered for sale or otherwise in commerce by that other person, or a successor in interest of that person, shall be liable to that person or successor in interest for the remedies set forth in section 1406.

Sec. 1403. Permitted acts

(a) EDUCATIONAL, SCIENTIFIC, RESEARCH, AND ADDITIONAL REASONABLE USES-

(1) CERTAIN NONPROFIT EDUCATIONAL, SCIENTIFIC, OR RESEARCH USES- Notwithstanding section 1402, no person shall be restricted from extracting or using information for nonprofit educational, scientific, or research purposes in a manner that does not harm directly the actual market for the product or service referred to in section 1402.

(2) ADDITIONAL REASONABLE USES-

(A) IN GENERAL- Notwithstanding section 1402, an individual act of use or extraction of information done for the purpose of illustration, explanation, example, comment, criticism, teaching, research, or analysis, in an amount appropriate and customary for that purpose, is not a violation of this chapter, if it is reasonable under the circumstances. In determining whether such an act is reasonable under the circumstances, the following factors shall be considered:

(i) The extent to which the use or extraction is commercial or nonprofit.

(ii) The good faith of the person making the use or extraction.

(iii) The extent to which and the manner in which the portion used or extracted is incorporated into an independent work or collection, and the degree of difference between the collection from which the use or extraction is made and the independent work or collection.

(iv) Whether the collection from which the use or extraction is made is primarily developed for or marketed to persons engaged in the same field or business as the person making the use or extraction.

In no case shall a use or extraction be permitted under this paragraph if the used or extracted portion is offered or intended to be offered for sale or otherwise in commerce and is likely to serve as a market substitute for all or part of the collection from which the use or extraction is made.

`(B) DEFINITION- For purposes of this paragraph, the term `individual act' means an act that is not part of a pattern, system, or repeated practice by the same party, related parties, or parties acting in concert with respect to the same collection of information or a series of related collections of information.

`(b) INDIVIDUAL ITEMS OF INFORMATION AND OTHER INSUBSTANTIAL PARTS- Nothing in this chapter shall prevent the extraction or use of an individual item of information, or other insubstantial part of a collection of information, in itself. An individual item of information, including a work of authorship, shall not itself be considered a substantial part of a collection of information under section 1402. Nothing in this subsection shall permit the repeated or systematic extraction or use of individual items or insubstantial parts of a collection of information so as to circumvent the prohibition contained in section 1402.

`(c) GATHERING OR USE OF INFORMATION OBTAINED THROUGH OTHER MEANS- Nothing in this chapter shall restrict any person from independently gathering information or using information obtained by means other than extracting it from a collection of information gathered, organized, or maintained by another person through the investment of substantial monetary or other resources.

`(d) USE OF INFORMATION FOR VERIFICATION- Nothing in this chapter shall restrict any person from extracting or using a collection of information within any entity or organization, for the sole purpose of verifying the accuracy of information independently gathered, organized, or maintained by that person. Under no circumstances shall the information so used be extracted from the original collection and made available to others in a manner that harms the actual or potential market for the collection of information from which it is extracted or used.

`(e) NEWS REPORTING- Nothing in this chapter shall restrict any person from extracting or using information for the sole purpose of news reporting, including news gathering, dissemination, and comment, unless the information so extracted or used is time sensitive and has been gathered by a news reporting entity, and the extraction or use is part of a consistent pattern engaged in for the purpose of direct competition.

`(f) TRANSFER OF COPY- Nothing in this chapter shall restrict the owner of a particular lawfully made copy of all or part of a collection of information from selling or otherwise disposing of the possession of that copy.

`Sec. 1404. Exclusions

`(a) GOVERNMENT COLLECTIONS OF INFORMATION-

`(1) EXCLUSION- Protection under this chapter shall not extend to collections of information gathered, organized, or maintained by or for a government entity, whether Federal, State, or local, including any employee or agent of such entity, or any person exclusively licensed by such entity, within the scope of the employment, agency, or license. Nothing in this subsection shall preclude protection under this chapter for information gathered, organized, or maintained by such an agent or licensee that is not within the scope of such agency or license, or by a Federal or State educational institution in the course of engaging in education or scholarship.

`(2) EXCEPTION- The exclusion under paragraph (1) does not apply to any information required to be collected and disseminated--

`(A) under the Securities Exchange Act of 1934 by a national securities exchange, a registered securities association, or a registered securities information processor, subject to section 1405(g) of this title; or

`(B) under the Commodity Exchange Act by a contract market, subject to section 1405(g) of this title.

`(b) COMPUTER PROGRAMS-

`(1) PROTECTION NOT EXTENDED- Subject to paragraph (2), protection under this chapter shall not extend to computer programs, including, but not limited to, any computer program used in the manufacture, production, operation, or maintenance of a collection of information, or any element of a computer program necessary to its operation.

`(2) INCORPORATED COLLECTIONS OF INFORMATION- A collection of information that is otherwise subject to protection under this chapter is not disqualified from such protection solely because it is incorporated into a computer program.

`(c) DIGITAL ONLINE COMMUNICATIONS- Protection under this chapter shall not extend to a product or service incorporating a collection of information gathered, organized, or maintained to address, route, forward, transmit, or store digital online communications or provide or receive access to connections for digital online communications.

`Sec. 1405. Relationship to other laws

`(a) OTHER RIGHTS NOT AFFECTED- Subject to subsection (b), nothing in this chapter shall affect rights, limitations, or remedies concerning copyright, or any other rights or obligations relating to information, including laws with respect to patent, trademark, design rights, antitrust, trade secrets, privacy, access to public documents, and the law of contract.

`(b) PREEMPTION OF STATE LAW- On or after the effective date of this chapter, all rights that are equivalent to the rights specified in section 1402 with respect to the subject matter of this chapter shall be governed exclusively by Federal law, and no person is entitled to any equivalent right in such subject matter under the common law or statutes of any State. State laws with respect to trademark, design rights, antitrust, trade secrets, privacy, access to public documents, and the law of contract shall not be deemed to provide equivalent rights for purposes of this subsection.

`(c) RELATIONSHIP TO COPYRIGHT- Protection under this chapter is independent of, and does not affect or enlarge the scope, duration, ownership, or subsistence of, any

copyright protection or limitation, including, but not limited to, fair use, in any work of authorship that is contained in or consists in whole or part of a collection of information. This chapter does not provide any greater protection to a work of authorship contained in a collection of information, other than a work that is itself a collection of information, than is available to that work under any other chapter of this title.

`(d) ANTITRUST- Nothing in this chapter shall limit in any way the constraints on the manner in which products and services may be provided to the public that are imposed by Federal and State antitrust laws, including those regarding single suppliers of products and services.

`(e) LICENSING- Nothing in this chapter shall restrict the rights of parties freely to enter into licenses or any other contracts with respect to the use of collections of information.

`(f) COMMUNICATIONS ACT OF 1934- Nothing in this chapter shall affect the operation of the provisions of the Communications Act of 1934 (47 U.S.C. 151 et seq.), or shall restrict any person from extracting or using subscriber list information, as such term is defined in section 222(f)(3) of the Communications Act of 1934 (47 U.S.C. 222 (f)(3)), for the purpose of publishing telephone directories in any format.

`(g) SECURITIES AND COMMODITIES MARKET INFORMATION-

`(1) FEDERAL AGENCIES AND ACTS- Nothing in this chapter shall affect--

`(A) the operation of the provisions of the Securities Exchange Act of 1934 (15 U.S.C. 78a et seq.) or the Commodity Exchange Act (7 U.S.C. 1 et seq.);

`(B) the jurisdiction or authority of the Securities and Exchange Commission and the Commodity Futures Trading Commission; or

`(C) the functions and operations of self-regulatory organizations and securities information processors under the provisions of the Securities Exchange Act of 1934 and the rules and regulations thereunder, including making market information available pursuant to the

provisions of that Act and the rules and regulations promulgated thereunder.

`(2) PROHIBITION- Notwithstanding any provision in subsection (a), (b), (c), (d), or (f) of section 1403, nothing in this chapter shall permit the extraction, use, resale, or other disposition of real-time market information except as the Securities Exchange Act of 1934, the Commodity Exchange Act, and the rules and regulations thereunder may otherwise provide. In addition, nothing in subsection (e) of section 1403 shall be construed to permit any person to extract or use real-time market information in a manner that constitutes a market substitute for a real-time market information service (including the real-time systematic updating of or display of a substantial part of market information) provided on a real-time basis.

`(3) DEFINITION- As used in this subsection, the term `market information' means information relating to quotations and transactions that is collected, processed, distributed, or published pursuant to the provisions of the Securities Exchange Act of 1934 or by a contract market that is designated by the Commodity Futures Trading Commission pursuant to the Commodity Exchange Act and the rules and regulations thereunder.

`Sec. 1406. Civil remedies

`(a) CIVIL ACTIONS- Any person who is injured by a violation of section 1402 may bring a civil action for such a violation in an appropriate United States district court without regard to the amount in controversy, except that any action against a State governmental entity may be brought in any court that has jurisdiction over claims against such entity.

`(b) TEMPORARY AND PERMANENT INJUNCTIONS- Any court having jurisdiction of a civil action under this section shall have the power to grant temporary and permanent injunctions, according to the principles of equity and upon such terms as the court may deem reasonable, to prevent a violation of section 1402. Any such injunction may be served anywhere in the United States on the person enjoined, and may be enforced by

proceedings in contempt or otherwise by any United States district court having jurisdiction over that person.

`(c) IMPOUNDMENT- At any time while an action under this section is pending, the court may order the impounding, on such terms as it deems reasonable, of all copies of contents of a collection of information extracted or used in violation of section 1402, and of all masters, tapes, disks, diskettes, or other articles by means of which such copies may be reproduced. The court may, as part of a final judgment or decree finding a violation of section 1402, order the remedial modification or destruction of all copies of contents of a collection of information extracted or used in violation of section 1402, and of all masters, tapes, disks, diskettes, or other articles by means of which such copies may be reproduced.

`(d) MONETARY RELIEF- When a violation of section 1402 has been established in any civil action arising under this section, the plaintiff shall be entitled to recover any damages sustained by the plaintiff and defendant's profits not taken into account in computing the damages sustained by the plaintiff. The court shall assess such profits or damages or cause the same to be assessed under its direction. In assessing profits the plaintiff shall be required to prove defendant's gross revenue only and the defendant shall be required to prove all elements of cost or deduction claims. In assessing damages the court may enter judgment, according to the circumstances of the case, for any sum above the amount found as actual damages, not exceeding three times such amount. The court in its discretion may award reasonable costs and attorney's fees to the prevailing party and shall award such costs and fees where it determines that an action was brought under this chapter in bad faith against a nonprofit educational, scientific, or research institution, library, or archives, or an employee or agent of such an entity, acting within the scope of his or her employment.

`(e) REDUCTION OR REMISSION OF MONETARY RELIEF FOR NONPROFIT EDUCATIONAL, SCIENTIFIC, OR RESEARCH INSTITUTIONS- The court shall reduce or remit entirely monetary relief under subsection (d) in any case in which a defendant believed and had reasonable grounds for believing that his or her conduct was permissible under this chapter, if the defendant was an employee or agent of a nonprofit

educational, scientific, or research institution, library, or archives acting within the scope of his or her employment.

`(f) ACTIONS AGAINST UNITED STATES GOVERNMENT- Subsections (b) and (c) shall not apply to any action against the United States Government.

`(g) RELIEF AGAINST STATE ENTITIES- The relief provided under this section shall be available against a State governmental entity to the extent permitted by applicable law.

`Sec. 1407. Criminal offenses and penalties

`(a) VIOLATION-

`(1) IN GENERAL- Any person who violates section 1402 willfully, and--

`(A) does so for direct or indirect commercial advantage or financial gain, or

`(B) causes loss or damage aggregating \$10,000 or more in any 1-year period to the person who gathered, organized, or maintained the information concerned,

shall be punished as provided in subsection (b).

`(2) INAPPLICABILITY- This section shall not apply to an employee or agent of a nonprofit educational, scientific, or research institution, library, or archives acting within the scope of his or her employment.

`(b) PENALTIES- An offense under subsection (a) shall be punishable by a fine of not more than \$250,000 or imprisonment for not more than 5 years, or both. A second or subsequent offense under subsection (a) shall be punishable by a fine of not more than \$500,000 or imprisonment for not more than 10 years, or both.

`Sec. 1408. Limitations on actions

`(a) CRIMINAL PROCEEDINGS- No criminal proceeding shall be maintained under this chapter unless it is commenced within three years after the cause of action arises.

`(b) CIVIL ACTIONS- No civil action shall be maintained under this chapter unless it is commenced within three years after the cause of action arises or claim accrues.

`(c) ADDITIONAL LIMITATION- No criminal or civil action shall be maintained under this chapter for the extraction or use of all or a substantial part of a collection of information that occurs more than 15 years after the portion of the collection that is extracted or used was first offered for sale or otherwise in commerce, following the investment of resources that qualified that portion of the collection for protection under this chapter. In no case shall any protection under this chapter resulting from a substantial investment of resources in maintaining a preexisting collection prevent any use or extraction of information from a copy of the preexisting collection after the 15 years have expired with respect to the portion of that preexisting collection that is so used or extracted, and no liability under this chapter shall thereafter attach to such acts of use or extraction.'.

SEC. 3. CONFORMING AMENDMENTS.

(a) TABLE OF CHAPTERS- The table of chapters for title 17, United States Code, is amended by adding at the end the following:

1401'.

(b) DISTRICT COURT JURISDICTION- (1) Section 1338 of title 28, United States Code, is amended--

(A) in the section heading by inserting **`misappropriations of collections of information,**' after **`trade-marks,';** and

(B) by adding at the end the following:

`(d) The district courts shall have original jurisdiction of any civil action arising under chapter 14 of title 17, relating to misappropriation of collections of information. Such jurisdiction shall be exclusive of the courts of the States, except that any action against a State governmental entity may be brought in any court that has jurisdiction over claims against such entity.'.

(2) The item relating to section 1338 in the table of sections for chapter 85 of title 28, United States Code, is amended by inserting 'misappropriations of collections of information,' after 'trade-marks,'.

(c) PLACE FOR BRINGING ACTIONS- (1) Section 1400 of title 28, United States Code, is amended by adding at the end the following:

'(c) Civil actions arising under chapter 14 of title 17, relating to misappropriation of collections of information, may be brought in the district in which the defendant or the defendant's agent resides or may be found.'

(2) The section heading for section 1400 of title 28, United States Code, is amended to read as follows:

'Sec. 1400. Patents and copyrights, mask works, designs, and collections of information'.

(3) The item relating to section 1400 in the table of sections at the beginning of chapter 87 of title 28, United States Code, is amended to read as follows:

'1400. Patents and copyrights, mask works, designs, and collections of information.'

(d) COURT OF FEDERAL CLAIMS JURISDICTION- Section 1498(e) of title 28, United States Code, is amended by inserting 'and to protections afforded collections of information under chapter 14 of title 17' after 'chapter 9 of title 17'.

SEC. 4. EFFECTIVE DATE.

(a) IN GENERAL- This title and the amendments made by this title shall take effect on the date of the enactment of this Act, and shall apply to acts committed on or after that date.

(b) PRIOR ACTS NOT AFFECTED- No person shall be liable under chapter 14 of title 17, United States Code, as added by section 2 of this Act, for the use of information lawfully extracted from a collection of information prior to the effective date of this Act, by that person or by that person's predecessor in interest.

ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์

นาย ปารเมศ บุญญานันต์ เกิดเมื่อวันที่ 25 กันยายน 2517 ที่ อำเภอเมือง จังหวัด ตรัง จบ การศึกษามัธยมศึกษาที่โรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย แล้วผ่านการสอบเข้าศึกษาต่อชั้นปริญญาตรี คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยเมื่อปีการศึกษา 2536 จบปริญญาตรี คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ปีการศึกษา 2539 แล้วสอบเข้าศึกษาต่อที่ชั้นปริญญาโทมหาบัณฑิต คณะ นิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ปีการศึกษา 2540

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย